

Cena broš. Kčs 60.—, viaz. Kčs 77.—

SV. ALFONZ MÁRIA LIGUORI: CESTA SPÁSY

SV. ALFONZ MÁRIA LIGUORI

CESTA SPÁSY

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA
1950

Edícia

AD FONTES

má v programe vydávať jednak spisy patrystické a jednak chce vynášať na svetlo klasické diela veľkých cirkevných spisovateľov. Medzi tieto patrí aj známa kniha cirkevného učiteľa sv. Alfonza Máriu Liguori (1696—1787)

CESTA SPÁSY

Svätý Alfonz je majstrom asketického života. Nestrať ani na chvíľu čas, ktorý možno použiť na záchranu duševného spasenia pre seba a svojho blížneho — bolo jeho životnou zásadou. Jeho pričinením sa spopularizovali ľudové misie a duchovné cvičenia, ktorými tento svätec postavil hrádzu mravnej spustlosti, rozrastajúcej sa zásahom vtedajšieho janzenistického rigorizmu a osvietenскеj uvoľnenosti. V svojom misijnom účinkovaní odporúčal najmä rozjímavú modlitbu, lebo bol pre-

svedčený, že lásku k Bohu najlepšie podnecuje rozjímanie o Božích tajomstvách. Jeho dielo Cesta spásy podáva krátke meditácie o základných pravdách našej viery, o ktorých nám treba často uvažovať, ak chceme dosiahnuť kresťanskú dokonalosť. Pre tých, čo si už aspoň raz v živote vykonali duchovné cvičenia v uzavretom exercičnom dome, bude táto knižka pomocou, aby si občas mohli obnoviť dojmy z tých vzácných chvíľ uzavretej samoty, a zas tí, čo nemali šťastie venovať sa v exercičnom zátiší aspoň na niekoľko dní svojej duši, každodenným čítaním o týchto večných pravdách môžu nájsť pokrm a nápoj, aby vo víre zemského života duševne nevyschli a neodpadli na ceste do večnosti.

Z edície AD FONTES odporúčame tieto svoje vydania:

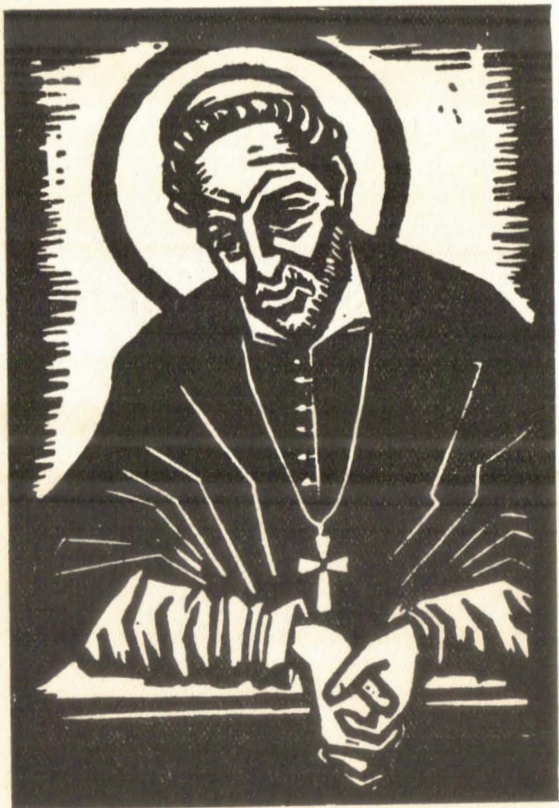
Sv. Augustín: Vyznania

Sv. Bonaventúra: Putovanie mysle k Bohu

J. Špirko: Patrologia

Tolle, lege!

CESTA SPÁSY

SV. ALFONZ MÁRIA Z LIGUORI

CESTA SPÁSY

(Via della salute)

Rozjímanie na získanie večnej spásy

SPOLOK SV. VOJTECHA

1950

PRVÁ ČASŤ

1. O VEČNEJ SPÁSE

I. Vec našej večnej spásy je vecou, od ktorej všetko závisí: i naša blaženosť i večná záhuba. Prísť do večnosti značí spasíť alebo zatratíť sa navždy, získať spokojnú večnosť alebo večnosť múk, žiť životom šťastným alebo nešťastným. O Bože môj, čo bude so mnou, spasím sa alebo zatratím? Možno sa spasím, a možno sa i zatratím. A ak je možné zatratíť sa, prečo sa nerozhodnem viesť taký život, ktorý mi zaistí večný život? Ježišu môj, ty si umrel za moju spásu, ale ja som sa toľko ráz zatratil a stratil som teba, nekonečné dobro; nedovoľ, aby som ťa ešte niekedy stratil.

II. Ľudia pokladajú za veľkú vec vyhrať spor, dostať miesto, získať majetok. Ale nezaslúži si meno »veľká« vec to, čo sa časom skončí. Všetky dobrá tejto zeme sa raz pre nás skončia: alebo my ich opustíme, alebo ony opustia nás. Sluší sa teda volať veľkým iba to, od čoho závisí večná blaženosť alebo večné utrpenie. Ježišu, Spasiteľ môj, neodháňaj ma zpred svojej tváre, ako by som si

zaslúžil: som hriešnik, to je pravda, ale ľutujem celým srdcom, že som ťa obrazil, dobrota nekonečná. V minulosti som tebou opovrhoval, ale teraz ťa milujem nadovšetko. Pre budúcnosť mi budeš jediným dobrom, jedinou láskou. Maj zľutovanie s hriešnikom, ktorý sa s ľútosťou vracia k tvojim nohám a chce ťa milovať. A ak som ťa veľmi obrazil, chcem ťa veľmi milovať. Čo by bolo so mnou, keby si ma bol nechal umrieť vtedy, keď som bol v nemilosti u teba? Pane, keďže si mal toľko zľutovania so mnou, daj mi teraz silu, aby som sa stal svätým.

III. Oživme vieru, že jestvuje peklo a večné nebo; čaká nás jedno alebo druhé. Ach, Bože môj, keď som vedel, že páchaním hriechov sa sám odsudzujem na večný trest, ako som mohol toľko ráz zhrešiť a stratiť tvoju milosť? Keď som vedel, že ty si môj Boh a môj Vykupiteľ, ako som sa mohol toľko ráz za biednu rozkoš od teba odvrátiť? Bože môj, ľutujem nado všetko zlo, že som tebou tak opovrhoval. Teraz ťa milujem nado všetko dobro a odteraz chcem radšej stratiť všetko než stratiť tvoje priateľstvo. Daj mi silu, aby som ti bol verný. Pomôž mi aj ty, Mária, nádej moja.

2. HRIECH ZNEUCTUJE BOHA

I. Hriešnik prestupovaním zákona zneuctuje Boha.¹ Keď uvažuje, či má dať alebo odoprieť súhlas k hriechu, vtedy, aby som tak povedal, berie do ruky váhu a pozerá, či viac závaží milosť Božia alebo výlev hnevu, záujem, rozkoš. A čo robí vtedy, keď dá súhlas k pokušeniu? Vtedy vraví, že väčšiu cenu má biedna rozkoš ako milosť Božia. Takto teda zneuctuje Boha a svojím súhlasom vyhlasuje, že väčšiu cenu má biedna radosť ako priateľstvo s Bohom. Takto teda, Bože môj, som ťa toľko ráz zneuctil, lebo som dal prednosť svojim biednym chůfkam!

II. Preto sa Pán sťažuje: Urážali ma pre hrst' jačmeňa a kúsok chleba.² Keby hriešnik vymenil Boha za poklad drahokamov, za kráľovstvo, i to by bolo veľké zlo, pretože Boh má nekonečne väčšiu cenu ako všetky poklady a kráľovstvá zeme. Ale za čo ho toľkí vymieňajú? Za dym, za kúsok zeme, za otrávenú radosť, ktorá mizne, len čo sme ju okúsili. Ach, Bože môj, ako som sa mohol toľko ráz opovážiť pre také nízke dobré opovrhovať tebou, ktorý si ma tak veľmi miloval? Ale pozri, môj Vykupiteľ, že teraz ťa milujem nadovšetko, a keďže ťa milujem, cítim väčšiu bolesť nad tým, že som stratil teba,

svojho Boha, než keby som bol stratil všetky svoje dobrá a aj svoj život. Zmiluj sa a odpusť mi. Nechcem sa už vidieť v nemilosti u teba. Daj, aby som radšej umrel, než by som ťa mal znovu uraziť.

III. Bože, kto ti je rovný?³ Ktoré dobro, ó môj Bože, sa môže prirovnať k tebe, nekonečnému dobru? Ale ako som sa teda mohol odvrátiť od teba, aby som prilipol k takým nízkym dobrám, ktoré mi dával hriech? Ach, Ježišu môj, tvoja krv je mojou nádejou. Sľúbil si vyslyšať toho, kto ťa prosí. Neprosím ťa o pozemské dobrá, prosím ťa o odpustenie všetkých urážok, ktorých som sa voči tebe dopustil a ktoré ľutujem nad každé zlo. Prosím ťa o vytrvalosť v tvojej milosti až do smrti. Prosím ťa o dar tvojej svätej lásky; moja duša si obľúbila tvoju dobrotu; Pane môj, vyslyš ma. Daj, aby som ťa vždy miloval v tomto a v druhom živote, a potom urob so mnou, čo chceš. Bože môj, jediné moje dobro, ach, nedaj, aby som ťa ešte niekedy stratil. Mária, Matka Božia, vyslyš ma aj ty, vypros mi, aby som patrili vždy Bohu a Boh aby bol vždy môj.

3. BOH TRPEZLIVO ČAKÁ NA HRIEŠNIKOV

I. Nájde sa na svete niekto, kto by mal toľkú trpezlivosť so sebe rovnými, akú má Boh s nami, svojimi tvormi, keď nás trpí a čaká na naše pokánie po toľkých urážkach, ktorých sme sa voči nemu dopustili? Ach, môj Bože, keby som urážky, ktorých som sa dopustil voči tebe, bo! spôsobil svojmu bratovi alebo svojmu otcovi, už dávno by ma bol odohnal zpred svojej tváre. Ó Otče milosrdenstva, neodháňaj ma zpred svojej tváre; zmiluj sa nado mnou.

II. Múdry sa rozpráva s Pánom a hovorí: Zmilúvaš sa nad všetkými, lebo všetko môžeš, a prehliadaš hriechy ľudí, aby si im dal čas na pokánie.⁴ Ľudia prehliadnu krivdy, ktoré sa im stanú, buď preto, že sú svätí a vedia, že sa im nepatrí trestať toho, čo ich uráža, buď preto, že sú bezmocní a nemajú silu pomstiť sa. Ale Tebe, môj Bože, patrí sa vykonať pomstu za urážky, ktorých sa dostáva tvojej nekonečnej velebnosti, a ty sa môžeš pomstiť vždy, keď chceš; a ty urážky zakrývaš? Ľudia tebou opovrhujú; sľubujú a potom ťa zrádzajú; a ty ako by si sa robil, že nevidíš, ako by si sa málo staral o svoju česť? Takto, Bože môj, si sa správal aj ku mne. Ach, Pane, dobrota nekonečná, nechcem

už tebou opovrhovať, nechcem ťa dráždiť, aby si ma potrestal. A čo teda? Chcem čakať, aby si ma naozaj opustil a odsúdil ma do pekla? Ľutujem, ó najvyššie dobro, všetky neprijemnosti, ktoré som ti spôsobil. Kiež by som bol umrel skôr, než som ťa urazil! Ty si mojím Pánom, ty si ma stvoril, ty si ma vykúpil svojou smrťou; iba ty si ma miloval iba ty si zaslúžiš byť milovaný, a ja iba teba chcem milovať.

III. Duša moja, ako si mohla byť taká nevďačná a taká smelá k svojmu Bohu? Keď si ho obrážala, mohol ťa nechať náhle umrieť a poslať ťa do pekla: a Boh ťa čakal; namiesto toho, aby ťa potrestal, zachoval ti život a robil ti dobre. Ale ty namiesto toho, aby si mu bola vďačná a milovala toľkú dobrotu, ďalej si ho obrážala! Ó môj Bože, ďakujem ti, že si na mňa čakal s toľkým milosrdenstvom, Ľutujem, že som ťa obrazil, a milujem ťa. V tejto chvíli ma by som byť v pekle, kde by som už nemohol ani ľutovať ani ťa milovať. Keďže môžem, Ľutujem z celého srdca, že som ťa obrazil, dobrota nekončná, milujem ťa nadovšetko a milujem ťa viac než seba samého. Odpusť mi a daj, aby som odteraz miloval iba teba, ktorý si ma tak veľmi miloval. Nech žijem iba pre teba, svojho Vykupiteľa, ktorý si umrel za mňa.

Všetko dúfam pre zásluhy tvojho utrpenia. Ó Mária, Matka Božia, pomôž mi svojím príhovorom.

4. UMRIEME

I. Umrieme, veľké slovo! Umrieme. Je ustanovené, že ľudia raz umrú.⁵ Si človek, umrieš. Sv. Cyprián vraví, že každý sa rodí s povrazom na krku a žitím sa každú chvíľu približuje k svojej šibenici. Tou šibenicom bude práve tá choroba, ktorá nám má vziať život. Bol by blázon ten, kto by si chcel namýšľať, že neumrie. Niektí si môžu namýšľať, že sa z chudobného stane bohatým, z poddaného kráľom; ale kto môže dúfať, že vyhne smrti? Jeden umrie starý, druhý mladý, ale raz všetci prídeme do hrobu. Teda aj ja raz umriem a vojdem do večnosti. Ale aká večnosť ma čaká? Šťastná či nešťastná? Ježišu, Spasiteľ môj, spas ma!

II. Koľkí žili na počiatku minulého storočia na tejto zemi a, hľa, už ani jeden z nich nežije. Najväčšie a najslávnejšie kniežatá tohto sveta zmenili krajinu: zostala po nich sotva nejaká pamiatka a holé kosti v kamených hrobkách. Ach, môj Bože, daj mi vždy lepšie poznať bláznovstvo toho, kto miluje

dobrá tohto sveta a pre ne opúšťa teba, dobro nekonečné. Preto blázon som bol aj ja; ako ma to mrzí! Ďakujem ti, že si mi to dal poznať.

III. Teda o sto rokov, čitateľ môj, ani ty, čo čítaš, ani ja, čo píšem, nebudeme už na tejto zemi, ale všetci budeme už v dome večnosti. Príde deň, hodina, chvíľa, čo bude posledná pre teba a pre mňa. A táto hodina a táto chvíľa je už od Boha určená. A ako môžeme myslieť na iné, ak nie na to, aby sme milovali toho Boha, ktorý v tej chvíli nás bude súdiť? Ach, aká bude moja smrť? Môj Ježišu a môj sudca, čo bude so mnou, keď sa budem musieť zjaviť pred tebou a vydať ti počet z celého svojho života? Odpusť mi prv, než príde tá chvíľa, čo rozhodne o mojej večnej blaženosti alebo o večnej biede. Lútujem, ó najvyššie dobro, že som tebou opovrhoval. V minulosti som ťa nemiloval, ale teraz ťa milujem celou svojou dušou. Daj mi svätú vytrvalosť. Ó Mária, útočisko hriešnikov, zmiľuj sa nado mnou!

5. SMRŤOU STRATIME VŠETKO

I. Deň straty je blízko.⁶ Deň smrti sa nazýva dňom straty, lebo vtedy človek stráca všetko, čo si získal v živote, pocty, priateľov,

majetky, kráľovstvá, všetko. Čo teda osoží získať celú zem, keď pri smrti všetko opustíme? Všetko zostane na posteli umierajúceho. Je azda nejaký kráľ (povedal sv. Ignác Františkovi Xaverskému, keď ho privedol k Bohu), ktorý by si na druhý svet priniesol purpurovú niť ako odznak svojho panstva? Je nejaký boháč, ktorý by si pri smrti vzal so sebou peniaz alebo sluhu pre svoje pohodlie? Pri smrti všetko opustíme. Iba duša vojde do večnosti a budú ju sprevádzať iba jej dobré skutky. Ó ja úbohý, kde sú moje skutky, čo ma môžu sprevádzať do blaženej večnosti? Vidím iba tie, čo ma robia hodným pekla.

II. Ľudia prichodia na svet nerovnakí: jeden sa narodí bohatý, druhý chudobný, jeden vznešený, druhý plebej. Ale pri odchode zo sveta všetci umierajú rovnako. Ak sa pozrieme do hrobu, nemôžeme medzi mŕtvoly rozoznať, kto bol pánom a kto sluhom, kto kráľom a kto poddaným. Smrť, ako píše Horác, vyrovnáva žezlá s motykami. Bože môj, nech si len iní zadovážia všetky majetky tohto sveta, ja chcem, aby iba tvoja milosť bola mojim majetkom. Iba ty mi budeš jediným dobrom v tomto a v druhom živote.

III. Slovom každá vec tejto zeme bude mať koniec. Skončia sa veľikášstva a skončia sa biedy; skončia sa pocty a skončia sa po-

tupy; skončia sa radovánky a skončia sa útrapy. Pri smrti je blažený nie ten, čo oplýval bohatstvom, poctami a radosťami, ale ten, čo trpezlivo znášal chudobu, opovrhovanie a trápenia! Vtedy neteší to, že máme pozemské dobré, ale teší iba to, čo sme vykonali a vytrpeli pre Boha. Ježišu môj, odlúč ma od tohto sveta prv, než ma od neho odlúči smrť. Pomôž mi svojou milosťou, veď vieš, aký som slabý. Nedaj, aby som ti bol ešte niekedy neverný, ako to bolo v minulosti. Lutujem, Pane môj, že som tebou toľko ráz opovrhoval. Teraz ťa milujem nad všetko dobré a zamieňujem si, že radšej tisíc ráz chcem stratiť život než tvoju milosť. Ale peklo nedá pokoja; prosím ťa úpenlivo, neopúšťaj ma. Nedaj, aby som sa ešte niekedy odlúčil od tvojej lásky. Ó Mária, moja nádej, vypros mi svätú vytrvalosť.

6. VEĽKÁ MYŠLIENKA NA VEČNOSŤ

I. Sv. Augustín myšlienku na večnosť nazýval veľkou myšlienkou. To je tá myšlienka, čo hnala toľkých ľudí, aby žili osamele na púšťach, toľkých rehoľníkov (aj kráľov a kráľovné), aby sa uzavreli do kláštorov, a toľkých mučeníkov, aby skončili život v mu-

kách, lebo takto si chceli získať blaženú večnosť v nebi a vyhnúť sa nešťastnej večnosti v pekle. Ctih. Ján Avila obrátil istú dámu týmito tromi slovami: „Milostivá pani“, povedal jej, „myslite na tieto tri slová: vždy a nikdy“. Istý mních za zavrel do hrobky, aby ustavične myslel na večnosť, a tam nerobil nič iné, ako volal: Ó večnosť, ó večnosť! Ach, môj Bože, koľko ráz som si zaslúžil večnosť v pekle! Och, kiež by som ťa nebol nikdy urazil! Daj mi bolesť nad mojimi hriechami, zmiluj sa nado mnou.

II. Páter Avila povedal, že kto myslí na večnosť a nestáva sa svätým, zaslúži si byť zatvorený do blázince. Každý kto si stavia dom, veľmi sa usiluje, aby si ho зробil pohodlný, vzdušný a krásny, a vraví: Namáham sa, lebo v tomto dome mám bývať po celý svoj život. Ale na dom večnosti tak málo myslíme! Keď prideme do večnosti, vtedy nepôjde o to, či budeme bývať v dome viac alebo menej pohodlnom, viac alebo menej vzdušnom; pôjde o to, či budeme bývať v kráľovskom paláci, plnom všetkých slastí, alebo v diere plnej všetkých múk. A ako dlho? Nie štyridsať alebo päťdesiat rokov, ale stále, kým Boh bude Bohom. Svätí, aby sa spasili, všetko pokladali za málo a prežili celý život v pokání, modlitbách a v dobrých skutkoch.

A my čo robíme? Ach, môj Bože, už prešlo toľko rokov z môjho života, už sa blíži smrť a čo som dosiaľ vykonal pre teba? Daj mi svetlo, daj mi silu, aby som žil pre teba dni, čo mi ešte zostávajú. Dosť som sa ťa už narážal, teraz ťa chcem milovať.

III. S bážňou a chvením konajte dielo svojho spasenia.⁷ Aby sme sa spasili, treba sa nám chvieť pred zatratením a chvejme sa nie natoľko pred peklom ako pred hriechom, ktorý jediný nás môže priviesť do pekla. Kto sa chveje pred hriechom, vyhýba sa nebezpečným príležitostiam, často sa odporúča do Božej ochrany a používa prostriedky, aby sa udržal v milosti. Kto tak robí, spasí sa, a kto tak nerobí, tomu je morálne nemožné, aby sa spasil. A všimnime si, čo hovorí sv. Bernard: Niet bezpečnosti tam, kde je v nebezpečenstve večnosť. Ach, môj Vykupiteľ, tvoja krv je mojou bezpečnosťou. Pre svoje hriechy bol som už stratený, ale ty mi ponúkaš odpustenie, ak oľutujem, že som ich spáchal. Áno, ľutujem z celého srdca, že som ťa obrazil, dobrota nekonečná. Milujem ťa, najvyššie dobro, nad každé dobro. Vidím, že chceš, aby som bol zachránený, a ja sa chcem spať, aby som ťa naveky miloval. Ó Mária, Matka Božia, oroduj za mňa u Ježiša.

7. O SMRTI JEŽIŠA KRISTA

I. Ako môžeme veriť, že Stvoriteľ chce umrieť za ľudí, za svojich tvorov? Ale musíme to veriť, lebo tak nás učí viera. Preto nicejský snem nám prikazuje vyznávať: Verím v jedného Pána Ježiša Krista, Syna Božieho, ktorý pre nás ľudí a pre naše spasenie bol ukrižovaný, trpel a bol pochovaný. A ak je pravda, ó láskavý Bože, že si umrel z lásky k ľuďom, je možné, aby sa medzi ľuďmi našiel niekto, kto by to veril a nemiloval by tohto tak milujúceho Boha? Ale, och, Bože, jedným z týchto nevďačnikov som ja, môj Vykupiteľ, ktorý ťa nielen nemiloval, ale toľko ráz pre biedne a otravné chůfky sa zriekol tvojej milosti a tvojej lásky.

II. Teda, môj Pane a Bože, ty si umrel pre mňa, ale keď som o tom vedel, ako som ťa mohol toľko ráz nepoznať a odvrátiť sa od teba? Pravda, ty môj Spasiteľ si prišiel s neba na zem, aby si zachránil stratených: Syn človeka prišiel spať, čo zahynulo. Teda moja nevďačnosť ma nemôže zbaviť nádeje na odpustenie. Áno, Ježišu môj, dúfam, že mi odpustiš urážky, ktoré som ti spôsobil, práve pre tú smrť, ktorú si ty na Kalvárii podstúpil za mňa. Oh, kiež by som mohol umrieť bolesťou a láskou vždy, keď myslím na uráž-

ky, ktoré som ti spôsobil, a na lásku, ktorou si ma zahrnul! Povedz mi, Pane, čo mám robiť odteraz, aby som vyvážil toľkú svoju nevďačnosť. A pripomínaj mi stále trpkú smrť, ktorú si ty, môj Boh, chcel podstúpiť za mňa, aby som ťa miloval a už viac neobrážal.

III. Boh teda umrel za mňa, a ja by som mohol milovať niečo iného ako Boha? Nie, môj Ježišu, nechcem milovať nič okrem teba. Ty si ma veľmi miloval, nuž mal by si ma prinútiť, aby som i ja miloval teba. Svojimi hriechami som ťa nútil, aby si ma odohnal zpred svojej tváre; ale vidím, že si ma ešte neopustil, vidím, že ešte hľadiš na mňa láskavo, cítim, že ma neprestávaš volať k svojej láske. Nechcem už odporovať. Milujem ťa, najvyššie dobro; milujem ťa, môj Bože, hodný nekonečnej lásky, milujem ťa, Bože, čo si umrel za mňa. Milujem ťa, ale milujem ťa málo, preto mi daj viac lásky. Daj, aby som opustil všetko a zabudol na všetko, aby som netúžil po inom, ako milovať teba a páčiť sa tebe, môj Vykupiteľ, moja láska, moje všetko. Ó Mária, nádej moja, odporúčaj ma svojmu Synovi.

8. ZNEUŽÍVANIE BOŽIEHO MILOSRDENSTVA

I. Diabol sa dvojakým spôsobom usiluje oklamať človeka, aby ho priviedol do zatraťenia: po hriechu ho zväzda k zúfalstvu prísnosťou Božej spravodlivosti; ale pred hriechom ho nabáda hrešiť s nádejou na Božie milosrdenstvo. A omnoho viac duší privedie do záhuby týmto druhým klamom ako prvým. Boh je milosrdný: to je odpoveď zatvrdlých hriešnikov tomu, kto im hovorí, aby sa obrátili. Boh je milosrdný, ale ako spievala Matka Božia, jeho milosrdenstvo patrí tým, čo sa ho boja; Pán je milosrdný tomu, kto sa ho bojí obraziť, a nie tomu, kto využíva jeho milosrdenstvo na to, aby ho ešte viac obrážal. Pane, ďakujem ti za svetlo, ktorým mi dávaš poznať svoju veľkú trpezlivosť so mnou. Ja som jeden z tých, čo využíval tvoju dobrotu, aby ťa ešte viac obrážal.

II. Boh je milosrdný, ale i spravodlivý. Hriešnici by boli radi, keby bol iba milosrdný, ale nie spravodlivý; ale to nie je možné, lebo keby Boh vždy odpúšťal a nikdy netrestal, nebol by spravodlivý. A práve preto povedal páter M. Avila, že Božia trpezlivosť v trpení človeka, čo využíva jeho zľutovanie na to, aby ho ešte viac obrážal, by už nebola milosrdenstvom, ale nedostatkom spravodli-

vosti. Boh musí trestať nevďačných. Trpí ich až po určitú mieru a potom oddá trestu. Pane, vidím, že taký trest na mňa ešte neprišiel; keby bol prišiel, v tejto chvíli by som sa nachodil už v pekle, alebo by som zatvrdol v hriechoch. Ale nie, chcem zmeniť život, nechcem ťa už obráňať; ak som ťa v minulosti obrazil, ľutujem to z celej duše; v budúcnosti ťa chcem milovať a chcem ťa milovať viac než ostatní, lebo s ostatnými si nemal toľko trpezlivosti ako so mnou.

III. Boh sa nedá vysmievať: vysmievať Boha by značilo chcieť ho ďalej a stále obráňať a potom sa s ním radovať v nebi. Čo človek rozsievá, to bude aj žať.⁸ Kto rozsievá dobré skutky, bude žať odmenu, kto rozsievá hriechy, bude žať tresty. Nádej tých, čo hrešia, pretože Boh odpúšťa, sa oškľiví Bohu. Ich nádej je ohavnosť.⁹ Preto tá istá nádej vyzýva Boha, aby ich čo najskôr potrestal, ako sluha provokuje svojho pána, keď si trúfa s ním zle zaobchádzať preto, že pán je dobrý. Môj Ježišu, tak som robil ja: preto že si ty dobrý, nestaral som sa o tvoje prikázania. Vyznávam, že som robil zle a nenávidím všetky urážky, ktorými som ťa zahrnul. Teraz ťa milujem viac než seba samého a nechcem ťa už zarmucovať. Beda mi, keby som ťa znovu dráždil smrteľným hriechom! Pane môj,

nedovoľ to, radšej nech umriem. Ó Mária, ty si matkou vytrvalosti. pomôž mi!

9. NAŠ ŽIVOT JE SEN, ČO RÝCHLE POMINIE

I. Povedal to práve Dávid, keď napísal, že šťastie tohto života je ani sen človeka, ktorý sa prebúdzá. S ňou sen vstávajúcich. Všetka veľkosť a sláva tohto sveta vo chvíli smrti javí sa úbohým svetákom iba ako sen človeka, ktorý sa prebúdzá a vidí, že skončením sna sa skončilo i jeho šťastie, o ktorom sa mu snívalo, že ho má. A preto múdro napísal akýsi z klamu vyvedený človek na lebku mŕtveho: Mysliacemu všetko zovšednie. Tomu, kto myslí na smrť, všetky dobré tohto života sa javia takými, akými sú: nízkymi a pomiňajúcimi. Nemôže vložiť svoju lásku do zeme ten, kto myslí, že onedlho ju opustí. Ach, môj Bože, koľko ráz som pre tieto biedne zemské dobré opovrhol tvojou milosťou! Odteraz chcem myslieť iba na to, aby som ti slúžil a miloval ťa. Prispej mi na pomoc.

II. Takto sa teda končia kráľovské koruny a veľkosť tejto zeme! To boli slová, ktoré povedal sv. František Borgia, keď videl mŕtvolu kráľovnej Izabely, čo umrela v kve-

te mladosti; a táto myšlienka mu pomohla rozhodnúť sa opustiť svet a oddať sa celkom Bohu so slovami: Chcem slúžiť pánovi, ktorého nemôžem stratiť. Treba sa odtrhnúť od zemských vecí prv, než nás od nich odtrhne smrť. Ale akým šialenstvom je zatradiť si dušu pre nejaké puto s touto zemou, z ktorej budeme musieť čoskoro odísť, keď sa nám povie: Kresťanská duša, odíď z tohto sveta! Ó môj Ježišu, kiež by som ťa bol vždy miloval! Ale čo si počnem s toľkými urážkami, ktorými som ťa zahrnul? Povedz mi, čo mám robiť, aby som napravil svoj neporiadny život, a všetko vykonám. Dovoľ, aby ťa miloval hriešnik, ktorý ľutuje, miluje ťa viac než seba samého a prosí ťa o zmilovanie.

III. Pomyslíte si, že nebudete na tomto svete vždy. Krajinu, v ktorej žijete, istého dňa budete musieť opustiť; a z domu, v ktorom bývate, raz budete musieť vyjsť, aby ste sa doň už nevrátili. Pomyslíte si, že mnohí vaši predkovia bývali v tej istej izbe, kde teraz čítate, spali v tej istej posteli, kde spíte, a kde sú teraz? Vo večnosti. To isté sa stane s vami. Môj Bože, daj mi poznať nesp spravodlivosť, ktorej som sa dopustil, keď som sa odvracal od teba, nekonečného dobra, a daj mi bolesť, aby som mohol oplakať svoju nevďačnosť. Oh, kiež by som bol umrel

skôr a kiež by som ťa nebol nikdy obrazil. Nedaj, aby som žil ďalej nevďačný voči láske, ktorú si mi preukázal. Drahý môj Vykupiteľ, milujem ťa nadovšetko a chcem ťa milovať, nakoľko môžem, v živote, ktorý mi zostáva. Pomôž mi v slabosti svojou milosťou a ty, Matka Božia, svojím orodovaním.

10. HRIECH JE OPOVRHOVANÍM BOHA

I. Hľa, ako to Boh sám objasňuje a výslovne sa na to sťažuje: Synov som vychoval a vyvýchil, ale oni mnou opovrhli.¹⁰ Povzniesol som svojich synov, zachoval a živil som ich, ale oni s barbarskou nevďačnosťou mnou opovrhli. Ale kto je ten Boh, ktorým títo ľudia opovrhli? Je to Stvoriteľ neba a zeme, nekonečné dobro, taký veľký Pán, že v porovnaní s ním všetci ľudia a všetci anjeli sú ako kvapka vody a zrnko piesku. Ako kvapka na okove, ako nepatrný prášok.¹¹ Slovom všetky stvorenia pred jeho nekonečnou veľkosťou sú tak málo, ako by ani neboly: Všetky národy sú pred ním, ako by ich nebolo.¹² Hľa, môj Bože, pri tvojich nohách je opovážlivec, ktorý sa odvážil pohrdať tebou, nekonečnou velebnosťou. Ale ako si nekonečnou velebnosťou, tak si aj nekonečným mi-

losrdenstvom. Milujem Ťa, môj Pane, a preto-
že Ťa milujem, ľutujem, že som Ťa obrazil.
Ľutuj sa nado mnou!

II. Ach, môj Bože, kto som ja, že som
tebou opovrhoval? Ťobohý bezmocný červ,
ktorý má iba to, čo si mu dal ty svojou dob-
rotou. Dal si mi dušu, telo, užívanie rozumu
a toľké dobrá na tejto zemi; a ja som to vše-
tko používal na obráňanie teba, svojho dob-
rodincu. Ba v tom istom čase, keď si ma ty
udržoval pri živote, aby som nepadol do pek-
la, ktoré som si zaslúžil, ja som ďalej s tebou
zle zaobchádzal. Ach, môj Spasiteľ, ako to, že
si mal toľko trpezlivosti so mnou? Ó ja ťobo-
hý, koľko nocí som spal v nemilosti u teba!
Ale ty nechceš, aby som si zúfal. Áno, môj
Ježišu, dúfam v tvoje utrpenie, že mi dáš
silu zmeniť život. Nech nie je stratená pre
mňa tá krv, ktorú si z lásky ku mne vylial
s toľkou bolesťou.

III. Ale, ó Bože, čo som urobil! Ty môj
Vykupiteľ, natoľko si cenil moju dušu, že si
vylial svoju krv, aby si ju nevidel zatratenú,
a ja som si ju chcel zatratiť pre nič, pre vr-
toch, pre výlev zlosti, pre biednu rozkoš, aby
som opovrhol tvojou milosťou a tvojou lás-
kou! Ach, keby ma viera nebola učila, že si
sľúbil odpustiť tomu, kto ľutuje, že Ťa ob-
razil, nebol by som sa opovážil prosieť Ťa

o odpustenie. Bozkávam, ó môj Spasiteľ, tvo-
je sväté rany a z lásky k týmto ranám Ťa
prosím, aby si zabudol na urážky, ktorými
som Ťa zahrnul. Ty si povedal, že ak hriešnik
ľutuje, chceš zabudnúť na všetku jeho ne-
vďačnosť. Ak niekto bude robiť pokánie, za-
budnem na všetky jeho nepravosti. Ľutujem
nad všetko zlo, že som tebou opovrhoval,
ó najvyššie dobro: nuž odpusť mi, ako si
sľúbil, a odpusť mi rýchle. Teraz Ťa milujem
viac než seba samého a nechcem sa už vidieť
v nemilosti u teba. Ó Mária, útočisko hrieš-
nikov, pomôž hriešnikovi, ktorý sa k tebe
utieka.

11. TREST STRATY

I. Najväčším trestom pekla nie je oheň,
nie sú temnoty, smrad a všetky ostatné mu-
ky, ktoré jestvujú v tomto väzení zatrate-
ných: trestom, ktorý peklo robí peklom, je
trest straty, to jest, že zatratenci stratili Boha.
Duša je stvorená na to, aby bola večne spo-
jená s Bohom a aby sa tešila z jeho krásnej
tvári. Boh je jej posledným cieľom, jediným
dobrom natoľko, že bez Boha ju nemôžu
uspokojiť nijaké dobrá a rozkoše zeme a ne-
ba. Preto keby zatratený v pekle mal Boha

a miloval ho, peklo so všetkými svojimi trestami stalo by sa preňho nebom. Ale jeho najvyšším trestom, ktorý ho urobí navždy nesmierne nešťastným, bude to, že bude pozbavený Boha naveky bez nádeje, že ho ešte niekedy bude môcť vidieť a milovať. Ježišu, môj Vykupiteľ, pre mňa pribitý na kríž, ty si moja nádej; oh, kiež by som bol umrel skôr a kiež by som ťa nebol nikdy obrazil.

II. Duša, ktorá je stvorená pre Boha, má prirodzený pud spojiť sa s najvyšším dobrom, ktorým je Boh; ale v spojení s telom, keď sa pohrúži do blata nerestí, zostáva natoľko zatemnená stvorenými vecami, ktoré vábia smysly, že stráca svetlo a tak slabo poznáva Boha, že stráca i túžbu byť s ním spojená. Ale keď sa vyslobodí z tela a odlúči od týchto viditeľných vecí, vtedy pozná, že iba Boh je to dobro, ktoré ju môže urobiť blaženou; preto hneď, len čo vyjde z tela, pocíti, ako ju akási prudká sila ťahá k objatiu s Bohom; ale ak vyjde z tohto života v nemilosti u Boha, bude sa cítiť svojím hriechom ako refazou nielen zdržovaná, ale ťahaná do pekla, aby tam bola navždy vzdialená a odlúčená od Boha. Tam v tej večnej priepasti pozná biedna, aký krásny je Boh, ale nebude ho už môcť vidieť. Pozná, aký je Boh milovaniahodný, ale už ho nebude môcť

milovať, ba svojím hriechom bude nútená ho nenávidieť. A peklom jej pekla bude vedomie, že nenávidí Boha, ktorý je nekonečne milovaniahodný. Chcela by, keby mohla, zničiť Boha, ktorý ju nenávidí, a chcela by súčasne zničiť seba samu, pretože nenávidí tohto Boha; a toto bude večné zamestnanie tejto nešťastnej duše. Pane, zmiluj sa nado mnou!

III. Tento trest potom nesmierne zväčši poznanie milostí, ktoré jej Boh v živote dal, a lásky, ktorou ju zahrnul. Pozná najmä lásku, ktorou ju zahrnul Ježiš Kristus, keď dal svoju krv a život, aby ju spasil; ale ona nevďačná, aby nestratila svoje úbohé radosti, radšej chcela stratiť Boha, svoje najvyššie dobro; a uvidí, že pre ňu už niet nádeje, aby ho znovu získala. Ach, môj Bože, keby som bol v pekle, nemohol by som ťa ani milovať ani ľutovať za svoje hriechy; ale keďže teraz môžem ľutovať a milovať ťa, ľutujem z celej duše, že som ťa obrazil a milujem ťa nado všetko. Pripomínaj mi stále, ó Pane, peklo, ktoré som si zaslúžil, aby som ťa ešte vrúcnejšie miloval. Ó Mária, útočisko hriešnikov, neopust' ma!

12. OSOBITNÝ SŮD

I. Je ustanovené, že ľudia raz umrú a potom príde súd.¹³ Je článkom viery, že po svojej smrti budeme hneď súdení podľa skutkov, ktoré sme vykonali v živote. A je tiež článkom viery, že od tohto súdu závisí naše spasenie alebo večné zatratenie. Predstavte si teda, že umierate, takže vám už ostáva málo zo života. Pomyslite si, ako by ste sa ochvíľu mali zjaviť pred Ježišom Kristom, aby ste vydali počet z celého svojho života. Ach, beda, pretože nič vás tak nebude strašiť ako pohľad na spáchané hriechy. Môj Vykupiteľ, odpusť mi skôr, než ma budeš súdiť. Viem, že už viac ráz som si zaslúžil ortiel večnej smrti. Nielen že sa nechcem ukázať vinný pred tebou, ale chcem sa ukázať po ľútosti a odpustení. Lutujem, ó najvyššie dobro, že som ťa obrazil.

II. Oh, Bože, aké muky pocíti duša, keď prvý raz uvidí Ježiša Krista ako sudcu a uvidí ho rozhorčeného! Vtedy uvidí, ako trpel z lásky k nej; uvidí toľké milosrdenstvo, ktoré s ňou mal, veľké prostriedky, ktoré jej dal, aby sa spasila: uvidí teda spolu veľkosť večných dobrôt a nízkosť zemských radostí, pre ktoré sa zatratila: uvidí vtedy toto všetko, ale bez úžitku, lebo vtedy už nebude

času na nápravu chýb; to, čo sa vykonalo, je vykonané. Pri tom súde už nezaváži vznešenosť, dôstojnosť ani bohatstvo; zavážia iba skutky, vykonané v živote. Ach, môj Ježišu, daj, aby som na teba hľadel pokojne, keď ťa uvidím prvý raz, a preto daj mi milosť oplakávať v živote, ktorý mi zostáva, krivdu, ktorej som sa voči tebe dopustil, keď som sa od teba odvracal, aby som ukojil svoje vrtochy. Nielen že ťa už nechcem rozhorčovať, ale chcem ťa milovať a navždy milovať.

III. Aký spokojný sa bude cítiť pri smrti ten, kto opustil svet, aby sa oddal Bohu, kto odoprel svojim smyslom zakázané pôžitky, a keď niekedy aj zhrešil, aspoň vedel za to hneď robiť hodné pokánie. Naproti tomu aké muky bude cítiť ten, kto stále padal do tých istých nerestí, keď sa ocitne vo chvíli smrti. Povie si: Ach, beda, o niekoľko chvíľ sa zjavím pred Kristom sudcom a ešte som nezmenil život! Sľúbil som toľko ráz, že to urobím, ale neurobil som to. Čo bude so mnou o krátky čas? Ach, môj Ježišu a môj sudca, ďakujem ti za trpezlivosť, ktorú si mal pri čakaní na mňa! Koľko ráz ja sám som si napísal odsúdenie do pekla! Keďže si ma čakal, aby si mi odpustil, neodháňaj ma od svojich nôh. Prijmi ma do svojej milosti pre zásluhy svojho utrpenia. Lutujem, ó najvyššie dobro,

že som tebou opovrhoval. Milujem ťa nado-
všetko. Milý môj Bože, nechcem ťa už opus-
tiť. Ó Mária, odporúčaj ma Ježišovi, svojmu
Synovi, a neopušť ma.

13. TREBA PRIPRAVIŤ ÚČTY PRV, NEŽ PRIDE DEŇ VYÚČTOVANIA

I. Buďte pripravení, lebo Syn človeka prí-
de v hodinu, o ktorej sa ani nenazdáte.¹⁴ Čas
smrti nie je vhodný na prípravu, aby sme
dobro umreli: aby sme dobre a pokojne umre-
li, na to sa treba pripraviť pred smrťou. Vte-
dy niet času na to, aby sme z duše odstra-
ňovali zakorenené zlé zvyky, aby sme zo
srdca vytrhali prevládajúce vášne a vyhasili
náklonnosť k zemským dobrám. Príde noc,
keď nikto nebude môcť pracovať.¹⁵ Pri smrti
nastáva noc, nevidíme už, preto nemôžeme
nič robiť. Zatvrdnuté srdce, zatemnená myseľ,
zmätok, strach, úzkosť nad zdravím takmer
znemožňujú, aby si človek pri smrti dal do
poriadku svedomie, zapletené do hriechov.
Vtedy to, čo sa vykonalo, je vykonané. Ak
si človek ľahne do postele v milosti Božej,
v milosti Božej umrie: ale ak si ľahne v hrie-
chu, v hriechu umrie. Ó sväté rany môjho
Vykupiteľa, uctievam vás, bozkávam vás a
do vás sa skrývam.

II. Svätí pokladali za málo to, čo vyko-
nali: hoci celý život prežili v príprave na
smrť pokáním, modlitbami a svätými skutka-
mi, jednako vo chvíli smrti sa triasli. Ctih.
páter Ján Avila, ktorý už od mladosti viedol
svätý život, keď mu oznámili hodinu smrti,
odpovedal: Oh, kiež by som mal ešte trochu
času, aby som sa pripravil na smrť! A čo
urobíme my, keď sa dozvieme zvesť o smrti?
Nie, môj Bože, nechcem umrieť tak nepokoj-
ne a nevďačne, ako by som umrel teraz, keby
ma zastihla smrť; chcem zmeniť svoj život,
chcem oplakať krivdy, ktoré som ti spôsobil,
chcem ťa zo srdca milovať. Pane, pomôž mi,
daj, aby som vykonal niečo pre teba prv,
než umriem; pre teba, vravím, ktorý si umrel
pre mňa.

III. Čas je krátky. Tak nás upozorňuje
apoštol, krátky je čas, ktorý nám zostáva na
to, aby sme si dali do poriadku účty. Preto
nás napomína Duch Svätý: Čokoľvek môže
tvoja ruka vykonať, vykonaj hneď.¹⁶ To, čo
môžeš vykonať dnes, neodkladaj na zajtra:
pretože dnesok pominie a zajtra možno príde
smrť, ktorá ti vojde do cesty, aby si nemohol
vykonať nič dobrého a napraviť vykonané
zlo. Beda nám, ak nás smrť nájde ešte pri-
pútaných k svetu! Ach, môj Pane, koľko
rokov som žil ďaleko od teba! A ako si mo-

hol mať toľko trpezlivosti so mnou, že si ma čakal a volal toľko ráz k pokániu? Ďakujem ti za to, môj Spasiteľ, a dúfam, že prídem do neba, aby som ti tam ďakoval naveky: Naveky budem ospevovať Pánovo milosrdenstvo. Ale vtedy som ťa nemiloval a málo som sa staral o to, aby si ma ty miloval; teraz ťa milujem z celého srdca, milujem ťa viac než všetko, viac než seba samého a neželám si nič iného než aby si ma i ty miloval; a keď si pomyslím, že som opovrhoval tvojou láskou, rád by som umrel od bolesti. Ježišu môj, daj mi svätú vytrvalosť. Mária, Matka moja, vypros mi, aby som bol verný Bohu.

14. TREST, KTORÝ BUDE TRPIEŤ ZATRATENÝ NA SVOJICH SCHOPNOSTIACH

I. Zatratený bude trpieť muky na pamäti. Nešťastník v tej priepasti múk pre zvýšenie utrpenia nikdy nestratí s očí čas, ktorý mal v živote na konanie dobra a na nápravu vykonaného zla; ale uvidí, že teraz je koniec každej nádeje na nápravu. Spomenie si na toľké osvietenia, ktoré dostal od Boha, na toľké láskavé volania, na toľké ponuky odpustenia, ktorých sa mu dostalo, ale ktorými opovrhoval; a uvidí, že teraz je všetkému ko-

niec, že iné nezostáva ako trpieť a zúfať si cez celú večnosť. Ach, môj Ježišu, tvoja krv a tvoja smrť sú mojou nádejou. Nedaj, aby som sa dostal do pekla, kde by som preklínal milosti, ktoré si mi dal.

II. Zatratený bude trpieť na rozume, preto-že bude ustavične myslieť na nebo, ktoré dobrovoľne chcel stratiť. Bude mať stále pred očami nesmiernu blaženosť, ktorú požívajú blahoslavení v tej otčine slasti; a táto myšlienka mu urobí ešte mučivejším nešťastný život, ktorý žije a bude musieť žiť v tom väzení zúfalcov. Ach, môj Vykupiteľ, keby som sa nachodil v hriechu, nebol by som už mal nádej, že sa budem s tebou radovať v nebi. Dal si mi život, aby som si mohol získať nebo, ale ja som ho stratil pre nič, lebo som stratil tvoju milosť. Pane, milujem ťa, ľutujem, že som ťa obrazil a dúfam pre tvoje utrpenie, že ťa budem môcť navždy milovať v nebi.

III. Bude trpieť najviac na vôli, keď uvidí, že je mu odopreté všetko, čo chce, a že je postihnutý toľkými trestami, ktoré nechce. Nešťastník teda v pekle nebude mať nič z toho, po čom túži, a bude mať všetko to, čoho sa hrozí. Bude chcieť vyjsť z múk a nájsť pokoj, ale nebude mať nikdy pokoj a bude stále v mukách. Sama jeho prevrátená vôľa bude jeho

najväčším trestom, keď uvidí, že nenávidí svojho Boha a pritom priznáva, že on je najvyššie dobro a hodný nekonečnej lásky. Áno, môj Bože, ty si nekonečné dobro hodné nekonečnej lásky a ja som ňu vymenil za nič. Oh, kiež by som bol umrel prv a kiež by som ti nebol spôsobil takú veľkú krivdu! Milujem ňu, moje najvyššie dobro. Zmiluj sa nado mnou a nedaj, aby som bol ešte ďalej voči tebe nevďačný. Zriekam sa všetkých zemských radostí a volím si teba za svoje jediné dobro. Budem vždy tvoj a ty budeš vždy môj. Takto dúfam, môj Bože, moja láska, moje všetko. Oh, Mária, ty všetko môžeš s Bohom, urob ma svätým.

15. O POBOŽNOSTI K BOŽSKEJ MATKE

I. Ježiš je prostredníkom spravodlivosti, Mária je prostredníčkou milosti; ale, ako hovorí sv. Bernard, sv. Bonaventúra, sv. Bernardín Sienský, sv. Germanus, sv. Anton a iní, Boh chce, aby sa nám Máriiným prostredníctvom udeľovali všetky milosti, ktoré nám Boh chce dať. Prosby svätých u Boha sú prosbami priateľov, ale Máriine prosby sú prosbami matky. Blahoslavení sú tí, čo sa vždy s dôverou utiekajú k tejto Božskej Mat-

ke! Zo všetkých pobožností Panne Márii najdrahšou je pobožnosť utiekať sa vždy k nej a vraviť: Ó Mária, pros Ježiša za mňa.

II. Tak ako Ježiš je všemohúci pre svoju prirodzenosť, tak Mária je všemohúca milosťou; preto dosiahne všetko, o čo prosí. Sv. Anton píše, že je nemožné, aby táto Matka prosila Syna o nejakú milosť pre svojich ctiteľov a Syn by ju nevyslyšal. Ježiš sa teší, že uctieva svoju Matku, keď jej splní všetko, o čo ho prosí. Preto nás napomína sv. Bernard: Prosme milosť a prosme ju prostredníctvom Márie, lebo je Matkou a nedá sa prosiť nadarmo. Ak sa teda chceme spasiť, odporúčajme sa vždy Márii, aby prosila za nás, lebo jej prosby bývajú vždy vyslyšané. Ó Matka milosrdenstva, zľutuj sa nado mnou. Ty si pokladáš za česť, že si zastankyňou hriešnikov, pomôž teda hriešnikovi, ktorý v Teba dôveruje.

III. A nebojme sa, že Mária nás nevyslyší, keď ju prosíme. Ona sa teší, že je taká mocná u Boha, že nám môže vyprosiť všetky milosti, o ktoré žiadame. Stačí prosiť milosti od Márie, aby sme ich mali. Keby sme ich boli nehodní, ona nás ich urobí hodnými svojím všemocným orodovaním a veľmi si želá, aby sme sa k nej utiekali a mohli sa spasiť. A ktorý hriešnik, čo sa s dôverou a vytrvalosťou

utiekal k Márii, útočisku hriešnikov, už zahynul? Zahynie ten, kto sa neutieka k Márii. Ó Mária, Matka a nádej moja, utiekam sa pod tvoj plášť, neодоžeň ma, ako si zasluhujem. Pozri na mňa a maj zľutovanie so mnou biednym. Vypros mi odpustenie mojich hriechov, vypros mi svätú vytrvalosť, lásku k Bohu, dobrú smrť, nebo. Všetko dúfam od Teba, lebo ty všetko môžeš s Bohom. Urob ma svätým, lebo to môžeš urobiť. Ó Mária, v tebe dôverujem. v teba skladám všetky nádeje.

16. JEŽIŠ ODCINIL VŠETKY NAŠE HRIECHY

I. Keď Boh videl, že všetkým ľuďom hrozi zatratenie pre ich hriechy, chcel sa nad nimi zľutovať; ale jeho božská spravodlivosť si žiadala zadosťučinenie a nebolo nikoho, kto by jej ho mohol dať. Nuž čo urobil? Poslal Syna, aby sa stal človekom na zemi, a obťažil ho všetkými našimi hriechami: Položil naňho nepravosti nás všetkých,¹⁷ aby ich on odčinil za nás a aby sa tak jeho spravodlivosti dostalo zadosťučinenia a aby ľudia boli spasení. Ó Bože večný, čo si mohol viac urobiť, aby si nám vliat dôveru v tvoje milosrdenstvo a pritiahol nás k svojej láske, než že si nám dal svojho vlastného Syna? Ale ako som

sa po toľkom dare mohol dopustiť voči tebe toľkých urážok? Ach, môj Bože, zľutuj sa nado mnou z lásky k tomuto Synovi. Boli ma nad všetko zlo, že som ťa obrazil. A keď som ťa veľmi obrazil, chcem ťa veľmi milovať; daj mi k tomu silu.

II. Keď potom večný Otec videl už Syna obťaženeho všetkými našimi vinami, neuspokojil sa iba tým, aby dostal nejaké zadosťučinenie, pretože nech by bolo akékoľvek, bolo by stačilo, ale, ako ďalej vraví Izaiáš, Pán ho chcel utrápiť slabosťou, chcel ho vidieť celkom rozdrveného a rozodraného bičmi, tŕňami, klincami a bolesťami až po bolestnú smrť na potupnom dreve. Ach, Pane, keby nás viera neuisťovala o tejto krajnosti lásky, akú si nám preukázal, kto by to mohol veriť? Ó Bože, najláskavejší Otče, nedaj, aby sme boli voči tebe nevďační. Daj nám svetlo, daj nám silu splatiť v živote, ktorý nám ostáva, toľkú lásku; urob to z lásky k tomu Synovi, ktorého si nám dal.

III. A hľa, keď poznal nevinný Syn vôľu Otca, ktorý ho chcel takto obetovať za naše zločiny, z poníženosti k Otcovi a z lásky k nám poslušne prijíma svoj život múk a svoju trpkú smrť: Uponížil sa a bol poslušný až po smrť, a to po smrť na kríži.¹⁸ Ach, môj sladký Spasiteľ, poviem ti teda s kajúcim

Ezechiášom: Ty však si vytrhol moju dušu, aby nezahynula, hodil si za chrbát všetky moje hriechy.¹⁰ Svojimi hriechami som vrhol svoju dušu do pekla, a ty si ma odtiaľ vyhnal, pretože mi odpúšťaš, ako dúfam. Ja som obrazil Božskú velebnosť, a ty si vzal na seba moje viny a odčiniš si ich za mňa! Keby som ťa po tom znovu urážal, alebo keby som ťa nemiloval celým srdcom, aký trest by nebol pre mňa malý? Milovaný môj Ježišu, láska mojej duše, nekonečne ľutujem, že som ťa obrazil. Celý sa ti dávam, prijmi ma a nedaj, aby som ťa znovu stratil. Svätá Panna, Matka moja Mária, pros svojho Syna, aby ma prijal a urobil celkom svojim.

17. JE POTREBNÉ SA SPASIŤ

I. Je potrebné sa spasiť. Lenže jedno je potrebné. Nie je potrebné byť veľkým na tejto zemi, byť vznešeným, bohatým, ani pevného zdravia; ale je potrebné spasiť dušu. Boh nás poslal na tento svet nie preto, aby sme si získali pocty, bohatstvá a rozkoše, ale aby sme si dobrými skutkami získali večné kráľovstvo, ktoré je určené tomu, kto bojuje a zvíťazí v terajšom živote nad nepriateľmi svojho večného spasenia. Ach, môj Ježišu,

koľko ráz som sa zriekol neba, lebo som sa zriekol tvojej milosti. Ale, Pane môj, viac než strata neba ma mrzí strata tvojho priateľstva. Daj mi, môj Ježišu, veľkú bolesť nad mojimi hriechami a odpusť mi.

II. Čo záleží na tom, že niekto v tomto živote bol chudobný, prostý, chorý a opovrhovaný, ak nakoniec umiera v milosti Božej a sa spasí? Ba čím väčšie trápenia ho postihnú, ak ich znesie trpezlivo, tým väčšia bude jeho sláva v nebi. Naopak, čo osoží človekovi, že oplýva bohatstvom a poctami, ak nakoniec umrie a príde do zatratenia? Ak budeme zatratení, všetky dobrá, ktoré sme požívali na tejto zemi, budú slúžiť iba na to, aby sa nám spomienkou na ne zväčšili tresty vo večnosti. Ach, môj Bože, osvieť ma. Daj mi poznať, že všetko moje zlo spočíva v tom, že ťa obrážam, a všetko moje dobro v tom, že ťa milujem. Daj mi silu prežiť pre teba dni, ktoré mi ešte zo života zostávajú.

III. Je potrebné sa spasiť, lebo tu niet strednej cesty. Ak sa nespasíme, budeme zatratení. Tu sa nedá povedať: stačí, aby som neprišiel do pekla, nedbám, že sa zbavím neba. Nie, alebo nebo alebo peklo: alebo vždy blaženi s Bohom v nebi v mori slastí, alebo vždy pod nohami diablov v pekle v mori ohňa a trestov. Alebo spasení alebo zatratení, me-

dzitým niet nijakej prostrednej cesty. Môj Ježišu, v minulosti som si vyvolil peklo a tam by som bol už roky, keby si sa nebol nado mnou zmiloval. Ďakujem ti, môj Spasiteľ, a ľutujem nadovšetko, že som Ťa obrazil. Dúfam, že s tvojou milosťou v budúcnosti už nebudem kráčať po ceste, ktorá vedie do pekla. Milujem Ťa, ó najvyššie dobro, a chcem Ťa milovať naveky. Daj mi svätú vytrvalosť a spas ma pre tú krv, ktorú si vylial za mňa. Ó Mária, moja nádej, oroduj za mňa.

18. HRIEŠNIK ODOPIERA POSLUŠNOSŤ BOHU

I. Keď Mojžiš oznámil faraónovi rozkaz Boží, aby prepustil jeho ľud na slobodu, opovážlivec odpovedal: Kto je ten Pán aby som ho musel poslúchať? Nepoznám Pána.²⁰ To isté vraví hriešnik, keď mu svedomie oznamuje príkaz Boží, ktorý mu bráni spáchať ten hriech, a on odpovedá: teraz v tomto čine nepoznám Boha: viem, že on je mojím Pánom, ale nechcem ho poslúchnuť. Tak som ti povedal viac ráz, ó môj Bože, keď som hrešil. Keby si nebol umrel za mňa, ó môj Vykupiteľ, neodvážil by som sa ani prosiť Ťa o odpustenie, ale ty sám mi ponúkaš s kríža toto odpustenie, ak ho chcem. Áno, chcem

ho. Ľutujem, že som opovrhoval tebou, ó najvyššie dobro. Radšej chcem umrieť, než Ťa ešte obraziť.

II. Polámal si moje jarmo: povedal si, nebudem slúžiť²¹ Hriešnik, keď je v pokušení na hriech, počuje hlas Boží, ktorý mu vraví: Synu, nesiahaj na túto hanebnú rozkoš, nechaj vec, čo nie je tvoja. Ale on spáchaním toho hriechu odpovedá: Pane, nechcem ti slúžiť. Ty nechceš, aby som ten hriech vykonal, a ja ho chcem vykonať. Ach, môj Pane a Bože, koľko ráz som ja opovážlivec povedal takto, i keď nie slovami, ale skutkom a svojou vôľou! Nuž neodháňaj ma zpred svojej tváre. Teraz poznávam zlo, ktorého som sa dopustil, keď som vymieňal tvoju milosť za svoje chůfky. Kiež by som bol radšej umrel a kiež by som Ťa nebol nikdy obrazil!

III. Veľká vec! Boh je Pánom všetkých vecí, pretože on ich stvoril. Všetko je v tvojej moci, lebo ty si všetko stvoril.²² Boha poslúchajú všetky veci, nebesá, more, zem, živly, zvieratá: a človek, ktorého Boh zo všetkých týchto tvorov najviac miloval a zahrnul dobrodením, ho nechce poslúchať! A nedbá, že stráca jeho milosť! Ďakujem ti, môj Bože, že si na mňa čakal. Čo by bolo so mnou, keby si ma bol nechal umrieť v jednu z tých nocí, v ktorých som bol v nemilosti u teba?

Ale keďže si na mňa čakal, to je zname-
ním, že mi chceš odpustiť. Nuž odpusť mi,
môj Ježišu. Lutujem nadovšetko, že som ťa
toľko ráz nerešpektoval. Ale vtedy som ťa
nemiloval, teraz ťa milujem viac než seba
samého a som hotový radšej tisíc ráz stratiť
život než stratiť tvoje priateľstvo. Ty si po-
vedal, že miluješ tých, čo teba milujú: Milu-
jem tých, čo ma milujú. Ja ťa milujem, miluj
ma aj ty a daj mi milosť žiť i umrieť v tvojej
láske, aby som ťa miloval naveky. Mária,
útočíte moje, pre teba dúfam, že budem ver-
ný Bohu až do smrti.

19. BOH HROZÍ, ABY NETRESTAL

I. Boh, pretože je nekonečná dobrota, ne-
želá si iné ako naše dobro a aby sa s nami
podelil o svoju blaženosť. Keď trestá, nútia
ho k tomu naše hriechy. Preto prorok Izaiáš
vraví, že vtedy robí skutok, ktorý je cudzí
jeho želaniu: Cudzí mu je..... jeho skutok.²³
Pretože vlastnosťou Božou je odpúšťať, pre-
ukazovať dobrodenie a vidieť všetkých spo-
kojných. Ó Bože, to je tá nekonečná dobro-
ta, ktorú hriešnici tak obražajú a preklínajú
a ktorú provokujú, aby ich potrestala. Ó ja
úbohý, veď aj ja som ju obrazil!

II. Vedzme teda, že keď Boh hrozí tres-
tom, nehrozí z túžby po trestaní, ale preto,
aby nás zbavil trestov; hrozí, lebo sa chce
nad nami zľutovať: Boh... sa rozhneval a zas
sa zľutoval nad nami.²⁴ Ale ako to, že sa na
nás rozhneval a má s nami zľutovanie? Áno,
ukazuje sa pred nami rozhorčený, aby sme
sa polepšili a aby nám tak mohol odpustiť
a spasíť nás; a ak nás v tomto živote trestá
za spáchané hriechy, ten trest je milosrden-
stvom, čo nás zbavuje večného trestu. Beda
tomu hriešnikovi, ktorý tu nie je trestaný!
Teda, môj Bože, keďže som ťa tak veľmi ob-
razil, trestaj ma v tomto živote, aby si mi
mohol odpustiť v druhom. Viem iste, že som
si zaslúžil peklo; prijímam každý trest, len
mi vráť svoju milosť a osloboď ma od pekla,
kde by som bol od teba navždy odlúčený.
Pane, osvieť ma, daj mi silu premôcť všetko,
aby si bol so mnou spokojný.

III. Kto však nedbá na Božie hrozby, musí
sa veľmi báť, aby ho náhle nezasiahol trest,
ktorým Boh vyhráža v knihe prísloví: Muža,
čo pohŕda Bohom, ktorý ho napomína, za-
stihne náhla skaza, a nebude mu pomoci.²⁵
Môj Ježišu, to sa stalo mnohým a zaslúžil
som si, aby sa to stalo aj mne; ale ty, môj
Vykupiteľ, mal si so mnou zľutovanie, ktoré
si nemal s toľkými inými, čo ťa obrazili me-

nej než ja a teraz sa nachodia v pekle bez nádeje, že by mohli znovu získať tvoju milosť. Pane, vidím, že ma chceš zachrániť a ja chcem byť spasený, aby si bol so mnou spokojný. Opúšťam všetko a obraciam sa k tebe, ktorý si mojím Bohom, jediným mojím dobrom. V teba verím, v teba dúfam a len teba milujem, ó nekonečná dobrota. Veľmi ma mrzí, že som sa v minulosti voči tebe tak správal; bol by som rád, keby som bol radšej čokoľvek trpel a nebol ťa obrazil. Ach, nedaj, aby som sa ešte od teba odlúčil, a daj, aby som radšej umrel než znovu sa dopustil voči tebe tejto krivdy. Ježišu môj ukrižovaný, tebe sa sverujem. Ó Mária, Matka Ježišova, odporúčaj ma svojmu Synovi.

20. BOH ČAKÁ, ALE NEČAKÁ STÁLE

I. Čím väčšie milosrdenstvo preukázal Boh človekovi, tým viac sa musí človek báť, aby ho ďalej nezneužíval; ináč príde čas pomsty Božej naň: Moja je pomsta, a ja odplatím, keď príde čas.²⁶ Kto neskoncuje sám, s tým skoncuje Boh. Ach, môj Pane, ďakujem ti, že si so mnou neskoncoval po toľkých zradách, ktorých som sa voči tebe dopustil. Daj mi poznať zlo, ktoré som vykonal zneužíva-

ním tvojej trpezlivosti; a daj mi cítiť bolesť nad urážkami, ktorých som sa dopustil. Nie, nechcem už zneužívať tvojho milosrdenstva.

II. Spáchaš tento hriech a potom sa z neho vyspovedáš. To je podvod, ktorým diabol toľko duší priviedol do pekla. Všetci kresťania, čo sú teraz v pekle, zatratili sa týmto podvodom. Boh čaká, aby sa nad vami zmiľoval.²⁷ Boh čaká na hriešnika, aby sa obrátil a aby mu takto mohol dať najavo svoje milosrdenstvo; ale keď vidí, že hriešnik čas, daný mu na pokánie, používa na zväčšenie urážok, vtedy už nečaká a trestá ho, ako si zaslúži. Môj Bože, odpusť mi, lebo viac ťa už nechcem obraziť. Veď či chcem čakať, aby si ma naozaj poslal do pekla? Vidím, že ma už nemôžeš zniesť. Dosť som ťa už naurážal. Boli ma to, ľutujem to. Dúfam, že mi odpustiš pre tú krv, ktorú si vylial za mňa.

III. Milosrdenstvo Pánovo je, že sme neboli zničení.²⁸ Tak musí povedať, kto na svoje nešťastie viac ráz obrazil Boha. Musí mu poďakovať, že ho nenechal umrieť v hriechu a chrániť sa ho znovu obraziť; ináč mu Pán bude vyčítovať: Čo som mal ešte urobiť svojej vinici a neurobil som? Povie mu: Nevďačník, keby si urážky, čo si na mne spáchal, bol spáchal na najposlednejšom človeku na zemi, nebol by ťa už strpel. A ja som ti pre-

ukázal toľko milosrdenstva! Koľko ráz som Ťa volal, koľko svetla som Ti dal a koľko ráz som Ti odpustil! Nuž čo si teraz nárokuješ? Prišiel čas trestu, niet už odpustenia. Toto povedal Boh už toľkým, ktorí sú teraz v pekle a tam zväčšuje najviac ich trest práve to milosrdenstvo, čo im Boh preukazoval. Ježišu môj, Vykupiteľ a môj sudca, to isté som si zaslúžil počuť z tvojich úst aj ja; ale teraz počujem, že ma znovu voláš k odpusteniu a hovoríš mi: Obráť sa k Pánu Bohu svojmu. Prekliate moje hriechy, nenávidím vás a hrozím sa vás, lebo pre vás som stratil svojho Pána. Celkom sa obraciam k tebe, môj Pane a Bože. Milujem Ťa, moje najvyššie dobro; a pretože Ťa milujem, ľutujem z celého srdca, že som Tebou natoľko opovrhoval v minulosti. Môj Bože, nechcem Ťa už nikdy roztrpčovať; daj mi svoju lásku, daj mi vytrvalosť. Mária, moje útočisko, pomôž mi.

21. SMŤ JE PRECHODOM DO VEČNOSTI

I. Je článkom viery, že moja duša je večná a že raz, keď na to najmenej budem myslieť, budem musieť opustiť tento svet. Treba teda, aby som si zaistil blaženosť, ktorá sa neskončí mojím životom, ale je večná ako

večný som ja. Kedysi Alexander Veľký a cisár Augustus žili blažene na tejto zemi; ale táto ich blaženosť sa skončila už pred toľkými stáročiami a začal sa pre nich nešťastný život, ktorý nebude mať konca. Ach, môj Bože, kiež by som Ťa bol vždy miloval! Čo mám z toľkých rokov premárnených v hriechoch? Iba tresty a výčitky svedomia. Ale keďže mi dávaš čas na nápravu vykonaného zla, nuž, Pane môj, povedz mi, čo mám robiť, aby si bol so mnou spokojný, lebo všetko chcem vykonať. Dni, ktoré mi zostávajú zo života, chcem prežiť v oplakávaní trpkostí, ktoré som Ti spôsobil, a v tom, že všetkými silami budem milovať Teba, môj Bože a všetko moje dobro.

II. A čo by mi osožilo byť šťastným v tomto živote (ak je vôbec možné šťastie bez Boha), ak potom cez celú večnosť by som mal byť nešťastný? Ale akým šialenstvom je vedieť iste, že človek umrie a že ho po smrti čaká alebo večnosť radostí alebo večnosť múk, vedieť, že od dobrej smrti závisí, či človek bude blažený alebo biedny navždy, a nepoužiť všetky prostriedky na zaistenie dobrej smrti? Duchu Svätý, osvieť ma, daj mi silu pre budúcnosť, aby som mohol žiť v tvojej milosti až do smrti. Nekonečná добрôta, poznám zlo, ktoré som vykonal tým,

že som ťa obráľal, a nenávidím ho: viem, že len ty si milovaniahodný a milujem ťa nado-
všetko.

III. Všetka blaženosť tohto života sa teda skončí pohrebom a tým, že nás nechajú hniť v hrobe. Tieň smrti zakrýva a zatemňuje všetok lesk zemskej veľkosti. Blažený je teda iba ten, kto na tejto zemi slúži Bohu a kto touto službou a milovaním Boha si získava večnú blaženosť. Ježišu môj, ľutujem nado-
všetko najmä to, že v minulosti som si tak málo cenil tvoju lásku. Teraz ťa milujem nado-
všetko a nežiadam si nič iné než milovať ťa. Oddnes iba ty budeš mojou láskou, mojím všetkým; a milovať ťa navždy v tomto a v druhom živote to je jediná blaženosť, v ktorú dúfam a o ktorú ťa prosím. Pre zásluhy tvojho utrpenia daj mi svätú vytrvalosť. Mária, Matka Božia, ty si moja nádej.

22. TREBA ZMENIŤ ŽIVOT PRV, NEŽ PRIDE SMRŤ

I. Každý túži po svätej smrti, ale nie je možné, aby umrel svätou smrťou ten, kto až do smrti viedol nezriadený život, aby umrel spojený s Bohom ten, kto žil vždy vzdialený od Boha. Svätí, aby si zaistili dobrú smrť, opustili bohatstvá, rozkoše a všetky nádeje,

ktoré im svet ponúkal, a žili chudobným a umŕtveným životom. Pochovali sa zaživa na tejto zemi, aby vyhli nebezpečenstvu byť pochovaní po smrti v pekle. Ach, môj Pane, koľko rokov som si už zaslúžil byť pochovaný v pekle bez nádeje na odpustenie a na to, aby som ťa mohol ešte milovať. Ale ty si na mňa čakal, aby si mi odpustil. Áno, ľutujem z celého srdca, že som ťa obrazil, moje najvyššie dobro; maj so mnou zľutovanie a nedaj, aby som ťa ešte niekedy obrazil.

II. Boh hrozi hriešnikom, že pri smrti ho budú hľadať a nenájdu ho: Budete ma hľadať a nenájdete ma. Áno, lebo vtedy ho nebudú hľadať z lásky, ale iba zo strachu pred peklom; budú hľadať Boha, ale nezanechajú náklonnosť k hriechu a preto ho nenájdu. Nie, môj Bože, nechcem čakať, aby som ťa hľadal pri smrti, teraz ťa hľadám a chcem. Mrzí ma, že v minulosti som vyhľadával svoje chůfky a tak som spôsobil toľko urážok tvojej nekonečnej dobrote. Bolí ma to, vyznávam, robil som zle. Ale ty nechceš, aby si srdce, teba hľadajúce zúfalo, ale aby sa tešilo: Nech sa raduje srdce hľadajúcich Pána. Áno, môj Pane, hľadám ťa a milujem ťa viac než seba samého.

III. Biedny je človek, ktorý pred smrťou nepoužije značnú časť svojho života na opla-

kávanie svojich hriechov! Mohol by sa, nepopieram, obrátiť pri smrti a spasíť sa, ale vtedy zatemnená myseľ, zatvrdnuté srdce, zlé zvyky a prevládajúce vášne mu znemožnia dobre umrieť. Bola by na to potrebná mimoriadna milosť, ale či je správne, aby ju Boh dal človeku, ktorý mu bol až do smrti nevďačný? Ó Bože, ako málo robia hriešnici, aby vyhli večnej záhuby! Nie, môj Bože, nechcem čakať smrť, aby som ľutoval svoje hriechy a aby som Ťa miloval. Teraz ľutujem, že som Ťa obrazil, teraz Ťa milujem z celého srdca. Nedaj, aby som sa znovu od Teba odvrátil! Nech radšej umriem. Ó svätá Matka moja Mária, vypros mi svätú vytrvalosť.

23. BARÁNOK BOŽÍ CHCEL BYŤ OBETOVANÝ, ABY NÁM ZÍSKAL ODPUSTENIE

I. Hľa, Baránok Boží, tak oslovil nášho Spasiteľa svätý Ján Krstiteľ: Baránok Boží, ktorý obetoval svoju krv a život, aby nám získal odpustenie a večné spasenie. Tu, hľa, je v Pilátovej súdnej sieni ako nevinný baránok, ktorý si dá ostriať už nie vinu, ale svoje sväté telo bičmi a tŕňami: Ako baránok pred strihajúcim zmlkne a neotvorí svoje ústa.²⁹ Neotvorí svoje ústa, ani sa nesťažuje, pretože

on sám sa chcel obetovať, aby svojim utrpením odčinil tresty, ktoré sme si my zaslúžili. Nech zvelebujú anjeli a všetky stvorenia, ó môj Vykupiteľ, toľké tvoje milosrdenstvo a toľkú lásku, ktorú si preukázal ľuďom. My sme spáchali zločiny a ty ich odčiniš!

II. Preto ho paholci sviazali a priviedli na Kalváriu, aby bol žertvou veľkej obety, ktorou sa vykoná dielo nášho vykúpenia: A som ako krotký baránok, vedený na zabitie.³⁰ Povedz mi, Ježišu môj, kam Ťa vedú títo ľudia obťažného krížom a natoľko zmučeného? Odpovedáš mi: vedú ma na smrť a ja idem rád, lebo idem umrieť, aby som Ťa spasil a aby si pochopil, ako Ťa milujem. A ja, môj Pane, ako som ti dal najavo lásku, ktorou som ti povinný? Už to vieš; urážkami a potupami, tým, že som toľko ráz opovrhoval tvojou milosťou a tvojou láskou; ale tvoja smrť je mojou nádejou. Ľutujem, moja láska, že som Ťa obrazil, ľutujem a milujem Ťa.

III. Keď svätý František videl viesť na jatky baránka, nemohol zadržať slzy a povedal: Ako vedú tohto baránka na smrť, tak kedysi viedli môjho nevinného Pána, aby umrel za mňa. Teda, Ježišu môj, ty sa nezdráhaš ísť obetovať svoj život z lásky ku mne a ja sa zdráham dať ti všetku svoju lásku? O túto lásku ma žiadaš: Milovať budeš Pána Boha

svojho. A po tejto láske túžim a ňou ťa chcem milovať z celého srdca. Ty si ma miloval bez výhrad, bez výhrad ťa chcem milovať aj ja. Lutujem, že som ťa obrazil, ó Božský Baránok, a celý sa ti dávam. Prijmi ma, Ježišu môj, a svojou milosťou ma sprav verným. Ó Mária, Matka môjho Spasiteľa, svojím orodovaním sprav ma celkom svojím.

24. CENA ČASU

I. Čas je poklad, ktorý sa nedá oceniť, pretože v každej chvíli môžeme získať poklady milosti a večnej slávy. V pekle ženie odsúdencov do plaču myšlienka, že už niet času na nápravu ich večnej biedy. Koľko by zaplatili za hodinu času, v ktorej by mohli úkonom bolesti napraviť svoje zatratenie! V nebi sa sice nedá plakať, ale keby blažení mohli plakať, plakali by iba nad tým, že stratili toľko času v tomto živote, v ktorom si mohli získať väčšiu slávu, a že tento čas už nemôžu mať. Bože môj, ďakujem ti, že mi dávaš čas na oplakávanie mojich hriechov a na to, aby som svojou láskou vyvážil urážky, ktoré som ti spôsobil.

II. Teda niet cennejšej veci nad čas; ale ako to, že niet veci, ktorou by ľudia viac

opovrhovali, ako časom? Jeden sa zdrží päť až šesť hodín pri hre, druhý dlho stojí pri okne alebo uprostred cesty a hľadá, kto ide okolo; ak sa ich spýtate, čo robia, odpovedia, že si krátia čas. Ó opovrhovaný čas, títo ľudia si ťa budú pri smrti najviac žiadať. Koľko by zaplatili za hodinu strateného času! Ale už ho nebudú mať vtedy, keď sa každému z nich povie: Kresťanská duša, odiď z tohto sveta: rýchle odiď, lebo už niet času. Potom povedia s plačom: ó môj stratený život! Mal som toľko rokov, v ktorých som sa mohol stať svätým, ale nestal som sa; a teraz už nemám času stať sa ním. Ale čo pomôžu tieto náreky vtedy, keď umierajúci je už blízko veľkej chvíle, od ktorej závisí večnosť?

III. Kráčajte, dokiaľ je svetlo.³¹ Čas smrti je čas nočný, keď nikto nevidí a nemôže nič robiť: Prichádza noc, v ktorej nikto nemôže pracovať. Preto nás Duch Svätý napomína, aby sme kráčali po ceste Pánovej teraz, keď máme svetlo a je ešte deň. Pomyslime si, že sa už blíži čas, v ktorom sa má rozhodnúť o našej večnej spáse, a my strácame čas! Rýchle teda, majme pripravené účty, lebo Ježiš Kristus nás príde súdiť, keď sa najmenej nazdáme: Syn človeka príde v hodinu, keď sa nenazdáte. Rýchle teda, Ježišu môj, rýchle mi odpusť. A čo čakám? Čakám azda,

kým sa dostanem do toho večného väzenia kde s ostatnými zatratencami budem navždy plakať a vraviť: Skončil sa čas a my sme sa nespasili? Nie, môj Pane, nechcem už odpovierať tvojmu láskavému hlasu. Kto vie, či toto rozjímanie, ktoré som čítal, nie je pre mňa posledným volaním? Lutujem, ó, najvyššie dobro, že som Ťa obrazil, tebe zasväcujem celkom čas života, ktorý mi zostáva; a prosím Ťa, daj mi svätú vytrvalosť. Nechcem ti už robiť nepríjemnosti, ale Ťa chcem vždy milovať. Ó Mária, útočisko hriešnikov, v teba skladám svoju dôveru.

25. HRŔZA UMIERAJÚCICH PRI MYŠLIENKE NA NASTÁVAJÚCI SÚD

I. Zamyslite sa nad strachom, ktorý spôsobuje umierajúcemu myšlienka na súd, keď sa nachodí už blízko smrti a pomyslí si, že ochvíľu bude stáť pred Ježišom Kristom ako sudcom, aby vydal počet z celého uplynutého života. Vtedy príde čas veľkého prechodu, lebo bude musieť prejsť z tohto sveta do nového sveta, z tohto života do večnosti. Vtedy ho nič tak nebude mučiť ako videnie jeho hriechov. Sv. Mária Magdaléna dei Pazzi sa triasla, keď ochorela a myslela na súd.

Spovedník jej povedal, aby sa nebála: Ach, otče, odpovedala, je veľkou vecou musieť sa zjaviť pred Kristom ako sudcom. Toto povedala táto svätá panna, ktorá bola svätou už od detstva. Čo potom povie ten, kto si viac ráz zaslúžil peklo?

II. Opát Agaton po mnohých rokoch pokánia sa triasol a vrel: Čo bude so mnou, keď budem súdený? A ako to, že sa netrasie ten, kto obrazil Boha smrteľnými hriechami a nevykonal za ne ešte pokánie? Oh, do akej búrky zmätku a strachu ho privedie vo chvíli smrti videnie vlastných vín, prítomnosť Božieho súdu a neistota výroku, ktorý bude nad ním vyslovený! Priviňme sa k nohám Ježiša Krista a zaistíme si odpustenie prv, než príde ten veľký deň účtov. Ach, Ježišu môj a môj Vykupiteľ, ktorý jedného dňa budeš mojim sudcom, maj so mnou zľutovanie prv, než príde ten deň spravodlivosti. Hľa, pri tvojich nohách kľáči zradca, ktorý toľko ráz sľúbil, že ti bude verný a potom sa znovu od teba odvrátil. Nie, môj Bože, nezaslúžil si si, aby som sa k tebe správal tak, ako som sa správal v minulosti. Odpusť mi, Pane, pretože chcem naozaj zmeniť život. Lutujem, ó najvyššie dobro, že som tebou opovrhoval; maj so mnou zľutovanie.

III. Vtedy sa má rozhodnúť o našom več-

nom spasení. Od tohto rozhodnutia závisí, či budeme navždy spasení alebo zatratení, či budeme šťastní alebo nešťastní cez celú večnosť. Oh, Bože, každý to vie a vraví tak je. Ale ak je to také, prečo neopustíme všetko a neusilujeme sa iba o to, aby sme sa stali, svätými a zaistili si večné spasenie? Môj Bože, ďakujem ti za osvietenie, ktoré mi dáváš. Spomeň si, Ježišu môj, že si umrel preto, aby si ma spasil: daj, aby som hľadel na teba pokojne, keď ťa prvý raz uvidím. Ak som v minulosti opovrhoval tvojou milosťou, teraz si ju cením nad každé iné dobro. Milujem ťa, nekonečná dobrota, a pretože ťa milujem, mrzí ma, že som ťa obrazil. V minulosti som ťa opustil, ale teraz ťa chcem a hľadám ťa; daj sa mi nájsť, ó Bože mojej duše. Matka moja Mária, odporúčaj ma Ježišovi.

26. O PEKELNOM OHNI

I. Je isté, že peklo je ohnivá priepasť, v ktorej sú a navždy budú mučení úbohí zatratenci. Aj tu na zemi je mučenie ohňom zo všetkých mučení najhroznejšie a najukrutnejšie; ale v pekle oheň bude mať väčšiu mučivú silu, lebo pekelný oheň je úmyselne stvorený od Boha, aby bol katom tých, ktorí

sa voči nemu vzbúrili. Odíďte zlorečení do ohňa večného: to bude odsúdenie zatratených. Ak sa v tomto odsúdení zo všetkých trestov menuje osobitne oheň, treba povedať, že zo všetkých múk, ktorými budú postihnuté smysly odsúdeného, tento oheň bude najväčšia. Ach, môj Bože, koľko rokov som si už zaslúžil horieť v tomto ohni, ale ty si čakal, aby si ma videl horieť nie v tomto nešťastnom ohni, ale v blaženom ohni svojej svätej lásky. Áno, milujem ťa, moje najvyššie dobro, a chcem ťa milovať naveky.

II. Na tejto zemi oheň mučí telo zvonku, ale nie zvnútra: v pekle oheň vstupuje aj dovnútra, aby mučil zatratenca. Urobíš ich ako ohnivú pec.³² Každý odsúdený sa stane ako by ohnivou pecou, takže mu bude horieť srdce v hrudi, vnútornosti v bruchu, mozog v hlave, bude mu horieť krv v žilách, špik v kostiach. Čo poviete, hriešnici, na tento oheň? Vy, čo nemôžete zniesť iskru, čo náhodou vyletí zo sviečky, príliš teplú izbu, slnečný lúč, ktorý vás páli na hlave, ako budete môcť byť pohrúžení do ohnivého mora, kde budete ustavične umierať, ale neumriete? Ach, môj Vykupiteľ, nech nie je pre mňa stratená krv, ktorú si vylial z lásky ku mne! Daj mi bolesť nad mojimi hriechami, daj mi svoju svätú lásku.

III. Kto z vás (pýta sa prorok) bude môcť obstáť pred zožierajúcim ohňom?³³ Ako divá zver zožiera kozla, tak pekelný oheň bude ustavične zožierať úbohého zatratenca, ale nedá mu umrieť. Preto sv. Peter Damiani volá. Hriešnik, ukájaj len ďalej nepočestne svoje telo, veď príde deň, keď tvoja nehanebnosť sa stane smolou v твоjich vnútornostiach, aby zväčšila plameň, ktorý ťa bude páliť cez celú večnosť: Tvoja rozkoš sa obráti na smolu, ktorou sa bude živiť večný oheň v твоjich vnútornostiach.³⁴ Oh, môj Bože, ktorého som opovrhol a stratil, odpusť mi a nedaj, aby som ťa znovu stratil! Ľutujem nadovšetko, že som ťa obrazil! Prijmi ma do svojej milosti a ja ti sľubujem, že ťa chcem milovať a že nechcem milovať nič okrem teba. Najsvätejšia Panna, oslobod' ma od pekla.

27. MÁRNOSŤ DOBIER TOHTO SVETA

I. Čo je tento život ak nie para, ktorá sa na chvíľu zjaví a zasa zmizne? Veď čo je váš život? Para, ktorá sa na chvíľku ukáže a potom zmizne.³⁵ Zemské výpary, čo vystúpily do vzduchu, zaliate slnečnými lúčmi, poskytnú krásny pohľad; ale ten sa pri najslabšom vánku rozplynie a stratí. Také je veli-

kášstvo tohto sveta. Hľa, toho pána sa dnes tisíce ľudí boja, zaliečajú sa mu a ctia ho; zajtra, keď bude mŕtvy, budú ním všetci opovrhovať a preklínať ho. Slovom, smrťou sa končia pocity, pompa, zábavy, všetko. Ach, môj Bože, daj mi poznať nesmierne dobro, ktorým si ty, aby som miloval iba teba a nič iného.

II. Smrť oberie človeka o všetko, čo má na tejto zemi. Aké smutné je vidieť, ako boháča vynášajú po smrti z jeho paláca, aby sa doň už nevrátil, a ako sa iní zmocňujú jeho majetku, jeho peňazí a všetkého, čo mal! Sluhovia, keď ho vypravdali ku hrobu, opúšťajú ho a nechávajú ho napospas červom; niet už nikoho, kto by si ho ctil, kto by mu lichotil. Predtým ho každý poslúchal na pokyn, ale teraz sa už nikto nestará o jeho rozkazy. Ó ja úbohý, cez toľké roky som sa hnal za márnosťami sveta, a opustil som teba, dobro nekonečné! Ale oddnes iba ty, môj Bože, budeš jediným mojím pokladom, jedinou láskou mojej duše.

III. Čo sa pýšiš, zem a popol? Človeče, vraví Boh, nevidíš, že onedlho sa staneš prachom a popolom? Načo márneš svoje myšlienky a svoju lásku? Pomysli si, onedlho ťa smrť oberie o všetko a vyženie ťa zo sveta. A ak vtedy nebudeš mať v poriadku účty

svojho života, čo bude s tebou cez celú večnosť? Ach, môj Pane, ďakujem ti. Rozprávaš mi to preto, že ma chceš spasiť. Ponúkaš mi svoje milosrdenstvo. Sľúbil si odpustiť tomu, kto ľutuje, že ňa obrazil; ja ľutujem z celého srdca, núž odpusť mi. Sľúbil si milovať toho, kto teba miluje; ja ňa milujem nadovšetko; preto miluj ma aj ty a nemaj ma v nenávisti, ako som si zaslúžil. Ó Mária, zástankyňa moja, tvoja ochrana je mojou nádejou.

28. O POČTE HRIECHOV

I. Sv. Bazil, sv. Hieronym, sv. Ambróz, sv. Augustín a iní myslia, že ako Boh určil pre každého človeka počet stupňov nadania, majetku, dní života, ktoré mu chce dať, tak určil pre každého počet hriechov, ktoré mu chce odpustiť; po dovŕšení tohto počtu siahne na tresty a už neodpúšťa. Sv. Augustín o tom vraví: Božia trpezlivosť každého trpí až do určitej miery, ale po jej dovŕšení niet už preňho odpustenia.³⁶ Môj Bože, už vidím, že v minulosti som veľmi zneužíval tvoju trpezlivosť; ale teraz vidím, že si ma ešte neopustil, nakoľko cítim bolesť nad tým, že som ňa obrazil, a táto bolesť je znakom, že ma ešte miluješ. Môj Bože, nechcem sa ti už pro-

tiviť; zmiluj sa nado mnou a neopúšťaj ma.

II. Boh čaká trpezlivo, aby ich potrestal v plnosti hriechov, keď príde deň súdu.³⁷ Boh je trpezlivý a čaká na hriešnika, ale keď príde deň, v ktorom sa dovŕši miera jeho hriechov, potom už nečaká a trestá. Ach, Pane, čakaj na mňa, neopušť ma ešte, pretože dúfam, že s tvojou milosťou ňa už nebudem obťažovať. Ľutujem, dobrota nekonečná, že som ňa obrazil, a sľubujem, že ňa už nezhradím. Teraz si viac vážim tvoje priateľstvo než všetky dobrá sveta.

III. Hrešíme a nestaráme sa o ľarchu svojich hriechov, ktorú stále zväčšujeme; ale trasieme sa, aby sa nám nestalo to, čo sa stalo kráľovi Baltazárovi, ktorý počul hlas: Položený si na váhu a zistilo sa, že vážiš málo.³⁸ Čo ti vraví diabol? Že desať hriechov je toľko ako jedenásť? Nie, nepriateľ ňa klame; ten jeden hriech zväčšuje ľarchu tak, že váha spravodlivosti klesá a budeš odsúdený do pekla. Brat môj, ak nežiješ s týmto strachom, že pri ďalšom smrteľnom hriechu, ktorý pripojiš k spáchaným hriechom, Boh už nebude k tebe milosrdný, ak sa netrasieš pri tejto myšlienke, ľahko sa ztratíš. Nie, môj Bože, dlho si ma trpel, nechcem sa už protivíť tvojej добрôte. Ďakujem ti, že si na mňa dosiaľ

čakal. Toľko ráz som ťa už stratil, preto ťa už nechcem stratíť. Ale keďže si ma ešte neopustil, daj sa mi nájsť. Milujem ťa, môj Bože, a ľutujem z celého srdca, že som sa od teba odvrátil. Nie, už ťa nechcem stratíť. Pomôž mi svojou milosťou. A ty, Kráľovná a matka Mária, pomôž mi svojím orodovaním.

29. BLÁZNOVSTVO TOHO, KTO ŽIJE V NEMILOSTI U BOHA

I. Hriešnici nazývajú bláznami svätých, ktorí sa v tomto živote vyhýbajú poctám, bohatstvám a smyselným rozkošiam a prijímajú chudobu, opovrhovanie a pokánie. Ale v posledný deň súdu vyznajú, že oni sami boli bláznami, keď pokladali život svätých za bláznovstvo: My hlúpi, pokladali sme ich život za bláznovstvo.³⁹ A čo je väčším bláznovstvom ako žiť bez Boha? To totiž má za následok nešťastný život na tejto zemi a po ňom ešte nešťastnejší život v pekle. Nie, môj Bože, nechcem čakať na ten posledný deň, aby som vyznal svoje bláznovstvo, teraz ho vyznávam; bol som bláznom, keď som urážal teba, svoje najvyššie dobro: Otče, nie som hoden volať sa tvojím synom: Otče môj, nie som hoden odpustenia, ale dúfam, že ho obsiahnem pre krv, ktorú

si vylial za mňa. Ježišu môj, ľutujem, že som tebou opovrhoval a milujem ťa nadovšetko.

II. Úbohí hriešnici, zaslepení hriechom, strácajú rozum. Čo by sme povedali o človekovi, ktorý by za šesťák predal kráľovstvo? A čo máme povedať o tom, ktorý za rozkoš, za dym, za vrtoch predáva nebo a milosť Božiu? Myslia iba na tento život, ktorý sa onedlho skončí; a zatiaľ si získavajú peklo na ten život, ktorý sa nikdy nekončí. Ach, môj Bože, nedaj, aby som bol ďalej slepý tak, ako som bol v minulosti, keď som mal rád svoje záľuby a keď som pre ne opovrhoval tebou, nekonečným dobrom. Teraz ich nenávidím a milujem ťa nadovšetko.

III. Úbohí svetári! Príde čas, keď budú oplakávať svoje bláznovstvo, ale keď už nebudú môcť napraviť svoje nešťastie. Vtedy povedia: Čo nám osožila pýcha alebo chvastanie sa bohatstvom? Všetko sa pomínulo ako tieň.⁴⁰ Povedia, že všetky ich rozkoše pomínuly ako tóna a že im ostaly iba muky a večný plač. Milý môj Ježišu, zmiluj sa nadou mnou. Ja som zabudol na teba, ale vidím, že ti si nezabudol na mňa. Milujem ťa, láska moja, celou svojou dušou a nenávidím nado všetko zlo urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. Odpusť mi, Bože môj, a zabudni na všetky trpkosti, ktoré som ti spôsobil. A keď-

že poznáš moju slabosť, neopušť ma: daj mi silu premôcť všetko, aby som ti bol na radosť. Ó Mária, Matka Božia, v teba skladám svoju nádej.

30. ZRANENÝ JEŽIŠ ZACHRAŇUJE SRDCIA

I. Sv. Bonaventúra hovorí, že Ježišove rany zraňujú najtvrdšie srdcia a rozplameňujú najchladnejšie duše: Rany zraňujúce kamenné srdcia a zapalujúce studené mysle. A naozaj ako je možné veriť, že sa Boh dal zauškovať, bičovať, tñím korunovať a konečne chcel umrieť z lásky k nám, a nemilovať ho? Sv. František plakal pri myšlienke na ľudskú nevďačnosť: Láska nie je milovaná, láska nie je milovaná! Hľa, Ježišu môj, ja som jeden z tých nevďačníkov, ktorý žil toľko rokov na svete a nemiloval ťa. A bude to, môj Vykupiteľ, vždy takto? Nie, chcem ťa milovať prv, než umriem a chcem sa dať celkom tebe; prijmi ma, prosím ťa, a pomôž mi.

II. Cirkev svätá, keď nám ukazuje ukrižovaného Krista, spieva: Laskou dýcha celé jeho telo, sklonená hlava, rozťahnuté ruky, otvorený bok. Pozri, človeče, vraví ti, pozri na svojho Boha, ktorý umrel z lásky k tebe; vi-

díš, ako otvára náručie, aby ťa objal, ako skláňa hlavu, aby ti dal bozk pokoja, ako má otvorený bok, aby ťa prijal do svojho srdca, ak ho chceš milovať. Áno, chcem ťa milovať, môj poklad, moja láska, moje všetko. A koho by som mal milovať ak nie Boha, ktorý umrel za mňa?

III. Láska Kristova nás podnecuje.⁴¹ Ach, môj Vykupiteľ, ty si umrel z lásky k ľuďom, ale ľudia ťa nemilujú, pretože zabudli na smrť, ktorú si podstúpil z lásky k nim. Keby na ňu mysleli, ako by mohli žiť tak, aby ťa nemilovali? »Keďže vieme,« píše sv. František Saleský, »že Ježiš, pravý Boh, nás natoľko miloval, že podstúpil za nás až smrť na kríži, či je to nie toľko ako mať srdcia pod lisom a cítiť, ako sa svierajú pod tlakom a ako sa z nich vytláča láska silou, ktorá je tým väčšia, čím je príjemnejšia?« A práve to je to, čo povedal sv. Pavol: Láska Kristova nás podnecuje, láska Ježiša Krista nás núti, aby sme ho milovali. Ach, môj milovaný Pane, v minulosti som tebou opovrhoval, ale teraz si ťa vážim a milujem viac ako svoj vlastný život a necítim inú bolesť, ktorá by ma zarmucovala. okrem spomienky na toľké urážky, ktoré som ti spôsobil. Ach, Ježišu môj, odpusť mi a prinútaj k sebe celé moje srdce, aby som netúžil, nehľadal a nevzdý-

chal po inom ako po tebe. Ó Mária, Matka moja, pomôž mi milovať Ježiša.

31. NAŠE SPASENIE JE VEĽKÁ VEC

I. Vec večného spasenia je pre nás zo všetkého najdôležitejšou vecou. Ale ako to, že ľudia v zemských veciach vynakladajú všetku usilovnosť, aby si ich zaistili, nezanedbávajú nič, aby sa dostali na to miesto, aby vyhrali onen spor, aby uzavreli ono manželstvo? Ako sa radia, akí sú opatrní: nejedia, nespia. A čo podnikajú, aby si získali večné spasenie? Nerobia nič, ba robia všetko, aby ho stratili, ako by peklo, nebo, večnosť neboly pravdami viery, ale bájkami a luhaninami. Ach, môj Bože, pomôž mi svojím svetlom; nedaj, aby som žil ďalej slepý, ako som žil v minulosti.

II. Ak domu hrozí škoda, čo všetko sa robí, aby sa rýchle opravil? Ak ľudia stratia drahokam, čo všetko robia, aby ho znovu našli? Strácame dušu, strácame milosť Božiu, ale spíme a smežeme sa! Tak veľmi sa staráme o časné blaho a tak málo o večné spasenie! Nazývame blahoslavenými tých, čo opustili všetko pre Boha, a sami žijeme pripútaní k zemským veciam! Ach, môj Ježišu, ty si

mal toľkú starosť o moju spásu, že si za ňu vylial krv a obetoval život; a ja som sa tak málo staral o tvoju milosť, že som sa jej zriekol pre nič a stratil ju! Pane môj, ľutujem, že som ňu zneuctil. Chcem opustiť všetko, aby som sa staral iba o lásku k tebe, môj Bože, ktorý si hoden nekonečnej lásky.

III. Syn Boží dal život, aby spasil našu dušu; diabol vynakladá všetko úsilie, aby ich zatratil; a my sa o to nestaráme? Sv. Filip Neri nazýval bláznom toho, kto sa nestará o spásu svojej duše. Oživme si vieru; je isté, že po tomto krátkom živote nás čaká život alebo navždy blažený alebo navždy nešťastný. Boh vložil do našej ruky voľbu toho, čo chceme: Pred človekom je život a smrť... čo sa mu páči, to dostane.⁴² Nuž voľme si tak, aby sme nemuseli ľutovať cez celú večnosť. Môj Bože, daj mi poznať veľkú krivdu, ktorej som sa voči tebe dopustil, keď som ňu obráťal a opustil z lásky k stvoreniam. Ľutujem z celej duše, že som tebou opovrhoval, ó najvyššie dobro; neodožen ma teraz, keď sa k tebe vraciam. Milujem ňu nadovšetko a v budúcnosti chcem radšej stratiť všetko než tvoju milosť. Nuž pre onú lásku, ktorú si mi preukázal, keď si za mňa umrel, prispěj mi na pomoc a neopúšťaj ma. Ó Mária, Matka Božia, buď mojou zastankyňou.

32. KTO CHCE DOBRE UMRIET,
MUSÍ MYSLEŤ NA SMRŤ

I. Ľudia pripútani k svetu usilujú sa zahnať z mysle myšlienku na smrť, ako by vyhýbaním myšlienke na smrť mohli sa vyhnúť smrti. Ale nevyhnú sa jej, ba naopak, úbožiaci, tým, že od seba vzdávajú myšlienku na smrť, sa iba vystavujú väčšiemu nebezpečenstvu, že umrú zle. Niet pomoci; skôr alebo neskôr musíme umrieť: a dôležité je to, že umrieme iba raz: ak sa zmýlime, zmýlime sa navždy. Bože môj, ďakujem ti za osvietenie, ktoré mi dávaš. Dosť rokov som už stratil; život, ktorý mi ostáva, chcem prežiť celkom pre teba. Povedz mi, čo chceš odo mňa, pretože vo všetkom sa ti chcem ľubiť.

II. Svätí pustovníci, ktorí utekali zo sveta na púšť, aby si zaistili dobrú smrť, brali si so sebou iba nejakú duchovnú knihu alebo umrlčiu lebku. A pri pohľade na ňu obnovovali vždy v sebe myšlienku na smrť a vraveli: Ako je kostrou tento mŕtvy, tak sa kostrou stane raz i moje telo: a ktovie, na akom mieste bude vtedy moja duša? A preto sa usilovali získať si dobrá nie tohto života, ale života, ktorý sa nikdy neskončí. Pane, ďakujem ti, že si mi nedal umrieť vtedy, keď som bol v hriechu. Ľutujem, že som ťa obrazil a

dúfam v odpustenie pre tvoju krv. Ježišu môj, chcem opustiť všetko a vykonať všetko, čo môžem, aby som sa ti zaľúbil.

III. Ktorýsi svätý pustovník na konci svojho života sa smial: keď sa ho opýtali, prečo je taký veselý, odpovedal: Mal som vždy pred očami smrť a preto teraz, keď prichádza, sa jej nebojím. Smrť je hrozná, keď prichádza k tým, ktorí v tomto živote ukájali iba svoje chůtky, lež nemysleli na smrť; nie je však hrozná tým, ktorí mysleli na smrť, opovrhovali pozemskými dobrami a usilovali sa milovať iba Boha. Ach, môj Spasiteľ, vidím, že smrť sa už blíži a že som nevykonan nič pre teba, ktorý si umrel za mňa. Nie, prv než umriem, chcem ťa milovať, ó Bože, hodný nekonečnej lásky. V minulosti som ťa zneuctil urážkami, ktorých som sa voči tebe dopustil; ľutujem za ne z celého srdca. V budúcnosti chcem ťa ctíť tým, že ťa budem zo všetkých síl milovať. Osvieť ma, daj mi silu urobiť to. Ty ma chceš celkom pre seba a ja chcem byť celkom tvoj. Pomôž mi svojou milosťou, spolieham sa na teba. A spolieham sa aj na teba, ó Mária. Matka a nádej moja.

33. KTO HREŠÍ, ODVRACIA SA OD BOHA

I. Sv. Tomáš a sv. Augustín definujú hriech ako odvrátenie sa od Boha, lebo je odvrátením sa od Boha, keď opúšťame Stvoriteľa pre stvorenie. Aký trest by si zaslúžil ten poddaný, ktorý v čase, keď mu jeho kráľ dáva nejaký rozkaz, grobiansky opovrhne tým, čo mu vraví, obracia mu chrbát a prestupuje uložený príkaz? Takto robí hriešnik a toto je zločin, ktorý sa trestá v pekle trestom straty, to jest tým, že hriešnik stráca Boha, od ktorého sa dobrovoľne odvrátil. Ach, môj Bože, ja som sa od teba viac ráz odvrátil, ale vidím, že si ma ešte neopustil: vidím, že prichádzaš ku mne, voláš ma na pokánie a ponúkaš mi odpustenie. Áno, môj Pane, ľutujem nadovšetko, že som ťa obrazil; maj so mnou zľutovanie.

II. Ty si ma opustil, hovorí Pán, ty si sa odvrátil odo mňa.⁴³ Boh sa sťažuje a vraví: Ach, nevďačník, ty si ma opustil. Ja by som ťa nebol nikdy opustil, keby si sa ty prvý nebol odo mňa odvrátil: odvrátil si sa odo mňa. Ó Bože, akým strachom zapôsobia tieto slová na hriešnika, keď sa ocitne pred Božím súdom, aby bol súdený! Ale už chápem, môj Spasiteľ, že teraz mi ohlasuješ tieto slová nie preto, aby si ma odsúdil, ale aby si ma

videl ľutovať za neprávosti, ktorých som sa voči tebe dopustil. Áno, môj Ježišu, ľutujem za všetko, čím som ťa toľko ráz roztrpčil. Pre svoje biedne záľuby, oh, Bože, som opustil teba, nekonečné dobro! Ale teraz sa s ňouľtosťou k tebe vraciam; neodháňaj ma.

III. Prečo chcete umrieť, synovia izrael-skí? Obráťte sa a žite.⁴⁴ Ľudia, vraví Ježiš Kristus, ja som umrel, aby som vás spasil, a prečo sa vy páchaním hriechov chcete odsúdiť na večnú smrť? Nuž vráťte sa ku mne, tak si znovu získate život mojej milosti. Ach, Ježišu môj, neodvážil by som sa prosiť ťa o odpustenie, keby som nevedel, že si umrel za mňa, aby si mi odpustil. Koľko ráz som opovrhol tvojou milosťou a tvojou láskou! Oh, kiež by som bol radšej umrel, než sa dopustil tejto neprávosti! Ale ty, ktorý si sa priblížil ku mne vtedy, keď som ťa obrážal, neodoženieš ma od seba teraz, keď ťa milujem a hľadám iba teba. Boh môj a moje všetko, nedaj, aby som bol ešte ďalej nevďačný Kráľovná a Matka moja Mária, vypros mi svätú vytrvalosť.

34. MILOSRDNÝ BOH VOLÁ HRIEŠNIKA K POKÁNIU

I. Adam, kde si?⁴⁵ To je hlas otca (vraví istý autor), ktorý stratil syna a hľadá ho.

Ó nesmierne milosrdenstvo nášho Boha! Adam hreší, odvracia sa od Boha a Boh ho neopúšťa, ale približuje sa k nemu a volá ho: Adam môj, kde si? Hľadám ťa, pretože som ťa už stratil. To isté, duša moja, urobil Boh toľko ráz s tebou; hriechom si ho opustila, ale on ťa neopustil, blíži sa k tebe a volá ťa toľkými vnútornými osvieteniami, výčitkami svedomia a svätými vnuknutiami: to všetko sú hlasy milosrdenstva a lásky. Ó Bože milosrdenstva, ó Bože lásky, ako som ťa mohol toľko obťažovať a byť voči tebe taký nevďačný!

II. Ako otec, vidiaci syna, ktorý sa ide hodiť s brala, blíži sa k nemu s plačom, aby ho zadržal a nestratil, tak, môj Bože, si ty urobil so mnou. Ja som sa svojimi hriechami už rútil do pekla a ty si ma zadržal. Vidím, môj Pane, lásku, ktorú si mi preukázal a dúfam, že prídem do neba, aby som navždy chválil tvoje milosrdenstvo: Naveky budem ospevovať Pánovo milosrdenstvo. Viem, Ježišu môj, že ma chceš spasiť; ale neviem, či si mi odpustil. Nuž daj mi veľkú bolesť nad mojimi hriechami, daj mi veľkú lásku k tebe a to nech je znakom, že si mi odpustil.

III. Ach môj Spasiteľ, ako sa môžem báť o tvoje odpustenie, keď ty sám mi ho ponúkaš a čakáš s otvoreným náručím, aby si ma objal, keď sa k tebe vrátim? Áno, vraciam

sa k tebe kajúcny a dojatý, lebo vidím, že ma miluješ i po toľkých urážkach, ktorých som sa voči tebe dopustil. Oh, kiež by som ťa nebol nikdy obrazil, moje najvyššie dobro! Ako ma to bolí! Odpusť mi, Ježišu môj, lebo už ťa nechcem roztrpčovať. Ale vedz, že sa neuspokojím s odpustením, chcem, aby si mi dal i veľkú lásku voči tebe. Pretože som si zaslúžil toľko ráz horieť v pekelnom ohni, teraz chcem horieť v ohni tvojej svätej lásky. Milujem ťa, láska moja, milujem ťa, môj život, môj poklad, moje všetko. Ó Mária, moja ochrankyňa, daj, aby som bol verný Bohu až do smrti.

35. DUŠA PRED SÚDOM

I. Je známe, že keď sa niektorí vinníci zjavili pred sudcami, triasli sa a studený pot im vystupoval na čelo; a oni ešte sa utešovali, že ich zločiny alebo zostanú skryté alebo sudcovia zmiernia tresty, ktoré im patria. Oh, Bože, aká bude hrôza hriešnej duše, keď sa zjaví pred Ježišom Kristom, ktorý súdi prísne a pred ktorým nie je nič skryté! Ja som sudca a svedok,⁴⁶ povie jej vtedy: ja som tvoj sudca a ja svedčím o všetkých urážkach, ktorých si sa voči mne dopustila. Ježišu môj,

bol by som si to zaslúžil počuť z tvojich úst, keby bol prišiel pre mňa súd. Ale teraz mi oznamuješ, že ak oľutujem, že som Ťa obrazil, chceš zabudnúť na všetko, čím som sa voči tebe prehrešil: Nespomeniem nijakú jeho nepravosť.⁴⁷

II. Je všeobecná mienka cirkevných učiteľov, že na tom istom mieste, kde sa duša oddelí od tela, zjaví sa pred súdom a rozhodne sa alebo o jej živote alebo o večnej smrti. Ale ak vyjde z tela v hriechu, čo povie nešťastná, keď jej Ježiš Kristus pripomenie preukázané milosrdenstvo, udelené roky, volania a toľké prostriedky, ktoré jej dal, aby sa spasila? Ježišu, Vykupiteľu môj, ty odsudzuješ zatvrdlivých hriešnikov, ale nie tých, čo Ťa milujú a ľutujú, že Ťa obrazili. Ja som hriešnik, ale milujem Ťa viac ako seba samého a ľutujem nadovšetko, že som Ťa obrazil: nuž odpusť mi prv, než ma budeš súdiť.

III. Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani nenazdáte.⁴⁸ Ó môj Ježišu a môj sudca, keď ma teda budeš súdiť po mojej smrti, tvoje rany ma budú strašiť a vyčítať mi nevďačnosť k láske, ktorú si mi preukázal, keď si za mňa trpel a umrel; ale teraz mi dodávajú odvahy a dôvery, aby som dúfal v tvoje odpustenie. Veď, aby si ma neodsúdil, z lásky ku mne si chcel byť zranený a ukrižova-

ný. Teba teda prosíme, prispej na pomoc svojim služobníkom, ktorých si drahou krvou vykúpil. Nuž, Ježišu môj, zľutuj sa nad svojou ovečkou, pre ktorú si vylial svoju božskú krv. Ak som v minulosti tebou opovrhoval, teraz si Ťa ctím a milujem nadovšetko. Daj mi poznať prostriedky, ktoré mám použiť, aby som sa spasil, a daj mi silu konať tvoju vôľu. Nechcem zneužívať tvoju dobrotu. Veľmi som Ťi zaviazaný, nemôžem žiť vzdialený od teba a zbavený tvojej lásky. Ó Mária, Matka milosrdenstva, maj so mnou zľutovanie.

36. NEŠTASTNÝ ŽIVOT HRIEŠNIKA

I. Nemajú pokoja bezbožníci, vraví Pán.⁴⁹ Diabol klame úbohých hriešnikov, keď im nahovára, že ak si dožičia tú radosť, vykonajú tú pomstu a vezmú tú cudziu vec, budú spokojní a nájdu pokoj; ale nie, lebo sa im stane pravý opak; po hriechu duša zostáva nepokojnejšia a skleslejšia než pred ním. Iba zvieratá, ktoré sú stvorené pre túto zem, môžu byť spokojné so zemskými rozkošami; ale človeka, keďže je stvorený na to, aby požíval Boha, nemôžu nasýtiť stvorenia, lež iba Boh ho môže urobiť spokojným. Ach, môj Bože, čo mám teraz z pôžitkov, ktorými som

fa obdržal, ak nie muky a trpkosti, ktoré ma trápia? Ale nemrzí ma teraz trpkosť, ktorú z toho cítim; mrzí ma trpkosť, ktorú som spôsobil tebe, čo si ma tak veľmi miloval.

II. Bezbožníci sú ako rozbúrené more, ktoré sa nemôže upokojiť.⁵⁰ Čo je duša, ktorá je v nemilosti u Boha? Je rozbúreným morom, ktoré nemá pokoja, jedna vlna odchodí, druhá prichodí a všetky sú vlnami úzkosti a múk. Na tomto svete nikomu sa nemôže diať všetko podľa jeho vôle. Kto miluje Boha, v protivenstvách sa odovzdá do jeho vôle a upokojí sa; ale ako sa môže upokojiť hriešnik s vôľou Božou, ak je nepriateľom Boha? Okrem toho hriech vždy prináša so sebou hrôzu z Božej pomsty. Hriešnik uteká, hoci ho nikto neprenasleduje.⁵¹ Áno, pretože ho prenasleduje sám jeho hriech, ktorého výčitka mu natoľko zožiera srdce, že mu dáva vopred zakúsiť peko. Ach, môj Pane, ľutujem, že som Ťa opustil; odpusť mi a nedaj, aby som Ťa znovu stratil.

III. Teš sa v Pánovi a splní ti želania tvojho srdca.⁵² Človeče, čo hľadáš, aby si bol šťastný? Hľadá Boha a on ukojí všetky žiadosti tvojho srdca. Hľadá jediné dobro (hovori sv. Augustín), v ktorom sú všetky dobré. Veď sv. František, ktorý sa zriekol všetkých pozemských dobier, v spojení s Bohom

našiel nebo aj na zemi; preto neprestáva hovoriť: Boh môj a moje všetko. Šťastný ten, kto opustí všetko pre Boha, lebo všetko nájde v Bohu. Ach, Ježiš môj, namiesto toho, aby si ma opustil, ako som si zaslúžil, ponúkaš mi odpustenie a voláš ma do svojej lásky. Hľa, vraciam sa k tebe s ľútosťou nad zlom, ktoré som spáchal, a s dojatou nad tým, že ma miluješ i po toľkých urážkach, ktorých som sa dopustil. Ty ma miluješ, i ja Ťa milujem, milujem viac než seba samého. Prijmi ma do svojej milosti a potom urob so mnou, čo sa ti páči: stačí mi, že ma nezbaľuješ svojej lásky. Matka moja Mária, zľutuj sa nado mnou.

37. UKRIŽOVANÝ JEŽIŠ ROZPLAMEŇUJE SRDCA

I. Náš láskavý Vykupiteľ vyhlásil, že prišiel na zem zapáliť božskú lásku a že nechce iné než vidieť, ako v našich srdciach horí tento svätý oheň: Oheň som priniesol na zem a nechcem iné, iba aby horel. A skutočne koľko šťastných duší sa tak rozplamenilo pri pohľade na ukrižovaného Boha, že opustily všetko, aby sa celkom oddaly jeho svätej láske. Čo viac mohol urobiť Ježiš Kristus, aby si získal našu lásku, než umrieť bolest-

nou smrťou na kríži z lásky k nám? Mal teda pravdu sv. František z Pauly, keď pri pohľade na ukrižovaného Ježiša v extáze lásky zvolal: Ó láska, láska, láska!

II. Ale ako Iudia zabúdajú na tohto milujúceho Boha! Keby najposlednejší človek na svete, keby môj sluha vykonal pre mňa to, čo vykonal a vytrpel Ježiš Kristus, ako by som mohol žiť a nemilovať ho? Ó Bože, kto je ten človek, čo visí na kríži? Je to ten istý, čo ma stvoril a teraz za mňa umiera. Privoľávajú mi to kríž, trne, klince, a ešte silnejším hlasom jeho rany a prosia o lásku.

III. Sv. František vrazil: Ježišu môj, nech umriem z lásky k tvojej láske, pretože ty si umrel z lásky k mojej láske. Ach, veru na vyváženie lásky Boha, ktorý umiera, bolo by treba iného Boha, aby umrel zaňho. Bolo by teda málo, bolo by nič, keby sme my všetci dali tisíc životov z lásky k Ježišu Kristovi. Ale Ježiš sa uspokojí, ak mu dáme srdce: nie je však spokojný, ak mu ho nedáme celé. Preto vraví apoštol, že umrel, aby sa celkom zmocnil našich srdiec. Kristus nato umrel, aby vládol aj nad mŕtvymi aj nad živými.⁵³ Milovaný môj Vykupiteľ, ako budem môcť zabudnúť na teba? Ako budem môcť milovať niečo iného, keď som ťa videl bolestne umrieť na potupnom dreve, aby si od-

činil moje hriechy? A ako budem môcť myslieť, že moje viny ťa naň pribily, a neumrieť bolesťou pri spomienke na urážky, ktoré som voči tebe spáchal? Ježišu môj, pomôž mi; chcem iba teba a nič iného; pomôž mi milovať ťa. Mária, nádej moja, pomáhaj mi aj ty svojím orodovaním.

38. BOH CHCE, ABY SA SPASIL KAŽDÝ, KTO SA CHCE SPASIŤ

I. Sv. Pavol nám dáva na vedomie, že Boh chce, aby všetci boli spasení: Všetkých ľudí chce spasiť;⁵⁴ a sv. Peter: Nechce, aby niekto zahynul, ale aby sa všetci kajali.⁵⁵ Preto Syn Boží prišiel s neba na zem, stal sa človekom, prežil 33 namáhavých a utrpenia plných rokov a konečne dal krv a život, aby nás spasil; a my sa zatratíme? Ty teda, môj Spasiteľ, celý svoj život si použil na moje spasenie, a na čo som ja premrhal toľko rokov svojho života? Aký úžitok si doteraz mal zo mňa? Zaslúžil som si zatratenie a uvrhnutie do pekla. Ale ty nechceš smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil: Nechcem smrť bezbožného, ale aby sa obrátil a žil.⁵⁶ Áno, môj Bože, opúšťam všetko a obraciam sa k tebe. Milujem ťa, a pretože ťa milujem, ľutujem, že som ťa

obrazil. Prijmi ma k sebe a nedaj, aby som ťa ešte niekedy opustil.

II. Čo všetko robili svätí, aby si zaistili večné spasenie! Koľkí šľachtici, ba aj králi opustili kráľovstvá a uzavreli sa do kláštorov. Koľkí mladíci opustili vlast a príbuzných a išli žiť do jaskýň a na púšť! A koľkí mučeníci obetovali život v mukách. A prečo? Aby si spasili dušu. A my čo robíme? Ó, ja úbohý, možno smrť je mi blízko, a nemyslím na to! Nie, môj Bože, nechcem už žiť vzdialený od teba. A na čo čakám? Čakám, aby ma smrť zastihla v biednom stave, v ktorom sa nachodím? Nie, môj Bože, pomôž mi pripraviť sa na smrť.

III. Oh, Bože, koľko milosti mi dal Pán aby ma spasil! Dal sa mi narodiť v lone pravej Cirkvi, toľko ráz mi odpustil urážky, ktorých som sa voči nemu dopustil, dal mi toľko svetla v kázňach, modlitbách, vo svätom prijímaní a v duchovných cvičeniach; volal ma toľko ráz k svojej láske. Slovom, koľko prostriedkov mi dal, aby ma urobil svätým. To boli milosti, ktoré nedal toľkým iným! A ja, môj Bože, kedy sa rozhodnem odtrhnúť od sveta a oddať sa celkom tebe? Tu som, Ježišu môj, nechcem už odporovať. Veľmi si si ma zaviazal. Chcem byť celkom tvoj, prijmi ma o neopovrhni láskou hriešnika, ktorý tebou

v minulosti toľko pohŕdal. Milujem ťa, môj Bože, moja láska, moje všetko; zmiluj sa na do mnou. Ó Mária, ty si moja nádej.

39. SMRŤ JE BLÍZKO

I. Každý vie, že musí umrieť, ale mnohí sa klamú, lebo si myslia, že smrť je tak ďaleko, ako by nemala nikdy prísť. Nie, pretože náš život je krátky a smrť je blízko. Málo je dní, v ktorých ešte budem chodiť po tejto zemi, a možno ich je omnoho menej než si myslíme. Čo iného je náš život než ľahká para, ktorá sa pri slabom závanе vetra rozplynie? Je senné steblo, ktoré na lúči slnečnom uschne a odumrie. Môj Bože, nenechal si ma umrieť, keď som bol v nemilosti u teba, pretože chceš, aby som nezahynul a aby som ťa miloval; áno, chcem ťa milovať.

II. Jób povedal: Moje dni boli rýchlejšie ako bežec.⁵⁷ Smrť nám beží v ústrety rýchlejšie ako bežec a my tiež každým krokom, za každým dychom a v každej chvíli bežíme a blížime sa k smrti. Oh, ako si budeme žiať pri smrti jeden deň, jednu hodinu z tých, ktoré teraz daromne mrháme! Ach, môj Pane, keby mi teraz oznámili smrť, mohol by som povedať, že som pre teba niečo vykonal? Nuž pomôž mi, nedaj, aby som umrel taký

nevďačný, ako som bol dosiaľ! Daj mi bolesť nad hriechami, daj mi svoju lásku a svätú vytrvalosť.

III. Smrť sa ponáhľa; treba sa nám teda ponáhľať konať dobro a dať si do poriadku účty na ten deň, keď príde. Keď smrť príde, nedá nám už napraviť zlo. Koľkí sú v pekle, čo si mysleli, že všetko budú môcť napraviť, ale keď prišla smrť, vrhla ich do večného utrpenia! Drahý môj Vykupiteľ, nechcem už odporovať tvojmu volaniu. Ponúkaš mi odpustenie a ja ho chcem, prosím ň a dúfam, že ho dostanem pre tú smrť, ktorú si ty, môj Ježišu, podstúpil, aby si mi odpustil. Lútujem, nekonečná dobrota, že som ň urazil. Ty, Ježišu môj, si umrel pre mňa a ja som dal prednosť svojim biednym záľubám pred tvojím priateľstvom. Dúfam, že v budúcnosti s tvojou pomocou ň budem vždy milovať. Ty si a budeš vždy jediným mojim dobrom, jedinou mojou láskou. Matka Božia Mária, pozri na mňa a zmiluj sa nado mnou.

40. OPUSTENIE HRIEŠNIKA V JEHO HRIECHU

I. Veľký je trest Boží, keď nechá umrieť hriešnika v hriechu, ale ešte horší je trest, keď ho opustí v jeho hriechu. Bellarmino

píše, že niet väčšieho trestu ako keď hriech je trestom za hriech. Ďakujem ti teda, môj Ježišu, že si ma nenechal umrieť v hriechu, a ešte viac ti ďakujem, že si ma neopustil v mojom hriechu. Ach, do akej priepasti hriechov by som bol padol, keby si ma svojou rukou nebol zadržal! Spasiteľ môj, i ďalej ma chráň od hriechov a neopúšťaj ma.

II. Vezmem jej plot a nechám ju napospas.⁵⁸ Keď majiteľ odstránil plot na svojej vinici a nechá ju otvorenú, aby mohol do nej vstúpiť každý, kto chce, je to znakom, že ju pokladá za stratenú a už ju opustil. Tak robí i Boh, keď opúšťa dušu: vezme jej plot svätej bázne, svojho svetla a svojho hlasu; takto duša zostane zaslepená a spútaná svojimi nerestami a opovrhne všetkým: milosťou Božou, nebom, napomenutiami, exkomunikáciami; opovrhne aj svojím zatratením a tak, pohrúžená do tmy, sa istotne zatratí: Bezbožník, keď klesne hlboko, pohrdne. Môj Pane, to som si zaslúžil, pretože som toľko ráz opovrhol tvojím osvietením a tvojím volaním. Ale vidím, že ty si ma ešte neopustil. Môj Bože, milujem ň a dôverujem ti.

III. Liečili sme Babylon a neuzdravil sa, opusťme ho.⁵⁹ Lekár dáva pozor na nemocného, predpisuje mu lieky, vyčíta mu neporiadnosť; ale keď vidí, že chorý ho neposlú-

cha a má sa preto stále horšie a horšie, odíde od neho a opustí ho. To robí Boh so zatvrdilými hriešnikmi; hovorí k nim menej, dáva im sotva dostatočnú milosť, s ktorou by sa mohli spasíť, ale nespasia sa. Zatemnená myseľ, zatvrdnuté srdce, nadobudnuté zlé zvyky robia morálne nemožným ich spasenie. Môj Bože, nakoľko cítim, že ma voláš k pokániu, je to znakom, že si ma neopustil: ani ja ťa už nechcem opustiť. Milujem ťa, nekonečná dobrota a pretože ťa milujem, veľmi ma bolí, že som ťa obrazil. Milujem ťa a dúfam pre tvoju krv, že ťa budem vždy milovať. Nedaj, aby som sa ešte niekedy odlúčil od teba. Svätá Panna Mária, buď mojou zastankyňou.

41. VÝSLUCH PRI OSOBITNOM SÚDE

I. V tej istej chvíli a na tom istom mieste, kde duša vydýchne, začne sa Boží súd; vykoná sa proces a sudca vynesie rozsudok. Sv. Pavol vraví: Ktorých on predpoznal, tých aj predurčil, aby sa stali podobnými obrazu jeho Syna, ... tých aj oslávil.⁶⁰ Teda aby sme sa stali hodnými slávy, náš život sa musí podobáť životu Ježiša Krista. Preto právom píše sv. Peter, že v deň súdu ledva spravodlivý obstojí. Ach, Ježišu môj a môj sudca,

čo bude so mnou, keď môj život bol taký odlišný od tvojho? Ale tvoje utrpenie je mojou nádejou. Ja som hriešny, ale ty ma môžeš urobiť svätým a dúfam, že tvoja dobrota ma ním aj urobí.

II. Ctih. P. Ľudovít da Ponte, keď sa zamyslel nad tým, že vo chvíli smrti bude musieť vydať Bohu počet z celého svojho života, tak sa chvel, že sa triasla aj izba, v ktorej býval. Treba teda, aby sme sa aj my triasli pred týmto účtovaním a hľadali Pána teraz, keď ho môžeme nájsť: Hľadajte Pána (povzbudzuje nás), kým ho môžete nájsť. V čase smrti sa dá ťažko nájsť, ak nás smrť prekvapí v hriechu: hľadajme ho teraz ľútosťou a láskou. Áno, môj Bože, ľutujem nadovšetko, že som tebou opovrhoval. Teraz si ťa ctím a milujem nad všetko dobro.

III. Jób povedal: Čo urobím, keď Boh povstane, aby ma súdil? A keď sa bude pýptať, čo mu odpoviem?⁶¹ A ja čo odpoviem Bohu, keď po toľkom milosrdenstve a toľkom volaní mu ešte odporujem? Nie, môj Pane, nechcem už viac odporovať; nechcem už byť nevďačný voči tebe. Dopustil som sa voči tebe toľkých urážok a zrád, ale ty si dal krv, aby si ma obmyl zo všetkých mojich hriechov. Prispej na pomoc svojim služobníkom, ktorých si drahou krvou vykúpil. Ľutujem,

ó najvyššie dobro, že som ťa urazil a milujem ťa z celého srdca; zmiluj sa nado mnou. A ty, Matka moja Mária, neopušť ma.

42. CESTA DO VEČNOSTI

I. Pôjde človek do domu svojej večnosti.⁶² Táto zem nie je našou vlasťou, ale je prechodným miestom, aby sme prišli do domu večnosti. Teda krajina, v ktorej žijem, dom, v ktorom bývam, nie sú mojou krajinou ani mojím domom, ale bydliskom, z ktorého o chvíľu a keď sa najmenej nazdám, budem sa musieť vysťahovať. Domom môjho tela až do súdneho dňa bude pre mňa hrob a domom mojej duše bude dom večnosti v nebi, ak sa spasím, alebo v pekle, ak sa zatratím. Bol by som teda hlúpy, keby som sa oddával náklonnosti k veciam, ktoré budem musieť opustiť. Chcem sa postarať o dobrý dom, v ktorom budem bývať naveky.

II. Pôjde človek do domu svojej večnosti. Prorok vraví pôjde, aby nám dal na uváženie, že každý pôjde v druhom živote do toho domu, ktorý si teraz sám vyvolí; pôjde, neponesú ho, ale pôjde tam z vlastnej vôle. Viera nás učí, že v druhom živote sú dva domy, jeden je kráľovský palác, kde sú všetky ra-

dosti, ktoré budú trvať naveky a to je nebo, a druhý je hrozný žalár, kde je večný plač a trápenie a to je peklo: vyvolí si, duša moja, kam chceš ísť. Ale ak chceš nebo, musíš kráčať cestou, ktorá vedie do neba; lebo ak kráčaš cestou, ktorá vedie do pekla, iste sa tam dostaneš. Ježišu môj, osvieť ma. daj mi silu. Nedaj mi odlúčiť sa od teba.

III. Pôjde človek do domu svojej večnosti. Teda ak sa spasím a vojdem do toho blaženého domu, budem v ňom spokojný navždy; ale ak sa zatratím a vojdem do nešťastného domu, budem v ňom plakať cez celú večnosť. Kto v živote uvažuje o večnosti, nepripúta sa k dobrám tohto sveta a tak sa spasí. Preto sa postarám, aby moje skutky prešli do blaženej večnosti. Môj Bože, verím v život večný. Odteraz chcem žiť iba pre teba; v minulosti som žil sebe samému a stratil som teba, nekonečné dobro. Nechcem ťa už stratiť, ale chcem ti vždy slúžiť a milovať ťa. Pomôž mi, môj Ježišu a neopušť ma. Mária, Matka moja, ochraňuj ma.

43. JEŽIŠ MUŽ BOLESTI

I. Prorok Izaiáš nazval nášho Vykupiteľa mužom bolesti, lebo celý život Ježiša Krista

bol životom bolesti. Vzal na seba všetky naše viny: je pravda, že nakoľko bol človekom a Bohom, stačila jednoduchá jeho modlitba, aby zadosťučinila za všetky hriechy sveta, ale náš Spasiteľ chcel prísne zadosťučiniť Božej spravodlivosti a preto si vyvolil život plný opovrhovania a bolesti a z lásky k ľuďom dovolil, aby s ním zaobchádzali ako s posledným a najnaničhodnejším z ľudí, ako to predvídal už Izaiáš: Videli sme ho... opovrhnutého a najposlednejšieho z ľudí. Ježišu môj opovrhnutý, svojim opovrhovaním si splatil opovrhovania, ktorých som sa dopustil voči tebe samému. Oh, kiež by som bol radšej umrel a neurazil ňu.

II. Oh, Bože, kto zpomedzi ľuďmi bol taký zničený a utrápený ako náš najdobrotivejší Spasiteľ? Hocijako je niekto sužovaný na tejto zemi, jednako kde-tu sa mu dostane úľavy a útechy. Takto náš milosrdný Boh zaobchádza so svojimi tvormi, i keď sú nevďačné a odbojné. Ale nechcel sa takto zachovať k svojmu milovanému Synovi; život Ježiša Krista na tomto svete bol nielen najsužovanejším životom, ale bol sužovaný vždy od počiatku až po smrť a zbavený každej útechy a úľavy. Slovom, narodil sa iba preto, aby trpel a bol mužom bolesti. Ach, Ježišu môj, nešťastný ten, kto ňu nemiluje alebo ňu miluje málo, keď si

ty tak veľmi miloval nás biednych červíkov, ktorí sme ňu urazili. Nuž daj mi silu, aby som oddnes nemiloval nikoho okrem teba, ktorý jedine si zaslúžiš byť milovaný!

III. Okrem toho ľudia sú sklúčení iba vo chvíli, keď ňou trpia, pretože nevedia o sklúčení, ktoré má na nich ešte len prísť. Ježiš Kristus však, nakoľko ako Boh poznal všetky budúce veci, trpel v každej chvíli svojho života nielen muky, ktoré naňho vtedy zaľahly, ale i tie, ktoré ho ešte len čakaly, a najmä muky svojho bolestného utrpenia, pretože vždy mal pred očami bičovanie, korunovanie tŕním, ukrižovanie a svoju trpkú smrť so všetkými bolesťami a opustenosťou, ktoré ju sprevádzaly. Ježišu môj milý, mala pravdu sv. Mária Magdaléna dei Pazzi, že ňu nazvala Bláznom z lásky. A prečo si trpel toľko pre ňu, ktorý som ňu tak veľmi urazil? Nuž dovoľ teraz, aby som ňu miloval, pretože oddnes nechcem milovať nikoho okrem teba. Láska moja a všetko moje dobro, prijmi ma a daj mi silu. Chcem sa stať svätým, aby som sa ti zapáčil. Ty ma chceš celkom pre seba a ja chcem byť celkom tvoj. Ó Mária, ty si moja nádej.

44. BLÁZNOVSTVO TOHO, KTO NEDBÁ NA SPÁSU DUŠE

I. Čo osoží, vraví Pán, získať celý svet a utrpieť škodu na svojej duši? Koľkí boháči, koľkí šľachtici, koľkí králi sú teraz v pekle! Čo majú teraz zo svojho bohatstva a pôct, ak nie výčitky a nenávisť, ktoré im zožierajú a budú zožírať srdce cez celú večnosť? Ach, môj Bože, osvieť ma a pomôž mi. Ja už nechcem byť zbavený tvojej milosti. Zmiluj sa nad hriešnikom, ktorý ťa chce milovať.

II. Čo je to? píše Salviano, ľudia veria, že jestvuje smrť, súd, peklo a večnosť a potom žijú tak, že sa ich neboja. Čo je to, že veria v budúce veci a neboja sa ich? Veríme v peklo a predsa toľkí z nás ideme do peklá! Ó Bože, ľudia v tieto pravdy veria, potom však na ne nemyslia a preto sa zatracujú. Beda mi, veď medzi tými bláznami som bol aj ja. Dobré som vedel, že ak ťa urážam, strácam tvoje priateľstvo a sám si píšem odsúdenie do pekla, a jednako som to urobil! Neodháňaj ma zpred svojej tváre. Poznáam zlo, ktorého som sa dopustil, keď som opovrhoval tebou, svojím Bohom, a ľutujem ho z celej duše; nuž neodháňaj ma zpred svojej tváre.

III. A potom? A potom? Oh, akú silu mali

tieto slová, ktoré povedal sv. Filip Neri Františkovi Zazzerovi, aby ho pohol opustiť svet a odovzdať sa celkom Bohu! Kiež by boli múdri a porozumeli a predvídali posledné veci.⁶³ Oh, kiež by všetci mysleli na smrť, pri ktorej všetko opustíme, na súd, pri ktorom budeme musieť vydať počet, na šťastnú alebo nešťastnú večnosť, ktorá každého čaká; keby všetci, vravím, predvídali tieto posledné veci svojho života, potom istotne nikto by neprišiel do zatratenia. Myslíme iba na prítomnosť a tak zmýlime večné spasenie. Ďakujem ti, môj Bože, za trpezlivosť, ktorú si mal so mnou a za osvietenie, ktoré si mi dal. Vidím, že ak som ja zabudol na teba, ty si nezabudol na mňa. Ľutujem, ó najvyššie dobro, že som sa od teba odvracal, a dnes som sa rozhodol oddať sa celkom tebe. A na čo čakám? Čakám azda, aby si ma opustil a aby ma smrť našla takého biedneho a nevďačného, ako som bol dosiaľ? Nie, môj Bože, nechcem ťa už roztrpčovať a chcem ťa milovať. Milujem ťa, nekonečná dobrotá; daj mi svätú vytrvalosť a tvoju lásku a nežiadam si nič iného. Ó Mária, útočisko hriešnikov, oroduj za mňa.

45. O CHVÍLI SMRTI

I. Ó chvíľa, od ktorej závisí večnosť!
Ó ako záleží na tej poslednej chvíli našej

smrti, na tom poslednom otvorení úst! Od toho závisí alebo spokojná večnosť alebo večnosť múk; závisí buď navždy šťastný alebo nešťastný život. Akým bláznovstvom je teda pre biednu a krátku rozkoš tohto života vystaviť sa nebezpečenstvu zlej smrti a tak začať nešťastný život, ktorý sa nikdy neskončí! Ó Bože, čo bude so mnou v tej poslednej chvíli môjho života? Ježišu môj, ty si umrel, aby si ma spasil, preto nedaj, aby som sa zatratil a stratil teba, jediné svoje dobro.

II. Tí úbohí vinníci, ktorí sú odsúdení vyhrať si život, ó Bože, ako sa trasú, keď otvárajú ruku, aby hodili kocky na bubon, od výsledku ktorých závisí život alebo smrť. Povedz mi, čitateľ môj, keby si sa ocitol v takom nebezpečenstve, koľko by si zaplatil, aby si sa z neho vyslobodil? Ale je článkom viery, že raz sa ocitneš pred poslednou chvíľou, od ktorej závisí tvoj večný život alebo večná smrť. Vtedy povieš: Beda mi, ochvíľu sa stanem buď navždy blažený s Bohom alebo navždy zatratený bez Boha. Nie, môj Bože, nechcem ňu stratiť; ak som ňu stratil v minulosti, ľutujem toho, bolí ma to, nechcem ňu už nikdy stratiť.

III. Alebo to veríme alebo neveríme. A keď veríme, že jestvuje večnosť, že umrieme a že ak sa vtedy zmýlime, zmýlime sa navždy bez

nádeje na nápravu, prečo sa nerozhodneme zbaviť sa každého nebezpečenstva zatratenia a použiť všetky prostriedky, aby sme si zaistili dobrú smrť? Niet bezpečnosti, ktorá by mohla zaistiť večný život. Dni, ktoré prežívame, sú milosťami, ktoré nám Boh dáva, aby sme si dali do poriadku účty pre chvíľu smrti. Rýchle teda, lebo nesmieme strácať čas. Tu som, môj Bože, povedz mi, čo mám robiť, aby som sa spasil, pretože chcem vykonať všetko. Odvracal som sa od teba, ľutujem toho veľmi, rád by som umrel od bolesti. Pane, odpusť mi a nedaj, aby som ňu ešte niekedy opustil. Milujem ňu nadovšetko a nechcem ňu už prestať milovať. Svätá Panna Mária, vypros mi svätú vytrvalosť.

46. BOH HLADÁ HRIEŠNIKOV, ABY ICH SPASIL

I. Je veru veľmi čudné vidieť človeka, červa zeme, ktorý sa opováži urážať svojho Stvoriteľa, odvracať sa od neho a opovrhovať jeho milosťou, hoci ho Boh tak veľmi požehnával a miloval, že z lásky k nemu obeťoval život. Ale ešte omnoho podivnejšie je vidieť, že tento Boh, hoci ním človek tak veľmi opovrhoval, ide k nemu, volá ho k pokániam a ponúka mu odpustenie, ako by Boh

potreboval človeka a nie človek Boha. Ježišu môj, ty ma hľadáš a ja hľadám teba. Ty chceš mňa a ja chcem teba a nič viac.

II. Apoštol píše: Menom Kristovým prosíme: Smierte sa s Bohom.⁶⁴ Teda, vraví sv. Ján Zlatoústý, Boh prosí hriešnikov a o čo ich prosí? Aby sa s ním smierili a žili v pokoji: Sám Kristus vás zaprisahá; k čomu vás zaprisahá? Smierte sa s Bohom. Ach, Ježišu môj a Vykupiteľ, ako si mohol mať toľko lásky ku mne, ktorý som ťa toľko urážal? Nenávidím nadovšetko urážky, ktoré som ti spôsobil; daj mi viac bolesti a viac lásky, aby som oplakal svoje hriechy nie tak pre tresty, ktoré som si zaslúžil, ako pre trpkosť, ktorú som spôsobil tebe, svojmu Bohu, ktorý je taký dobrý a milovaniahodný.

III. Jób volá: Čo je človek, ó večný Bože, že ho tak vyvyšuješ? A prečo prikláňaš k nemu svoje srdce?⁶⁵ Pane, aký úžitok si mal zo mňa? A čo čakáš odo mňa, že ma tak veľmi miluješ a ideš mi v ústrety? Či azda si zabudol na toľké urážky a na toľké zrady, ktorých som sa voči tebe dopustil? Ale keď ma ty tak veľmi miluješ, je potrebné, aby som aj ja, biedny červ miloval teba, svojho Stvoriteľa a Vykupiteľa. Áno, milujem ťa, môj Bože, milujem ťa celým srdcom, milujem ťa viac než seba samého; a pretože ťa milu-

jem, chcem robiť všetko, čo sa ti páči. Vezď, že nič ma tak nemučí ako spomienka, že som toľko ráz opovrhol tvojou láskou. Dúfam, že v budúcnosti vyvážim svojou láskou všetky urážky, ktoré som ti spôsobil. Pomôž mi pre tú krv, ktorú si vylial pre mňa; a pomôž mi aj ty, Mária, pre lásku k tomu Synovi, čo umrel pre moje spasenie.

47. VÝROK SUDCU PRI OSOBITNOM SÚDE

I. Ó akú radosť zakúsi ten, kto pri odchode z tohto života postaví sa pred Ježiša Krísta, uvidí ho s usmievavou tvárou, ako ho láskavo prijíma, a počuje ho vysloviť tie sladké slová: Správne, sluha dobrý a verný! Keďže si bol nad málom verný, vojdí do radosť svojho Pána.⁶⁶ Ale, Ježišu môj, keby som sa teraz musel zjaviť pred súdom, ako by som mohol dúfať, že ma nazveš sluhom dobrým a verným, keď v minulosti som bol k tebe taký zlý a neverný, že som svoje sľuby premenil na zradu? Ale chcem ti byť verný v budúcnosti; chcem radšej tisíc ráz stratiť život než tvoju milosť. Len mi daj silu to vykonať.

II. Ježišu môj, aké muky pocíti pri stretnutí sa s tebou ten hriešnik, čo umrel v hrie-

chu; bude hľadiť na teba rozhorčený! Duša, ktorá vychádza z tohto života v nemilosti u Boha, prv než ju odsúdi sudca, odsúdi sa sama a potom počuje, ako jej Ježiš Kristus oznamuje hrozný výrok: Odiď odo mňa, zlo-rečený, do ohňa večného: Vzdial sa odo mňa, nevďačník, choď do večného ohňa a neukáž sa už nikdy predomnou! Ach, Pane môj, to som si zaslúžil počuť už toľko ráz, keď som Ťa urazil hriechom. Keď ma zastihne smrť, potom budeš mojím sudcom; ale teraz si môj Vykupiteľom a otcom, ktorý mi chce odpustiť, ak budem ľutovať, že som Ťa obrazil. Áno, ľutujem z celého srdca za všetky urážky, ktorých som sa voči Tebe dopustil, a ľutujem nie natoľko pre peklo, ktoré som si zaslúžil, ako pre roztrpčenie, ktoré som spôsobil Tebe, ktorý si ma tak veľmi miloval.

III. Duša vydýchne a oddelí sa od tela, ale ešte sa pochybuje, či ten človek je živý alebo mŕtvý; ale kým okolostojáci pochybujú a sa rozprávajú, duša už vošla do večnosti. Konečne kňaz, keď sa presvedčil, že ten človek už umrel, odrieka modlitbu: Príďte na pomoc, svätí Boží, príďte v ústrety, anjeli Pána, vezmite dušu jeho a odneste ju pred Najvyššieho. Ale čo osoží duši, ktorá odišla znepriatelená s Bohom a vypočula už výrok sudcu, vzývanie svätých a anjelov, aby jej prišli

na pomoc? Ach, svätí moji patróni, môj anjel strážca, sv. Michal, sv. Jozef, moja ochrankyňa Mária, prispejte mi na pomoc teraz, keď mi ešte môžete pomôcť. A ty, môj Spasiteľ, odpusť mi teraz, keď mi ešte môžeš odpustiť. Ľutujem, že som Ťa urazil a milujem Ťa z celej svojej duše. Pomôž mi, Pane, aby som Ťa už viac neurážal. Ó Mária, drž ma vždy pod svojím plášťom.

48. MÔZEM UMRIEŤ NÁHLE

I. Niet istejšej veci ako je smrť, ale niet nič neistejšieho ako hodina smrti. Je isté, že Pán každému určil rok a deň, ale ten rok a deň my nepoznáme; a je správne, že Boh chce, aby ten deň zostal skrytý, aby sme boli vždy pripravení umrieť. Ďakujem ti, Ježišu môj, že si na mňa čakal a že si ma nenechal umrieť vtedy, keď som bol v hriechu. Čas, ktorý mi zo života ostáva, chcem použiť iba na oplakávanie svojich hriechov a na to, aby som Ťa miloval všetkými svojimi silami. Umriem a preto sa chcem pripraviť s tvojou milosťou, aby som dobre umrel.

II. Ježiš Kristus nám oznamuje hodinu smrti: a ktorá to bude? Bude to hodina, v ktorej sa nám najmenej bude chcieť umrieť: Syn

človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani ne-
nazdáte.⁶⁷ Ak teda, hovorí sv. Bernard, smrť
v každom čase nás môže zbaviť života, treba,
aby sme ju v každom čase čakali a mali pri-
pravené účty. Ježišu môj, naozaj chcem čakať
smrť, aby som sa ti celkom odovzdal. Ty si
povedal, že kto ňa hľadá, nájde ňa: Hľadajte
a nájdete. Ja ňa hľadám, túžim po tebe, daj
sa mi nájsť. Milujem ňa, nekonečná dobrota.
Lutujem, že som ňa obrazil; nechcem ňa už
obrážať.

III. Teda, čitateľ môj, keď máš pokušenie
na hriech s nádejou, že sa z neho zajtra vy-
spovedáš, povedz si: ale kto vie, či tento deň
a táto chvíľa, v ktorej hreším, nie je posled-
nou chvíľou môjho života? A ak ma v tejto
chvíli zastihne smrť, kam pôjdem? Ó bože,
koľkých nešťastníkov zastihla smrť práve vo
chvíli, keď sa kímili nejakým otráveným jed-
lom! Diabol ti povie: ale toto nešťastie sa
nestane tebe. Ale ty odpovedz: a ak sa mi to
stane, čo bude so mnou cez celú večnosť?
Ach, môj Bože, nemohlo sa stať mne to, čo
sa stalo toľkým nešťastníkom? Koľkí sa na-
chodia v pekle, hoc sa prehrešili menej ako
ja! Ježišu môj, ďakujem ti za trpezlivosť, kto-
rú si mal so mnou a za osvietenie, ktoré mi
teraz dávaš. Urobil som chybu, keď som ňa
opustil, a rád by som za trest umrel. A preto-

že mi dávaš čas, oddnes nechcem myslieť na
iné ako na to, aby som ňa miloval. Pomôž mi
svojou milosťou. A pomôž mi svojim orodo-
vaním aj ty, ó Mária.

49. VEČNOSŤ PEKLA

I. Keby nebolo peklo večné, nebolo by
peklom. Trest, ktorý netrvá dlho, nie je veľ-
kým trestom. Naproti tomu aj ľahší trest, kto-
rý trvá dlho, stáva sa neznesiteľným. Keby
niekto musel počúvať cez celý život tú istú
komédiu, tú istú hudbu, nevedel by znieť
nudu. V pekle bude treba trpieť všetky muky.
A ako dlho? Cez celú večnosť. Bolo by bláz-
novstvom dať sa odsúdiť na upálenie zaživa
pre jeden deň zábavy. A nebude bláznov-
stvom odsúdiť sa do pekelného ohňa, kde od-
súdenec každú chvíľu umiera, ale nikdy ne-
umrie, za smyselnú rozkoš, ktorá trvá niekoľ-
ko chvíľ? Môj Bože, stráž ma svojou milo-
stou. Beda mi, keby som sa znovu od teba
odvrátil po toľkom milosrdenstve, ktoré si mi
preukázal. Môj Bože, stráž ma a nevystavuj
ma tomuto veľkému nešťastiu.

II. Oživme si vieru. Je isté, že kto sa za-
tratí, ten sa zatratí navždy, bez nádeje na
nápravu svojej večnej záhuby: Pôjdu do več-

ného trápenia.⁶⁸ Kto vstúpi do toho väzenia, nebude môcť z neho už vyjsť. Keby sa úbohý odsúdenec mohol tešiť aspoň nejakou klamnou nádejou: ktovie, azda raz sa Boh zmiluje nado mnou a vyženie ma z pekla. Ale nešťastník vie, že peklo nemá konca a že muky, ktoré trpi každú chvíľu, bude musieť trpieť dotiaľ, kým Boh bude Bohom. Milý môj Vykupiteľ, viem isto, že v minulosti som stratil tvoju milosť a bol som odsúdený do pekla; ale neviem, či si mi ešte odpustil. Odpusť mi rýchle, Ježišu môj, kým ľutujem trpko, že som ťa obrazil, a nedaj, aby som ťa ešte niekedy obrazil.

III. Smrť v tomto živote je vecou, ktorej sa veľmi bojíme, ale v pekle je vecou, ktorú si zatratenci najviac žiadajú. Radi by umreli, ale nemôžu: Budú si žiadať umrieť, a smrť ujde od nich.⁶⁹ Keby aspoň v tom mieste všetkých mŕtv mali niekoho, kto by ich poľutoval. Nie, všetci ich nenávidia a tešia sa z ich trestu, ktorý bude trvať vždy, a nebude mať nikdy koniec. Trúba Božej spravodlivosti znie ustavične v pekle a hučí odsúdeným „vždy, vždy, nikdy, nikdy.“ Medzi tými nešťastníkmi, Ježišu môj, mal som byť aj ja; ale ty, ktorý si ma doteraz uchránil od pádu do pekla, ma v budúcnosti uchrániš od hriechu, lebo len on ma môže priviesť do pekla. Nuž nedaj,

aby som sa znovu stal твоjím nepriateľom. Milujem ťa, nekonečná dobrota a ľutujem, že som ťa obrazil. Odpusť mi a pretože by som mal horieť navždy v pekle, daj mi horieť stále ohňom tvojej svätej lásky. Ó Mária, Mária, v teba dôverujem.

50. KTOVIE, ČI MA BOH EŠTE BUDE VOLAŤ?

I. Nemeškaj obrátiť sa k Pánovi a neodkladaj so dňa na deň; lebo náhle príde jeho hnev a v čase pomsty ťa zničí.⁷⁰ Pán nám oznamuje, aby sme sa rýchle obrátili, ak sa chceme spasíť, pretože ak so dňa na deň budeme odkladať svoje obrátenie, príde čas pomsty, v ktorom Boh už nebude volať ani čakať; ak nás smrť zastihne v hriechu, naše zatratenie bude nenapraviteľné. Oznamuje nám to preto, že nás miluje a nechce nás vidieť zatratených. Vidím už, môj Bože, že ma chceš zachrániť; vidím, že si ku mne milosrdný, nechcem ťa už rozhorčovať.

II. Tieto Božie oznámenia, dané už za života toľkým nešťastníkom, ktorí sa podľa nich nezariadili a teraz sú v pekle, sú najukrutnejšími mečmi, čo im prebodávajú srdce, pretože čím väčšie bolo milosrdenstvo, ktoré im Boh preukazoval, tým väčšie sú ich viny.

Teda, Ježišu môj, keby si ma bol poslal do pekla, ako som si zaslúžil, priveľké by boly moje muky, pretože priveľké boly milosti, ktoré si mi udelil. Nie, nechcem už byť nevďačníkom. Povedz mi, čo chceš odo mňa, pretože vo všetkom ťa chcem poslúchať. Lutujem, že som ťa toľko ráz obrazil: oddnes sa už nechcem páčiť sebe, ale iba tebe, svojmu Bohu, celému svojmu dobru.

III. Veľká vec! Ľudia sú takí opatrní v časných veciach a takí nedbanliví vo večných veciach! Ak niekto má dostať od druhého nejakú sumu, ako rýchle si dá od neho vystaviť poistenku a povie: Ktovie, čo sa môže stať? A potom, keď toľkí žijú mesiace a roky v hriechu, prečo nevravia, keď ide o dušu: Ktovie, čo sa môže stať? Ak niekto stratí peniaze, i keby ich bolo mnoho, nestratí všetko; ale ak stratí dušu, stratí všetko a stratí ju navždy bez nádeje, že by ju mohol niekedy znovu získať. Milovaný môj Vykupiteľ, ty si dal život, aby si ma urobil hodným tvojej milosti; a ja som túto milosť toľko ráz pre nič stratil. Odpusť mi, nekonečná dobrota, lebo to lutujem z celého srdca. Pane, veľmi si si ma zaviazal k láske a ja ťa chcem milovať, nakoľko len môžem. Milujem ťa, najvyššie dobro, milujem ťa viac než seba samého. Nedaj, môj Bože, aby som ťa niekedy

prestal milovať. Ó Mária, kráľovná moja, stráž ma.

51. JEŽIŠ UMREL Z LÁSKY K ĽUDOM

I. Bolo vôbec možné, aby Boh, stvoriteľ všetkého, chcel umrieť z lásky k svojim stvoreniam? A predsa je to článok viery: Miloval nás a seba samého vydal za nás.⁷¹ Istého dňa teda na úžas neba a prírody videli Ježiša, Jednorodného Syna Božieho, Pána sveta umierať od bolesti na potupnom dreve, a prečo? Z lásky k ľuďom. A nájdú sa ľudia, čo by to neverili a nemilovali toho Boha? Pane, ja som to veril a nielen že som ťa nemiloval, ale som ťa veľmi obrážal. Nuž odpusť mi a pripomínaj mi vždy smrť, ktorú si podstúpil za mňa, aby som ťa už viac neobrážal a vždy ťa miloval.

II. Nebolo veru potrebné pre spasenie ľudí, aby Syn Boží umrel; stačila jedna kvapka krvi, slza, prosba, pretože ona pre nekonečnú cenu stačila na spasenie sveta a tisíc svetov. Ale ty, Ježišu môj, si chcel trpieť viac, aby si nám dal najavo veľkú lásku, ktorú k nám máš. Preto ti vraví sv. Bonaventúra, ale väčším právom ti to poviem ja, ktorý som ťa toľko obrážal: Nuž, môj Bože, prečo si ma tak

veľmi miloval? Prečo, Pane, prečo? Kto som ja? Môj Božský Pastier, hľa, ja som tá stratená ovečka, ktorú hľadáš. Ja nevďačný som ušiel od teba, ale keďže si zabudol na urážky, ktoré som ti spôsobil a voláš ma do svojej lásky, biedny, ale dojatý toľkou dobrotou vrhám sa k tvojim prebodnutým nohám, Ježišu, moja láska, môj poklad, milujem ťa a pretože ťa milujem, ľutujem, že som ťa obrazil.

III. Sv. Bernard si predstavil, že je prítomný, keď Pilát vyniesol rozsudok smrti proti nášmu Spasiteľovi a majúť s ním súcit povedal mu toto: Čo si urobil, najnevinnejší Spasiteľ, že si takto odsúdený? Ty si sama nevinnosť, nuž ako to, že ťa teraz vidím odsúdeného na smrť a to na smrť na kríži? Aký zločin si spáchal? A potom odpovedá: Tvojim hriechom je tvoja láska. Chcel povedať: Aha, už chápem. Zločinom, ktorý si spáchal, bola prílišná láska, ktorú si nám preukazoval, a táto láska, nie Pilát, ťa odsudzuje na smrť. Drahý môj Vykupiteľ, keď si spomeniem na urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, ide mi do plaču nie tak pre peklo, ktoré som si zaslúžil, ako pre lásku, ktorú si mi preukázal. Ach, môj Bože ukrižovaný, oddnes chcem byť celkom tvoj, nechcem milovať nikoho okrem teba. Pomôž mojej slabosti, daj, aby som ti bol verný. Matka moja Mária, daj,

aby som miloval Ježiša Krista: to je jediná milosť, o ktorú ťa žiadam.

52. NIET PROSTREDNEJ CESTY: ALEBO SA SPASÍME ALEBO ZATRATÍME

I. S bázňou a chvením konajte dielo svojho spasenia.⁷² Aby sme sa spasili, treba sa nám chvieť pred zatratením, pretože niet prostrednej cesty: alebo sa spasíme alebo zatratíme. Kto sa nechveje, ľahko sa zatratí, lebo málo bude dbať na používanie prostriedkov spasenia. Boh chce, aby sa spasili všetci a poskytuje svoju pomoc všetkým, ale chce, aby sme aj my priložili ruku k dielu. Všetci by sa radi spasili, ale mnohí, nakoľko nepoužívajú potrebné prostriedky, sa nespasia. Nebo nie je stvorené pre leňochov, povedal sv. Filip Neri. Pane, osvieť ma, daj mi poznať, čo mám robiť a čomu sa vyhýbať, lebo chcem vykonať všetko. Chcem sa spasiť.

II. Sv. Terézia povedala svojim rehoľnícom: Dcéry, jedna duša, jedna večnosť. A chcela povedať, že v tomto živote sa nemanie staráť o iné ako o spásu duše, pretože ak stratíme dušu, stratíme všetko, a ak ju strátíme raz, stratíme ju navždy. Pápež Benedikt XII., keď ho akési knieža žiadalo o priazeň,

ktorú mu nemohol udeliť bez hriechu, odpovedal vyslancovi: Povedzte svojmu kniežatu, že keby som mal dve duše, mohol by som dať jednu zaňho; ale keďže mám iba jednu, nemôžem ju stratiť. Takto musíme odpovedať diablovi alebo svetu, keď nám ponúkajú nejaké zakázané jablko. Ach, môj Bože, koľko ráz som stratil svoju dušu, lebo som stratil tvoju milosť! Ale keďže mi ponúkaš odpustenie, nenávidím urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, a milujem ťa nadovšetko.

III. Oh, kiez by sme dobre pochopili veľkú zásadu sv. Františka Xaverského, ktorý povedal, že vo svete je jediné zlo a jediné dobro. To jediné zlo je zatratiť sa, jediné dobro spasiť sa. Nie sú zlom choroby, chudoba, popta; ak ich prijmeme s odovzdanosťou, zväčšujú našu slávu v nebi. Naproti tomu pre toľkých hriešnikov nie sú dobrom zdravie, bohatstvá a pocty, pretože sú im príležitosťou, aby sa ešte viac zatratili. Spas ma teda, Bože mojej duše, a potom urob so mnou, ako sa ti páči. Ty vieš, čo je lepšie pre mňa, a chceš, aby som ho mal. Odovzdávam sa do rúk tvojho milosrdenstva: Do tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha. Mrzí ma, že v minulosti som sa vzoprel tvojej vôli, rád by som umrel od bolesti; ale teraz ťa milujem a chcem iba to, čo chceš ty. Daj mi svoju lásku, aby som

ti bol verný. A ty, Mária, prispej mi svojou pomocou.

53. SMRŤ JE ISTÁ

I. Ó Bože, ako je možné, že sa nájdú takí hlúpi kresťania, ktorí vo svojej viere vedia, že raz umrú a že po smrti ich čaká alebo večnosť radostí alebo večnosť múk: vedia, že od chvíle ich smrti závisí, či budú navždy blažení alebo navždy nešťastní, a nepoužívajú všetky prostriedky, aby si zaistili dobrú smrť. Daj mi, Pane, slzy, aby som plakal nad urážkami, ktorých som sa voči tebe dopustil. Vedel som, že ak ťa urážam, strácam tvoju milosť a odsudzujem sa na večné tresty, áno, vedel som to, a jednako som to robil. Môj Bože, ľutujem, že som ťa zneuctil, keď som ťa opustil pre svoje biedne záľuby; maj so mnou zľutovanie.

II. Ak počujeme, že umrel náhle človek, ktorý nežil pripravený na smrť, ľutujeme ho a vravíme: Ach, čo bude s jeho úbohou dušou! A prečo sa sami nestaráme o to, aby sme boli vždy pripravení na smrť? Či nám sa azda nemôže stať to isté nešťastie, že umrieme náhle? Ale či prv či neskôr, či náhle alebo pomaly a pri vedomí, či na to myslíme alebo

nie, raz sa ocitneme na smrteľnej posteli, aby sme odovzdali dušu Bohu. Už máme určenú šibenicu, ktorou bude práve tá nemoc, čo nás má vyhnáť zo sveta; a k tejto šibenici sa so dňa na deň blížime; a prečo sa nestaráme o to, aby sme sa vždy viac spájali s Ježišom Kristom, ktorý nás vtedy bude súdiť? Môj Vykupiteľ, dúfam pre zásluhy tvojej smrti, že budem žiť a umriem v tvojej milosti. Milujem ťa, nekonečná dobrota, a dúfam, že ťa budem milovať vždy v tomto živote a cez celú večnosť.

III. V každom storočí mestá a štáty sa naplňajú novými ľuďmi, zatiaľ čo starých hádzu do hrobov. Kde sú tí, čo pred sto rokmi žili v tejto krajine? Sú vo večnosti. A tak, čitateľ môj, o sto rokov, ba omnoho skôr ani ja ani ty nebudeme už žiť na tejto zemi, ale všetci vojdeme do blaženej alebo nešťastnej večnosti, spasení alebo zatratení navždy, pretože nás určite čaká ten či onen osud. Môj Bože, možno sa teda spasím, ako dúfam, ale možno sa aj zatratím pre svoje hriechy. Môžem sa teda zatratiť a nestarám sa o používanie všetkých prostriedkov na spasenie? Pane, osvieť ma, daj mi poznať, čo mám robiť, aby som sa spasil, pretože s tvojou pomocou chcem vykonať všetko. Toľko ráz som stratil úctu k tebe, ó Otče môj, ale ty si ma ne-

prestal mať rád. Nenávidím všetky urážky, ktoré som ti spôsobil, a milujem ťa, môj Bože, celou dušou. Požehnaj ma, Otče môj, a nedaj, aby som ťa znovu stratil. Mária, Matka moja, zmiluj sa nado mnou.

54. ČO POMÔŽE CELÝ SVET VO CHVÍLI SMRTI?

I. Zostáva mi iba hrob.⁷³ Míňajú sa dni, míňajú sa roky, míňajú sa radosti, potlesk, nádhera a aký bude koniec toho všetkého? Pride smrť, ktorá nás oberie o všetko, potom nás hodia do jamy, aby sme hnili opustení a zabudnutí od všetkých. Beda mi, pretože na konci života spomienka na všetko, čo som získal na tomto svete, bude iba zvyšovať muky a nedôveru, že sa spasím. Ó smrť, smrť, nestrácaj sa mi už s očú. Môj Bože, osvieť ma.

II. Čas môjho života je odňatý a svinutý predo mnou.⁷⁴ Pre koľkých, ktorí práve najlepšie uskutočňujú svoje dlho chystané plány, prichádza smrť a presekne im všetko. Ach, na smrteľnej posteli všetky dobrá tejto zeme, i keď sme ich vášnivo milovali, vidíme iba s mukami a výčitkami Svetárom, ktorí sú bez osvietenia, dobrá zemského života sa javia veľkými, ale smrť im ukáže, čím sú v skutočnosti, špinou, dymom a márnosťou. Pri

svetle tej poslednej sviečky zmizne všetka veľkosť tohto sveta. Najväčšie majetky, najväčšia sláva, keď na ne hľadáme zo smrteľnej postele, strácajú svoju cenu a lesk. Tieň smrti zatemní aj žezlá a kráľovské koruny. Ach, môj Bože, daj mi svoju milosť a nechcem nič iného. Mrzí ma, že kedysi som ňou opovrhoval, ale teraz to oplakávam. Ježišu môj, zmiluj sa nado mnou.

III. Čo teda pomôže bohatstvo pri smrti, keď nám dajú iba drevenú truhlu a staré handry, aby zakryly telo? Čo pomôžu získané pocty, keď dostaneme iba pohrebný sprievod ku hrobu, mramorový náhrobok, čo nám nebude na nič, ak duša bude zatratená? Čo pomôže konečne telesná krása, keď sa toto telo stane iba hľbou červov, ktorá bude páchnuť smradom a ľakať výzorom? Ach, môj Vykupiteľ, vedel som, že hriechom strácam tvoje priateľstvo a chcel som ho stratiť; ale dúfam, že mi odpustiš, veď si umrel, aby si mi odpustil. Oh, kiež by som ťa nebol nikdy obrazil, milý môj Bože! Vidím lásku, ktorú mi dávaš najavo: táto láska mi zvyšuje bolesť. že som obrazil teba, svojho dobrého Otca. Pane, milujem ťa a nechcem už žiť bez lásky k tebe; daj mi vytrvať. Ó Mária, Matka moja, pros za mňa Ježiša.

55. ČLOVEK HRIECHOM ZARMUCUJE SRDCE BOŽIE

I. Takto hovorí o hriešnikoch kráľovský prorok: Dráždili Boha najvyššieho.⁷⁵ Boh nie je schopný bolesti, ale keby jej bol schopný, každý hriech ľudí by ho vedel zroniť a vyvieť z pokoja. Hľa, môj Bože, odmena, ktorú som ti dal za tvoju lásku! Koľko ráz som dal prednosť svojej biednej záľube pred tvojím priateľstvom! Dobrota nekonečná, odpusť mi, pretože si dobrota nekonečná.

II. Sv. Bernard dodáva ešte viac a vraví, že smrteľný hriech je toľkou zlobou, že zabíja Boha. Keby Boh mohol umrieť, smrteľný hriech by ho zbavil života. A ako? P. Medina odpovedá: Zničil by Boha, pretože je príčinou nekonečného smútku. Aké bolestné je pre nás vidieť, že nás uráža ten, koho sme zvláštnym spôsobom zahrnovali dobrom a milovali! A čo ak Boh vidí človeka, ktorému preukázal toľko dobrodení a toľko lásky, že dal zaňho krv a život; a čo ak ešte nadto vidí, že ten človek sa od neho odvracia a opovrhuje jeho milosťou pre nič, pre výlev zlosti, pre krátku rozkoš; keby bol schopný mŕk a smútku, umrel by trpkosťou, ktorú nad tým cíti. Drahý môj Ježišu, ja som stratená ovečka, ty si môj dobrý pastier, ktorý si za svoje ovečky dal život, zmiluj sa nado mnou a odpusť mi všetku trp-

kosť, ktorú som ti spôsobil. Lutujem, Ježišu môj, že som ťa obrazil, a milujem ťa celou svojou dušou.

III. Hľa, dôvod, prečo bol život nášho Vykupiteľa taký trpký a bolestný, prečo milujúci Vykupiteľ mal vždy pred očami naše hriechy, prečo najmä v getsemanskej záhrade sa potil krvou a trpel smrteľnou agóniou, keď vyhlásil, že jeho smútok je taký, že je schopný odňať mu život: Smutná je duša moja až na smrť. Kto mu spôsobil tú agóniu a to potenie krvou, ak nie videnie vín? Daj mi teda, môj Bože, účasť na tej bolesti, ktorú si vtedy trpel za moje hriechy; daj, aby ma táto bolesť zarmucovala po celý život, ba aby ma aj zabila, ak sa ti páči. Ježišu môj, nechcem ťa už obťažovať, ale chcem ťa milovať zo všetkých síl, moja láska, môj život a všetko moje dobro. Nedaj, aby som ťa ešte niekedy obrazil. Mária, nádej moja, zľutuj sa nado mnou.

53. O POSLEDNOM SÚDE

I. Posledný deň sa v Písme svätom nazýva dňom hnevu, dňom bied; a takým je pre všetkých tých nešťastníkov, ktorí umreli v hriechu, pretože v ten deň Boh vyjaví pred celým svetom všetky ich najtajnejšie nepravosti a

vyženie ich verejne zo spoločnosti svätých a odsúdi do večného väzenia v pekle, kde sa budú trápiť ustavičnou smrťou. Sv. Hieronym, ktorý žil v betlehemskej jaskyni v ustavičných modlitbách a v pokaní, triasol sa už pri čírej myšlienke na všeobecný súd. Ctih. P. Juvenál Ancina, keď počul spievať sekvenciu o mŕtvych Dies irae, dies illa, pri spomenutí posledného súdu, opustil svet a stal sa rehoľníkom. Ach, Ježišu môj, čo bude so mnou v ten deň? Ocitnem sa na pravici s vyvolenými alebo na ľavici so zatratenými? Viem, že som si zaslúžil ľavicu, ale viem aj to, že si hotový odpustiť mi, ak budem ľutovať, že som ťa obrazil: áno, lutujem a radšej chcem umrieť než ťa znovu obraziť.

II. Tento deň však, ako bude dňom múk a hrôzy pre zatratených, tak naopak bude dňom veselosti a víťazstva pre vyvolených, pretože vtedy budú ich blažené duše pred všetkými ľuďmi vyhlásené za kráľovné neba a verenice nepoškvrneného Baránka. Ach, Ježišu môj, tvoja krv je mojou nádejou. Zbudni na urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, a zapáľ ma celkom svojou svätou láskou. Milujem ťa, moje najvyššie dobro, a dúfam, že v ten deň budem pripojený k tým milujúcim dušiam, ktoré ťa budú chváliť a milovať cez celú večnosť.

III. Duša moja, voľ si; teraz si môžeš vyvoliť alebo večný veniec toho blaženého kráľovstva, kde vyvolení Boha vidia a milujú z tváři do tváři v spoločnosti svätých, anjelov a Božej Matky, alebo väzenie v pekle, kde budeš plakať navždy opustená od všetkých a bez Boha: Baránok Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami. Ó Baránok Boží, ktorý si chcel obetovať svoj božský život a umrieť bolestne na kríži, aby si nás vyslobodil z pekla, zmiluj sa nad nami. Ale zmiluj sa najmä nad mnou, ktorý som ťa urazil viac než iní a ktorý viac než iní ťa chcem milovať. Ľutujem nadovšetko, že som ťa zneuctil svojimi hriechami, ale dúfam, že v ten deň ťa poctím pred všetkými ľuďmi a anjelmi, lebo budem spievať o tvojom milosrdenstve, ktoré si mi preukázal. Ježišu môj, pomôž mi milovať ťa: chcem iba teba a nič iné. Ó Mária, kráľovná moja, stoj pri mne toho dňa.

57. PEKELNÉ MUKY

I. V tomto živote každý človek, čo trpí, nech už trpí akokoľvek, má kde-tu nejakú úľavu alebo aspoň prestávku vo svojom utrpení. Úbohý nemocný celý deň trpí bolesťou vo vnútornostiach alebo bolesti dny, ale keď

príde noc, zaspí na chvíľu a tým si poľahčí. Úbohí zatratení! Pre vás niet úľavy, niet prestávky v utrpení. Treba vám vždy plakať, vždy trpieť a trpieť také kruté muky, že cez celú večnosť neprestanú ani na chvíľu. Hľa. Život, ktorý ma čakal, ó môj Ježišu, keby si ma bol nechal umrieť vtedy, keď som bol v hriechu. Drahý môj Vykupiteľ, nezdráham sa trpieť, ale chcem ťa milovať.

II. V tomto živote si zvykneme na bolesti, ktoré stále trpíme a časom sa istotne zmenší utrpenie, ktoré zpočiatku cítime. Ale či zatrateným, ktorí cez celú večnosť trpia svoje muky, sa azda rokmi zmenší ich utrpenie? Nie, pretože pekelné bolesti sú také veľké a citeľné, že i po sto a tisícich rokoch ich budú cítiť tak isto ako prvý raz, keď vstúpili do pekla: V teba, Pane. som dúfal, nebudem zahnanbený naveky. Pane, viem isto, že toľko ráz som si zaslúžil peкло, ale viem aj to, že nechceš smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil. Môj Bože, nechcem byť zátvrdlivý, Ľutujem z celej duše, že som ťa obrazil a milujem ťa viac než seba samého, vráť mi život, ktorým je tvoja milosť.

III. Ak na tejto zemi niekto veľmi trpí, príbuzní a priatelia ho aspoň poľutujú; a aj to je akási úľava. Ale ako biedne by sa človek cítil, keby trpel také kruté bolesti, že

by sa v nich váľal po zemi, a keby príbuzní a priatelia po ňom šľapali, vyčítali by mu jeho zlé skutky a neľútostne by mu povedali: Besni, zúfaj si, zaslúžiš si tak trpieť. Úbohí zatratení! Trpia všetky muky, trpia ich ustavične bez akejkoľvek úľavy a prestávky a nemajú nikoho, kto by ich poľutoval. Boh ich nemôže poľutovať, lebo sú mu nepriateľmi; ani Božia Matka, ani anjeli; naopak, všetci sa tešia z ich múk. A čo robia súčasne diabli? Šľapu po nich a vyčítajú im urážky, ktorých sa dopustili voči Bohu, čo ich spravodlivo trestá. Ó, Mária, Matka moja, zľutuj sa nado mnou, lebo ešte je čas, aby si mohla mať so mnou zľutovanie a odporúčala ma Bohu. A ty, Ježišu môj, ktorý preto, aby si mal zľutovanie so mnou, nemal si zľutovanie so sebou a umrel si za mňa na kríži, spas ma a mojou spásou nech je moja láska k tebe navždy. Ľutujem, Pane, že som ťa obrazil a milujem ťa z celého srdca.

58. UKRÍŽOVANÁ LÁSKA

I. Kto by si bol mohol pomyslieť, že Syn Boží, Pán sveta chcel bolestne umrieť na kríži, aby vyjadril svoju lásku k nám, keby on sám nebol na to myslel a keby to nebol vykonal?

Mali teda pravdu Mojžiš a Eliáš na vrchu Tábor, keď smrť Ježiša Krista nazvali prílišnou láskou: Shovárali sa o jeho prílišnej láske, ktorú mal zavŕšiť v Jeruzaleme.⁷⁶ A či nie je to prílišná láska, vidieť Stvoriteľa umierať z lásky k stvoreniam? Ach, môj Vykupiteľ, aby sa ti odplatila tvoja láska, bolo by treba, aby druhý Boh umrel za teba. Je teda málo, je nič, keby sme my úbohé červy dali všetci život za teba, ktorý si umrel za nás.

II. To, čo nás najviac núti obľúbiť si tohto tak milujúceho Boha, je poznanie, ako on vo svojom živote túžil po svojej smrti, aby nám ňou vyjadril lásku, ktorú k nám mal. Krstom mám byť pokrstený (ako vravel, keď žil) a ako ma úzkosť sviera, kým sa to nevykoná!⁷⁷ Mám byť pokrstený krstom samej svojej krvi, aby som zmyl hriechy ľudí, a ako zmieram túžbou, aby prišlo moje utrpenie a moja smrť! Duša moja, zdvihni oči a pozri na svojho Pána, ako visí na potupnom dreve, pozri, ako vyteká jeho božská krv, pozri na jeho rany, ktoré čakajú na tvoju lásku. Zdá sa, že tvoj Vykupiteľ svojím utrpením chce, aby si ho aspoň zo súcitu milovala. Ach, Ježišu môj, ty si mi neodoprel krv a život a ja ti odopriem niečo, čo odo mňa chceš? Nie, ty si sa bez výhrad dal celkom mne, ja bez výhrad sa darujem celkom tebe.

III. Sv. František Saleský rozprávajúc o týchto slovách sv. Pavla: Láska Kristova nás podnecuje,⁷⁸ hovorí: »Keď vieme, že Ježiš, opravdivý Boh nás tak miloval, že podstúpil za nás smrť, a to smrť na križi, či to neznačí toľko ako mať svoje srdcia pod lisom a cítiť ako ich mocne sviera a násilím z nich vytláča lásku?« Potom dodáva: »Prečo sa teda nevrhne na ukrižovaného Ježiša, aby sme umreli na križi s ním, ktorý chcel umrieť z lásky k nám? Budem ho držať, mali by sme povedať a nikdy ho neopustím, umriem s ním a zhorím v plameňoch jeho lásky. Môj Ježiš sa dáva celkom mne a ja sa dávam celkom jemu. Budem žiť a umriem na jeho hrudi, ani život ani smrť ma od neho neodlúčia. Oh, večná láska, moja duša ťa hľadá a naveky si ťa volí.« Matka Božia Mária, urob ma celkom Ježišovým.

59. ZATRATÍŤ SA ZNAČÍ SPRAVIŤ NENAPRAVITELNÚ CHYBU

I. Niet chyby, ktorá by sa vyrovnala chybe zanedbávania večného spasenia, keďže všetky chyby sa dajú napraviť; ak niekto svojou vinou stratí miesto, môže ho časom znovu získať, ak si niekto spôsobí škodu na majet-

ku, môže si ju napraviť; ale kto sa zatreť, pre toho niet nápravy ani nádeje na nápravu. Len raz umrieme; ak vtedy stratíme dušu, je stratená navždy; a jej strata sa nedá nahraď cez celú večnosť. Hľa, môj Bože, pri tvojich nohách je úbohý hriešnik, ktorý by si už toľko rokov zaslúžil byť v pekle bez nádeje na spásu; ale teraz je pri tvojich nohách, miluje ťa, ľutuje nadovšetko, že ťa obrazil a dúfa v milosrdenstvo.

II. Teda toľkým úbožiacom, ktorí sú už ztvorení v tomto väzení zúfalcov, neostáva iné ako trpko plakať a povedať: hľa, urobili sme chybu a tá chyba sa už nedá napraviť, kým Boh bude Bohom. Ach, môj Vykupiteľ, keby som bol v pekle, nemohol by som už ani ľutovať ani ťa milovať. Ďakujem ti, že si bol ku mne taký trpezlivý, keď som si zasluhoval peklo; a keďže môžem ľutovať a milovať ťa, ľutujem z celého srdca, že som obrazil teba, nekonečnú dobrotu, a milujem ťa nadovšetko, viac než seba samého. Nuž nedopušť, môj Ježišu, aby som ťa niekedy prestal milovať.

III. Ó aké muky spôsobuje zatrateným vedomie, že túto chybu poznali už pred zatratením a že sa zatreli iba svojou vinou! Ak niekto pre svoju nedbalosť stratí zlatý prsteň, nemôže sa uspokojiť pri pomyslení, že ho stratil svojou vinou. Ó Bože, aké muky

pocíti zatratený, keď si povie: Stratil som dušu, nebo a Boha, stratil som všetko a stratil som to svojou vinou! Ach, môj sladký Spasiteľ, ja ťa nechcem stratiť; keď som ťa v minulosti stratil, urobil som zle, ľutujem to z celej duše a milujem ťa nadovšetko. Ty, môj Ježišu, si ma preto neposlal do pekla, aby som ťa miloval. Áno, chcem ťa milovať a veľmi milovať. Daj mi silu, aby som svojou láskou vyvážil všetko zlo, ktoré som ti spôsobil. Svätá Panna Mária, ty si moja nádej.

60. UMRIEME

I. Slovo: Umrieme je veľkou kázňou. Brat môj, je isté, že raz umrieš. Tak ako ťa raz zapísali do matriky pokrstených, tak isto ťa raz (a ten deň je už určený od Boha) zapíšu do matriky zomretých. Tak ako teraz pri spomínaní svojich predkov hovoríš o svojom nebohom otcovi, svojom strýkovi, svojom bratovi, tak budú hovoriť potomci aj o tebe: tak ako si viac ráz počul zvoniť umieráčik iným, tak raz iní počujú umieráčik zvoniť tebe a ty už budeš vo večnosti. Ach, môj Bože, čo bude vtedy so mnou? Keď moje telo prinesú do kostola a nad mojou mŕtvolou sa bude slúžiť svätá omša, kde bude moja duša? Pane,

pomôž mi urobiť niečo pre teba prv než príde smrť. Beda mi, keby prišla teraz!

II. Čo by si povedal, keby si videl vinníka ísť na smrť so smiechom, tak, že by blúdil očami po oknách a myslel na svetské zábavy? Nepokladal by si ho za blázna alebo za človeka, ktorý neverí? A či ty nekráčaš každú chvíľu k smrti? A na čo myslíš? Vieš už, že umrieš a že len raz umrieš. Veríš už, že po tomto živote je iný život, ktorý sa nikdy neskončí, veríš tiež, že večný život bude šťastný alebo nešťastný, podľa účtov, ktoré vydáš pri súde. A ako je možné, aby človek, ktorý verí, staral sa o niečo iného než o zaistenie dobrej smrti. Ach, môj Bože, osvieť ma, daj, aby som mal stále pred očami myšlienku na smrť a na večnosť, kde mám byť.

III. Pozri v onom cintoríne na hľbu toľkých kostí, z ktorých každá ti vraví: Čo sa stalo mne, stane sa i tebe. To isté ti vravia i podobizne tvojich už nebohých príbuzných, listy písané ich rukami, izby, posteľe, šaty, ktoré kedysi upotrebovali a potom tu zanechali. Všetky tieto veci ti pripomínajú smrť, ktorá ťa čaká. Ach, môj ukrižovaný Ježišu, nechcem už čakať, aby som ťa objal, ak sa mi dáš, vo chvíli svojej smrti, odteraz ťa objímam a svieram k svojmu srdcu. V minulosti som ťa toľko ráz vyhnať zo svojej duše, ale

teraz ťa milujem viac než seba samého a ľutujem, že som tebou opovrhoval. V budúcnosti budem vždy tvoj a ty budeš vždy môj. V to dúfam pre tvoje utrpenie. A dúfam v to i pre tvoju ochranu, Mária.

61. BOH LÁSKAVO PRIJÍMA KAJÚCEHO HRIEŠNIKA

I. Pozemskí králi odháňajú od seba odbojných poddaných, keď prichádzajú prosiť od nich odpustenie; ale Ježiš Kristus vyhlasuje, že nikdy neodoženie nijakého hriešnika, ktorý sa kajúcne vrhá k jeho nohám: Toho, čo pride ku mne, neodoženiem.⁷⁹ Nevie opovrhovať srdcom, ktoré sa pokori a cíti bolesť nad tým, že ho urazilo: Srdcom skrúšeným a pokorným, Bože, neopovrhneš.⁸⁰ Ježišu môj, nezaslúžim si odpustenie urážok, ktorých som sa voči tebe dopustil, ale vedz, že niet múk, ktoré by ma viac zarmucovaly, ako spomienka, že som ťa obrazil.

II. Ale ako sa môžem báť, že ty, môj Bože, ma odoženieš, keď cítim, že ty sám ma voláš, aby som sa vrátil k tebe, a ponúkaš mi odpustenie? Vráť sa ku mne a príjmem ťa.⁸¹ Ako môžem nedôverovať, keď ty sám nám sľubuješ, že nás objímeš, ak sa k tebe obrátíme? Obráťte sa ku mne a obrátim sa i ja k vám.⁸²

Teda, Pane môj, neodvracaj sa odo mňa, keď opúšťam všetko a obraciam sa k tebe, moje najvyššie dobro. Dosť som sa ťa už naurážal, teraz ťa chcem milovať.

III. Náš Boh vravi, že ak hriešnik oľutuje zlo, ktoré spáchal, chce zabudnúť na všetky jeho hriechy: Ak však bezbožník bude robiť pokánie . . . bude žiť a neumrie, nespomeniem nijakú jeho nepravosť, ktorú vykonal.⁸³ Drahý môj Spasiteľ, nechcem zabudnúť na svoje hriechy, aby som stále oplakával zlo, ktoré som vykonal, ale chcem, ako si sľúbil, aby si ty na ne zabudol; nechcem, aby ti moje nepravosti prekážaly milovať ma. Či si nepovedal, že miluješ toho, kto teba miluje? Milujem tých, čo ma milujú.⁸⁴ V minulosti som ťa nemiloval a zaslúžil som si tvoju nenávisť; ale teraz, keď ťa milujem, chcem, aby si ma už nemal v nenávisti; a preto zabudni na minulosť, odpusť mi, priviň ma k sebe a nedaj, aby som sa od teba odlúčil. Ó Mária, pomôž mi mojím orodovaním.

62. KLAM DIABLA, KEĎ SA POKÚŠA HRIEŠNIKA ZNOVU ZVIESŤ DO HRIECHU

I. Duša moja, keď ťa diabol znovu bude zvádzať, aby si urazila Boha, a bude ti vra-

vieť, že Boh je milosrdný, pomysli si, že Pán preukazuje milosrdenstvo tomu, kto sa ho bojí a nie tomu, kto ním opovrhne, ako spieva Matka Božia: A milosrdenstvo jeho tým, ktorí sa ho boja. Boh je milosrdný; kto to popiera? Ale pritom všetkom koľkých denne posielal do pekla! Boh je milosrdný, ale je i spravodlivý. Je milosrdný k tomu, kto ľutuje, že spáchal zlo, ale nie k tomu, kto jeho milosrdenstvo zneužíva na to, aby ho ešte viac obrážal. Ach, môj Pane, koľko rás som sa tak zachoval: obrážal som Ťa, pretože si dobrý!

II. Diabol ti povie: Ale ako ti odpustil v minulosti toľké hriechy, tak ti odpustí i tento ďalší hriech, ktorý spáchaš. Nie, musíš mu odpovedať. práve preto, že mi toľko rás odpustil, musím sa obávať, že ak ho znovu obrazím, už mi neodpustí a potrestá ma za všetky urážky, ktorých som sa voči nemu dopustil. Hľa, ako nás na to upozorňuje Duch Svätý: Nehovor, zhrešil som a čo zlého sa mi stalo? Najvyšší totiž je trpezlivým odplatiteľom.⁸⁵ Môj Bože, ja som sa pretekal s tebou: ty v tom, že si mi udeľoval milosti, ja v tom, že som Ťa urážal, ty si mi preukazoval dobro, ja som Ťa potupoval. Ale v budúcnosti to už tak nebude. Čím si bol voči mne trpez-

livejší, tým viac Ťa chcem milovať. Pomôž mojej slabosti.

III. Diabol ti povie: Ale či nevieš, že toľto pokušeniu nebudeš môcť odporovať? Odpovedz: ale ak teraz nebudem odporovať, ako budem odporovať potom, keď budem slabší a bude mi chýbať Božia pomoc? Či azda mám dúfať, že zväčšovaním počtu hriechov Boh mi bude zväčšovať milosti?

Povie ti konečne: Ale i keď spáchaš tento hriech, i tak sa možno spasiš. Možno (odpovedz), že sa spasím, ale zatiaľ ja sám si píšem rozsudok a odsudzujem sa do pekla. Možno že sa spasím? Ale je tiež možné a ľahšie, že sa zatratím. Nechcem riskovať svoje večné spasenie pre číre možno. Taká vec sa nedá nechať na číre možno. Ale, Pane, čo si robil so mnou? Ja som zväčšoval viny a ty si zväčšoval milosti. Táto myšlienka mi zvyšuje bolesť, že som ti spôsobil toľko urážok. Bože môj, si taký dobrý, nuž prečo som Ťa urážal, prečo? Oh, kiež by som mohol umrieť od bolesti! Ježišu môj, pomôž mi, lebo chcem byť tvoj a celkom tvoj. Ó Mária, vypros mi svätú vytrvalosť a nedaj, aby som žil ako nevďačník voči tomu Bohu, ktorý ma tak veľmi miloval.

63. ZMŔTVYCHVSTANIE TIEL PRI POSLEDNOM SÚDE

I. Pride deň, ktorý bude posledný, deň, v ktorý sa skončí scéna tohto sveta. Pred príchodom Sudcu príde oheň s neba, ktorý spáli zem a všetky veci tejto zeme: Zem so všetkým činom zblkne.⁸⁶ Takto v onen deň všetko zemské sa obráti na popol. Ó Bože, čím sa budú zdať vtedy všetky márnosti tohto sveta, pre ktoré sa toľkí zatracujú? Ako sa vtedy budú javiť všetky hodnosti sveta pocty, žezlá a koruny? Ó aký blázon je ten, kto ich miloval! A ako bude plakať ten, kto pre tieto márnosti stratil Boha!

II. Zaznie trúba a mŕtvi vstanú.⁸⁷ Táto trúba zavolá všetkých ľudí k zmŕtvychvstaniu, aby sa zjavili pred súdom. Ó aké budú krásne a ako budú žiariv telá blažených! Vtedy sa spravodliví zaskvejú ako slnko.⁸⁸ Naproti tomu aké škaredé a zdeformované budú telá zatratených! Aké muky pocítia nešťastné duše, keď sa spoja s tými telami, pre ktorých chůfky stratily nebo a Boha, a keď s nimi budú horieť vo večnom ohni! Ó šťastní tí, ktorí odopreli smyslom tie chůfky, čo sa protivily Bohu, a ktorí, pre ich lepšie držanie na uzde, umŕtvovali ich pôstom a pokáním! Ach, Ježišu môj, neodvracaj odo mňa svoju tvár, ako by som si zasluhoval! Koľko rás som sa

zriekol tvojho priateľstva, aby som ukojil svoje chůfky! Ó kiez by som bol radšej umrel, než takto ťa potupil! Zmiluj sa nado mnou.

III. Keď všetci ľudia vstanú zmŕtvych, anjeli ich svolajú do údolia Jozafat, aby verejne boli súdení pred všetkými ľuďmi: Národy sú v údolí rozhodnutia.⁸⁹ Ach môj Bože, aj ja sa teda budem musieť zjaviť v tomto údolí: ktovie, na akom mieste tam budem musieť stáť, či medzi vyvolenými v sláve alebo medzi zatratenými v putách? Môj milovaný Vykupiteľ, tvoja krv je mojou nádejou. Ja biedny, koľko rás som si zaslúžil, aby si ma poslal do pekla, aby som bol navždy vzdialený od teba bez nádeje, že by som ťa mohol ešte milovať! Nie, môj Ježišu, chcem ťa milovať vždy v tomto i v druhom živote. Nedaj, aby som sa ešte niekedy hriechom od teba odlúčil. Ty poznáš moju slabosť, pomáhaj mi vždy, môj Ježišu, a neopúšťaj ma. Mária, moja zastankyňa, vypros mi svätú vytrvalosť.

64. BOH NÁS MILUJE, LEBO NÁM DÁVA SVOJHO SYNA

I. Toľká je láska, ktorú Boh preukazuje ľuďom, že nás naplnil nielen svojimi darmi a milosťami, ale daroval nám i svojho vlastného Syna: Tak Boh miloval svet, že dal svojho

jednorodeného Syna.⁶⁰ Na tomto svete my sme biedne červy a pre nás večný Otec dal svojho milovaného Syna, aby žil chudobným a opovrhovaným životom na tejto zemi a nakoniec ho opustil pri najpotupnejšej a najtrpkejšej smrti, akú kedy na zemi človek podstúpil, takže od bolesti vonkajších a vnútorných v poslednej chvíli svojho života zvolal: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Ó Bože večný, kto nám mohol dať dar takej nekonečnej ceny, ak nie ty, ktorý si Bohom nekonečnej lásky? Milujem ťa teda, nekonečná dobrota, nekonečná láska, milujem ťa.

II. Neušetril vlastného Syna, ale vydal ho v obeť za nás všetkých.⁶¹ Ale, ó Bože večný, uvaž si, že tento Syn, ktorého chceš, aby umrel nevinný, ťa vždy a vo všetkom poslúchal, že ho miluješ ako seba samého, nuž ako ho môžeš za naše hriechy odsúdiť na smrť? Ale Otec odpovedá: práve preto, že je mojim Synom, že je nevinný, že ma vo všetkom poslúcha, chcem, aby dal za vás život, aby ste pochopili lásku, ktorú vám ja a on preukazujeme. Bože môj, nech vždy chvália všetky stvorenia túto prílišnú dobrotu, že si chcel pre oslobodenie sluhov, aby umrel sám tvoj Syn. Pre lásku tohto Syna zmiluj sa teda nado mnou, odpusť mi a spas ma; a nech je mojím

spasením milovať ťa vždy v tomto živote i vo večnosti.

III. Boh, bohatý na zmilovanie, vo svojej veľkej láske, ktorou si nás zamiloval... oživil nás s Kristom.⁶² Príliš veľká, vraví apoštol, príliš veľká bola láska tohto Boha k nám. My pre hriechy sme boli mŕtvi a on nám chcel vrátiť život Synovou smrťou. Ale táto láska vzhľadom na nekonečnú dobrotu, akou je dobrota nášho Boha, bola nielen príliš veľká, lež nakoľko Boh je nekonečný vo svojich dokonalostiach, je nekonečný i vo svojej láske. Ale, Pane, ako je to možné, že po toľkej láske preukázanej ľuďom, nájde sa tak málo ľudí, ktorí ťa milujú? Ale medzi tými chcem byť aj ja. V minulosti som ťa ani ja nepoznal a opustil, ale teraz to z celého srdca ľutujem a milujem ťa tak, že i keby ťa všetci ľudia opustili, ja ťa nechcem opustiť, môj Bože, moja láska a moje všetko. Ó Mária, spájaj ma vždy viac a viac s mojím drahým Pánom.

65. TREBA SA NAMÁHAŤ, ABY SME ZÍSKALI VEČNÉ SPASENIE

I. K spaseniu nestačí robiť len to, čo je absolútne potrebné. Ak sa chce niekto vy-

hnúť. napríklad, iba smrteľným hriechom a vôbec nehľadi na všedné, ľahko upadne do smrteľných a nespasí sa. Kto sa chce vyhnúť iba celkom blízkym príležitostiam k hriechu, ľahko raz padne do hriechu a nespasí sa. Ó Bože, ako pozorne obsluhujeme veľikášov! Ľudia sa chránia spôsobíť im mrzutosť zo strachu, aby nestratili ich náklonnosť, a Bohu slúžime tak zle. Vyhýbame sa tak opatrne každému nebezpečenstvu, v ktorom by sme mohli stratíť telesný život, ale nebojime sa nebezpečenstiev pre duševný život. Ach, môj Bože, ako nedbale som ti slúžil v minulosti! Oddnes chcem sa usilovať slúžiť ti pozornejšie: pomôž mi.

II. Brat môj, keby Boh chcel byť taký skúpy k tebe, ako si ty skúpy k nemu, beda ti! Keby ti chcel dať iba dostačujúcu milosť, spasil by si sa? Mohol by si sa spasiť, ale nespasil by si sa, pretože v živote sa viac ráz vyskytujú také prudké pokušenia, že je morálne nemožné nesúhlasiť s nimi bez zvláštnej pomoci Božej; ale Boh neposkytuje túto zvláštnu pomoc tým, ktorí sú k nemu skúpi: Kto skúpo rozsieva, skúpo bude aj žať.⁹³ Je to tak správne. Ale ty, Pane, si tak nerobil so mnou: ja som bol k tebe taký nevďačný, že som sa ti odplácal iba urážkami, ale ty namiesto toho, aby si ma trestal, zdvojnásor-

boval si milosti. Nie, môj Bože, nechcem už byť voči tebe taký nevďačný ako som bol v minulosti.

III. Nie je ľahké spasiť sa, lež je to ťažké, ba veľmi ťažké. Máme odbojné telo, ktoré nás zvädza, aby sme vyhovelí smyslom; máme mnoho nepriateľov vo svete, v pekle a v samých a oni nás navádzajú na zlo. Je pravda, že milosť Božia nás neopúšťa, ale táto milosť žiada, aby sme sa usilovali odporovať pokušeniam a najmä, aby sme sa modlili o udelenie väčšej pomoci tam, kde je nebezpečenstvo väčšie. Ježišu môj, nechcem sa už vidieť odlúčený od teba a zbavený tvojej lásky. V minulosti som bol nevďačný, lebo som sa od teba odvracal; ale teraz ťa milujem celou svojou dušou a viac ako hociakého nešťastia sa bojím toho, že ťa prestanem milovať. Ty poznáš moju slabosť, pomôž mi, v teba skladám svoju dôveru. A ty, Mária, kráľovná moja, neprestaň sa za mňa prihovárať.

66. PODOBIZEŇ ČLOVEKA, ČO NEDÁVNO UMREL

I. Pamätaj človeče, že prach si a na prach sa obrátiš. Uváž, brat, že si zo zeme a do zeme sa vrátiš. Teraz vidíš, počuješ, hovoríš

a chodiš. Príde deň, keď už neuvidíš, nepočuješ, nebudeš hovoriť ani chodiť. Keď sa tvoja duša odlúči od tela, telo budú rozožierať červy a premení sa na prach, a duša sa ocitne v tej večnosti, ktorú si zaslúžiš svojím životom. Môj Bože, dosiaľ svojím životom som si zaslúžil tvoju nemilosť a peklo; ale ty nechceš, aby som si zúfal, lež aby som ľutoval, miloval ňu a dúfal.

II. Predstav si, že vidíš človeka, ktorého práve pred chvíľou opustila duša. Na mŕtvoľe, ktorá ešte leží na posteli, bije do očí hlava, spadnutá na hrudi, strapaté a smrteľným potom zmáčané vlasy, vpadnuté oči, bledé líca, popolavá tvár, čierny jazyk a čierne pery, takže každému, kto na ňu hľadá, sa hnusí a vzbudzuje odpor. Hľa, môj čitateľ, do akého stavu sa dostane toto tvoje telo, s ktorým sa teraz tak maznáš. Ah, môj Bože, nechcem už odporovať tvojmu volaniu. Čo mám z pôžitkov, ktoré som dával svojmu telu, ak nie výčitky svedomia, ktoré ma ustavične prenasledujú? Ó kiez by som bol umrel prv a nebol ňu obrazil!

III. Keď potom mŕtvola začína hniť, šíri ešte väčšiu hrôzu. Neuplynú ešte ani dvadsať hodín, čo ten mladý človek umrel, a už cítiť smrad. Na izbe treba otvoriť okná a páliť tymián, aby zápach nebolo cítiť v celom dome.

Preto sa príbuzní ponáhľajú čím prv ho pochovať. Teda ak to telo bolo telom veľikáša alebo inej urodzenej osoby, s ktorou sa tak jemne zaobchádzalo v živote, na čo to bude? Bude šíriť neznesiteľný smrad. Drahý môj Vykupiteľ, vedel som, že hriech ňu veľmi uráža, a jednako som ho páchal. Aby som nestratil ten krátky pôžitok, súhlasil som so stratou veľkého pokladu tvojej milosti. Vrhám sa s bolesťou k tvojim nohám: odpusť mi pre krv, ktorú si vylial za mňa. Prijmi ma znovu do svojej milosti a potom ma trestaj, ako chceš. Prijímam každý trest, ale nechcem byť pozbavený tvojej lásky. Milujem ňu, ó Bože môjho srdca, milujem ňu viac ako seba samého. Daj, aby som ti bol verný až do smrti. Mária, moja nádej, oroduj za mňa.

67. MŕTVOLA V HROBE

I. Teraz uváž, brat môj, čo sa stane z tvojho tela, keď ho hodia do hrobu. Najprv zožltne, potom zčernie. Potom sa pokryje bielymi, ošklivými chlpmi. Nato začne z neho vytekať smradľavý hnis. V tom hnisе sa zrodí veľké množstvo červov, ktoré sa budú živiť hnijúcim telom. K tomu sa pridružia myši, aby rozožieraly telo: jedny zvonku, druhé

vojdú do úst a iné do vnútorností! Hľa, na čo sa obráti telo, pre ukávanie ktorého sme rozhnevali Boha. Nie, môj Bože, nechcem ťa už urážať. Dosť som ťa už urážal. Osvieť ma, daj mi silu proti pokušeniam.

II. Potom sa rozpadnú na kusy hlava; líca, pery a vlasy. Najprv sa zbavia mäsa boky, potom zhnité ruky a nohy. Červy, keď zožerú tvoje telo, zožerú samy seba. Nakoniec z tvojho tela zostane iba smradľavá kostra, ktorá sa časom rozpadne, hlava sa oddelí od hrudi a kosti sa navzájom oddelia od seba. Hľa, čo je človek, keď ho pokladáme za smrteľného. Pane, zmiluj sa nado mnou. Koľko rokov by som už mal horieť v pekle! Opustil som ťa, môj Bože, ale vidím, že ty si ma neopustil. Nuž odpusť mi a nedaj, aby som ťa ešte niekedy opustil; a keď príde na mňa pokušenie, daj, aby som sa vždy k tebe utiekal.

III. Hľa, kde je teraz človek, ktorého nazývali živým vtipom, dušou rozhovoru? Vojdite do jeho domu, nebýva už v ňom. Jeho posteľ má už iný a druhí si vzali a rozdelili jeho šaty. Ak ho chcete vidieť, pristúpte k jeho hrobu, kde ho uvidíte napoly zhnitého, akosi strašného výzorom a zarážajúceho smradom. Ó blažení ste, svätí, čo z lásky k tomu Bohu, ktorého ste milovali na tejto zemi, vedeli ste umŕtvovať svoje telá. Teraz vaše kosti sú

uctievané na oltároch a vaše krásne duše vidia Boha z tvári do tvári a k nim sa v posledný deň pridružia aj vaše telá, aby boli druhmi blaženosti, ako nimi boli v utrpení na tejto zemi. Pane, nermútím sa, naopak, teším sa, že zhnie toto moje telo, ktoré ťa toľko urážalo: zarmucuje ma iba trpkosť, ktorú som spôsobil tvojej nekonečnej добрôte. Ježišu môj, milujem ťa a vravím ti so sv. Katarínou z Janova: Láska moja, dosť už hriechov, dosť už hriechov. Mária, Matka Božia, oroduj za mňa.

68. PO SMRTI VŠETCI NA NÁS ZABUDNÚ

I. Mladík umrie v najkrajšom veku. Predtým si ho žiadali v rozhovoroch a vítali ho všade; ale teraz, keď je mŕtvý, vzbudzuje hrôzu a odpor u tých, ktorí naňho hľadia, jeho príbuzní sa ponáhľajú dať ho preč z domu a zavolajú nosičov, aby ho rýchle odniesli a pochovali. Ťobohý človek, ktorý pre príbuzných alebo iných ľudí stratil Boha! Drahý môj Vykupiteľ, nech všetci na mňa zabudnú, ale nezabudni na mňa ty, ktorý si dal za mňa život, aby si ma spasil. Ó kiež by som ťa nebol nikdy urazil!

II. Predtým letel chýr o jeho duchaplnosti,

zdvorilosti, peknom správaní a vtipnosti, ale keď umrel, rýchle zmizne z pamäti. Pri počutí správ o jeho smrti jeden povie: Bol to čestný človek, iný: Ó škoda, aký to bol vtipný a milý človek! Jedni sa teda rmútia pretože zomretý bol vtipný alebo užitočný človek, ini sa možno tešia, pretože jeho smrť im je na úžitok. Ostatne o krátky čas nikto sa o ňom nezmieni; ba najbližší príbuzní nebudú chcieť o ňom ani počuť, aby sa neobnovoval ich bôľ; a preto pri kondolenčných návštevách sa hovorí o všetkom inom, len nie o zomretom, a ak sa niekto o ňom i zmieni, príbuzný povie: Pre Boha, nespomínajte ho. Hľa, na čo sa obráti náklonnosť, ktorú nám dávajú najavo príbuzní a priatelia! Bože môj, som spokojný, že iba ty ma miluješ a ja tiež iba teba chcem milovať.

III. Tvoji príbuzní zpočiatku budú zronení tvojou smrťou, ale neuplynie veľa času a potešia sa tou čiastkou tvojho majetku, ktorá im pripadne; a v tej istej izbe, kde tvoja duša vydýchne a kde ju bude súdiť Ježiš Kristus, budú hodovať, hrať sa, tancovať a smiať sa ako predtým; a ktovie kde bude vtedy tvoja duša! Pane, daj mi čas, aby som mohol oplakať urážky, ktoré som ti spôsobil, prv než ma budeš súdiť. Nechcem už odporovať tvojmu hlasu: ktovie, či toto rozjímanie nie je pre

mňa posledným volaním! Vyznávam, že som si zaslúžil peklo, ba toľko pekiel, koľko smrteľných hriechov som spáchal. Ale ty nevieš opovrhovať kajúcimi hriešnikmi. Ľutujem, môj Bože, celou svojou dušou, že som sa tak zle zachoval k tvojej nekonečnej добрote pre biedne chůfky svojich smyslov. Odpusť mi a daj mi milosť, aby som ťa poslúchal a miloval až do smrti. Ó, Mária, utiekam sa pod tvoju plášť, v teba skladám svoju dôveru.

69. VYSTÚPENIE V JOZAFÁTSKOM ÚDOLÍ

I. Anjeli vyjdú, oddelia zlých od dobrých.⁹⁴ Ako by sa pýrila osoba, ktorá by bola v preplnenom kostole, keby ju odtiaľ vyhodili ako vyobcovanú! Ah, o koľko väčšia potupa zastihne zatratených, keď na súdny deň v prítomnosti všetkých ľudí uvidia, že sú vylúčení zo spoločnosti svätých! Kým trvá scéna tohto sveta, vidieť, že zlých ctia rovnako, ba často viac ako dobrých. Ale v ten deň, keď sa scéna skončí, vyvolení budú postavení na pravicu a budú vyvýšení do vzduchu, skoro ako by išli v ústrety Pánovi, ktorý ich prichádza korunovať ako píše apoštol: Spolu s nimi budeme potom v oblakoch uchvátení do vzduchu v ústrety Pánovi.⁹⁵ Naproti tomu zatratení,

obklúčení diablami, svojimi katmi, budú stáť na ľavici a čakať Sudcu, ktorý ich príde verejne odsúdiť. Ó blázni sveta, ktorí teraz opovrhujete životom svätých, v Jozafátskom údolí zmeníte svoje city. Vtedy poznáte svoje bláznovstvo, ale bude už neskoro.

II. Ó, aký krásny bude v ten deň pohľad na svätých, ktorí opustili všetko pre Boha! Aký krásny bude pohľad na toľkých mladých ľudí, ktorí opovrhli bohatstvom a zemskými rozkošami a išli sa zatvoriť na púšť alebo do kláštora, aby sa starali iba o večné spasenie! A pohľad na toľkých mučeníkov, ktorých tyrani hanobili a mučili! Tí všetci budú patriť do kráľovskej družiny Ježiša Krista. Naproti tomu aký hrozný bude vtedy pohľad na Herodesa, Piláta, Neróna a toľkých iných, ktorí stáli vysoko na tomto svete, ale umreli v nemilosti u Boha! Ježišu môj, viniem sa k tvojmu krížu. Čo je bohatstvo, čo pocty, čo svet! Len teba chcem a nič iného.

III. Duša moja, ktovie aké miesto dostaneš v ten deň, či na pravici a či na ľavici? Ak chceš pravicu, treba, aby si po nej kráčala: je nemožné kráčať po ľavej strane a potom sa nájsť na pravici. Ó Baránok Boží, ktorý si prišiel na svet, aby si odpustil hriechy, zmiluj sa nado mnou. Ľutujem, že som ťa obrazil a milujem ťa nadovšetko; nedaj,

aby som ťa ešte niekedy obrazil. Nežiadam ťa o zemské dobré: daj mi svoju milosť a svoju lásku a o nič iného ťa nebudem prosiť. Ó Mária, ty si moje útočisko a moja nádej.

70. ZASLEPENOSŤ TOHO, KTO VRAVÍ: AK SA ZATRATÍM, NEBUDEM SÁM

I. Blázon, čo hovoríš? Hovoríš, že ak pôjdeš do pekla, nebudeš tam sám? Nebudeš sám? A čo? Či azda spoločnosť zatratených v pekle je úľavou? Každý zatratený v pekle plače a hovorí: keď už musím trpieť navždy v tejto ohnivej priepasti, kiež by som trpel aspoň sám. Tá nešťastná spoločnosť zvyšuje muky plačom a revom, ktorý každý zatratený v zúfalstve vydáva. Aké trápne je počuť psa, čo zavýja celú noc, alebo dieťa, ktoré plače štyri alebo päť hodín a nedá ti spať! A čo bude, keď človek bude musieť znášať krik a rev toľkých zúfalcov, ktorí sa trápia navzájom svojím krikom nie cez jednu-dve-desať nocí, ale cez celú večnosť?

II. Tá spoločnosť bude zväčšovať muky smradom, ktorý budú šíriť ich telá: Z ich mŕtvol bude vystupovať smrad.⁹³ Volajú sa mŕtvolami nie preto, že sú mŕtvi, ale preto,

že páchnu. Okrem toho ich spoločnosť bude zväčšovať muky tesnosťou, pretože v tej priepasti budú ako hrozno stlačené v lise Božieho hnevu: Sám bude šliapať vínnu lis rozhorčeného vševládneho Boha.⁹⁷ Z tejto tesnosti bude vyplývať trest nehybnosti, ktorá bude taká, že keď zatratený v súdny deň spadne do pekla nabok alebo horeznačky alebo dolu hlavou, bude musieť zostať v tej istej polohe sťa prikutý a nebude môcť pohnúť ani nohou ani rukou, kým Boh bude Bohom.

III. Prekliaty hriech. ako len vie zaslepiť rozumných ľudí! Tí istí hriešnici, ktorí opovrhujú svojim zatratením, sú veľmi starostliví, keď ide o to, aby si udržali svoje majetky, miesta, zdravie. Prečo nehovoria: ak stratím majetok, miesto, zdravie, nebudem sám, čo ich stratím? Ale keď ide o dušu, vravia: Ak sa zatratím, nebudem sám, čo budem zatratený. Kto stratí veci tejto zeme a spasi dušu, nájde odmenu za všetko to, čo stratil; ale kto stratí dušu, čo mu môže vyvážiť takú stratu? Čo dá človek v zámenu za svoju dušu?⁹⁸ Ah, môj Bože, osvieť ma a neopusť ma. Koľko ráz som predal svoju dušu diablove a vymenil som tvoju milosť za blednú a prechodnú chuťku! Lutujem, Bože môj, že som tak zneuctil tvoju nekonečnú velebnosť. Môj Bože, milujem ťa, nedaj, aby som ťa znovu

stratil. Ó Mária, Matka Božia, vysloboď ma od pekla a chráň ma od hriechu.

71. MIERA MILOSTI

I. V milostiach, ktoré nám Boh rozdáva, je určitá miera, po dovŕšení ktorej sa uzaviera brána každej inej milosti. Treba sa teda veľmi obávať, aby sme nezneužívali milosti, ktorú nám Pán rozdáva; môže sa totiž stať, že každá milosť, každé osvietenie, každé volanie je od Boha posledné a ak ním opovrhujeme, zostaneme stratení. Môj Bože, dal si mi veľmi mnoho milostí a ja som ich zneužíval: zmiluj sa nado mnou, neopúšťaj ma.

II. Táto miera nie je rovnaká pre všetkých; pre niektorých je väčšia, pre niektorých menšia. Brat môj, rozpamätaj sa, koľko milostí si dostal od Boha: ak ich budeš ďalej zneužívať, spasiš sa? Pomysli si, čím hojnejšie boly milosti, ktoré si dostal, tým viac sa musíš obávať, že Boh ťa nechá v tvojom hriechu, ak sa nerozhodneš zmeniť život. Kto vie, či pri ďalšom smrteľnom hriechu, ktorý spáchaš, neuzavrie sa pre teba brána k Božiemu milosrdenstvu a či nebudeš zatratený? Musíš sa veľmi báť, čo bude s tebou. A ak sa nebojíš, beda ti! Plačem nad tebou. Nie, môj

Bože, nechcem ťa už stratiť. Vždy, keď ma bude diabol pokúšať, chcem sa utiekať k tebe, Ježišu môj; viem iste, že pomôžeš tomu, kto sa k tebe utieka.

III. Väčšie milosti zväčšujú nevďačnosť toho, kto ich zneužíva. Prijaté milosti sú teda pre teba veľkým základom nádeje, že Pán ti odpustí, ak sa polepíš a budeš mu verný v budúcnosti: ale sú aj veľkým základom obavy, že Boh ťa pošle do pekla, ak po toľkých urážkach ho budeš ďalej obrázať. Môj Bože, ďakujem ti, že si ma dosiaľ neopustil: svetlo, ktoré mi teraz dávaš, bolesť nad tým, že som ťa obrazil a túžba, ktorú cítim v sebe, túžba milovať ťa a byť v milosti u teba, sú isté znaky, že si ma neopustil. A keďže si ma neopustil po toľkých hriechoch, nechcem ťa už opustiť, ó Bože duše mojej. Milujem ťa nadovšetko, a pretože ťa milujem, ľutujem, že som tebou opovrhoval. Utrpenie Ježišovo, vypros mi svätú vytrvalosť. Mária, kráľovná moja, pomáhaj mi svojou ochranou.

72. BOH UMREL Z LÁSKY KU MNE, A JA HO NEBUDEM MILOVAŤ?

I. Zamiloval si ma a seba samého vydal za mňa.⁹⁹ Kedy a kde na svete sme videli

umrieť pána z lásky k svojmu sluhovi? Kráľa z lásky k poddanému? A jednako je isté, že môj Stvoriteľ, Pán neba a zeme, Syn Boží chcel umrieť za mňa nehodné a nevďačné svoje stvorenie. Sv. Bernard hovorí: Nešetril seba samého, aby nezatratil sluhu. Aby odpustil mne, nechcel odpustiť sebe samému a odsúdil sa na bolestnú smrť na kríži. Ježišu môj, verím, že si umrel za mňa: ale keď to verím, ako som mohol žiť toľké roky bez toho, aby som ťa miloval?

II. Ale ty, môj Vykupiteľ, dal si život nielen za svoje nehodné stvorenie, ale za stvorenie nevďačné a odbojné, ktoré sa toľko ráz od teba odvrátilo a pre nejakú biednu chuťku sa pred tvou tvárou zrieklo tvojej lásky a milosti. Ty svojou jemnosťou si sa usiloval vyvolať vo mne potrebu milovať ťa, ale ja svojimi hriechami som sa usiloval vyvolať v sebe potrebu nenávidieť ťa a poslať sa do pekla. Lenže tá láska, ktorá ťa pobádala umrieť za mňa, teraz mi dodáva odvahy dúfať, že ma neodoženieš, keď sa k tebe vraciam. Odpusť mi, Ježišu môj, poznám zlo, ktoré som ti spôsobil a poznám aj veľkú krivdu, ktorú by som ti spôsobil, keby som ťa málo miloval: nie, chcem ťa veľmi milovať: veľmi si to zaslúžiš, prispej mi na pomoc.

III. Ah, môj drahý Spasiteľ, čo si ešte mo-

hol urobiť, aby si si získal moje srdce, než umrieť za mňa? Akú väčšiu lásku môžeme dať najavo svojmu priateľovi, než umrieť z lásky k nemu? Nikto nemôže väčšmi milovať, ako keď dušu položí za priateľov.¹⁰⁰ Teda, ó vtelené Slovo, už nič viac si nemohlo pre mňa vykonať, aby si si získalo moju lásku, a ja budem i ďalej voči tebe nevďačný? Ale nie, pretože sa už bliži moja smrť a možno, je už celkom blízko; nechcem umrieť taký neuznanlivý, aký som bol v minulosti. Milujem Ťa, Ježišu, láska moja. Ty si sa dal celkom mne, ja sa dávam celkom tebe. Sputnaj a sviaž ma reťazami svojej lásky, aby som žil a umrel zamilovaný do tvojej dobroty. Ó Matka Božia, Mária, drž ma pod svojím plášťom a daj, aby som horel láskou k tomu Bohu, ktorý umrel z lásky ku mne.

73. MUSÍME DBAŤ O TO, ABY SME SA SPASILI

I. Diabol v niektorých ľudoch vyvoláva dojem, že spasíť sa je ťažké, aby nedôverovali a oddali sa voľnému životu. Je pravda, keby pre spasenie bolo treba ísť na púšť alebo zavrieť sa do kláštora, museli by sme to urobiť. Ale tieto mimoriadne prostriedky nie sú potrebné; stačia riadne prostriedky, prijí-

manie sviatostí, vyhýbanie sa nebezpečným príležitostiam, odovzdanie sa do vôle Božej. Vo chvíli smrti uvidíme, že tieto veci boli ľahké, preto veľké budú výčitky vtedy, keď sme ich nevykonali.

II. Treba si rozhodne povedať: Chcem si spasíť dušu, čo by čo bolo. Nech stratím všetko, majetok, priateľov, život, len nech stratím dušu. Nemyslime si, že konáme prímnoho, čo konáme pre spásu duše. Ide o večnosť, o to, či budeme navždy šťastní alebo nešťastní. Niet prílišnej istoty tam, kde je v nebezpečenstve večnosť, hovorí sv. Bernard. Že sa vyhneme peklu, v tom niet dostačujúcej istoty. Ach, môj Bože, hanbím sa zjaviť pred tebou: koľko ráz pre ničomné veci som sa od teba odvrátil! Nielen že už nechcem stratiť tvoju milosť, ale nechcem už byť tvojím nepriateľom. V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky. Chcem radšej tisíc ráz stratiť život ako tvoje priateľstvo.

III. Ak sme v minulosti stratili dušu, treba sa postarať o nápravu, treba rýchle zmeniť život. Nestačí povedať: chcem to čím prv vykonať. Peklo je plné duší, ktoré takto hovorili; ale prišla smrť a urobila koniec ich krokom. Akú milosť by dal Boh umierajúcemu, ktorý už vydychuje dušu, keby mu dožičil

ešte rok alebo mesiac života? A Boh, brat môj, dáva ti tento čas a ty ho mrháš? Môj Bože, čo čakám? Čakám čas, keď sa pre mňa skončí všetok čas a keď zistím, že som pre teba nič nevykonala? Utešujem sa tým, že vidím, ako mi ešte pomáhaš svojou milosťou. Milujem ťa nadovšetko a radšej chcem stratiť život než ťa uraziť. Poviem ti so sv. Katariinou z Janova: Láska moja, dost už hriecnov, dosť už hriechov. Ale ty poznáš moju slabosť, vieš o zradách, ktoré som proti tebe popáchal; pomôž mi, Ježišu môj, v teba dôverujem a spolieham sa aj na teba, Mária, veľká Matka Božia.

74. PRI SMRTI VŠETKO OPUSTÍME

I. Kresťania už vedia, že umrú, ale pritom všetkom mnohí žijú tak, ako by celkom zabudli na smrť, ako by nemali nikdy umrieť. Keby po tomto živote nebolo iného života alebo keby nebolo pekla ani neba, mohli by niektorí menej myslieť na smrť než myslia? Čitateľ môj, ak chceš žiť dobre, dbaj, aby si dni, ktoré ti zostávajú, žil vo výhlade smrti. Ó, ako dobre posudzuje a riadi svoje veci ten, kto ich riadi s hľadiska smrti! Spomienka na smrť oslabuje náklonnosť k dobrám

tohto sveta, lebo nám pripomína, že onedlho umrieme. Môj Bože, keďže mi dávaš čas na nápravu vykonaného zla, povedz mi, čo chceš odo mňa, lebo to všetko chcem vykonať.

II. Blázon by bol taký pocestný, ktorý cestou do svojej vlasti by minul to, čo má, aby si vystavil palác v tej krajine, ktorou prechádza, a nestaral by sa o byt tam, kde má bývať celý svoj život. A či nebude blázon ten, kto ukája svoje chůfky na tejto zemi, kde má bývať niekoľko dní, a vystavuje sa nebezpečenstvu, že bude nešťastný na druhom svete, kde má žiť, kým Boh bude Bohom? Ach, beda by mi bolo, keby si ma, môj Bože, bol nechal umrieť vtedy, keď som bol v hriechu! Ďakujem ti, že si bol ku mne taký trpezlivý. Nedaj, aby som sa niekedy odlúčil od teba. Môj Bože, moje najvyššie dobro, milujem ťa nadovšetko.

III. Smrť nás oberie o všetko. Pri smrti musíme opustiť všetko, čo sme si získali na tomto svete. Bude nám patriť iba drevená rakva a jednoduché šaty, ktoré hneď zhnijú a premenia sa na prach ako naše telo. Opuštíme dom, kde bývame a ošklivý hrob bude až do súdneho dňa príchodom tohto tela, ktoré potom prejde alebo do neba alebo do pekla, kde už predtým príde duša. Teda pri smrti sa všetko pre mňa skončí. Iné vtedy ne-

nájdem než to málo, čo vykonám pre Boha. Ale keby som teraz musel umrieť, môj Bože, čo by som našiel ako vykonané pre teba? A čo čakám? Čakám, až príde smrť a nájde ma takého biedneho ako som? Nie, môj Bože, chcem zmeniť život. Vzhľadom na minulosť nenávidím urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. Pre budúcnosť už nechcem hľadať svoje chůfky, lež iba to, čo sa páči tebe, ó Bože mojej duše. Milujem Ťa, nekonečná dobrota, milujem Ťa nadovšetko: pomôž mi, prosím Ťa. A aj ty, Matka Božia, Mária, prispej mi na pomoc a oroduj za mňa.

75. PREDSTAV SI, ŽE SI UŽ MŔTVY ALEBO ŽE UMIERAŠ

I. Pomysli si, brat môj, že by si bol už mŕtvý a tvoja duša už by vošla do večnosti. Nuž keby si už vyšiel z tohto sveta, čo by si si želal mať vykonaného pre večný život? Ale čo ti pomôžu tieto želania vtedy, keď si dni svojho života nežil pre Boha? Ak chceš svoj život napraviť, kým je čas na nápravu, polož sa často v myšlienkach do hrobu alebo na smrteľnú posteľ, predstav si, ako by si už umieral so sviečkou v ruke a pri svetle tejto sviečky pozri sa na nesúladsť vo svojom svedomí, opláč spáchané zlo a naprav ho. Rých-

le, lebo nesmieš strácať čas. Ach, môj Bože, osvieť ma a daj mi poznať cestu, ktorou mám vykročiť, pretože Ťa chcem vo všetkom poslúchnuť.

II. Sv. Kamil de Lellis, keď stál nad hrobmi mŕtvych, hovorieval: Keby títo znovu ožili, čo všetko by vykonali, aby sa stali svätými! A ja, ktorý mám čas, čo robím pre Boha? A takto sa ten svätec povzbudzoval privinúť sa vždy pevnejšie k Pánovi. Usiluj sa teda aj ty, čitateľ môj, dobre využiť tohto času, ktorý ti Boh dáva pre svoje milosrdenstvo. Nemysli si, že budeš môcť vykonať niečo dobrého pre dušu vtedy, keď prídeš do večnosti alebo keď ti kňaz povie: Odíď z tohto sveta: rýchle odíď, niet už času na konanie; to, čo si vykonal, je vykonané. Ach, Ježišu môj, spomeň si, že som tvoja ovečka, pre ktorú si vylial krv: Teba teda prosíme, pomôž svojim služobníkom, ktorých si drahou krvou vykúpil. A preto osvieť ma a daj mi silu konať to, čo by som chcel mať vykonané vtedy, keď príde moja smrť.

III. Ó večný môj Bože, bojím sa, že som tým nešťastným stromom, o ktorom si povedal: Hľa, už sú tomu tri roky, čo hľadám ovocie na tomto strome, a nenachádzam ho; načo zaujíma zem? Preč s ním, sohnajte ho a hoďte ho na oheň. Tak je, môj Pane, už toľké roky

žijem na tejto zemi a čo dobrého som dosiaľ vykonal? Aké ovocie som ti doteraz priniesol ak nie hriechy a urážky? Ó ako dávno som už mal byť vyfatý a hodený na oheň! Sladký môj Vykupiteľ, čakaj, pretože nechcem byť zatvrdlivý, nechcem, aby ma smrť zastihla v stave, v ktorom sa nachádzam. Nenávidím a preklinám dni, v ktorých som Ťa urážal. Život, ktorý mi zostáva, chcem prežiť tak, že Ťa budem milovať a uctievať. Milujem Ťa, najvyššie dobro. Nezbavuj ma svojej pomoci. A ty moja nádej, Mária, nezbavuj ma svojej ochrany.

73. VYJAVENIE HRIECHOV PRI POSLEDNOM SÚDE

I. Hľa, už sa otvárajú nebesá, prichádzajú všetci anjeli a všetci svätí, aby sa zúčastnili na súde; prichodí aj kráľovná neba, Panna Mária a s ňou prichodí večný Sudca na tróne svetla a velebnosti. Príchod Ježiša Krista poteší vyvolených, ale zatrateným videnie Ježišovej rozhorčenej tváre spôsobí väčšie muky a zmätok ako samé peklo. Povedia vrchom: Padnite na nás a skryte nás pred hnevom Baránka.¹⁰¹ Tí úbožiaci by radšej chceli byť prikrýti vrchami než vidieť rozhnevanú tvár Baránka, to jest Vykupiteľa, ktorý za ich ži-

vota bol k nim baránkom. keď znášal toľké urážky a mlčal. Ach, môj Ježišu a môj sudca, ľutujem, že som Ťa obrazil. Odpusť mi a daj, aby som Ťa nevidel rozhnevaného, keď ma budeš súdiť.

II. Súd zasadol a knihy sa otvorily.¹⁰² Vtedy už nebude čas skrývať hriechy: Ježiš, ktorý vtedy bude ich sudcom, kedysi bol ich svedkom, preto on sám ich odkryje celému svetu: Osvetlí to, čo je skryté vo tme,¹⁰³ ako píše apoštol. Najtajnejšie zločiny, najnehanebnejšia necudnosť, najhroznejšia ukrutnosť vyjde vtedy najavo pred všetkými ľuďmi. Ach, môj Vykupiteľ, ty, ktorý už vieš o všetkých mojich nepravostiach, zmiluj sa nado mnou teraz, keď sa ešte môžeš nado mnou zmilovať.

III. Slovom Ježiš Kristus sa v ten deň ukáže tým veľkým Pánom. akým je: Poznáme Pána pri súde.¹⁰⁴ Teraz viac berieme ohľad na rozkoš, na dym, na výbuch zlosti než na Boha. Preto potom právom povie tento Sudca hriešnikovi: Komu si ma pripodobnil, vraví Svätý?¹⁰⁵ Komu si dal predo mnou prednosť? Teda tebe bola milšia nízka chuťka, tvoj vrtoch ako moja milosť? Ó Bože, čo vtedy odpovieme na také výčitky? Iste už sám zmätok nám zapchá ústa. Ale odpovedzme teraz a povedzme toto: Ježišu môj, viem, že raz budeš mojím Sudcom, ale teraz si mojím Spasite-

Iom. Spomeň si, že si umrel, aby si ma spasil. Lutujem z celého srdca, že som opovrhoval tebou, svojím najvyšším dobrom. Ale ak som tebou v minulosti opovrhoval, pozri, že teraz si ťa ctím a milujem ťa viac než seba samého a som hotový umrieť z lásky k tebe. Ježišu môj, odpusť mi a nedaj, aby som žil bez tvojej lásky. Ó veľká zastankyňa hriešnikov, Mária, pomôž mi teraz, keď mi môžeš pomôcť.

77. AKO BOH MILUJE DUŠU

I. Veľká je láska, ktorú Boh prejavuje duši. Miluje ju už od večnosti: Večnou láskou som ťa miloval.¹⁰⁶ Boh, pretože je Bohom, miluje každú dušu, ktorá je na svete. Pre spásu duše postavil do sveta všetky ostatné stvorenia: Všetko kvôli vyvoleným.¹⁰⁷ Nakoniec poslal svojho jediného Syna na zem, aby sa stal človekom a umrel na kríži pre spásu duše. Teda, môj Bože, ty si ma miloval od večnosti, umrel si pre mňa, nuž ako som ti mohol spôsobiť toľko urážok?

II. Hľa, jednorodený Syn Boží z lásky k duši prichádza s neba, aby ju svojou vlastnou smrťou vyslobodil od večnej smrti; a keď ju vykúpil svojou krvou, volá anjelov, aby sa tešili s ním, že našiel stratenú ovečku: Ra-

dujte sa so mnou, lebo som si našiel stratenú ovcu.¹⁰⁸ Drahý môj Vykupiteľ, ty teda si ma prišiel hľadať, a ja som v minulosti pred tebou utekal! Nie, môj Ježišu, nechcem už pred tebou utekať. Milujem ťa: nuž pripútaj ma k sebe svojou láskou a takto spútanému daj mi žiť i umrieť.

III. Pre moju dušu teda večný Otec dal Syna a S, a dal krv a život, a koľko ráz som ju ja vzal Bohu a predal za nič diablovi? Slovom ty, môj Bože, nič si nešetril, aby si ne-stratil mňa, a ja som mal toľko ráz odvahu pre biednu chuťku stratiť tvoje priateľstvo. Ty si bol ku mne trpezlivý, aby som mal čas oplakať urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, a aby som ťa miloval, ó, Bože duše mojej. Áno, milujem ťa, jediné moje dobro, a lutujem nadovšetko, že som ťa urazil. Nuž nedaj, aby som sa niekedy odlúčil od tvojej lásky. Pripomínaj mi vždy, čo si vykonal pre moju spásu, pripomínaj mi lásku, ktorú si mi preukázal, aby som ťa už nikdy neprestal milovať, môj poklad, môj život, moje všetko. Daj, aby som ťa stále miloval, a potom urob so mnou, ako sa ti páči. Ó Matka Božia, Mária, tvoj Syn ti nič neodoprie, odporúčaj mu moju dušu.

78. VÝČITKY ZATRATENÉHO

I. Odsúdený v pekle bude trpieť tri najmučivejšie výčitky. Prvá bude myšlienka na to málo, pre ktoré sa zatlratil. Ako dlho trvajú hriešne chůtky? Trvajú chvíle. Ba tomu, kto umiera, celý uplynutý život, nech je hocako dlhý, zdá sa chvílou. Čím sa teda bude zdať tomu, kto je v pekle, tých 50 či 60 rokov života, ktoré prežil na tejto zemi, keď sa ocitne na dne večnosti a potom, keď po uplynutí stá a tisíc miliónov rokov uvidí, že jeho večnosť je na začiatku? Teda, povie, za niekoľko chvíľ tých otrávených chůfok, ktoré zmizly, len čo som ich ochutnal, budem musieť plakať v tejto peci v zúfalstve a v opustenosti od všetkých navždy, kým Boh bude Bohom? Ah, môj Bože, ďakujem ti. Zmiluj sa nado mnou.

II. Druhá výčitka zatlrateného bude myšlienka na to málo, čo mal urobiť, aby sa spasil, ale čo neurobil; a vtedy sa už nedá nič robiť. Bedár povie: keby som sa bol často spovedal, modlil, keby som bol vrátil tú vec, odpustil tomu nepriateľovi, stránil sa tej príležitosti, nebol by som sa zatlratil. Čo ma to stálo, aby som to urobil? A hoci by ma to bolo stálo veľmi mnoho, mal som vykonať všetko, aby som sa spasil; ale nevykonala som to a preto som teraz navždy zatlratený. Koľko

dobrych vnuknutí mi dal Boh! Koľko ráz ma volal a upozorňoval, že ak s tým neskončím, zatlratím sa! Vtedy som mohol všetko napraviť, ale teraz náprava už nie je možná. Ah, viac než oheň a všetky ostatné pekelné muky zroní myšlienka: Mohol som byť navždy šťastný, a teraz musím byť navždy nešťastný. Ježišu môj, ešte je čas, že mi môžeš odpustiť, nuž odpusť mi rýchle. Milujem ťa, moje najvyššie dobro, a ľutujem, že som tebou opovrhoval.

III. Najžeravejšia výčitka zatlrateného bude uvidenie veľkého dobra, ktoré stratil iba svojou vinou. Uvidí, že Boh mu dal toľko prostriedkov, aby si získal nebo, že umrel, aby mu získal večné spasenie, že sa mu dal narodiť v lone svätej Cirkvi a že mu v nej dával toľko milostí, a uvidí, že vlastnou vinou všetko bolo preňho daromné. Povie teda: Som zatlratený a nepomôžu mi už ani zásluhy Ježiša Krista ani príhovor Matky Božej ani modlitby svätých; slovom, pre mňa sa už uzavrela brána každej nádeje. Ó môj Bože, kiez by som bol umrel prv a kiez by som ťa nebol nikdy obrazil! Bože môj, Bože, ktorým som opovrhoval, prijmi ma do svojej milosti; milujem ťa a chcem ťa vždy milovať. Ó zástankyňa hriešnikov, Mária, oroduj za mňa!

79. JEŽIŠ KRÁĽ LÁSKY

I. Sv. Fulgenc, uvažujúc o Jezuliatku, utekajúcom do Egypta pred Herodesom, ktorý z obavy o svoje kráľovstvo chce ho pozbaviť života, nežne volá: Herodes, prečo si taký rozrušený? Kráľ, ktorý sa narodil, neprišiel premôcť kráľov bitkou, ale podmaniť si ich smrťou. Herodes, čoho sa bojíš? Vez, že tento nebeský Kráľ neprišiel si nás vydobýť zbraňou, ale láskou; neprišiel nás usmrtiť, ale vyslobodiť nás od smrti tým, že on sám umrie za nás. A preto právom Ježiš sa má volať kráľom, ale kráľom lásky. Ó kiež by som ťa bol vždy miloval, Ježiš, môj kráľ! Kiež by som ťa nebol nikdy urazil! Ty si prežil tridsať rokov útrap a námah, aby som nebol zatratený, a ja som pre krátku rozkoš neľutoval stratíť teba, svoje najvyššie dobro. Otče môj, odpusť mi, daj mi bozk pokoja.

II. Nevďační židia, povedzte mi, prečo nechcete za svojho kráľa tohto Kráľa, ktorý je taký milý a ktorý vás tak miluje? Prečo vravíte: Nemáme kráľa, iba cisára? Cisár vás nemiluje ani nechce umrieť za vás: ale tento váš skutočný Kráľ prišiel s neba na zem, aby umrel z lásky k vám. Ach, sladký môj Spasiteľ, ak ťa ini nechcú prijať za svojho kráľa, ja nechcem iného kráľa ako teba: Kráľ môj

si ty. Viem, že iba ty ma miluješ; len ty si ma vykúpil svojou krvou; kde teda budem môcť nájsť niekoho, kto by ma miloval viac ako ty? Mrzí ma, že v minulosti ani ja som ťa nechcel, za svojho kráľa, lebo som sa búril proti tebe tým, že som si ťa nevážil. Odpusť mi, kráľ môj Ježiš, veď si umrel, aby si mi odpustil.

III. Kristus nato umrel a nato ožil, aby vládol aj nad mŕtvymi aj nad živými.¹⁰⁰ Milovaný môj kráľ, drahý môj Ježiš, keďže si prišiel na zem, aby si si získal naše srdcia, ak som dosiaľ odporoval tvojmu láskavému volaniu, teraz už nechcem odporovať. Nezavrhni ma teraz, keď sa ti celkom dávam. Kráľ môj, zmocni sa dnes celej mojej vôle a mňa celého a daj, aby som ti bol verný: a keby som ťa mal zradiť, som spokojný s tým, že ma necháš umrieť, kráľ môj, moja láska a moje jediné dobro. Ó kráľovná a Matka môjho Kráľa, Mária, vypros mi vernosť, ktorú dnes sľubujem tvojmu Synovi.

80. NEŠASTNÁ SMRŤ HRIEŠNIKA

I. Ūbohý chorý! Pozrite naňho, ako trpí boľesfamí! Ūž je blízko smrti, vystupuje naňho studený pot, dych sa mu kráti, upadá stále do mdlôb; a ak je aj pri vedomí, má hlavu takú otupenú a malátnu, že málo počuje, málo rozumie a sotva môže rozprávať. Ale najhoršie je, keď sa už blíži k smrti; namiesto toho, aby myslel na účty, ktoré ochvíľu bude musieť vydať Bohu, myslí iba na lekárov a lieky, ktoré by ho mohli zachrániť pred smrťou. A tí, čo stoja okolo neho namiesto toho, aby ho povzbudili spojiť sa s Bohom, sa mu zaliečajú, že mu je lepšie alebo mlčia, aby ho nevyrušovali. Ach, môj Bože, vysloboď ma od takej nešťastnej smrti.

II. Ale konečne mu už kňaz oznamuje blízku smrť slovami: Brat, je vám zle, preto treba sa vám rozlúčiť so svetom a spojiť sa s Bohom prijatím svätých sviatostí. Aký zmätok, aká melanchólia, aká úzkosť svedomia, aké búrky nasledujú za touto smutnou správou! Vtedy mu nejasne vyvstanú pred oči spáchané hriechy, opovrhnuté osvietenia Božie, zanedbané sľuby a toľké stratené roky. Vtedy ūbohý chorý otvorí oči, aby videl večné pravdy, o ktoré sa v živote málo staral. Ó Bože, akú hrôzu vtedy v ňom vyvolajú číre mená

Božieho hnevu, smrti, súdu, pekla, večnosti! Ježišu môj, zmiluj sa, odpusť, neopúšťaj ma. Poznám zlo, ktorého som sa dopustil, keď som tebou opovrhoval, a rád by som zato umrel od bolesti. Pomôž mi, Bože môj, a daj, aby som rýchle zmenil život.

III. Vtedy skľúčený umierajúci povie: Ó aký blázon som bol! Ó môj stratený život! Mohol som sa stať svätým, ale nestal som sa, a čo môžem urobiť už teraz? Hlava sa mi trasie, chytá ma únava a nedovoľuje myslí vykonať jediný dobrý skutok. Čo bude so mnou o niekoľko chvíľ? Ako sa môžem spasíť teraz, keď umieram? Chcel by mať ešte čas na nápravu, ale čas sa skončil. Ach, beda (povie), tento studený pot je znakom blízkej smrti; už začínam strácať zrak, dych, už nemôžem hovoriť ani sa hýbať. A v takomto zmätku, bezradnosti a strachu duša sa bude musieť odlúčiť od tela a zjaviť sa pred Ježišom Kristom. Ježišu môj, tvoja smrť je mojou nádejou. Milujem ťa nadovšetko a pretčie ťa milujem, ľutujem, že som ťa obrazil. Mária, Matka Božia, pros Ježiša za mňa.

81. ŠTASTNÁ SMRŤ SVÄTÝCH

I. Smrť svätých je odmenou, nie trestom: svätí si ju žiadajú, neboja sa jej. A ako sa

jej majú báť, ak smrť je pre nich skončením útrap, bojov a nebezpečenstiev, že stratia Boha? To „Odiť duša kresťanská z tohto sveta“, ktorého sa tak veľmi boja hriešnici. Je jasťou duše, ktorá miluje Boha. Taká duša sa nermúti, že opúšťa dobrú tejto zeme, pretože Boh bol jej jediným dobrom, nermúti sa, že opúšťa pocty, pretože nimi opovrhovala a pokladala ich iba za dym, nermúti sa, že opúšťa priateľov a príbuzných, pretože ich milovala iba pre Boha. Keďže v živote vždy vravela: Boh môj a moje všetko, preto s tým väčšou radosťou to vraví pri smrti, veď sa blíži čas, keď uvidí Boha a bude ho milovať s tvárou do tváre v nebi.

II. Nezarmucujú ju ani smrteľné bolesti, naopak teší sa, že môže tieto posledné zvyšky svojho života obetovať na znak oddanosti svojmu Bohu a spojiť útrapy svojej smrti s utrpením Ježiša, umierajúceho na kríži. Už pomyslenie na to, že sa končí čas možnosti zhrešiť a stratíť Boha, ju naplní radosťou. Nedá peklu, aby sa jej zmocnila nedôvera spomínaním spáchaných hriechov; ale ak ich oplakávala mnoho rokov a ak z celého srdca milovala Ježiša Krista, on ju odmení dôverou. Ach, Ježišu môj, aký si dobrý a verný k duši, ktorá ňa miluje a hľadá!

III. Ako hriešnici, ktorí umierajú v hrie-

chu, začínajú pri smrti zakúšať peklo tým, že cítia vnútornú úzkosť a zúrivosť, tak dobré duše zas zakúšajú nebo. Úkony dôvery a lásky k Bohu, túžba, aby ho mohli vidieť, spôsobujú, že začínajú pociťovať tú radosť, ktorú raz budú prežívať úplne v nebi. Akú radosť im spôsobí najmä Svätosť Oltárna, ktorú prijímajú ako posilu na cestu do večnosti. Povedia to, čo vo chvíli svojej smrti povedal sv. Filip Neri: Hľa, láska moja, hľa, láska moja. Ale pretože som ňa obrazil, poviem ti so sv. Bernardom: Tvoje rany sú moje zásluhy. Tvoje rany sú mojou nádejou. Nuž, môj Bože, ak som v tvojej milosti, ako dúfam, daj mi čím prv umrieť, aby som ňa mohol čím prv vidieť a milovať s tvárou do tváre a aby som si bol istý, že ňa už nemôžem stratiť. Mária, Matka moja, vypros mi svätú smrť.

82. PREDSTAV SI, ŽE SI UŽ VO CHVÍLI SMRTI

I. Keby som sa teraz ocitol vo chvíli smrti, keby som bol už v agónii a mal by som vydýchnuť, aby som sa zjavil pred Božím súdom, čo by som si želal mať vykonané pre Boha? A čo by som dal za to, aby som dostal ďalší čas života a tak si lepšie zaistil svoje večné spasenie? Beda mi, ak nevyužijem toh-

to osvietenia a nezmením spôsob života! Čas bude hovoriť proti mne.¹¹⁰ Tento čas, ktorý mi Boh dal pre svoje milosrdenstvo, bude mi veľkým trápením a výčitkou vo chvíli smrti, keď sa čas pre mňa skončí. Ach, Ježišu môj, ty si dal život, aby si ma spasil, a ja som bol toľko rokov na svete, a čo som dosiaľ pre teba vykonal? Ach, ak som niečo vykonal, môžem povedať, že to všetko mi spôsobuje bolesť a výčitky svedomia.

II. Duša moja, Boh ti teraz dáva čas, preto sa rozhodni, na čo ho chceš využiť. Čo čakáš? Čakáš, kým príde čas, keď uvidíš svetlo tej sviece, ktorá ti ukáže tvoju nedbalosť, keď náprava už nebude možná? Čakáš, kým sa ti oznámi to „odísť“, ktoré bude treba bezodkladne vykonávať? Ach, môj Bože, nechcem už zneužívať osvietenia, ktoré mi dávaš, veď dosť som ho zneužíval v minulosti. Ďakujem ti za toto nové upozornenie, ktoré ktovie či nie je pre mňa posledné. Ale keď ma teraz tak osvečuješ, je to znak, že si ma neopustil a chceš byť voči mne milosrdný. Milovaný môj Pane, ľutujem nadovšetko, že som toľko ráz opovrhol tvojou milosťou a tvojím volaním. Sľubujem, že v budúcnosti ňu s tvojou pomocou už neobrazím!

III. Ó Bože, koľkí kresťania umierajú v neistote o svojom spasení a mučení myšlienkou,

že mali čas slúžiť Bohu, ale keď prišli k smrti, vidia, že už niet času konať dobro! Vidia, že vtedy im ostáva iba vydať počet z toľkých dobrých vnuknutí, ktoré mali, a nevedia, čo odpovedať. Pane, ja nechcem umrieť v takýchto mukách. Povedz mi, čo chceš odo mňa, daj mi poznať, ako mám žiť a čím začať, pretože vo všetkom chcem ňu poslúchnuť. V minulosti som opovrhoval tvojimi prikazmi, ale teraz toho ľutujem z celého srdca a milujem ňu nadovšetko. Ó útočisko hriešnikov, Mária, odporúčaj svojmu Synovi moju dušu.

83. OPOVÁŽLIVOSŤ TOHO, KTO SMRTELNÝM HRIECHOM OBRÁŽA BOHA

I. Boh nemôže nemať v nenávisti smrteľný hriech, pretože smrteľný hriech sa celkom protiví jeho božskej vôli: Hriech odporuje Božej vôli, hovorí sv. Bernard. A ako Boh nemôže nemať v nenávisti hriech, tak nemôže nemať v nenávisti hriešnika, ktorý sa spája s hriechom a búri sa proti Bohu: Bezbožný a jeho bezbožnosť sú v nenávisti u Boha.¹¹¹ Aký opovážlivý je teda hriešnik, keď vie, že hriechom si na seba priťahuje nenávisť Boha, a jednako hreší! Ach, môj Bože, zmiluj sa! Ty si ma vyznačil toľkými milosťami, a ja

som ťa zahrnul toľkými urážkami, že od nikoho si nebol tak urazený ako odo mňa. Daj mi, prosím ťa, bolesť nad mojimi hriechami.

II. Boh je taký mocný, že jediným pokynom svojej vôle stvoril všetky veci: Povedal a stalo sa. On je taký, že ďalším pokynom môže zničiť všetko: Jedným pokynom môže zničiť celý svet.¹¹² A hriešnik má smelosť odporovať tomuto všemohúcemu Bohu a chce ho za nepriateľa! Proti všemohúcemu sa postavil, proti Bohu vystrel svoju ruku.¹¹³ Čo by sme povedali, keby sme videli mravca, ktorý sa stavia proti ozbrojenému vojakovi? A čo sa bude musieť povedať o mne, večný Bože, o mne, ktorý toľko ráz sa opovážil neposlúchnuť ťa a nebrať ohľad na tvoju moc, i keď som vedel, že si na seba priťahujem tvoj hnev? Ale tvoje utrpenie mi dodáva dôveru a nádej v tvoje odpustenie, môj Bože, ktorý si umrel, aby si mi odpustil.

III. Opovážlivosť vzrastá, ak hriešnik obraza Boha pred jeho očami: K hnevu ma popudzuje pred mojou tvárou.¹¹⁴ Ktorý poddaný by sa opovážil prestúpiť zákon pred svojím pánom? Ale hriešnik vie, že Boh ho vidí, a pritom všetkom neprestáva hrešiť pred svojím Bohom, ktorého robí svedkom svojho hriechu. Ach, môj drahý Spasiteľ, tu je opovážlivec, ktorý pred tvojou tvárou opovrho-

val tvojimi svätými príkazmi. Ja som teda ten nešťastný hriešnik, ktorý si zasluhuje peklo; ale ty si môj Spasiteľ, ktorý si prišiel sňať hriechy a spasíť stratených: Prišiel spašiť, čo bolo zahynulo.¹¹⁵ Ako ma bolí, že som ťa obrazil! Ty si mi preukázal toľko znakov lásky, a ja som ti spôsobil toľko urážok. Ježišu môj, urob koniec mojim hriechom a naplň ma láskou k tebe. Milujem ťa, ó láskyhodné nekonečno, a chvejem sa pri myšlienke, že sa znovu môžem zbaviť tvojej lásky. Láska moja, nepripušť to, daj, nech radšej umriem. Ó Mária, ty dosiahneš u Boha všetko, o čo prosíš, vypros mi svätú vytrvalosť.

84. PODOBENSTVO O MÁRNOTRATNOM SYNOVI

I. Sv. Lukáš píše, že tento nevďačný syn, nechcejúc byť poddaný otcovi, požiadal ho istého dňa o svoj podiel, aby mohol žiť podľa svojej vôle; a keď ho dostal, obrátil otcovi chrbát, odišiel ďaleko a žil hýrivým životom. Takým synom je každý hriešnik, čo zneužíva slobodu, ktorú mu Boh dal, odchádza od Boha a žije ďaleko od neho. Ach, môj Pane a Otče, takým som aj ja, čo som ťa pre svoje vrtochy toľko ráz opustil, čo som žil od teba vzdialený a bez tvojej milosti.

II. Ale čo sa stalo tomuto synovi, ktorý po odchode od otca sa dostal do takej biedy, že sa nemohol nasýtiť ani žaludmi, ktorými sa kŕmily svine, čo pásol, to sa stáva hriešnikovi, ktorý po opustení Boha nemôže nájsť pokoja, pretože pri odvrátení sa od Boha nijaké zemské rozkoše nemôžu uspokojiť jeho srdce. Mánotratný syn, keď videl, do akej biedy sa dostal, povedal: Vstanem a pôjdem k otcovi. To urob aj ty, duša moja, vstaň zo smradu svojich hriechov a vráť sa k svojmu božskému Otcovi, ktorý ťa neodoženie. Áno, Bože môj a Otče môj, vyznávam, že som urobil zle, keď som ťa opustil, boľí ma to a ľutujem toho z celého srdca, nuž neodožehnaj ma teraz, keď sa vraciam kajúcne a rozhodnutý neodísť už od tvojich nôh. Drahý môj Otče, odpusť mi, daj mi božk pokoja a prijmí ma do svojej milosti.

III. Keď sa mánotratný syn vrátil k nohám svojho otca, povedal mu pokorne: Otče, nie som hoden volať sa tvojím synom. Otec ho útlom objal a, zabudnúc na jeho nevďačnosť, prijal ho láskavo, celkom spokojný, že znovu našiel strateného syna. Ach, sladký môj Otče, dovoľ, aby som pri tvojich nohách i ja uznal urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, a útlom ti povedal: Otče môj, nie som už hoden volať sa tvojím synom, pretože som

ťa toľko ráz opustil a opovrhol; ale viem, že si takým dobrým otcom, že nevieš odohnať syna, ktorý ľutuje. Ak som ťa v minulosti nemiloval, vedz, že teraz ťa milujem nado všetko a z lásky k tebe som hotový vytrpieť hocaké muky. Pomôž mi svojou milosťou, aby som ti bol vždy verný. Ó Mária, Boh je mojim Otcom a ty si mojou Matkou; Matka moja, nezabudni na mňa.

85. ŠKODA Z VLAŽNOSTI

I. Priveľká je škoda, ktorú spôsobuje vlačnosť v tých dušiach, čo sa síce boja smrteľného hriechu, ale málo sa starajú i o vedomé všedné hriechy a o polepšenie. Boh hrozí vlačným, že ich vyvrhne: Keďže si vlačný, už-už ťa vyplúvam z úst.¹¹⁶ Vyvrhnutie či vyplutie značí opustenie: to, čo vyvrhneme, neberieme už znovu do úst. Vlačný tupí Boha, pretože vyhlasuje, že si nezaslúži, aby mu pozornejšie slúžil. Áno, môj Bože, je pravda, že som ťa v minulosti takto potupoval, ale chcem zmeniť život, preto mi pomôž.

II. Sv. Terézia nikdy neupadla do vážnej viny, ako je zrejmé z kanonizačnej buly, a jednako jej Boh ukázal miesto, ktoré mala pripravené v pekle, ak sa nepolepší zo svojej

vlažnosti. Ako to, keď iba smrteľný hriech nás robí hodnými pekla? Duch Svätý hovorí: Kto opovrhne malými vecami, pomaly zahynie.¹¹⁷ Kto nedbá na všedné hriechy, spáchané s otvorenými očami, ľahko upadne do smrteľných; je to tak, pretože kto si zvykne vedome obrázať Boha vo veciach ľahkých, nebude sa hroziť niekedy obrázať ho vo veciach ťažkých; je to tak, pretože keď sa my vzdáľujeme od Boha, Boh nám odníme svoju osobitnú pomoc, bez ktorej ľahko upadneme do najťažších pokušení. Ach, Pane, nevystavuj ma tomuto nebezpečenstvu, ale nechaj ma radšej umrieť a zmiluj sa nado mnou.

III. Kto skúpo seje, skúpo bude i žať.¹¹⁸ Právom Boh uzavrie ruku svojim milostiam pred tým, kto mu skúpo slúži a skúpo ho miluje. Ba prorok vraví: Prekliaty ten človek, ktorý dielo Božie vykonáva nedbalo.¹¹⁹ Veľké zlo pácha teda ten, kto slúži Bohu nedbalo, keď ho Boh preklína. Hriešnik pozná ťažkosť svojich hriechov a vyznáva aspoň svoju zlobu, ale vlažný sa pokladá za lepšieho od iných, pretože nepácha zlo, ktoré páchajú iní, žije v blate svojich chýb a ani sa neponíži. Ach môj Bože, svojou vlažnosťou som uzavrel dvere milostiam, ktoré si mi chcel dať. Pomôž mi, Pane, pretože sa chcem polepšiť. Nemám príčiny byť skúpym k tebe, ktorý si dal

až život za mňa. Ó Mária, Matka moja, pomôž mi, v tebe skladám svoju nádej.

86. BOH SA DÁVA CELKOM TOMU, KTO SA DÁVA CELKOM JEMU

I. Pán vyhlásil, že miluje všetkých tých, čo milujú ieho: Milujem tých, čo milujú mňa.¹²⁰ Ale človek, ktorý s Bohom miluje aj nejakú vec na zemi, nemôže si nárokovať, aby sa mu Boh dal celkom. Taká bola svojho času sv. Terézia, ktorá prechovávala náklonnosť nie nečistú, ale nezriadenú, k istému príbuznému; ale keď sa toto puto uvoľnilo, vtedy ju Pán uznal za hodnú, aby jej povedal: Teraz, keď si celkom moja, ja som celkom tvoj. Ach, môj Bože, kedy pride deň, v ktorom budem celkom patriť tebe? Nuž spáľ plameňom svojej lásky všetky zemské náklonnosti, ktoré mi prekážajú byť celkom tvojim. Kedy to bude, že budem môcť skutočne povedať: Bože môj, iba teba chcem a nikoho iného?

II. Jediná je holubica moja, dokonalá moja.¹²¹ Boh miluje iba dušu, ktorá sa mu dala úplne, takže sa zdá, ako by okrem nej nemiloval nijakú inú dušu; a preto ju nazýva jedinou svojou holubicou. Sv. Terézia po svojej smrti istej rehoľnici zjaviť, že Pán viac mi-

luje osobu, ktorá sa usiluje stať dokonalou, než tisíce iných, čo sú v milosti, ale sú vlažné a nedokonalé. Ach, môj Bože, koľko rokov ma už voláš, aby som bol celkom tvoj, a ja odporujem! Už sa teda bližim k smrti a umriem taký nedokonalý, aký som bol doteraz? Nie, nechcem, aby ma smrť našla takého nevďačného, aký som bol dosiaľ. Pomôž mi, pretože chcem opustiť všetko, aby som bol celkom tvoj.

III. Ježiš z lásky, ktorú nám preukazuje, sa dal celkom nám: Miloval nás a seba samého vydal za nás.¹²² Ak teda Boh, hovorí sv. Ján Zlatoústý, sa nám dal celkom a bez výhrad, všetko ti dal, nič si nenechal, ako to urobil práve vo svojom utrpení a v Eucharistii, to je dôvod, aby si sa aj ty bez výhrad oddal Bohu. Sv. František Saleský píše: Je priveľmi málo jedno srdce, aby milovalo toho dobrého Vykupiteľa, ktorý nás natoľko miloval, že dal za nás život. Akou nevďačnosťou a nespravodlivosťou je teda rozdeliť svoje srdce a nedať ho celé Bohu! Povedzme teda so svätou verenicou: Milý môj mne a ja jem. Ty, môj Bože, si sa dal celkom mne, ja sa dávam celkom tebe. Milujem ňu, moje najvyššie dobro. Boh môj a moje všetko! Ty ma chceš mať celkom pre seba a ja chcem byť celkom tvoj. Ó Mária, Matka moja, daj, aby som nemiloval nikoho okrem Boha.

87. ČAS SMRTI JE ČASOM ZMÄTKU

I. Aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani nenazdáte.¹²³ Buďte pripravení, Pán nevraví, aby sme sa pripravovali vtedy, keď smrť prichádza, ale aby sme vtedy už boli pripravení, pretože čas smrti je časom zmätku, v ktorom je morálne nemožné dobre sa pripraviť, aby sme sa zjavili pred súdom a dosiahli priaznivý rozsudok. Sv. Augustín hovorí, že je spravodlivým trestom pre toho, kto mohol konať dobro, a hoci bol povinný, predsa ho nekonal, aby ho nemohol konať vtedy, keď by chcel. Nie, môj Bože, nechcem čakať ten čas, aby som zmenil život. Nenávidím minulé život a chcem ňu poslúchnuť. Povedz mi, čo mám robiť, aby som sa ti páčil, pretože chcem urobiť všetko bez výhrad.

II. Čas smrti je nočný čas, v ktorom sa nedá už nič robiť: Príde noc, keď nikto nebude môcť pracovať.¹²⁴ Neblahá zvesť o chorobe, ktorá je smrteľná, bolesť a útrapy, ktoré ju sprevádzajú, omámenie hlavy a najmä výčitky svedomia, privedú úbohého chorého do takej úzkosti a zmätku, že nebude vedieť, čo robiť. Rád by našiel spôsob, ako vyhnúť zatrateniu, ale nenájde ho, pretože vtedy príde čas trestu. A ja odplátim v čase, keď sa

skĺzne ich noha.¹²⁵ Bože môj, ďakujem ti, že mi dávaš čas na nápravu teraz, keď je čas milosrdenstva a nie trestu. Chcem radšej všetko stratíť ako tvoju milosť. Moje najvyššie dobro, milujem ťa nadovšetko.

III. Predstav si, že si na mori v búrke a v lodi, ktorá rozbitá na úskaliach, sa už-už potápa; pomysli si, v akom zmätku by si bol, pretože by si nevedel, ako vyhnúť smrti. A teraz si pomysli, aký bude zmätok hriešnika, ktorý pri smrti sa nachádza v zlom stave svedomia. Akú búrku rozpútajú v srdci biedneho umierajúceho opovrhnuté volanie Božie, záveť, príbuzní, posledné sviatosti, úzkosť z náhrady škody! Nech to oklamané svedomie napráva taký stav! Ach, môj Bože, nech nie je pre mňa stratená krv, ktorú si vylial. Sľúbil si odpustiť tomu, kto ľutuje, nuž ja ľutujem z celého srdca za všetky urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. Milujem ťa, Pane môj, nadovšetko a už nikdy ťa nechcem uraziť. Ako by som ťa mohol znovu obrazíť po toľkom milosrdenstve, ktoré si mi preukázal? Nie, môj Bože, radšej smrť. Ó Mária, Matka moja, pros za mňa svojho Syna a nedaj, aby som ho ešte niekedy obrazil.

88. HRIEŠNIK VYHÁŇA BOHA Z DUŠE

I. Každú dušu, ktorá miluje Boha, i Boh miluje; a Boh prebýva v nej a neprestane v nej prebývať dotiaľ, kým ho duša nevyženie hriechom: Neopúšťa, ak nie je opustený, ako hovorí tridentský snem. Keď duša dobrovoľne dáva súhlas k smrteľnému hriechu, vtedy vyháňa zo seba Boha a vlastne vraví mu: Pane, odíď zo mňa, ja ťa už nechcem: Bezbožníci povedali Bohu: odstúp od nás.¹²⁶ Bože môj, keď som hrešil, mal som odvahu vyhnáť ťa zo svojej duše a nechcieť ťa už! Ale ty nechceš, aby som si zúfal, chceš, aby som ľutoval a miloval ťa. Áno, Ježišu môj, ľutujem, že som ťa urazil a milujem ťa nadovšetko.

II. Hriešnik vie, že Boh nemôže prebývať spolu s hriechom, preto nevyhnutne musí odísť Boh z duše, do ktorej vchádza hriech. Preto keď súhlasi s hriechom, vtedy vraví Bohu: Keďže nemôžeš byť so mnou a chceš zo mňa odísť, ak neprestanem hrešiť, nuž odíď; je lepšie, ak stratím teba, než by som mal stratíť chůfku svojho hriechu. Súčasne ako duša vyháňa Boha, vstupuje do nej diabol, aby sa jej zmocnil. Hľa, ako hriešnik vyháňa Boha, ktorý ho miluje, a stáva sa otrokom tyrana, ktorý ho nenávidí. Pane, to som robil

v minulosti, preto ma urob účastným na hrôze, ktorú si nad mojimi neprávosťami cítil v getsemanskej záhrade. Ah, drahý môj Vykupiteľ, kiež by som ťa nebol nikdy urazil!

III. Pri krste dieťaťa kňaz oznamuje diablove, aby odišiel z jeho duše, a vraví: Vyjd', duchu nečistý, a daj miesto Duchu Svätému. Naproti tomu keď človek, ktorý sa nachádza v milosti Božej, smrteľne hreší, vraví Bohu: Vyjd' zo mňa, Pane, a daj miesto diablove. Hľa, pekná vďačnosť! A toľko ráz, Bože môj, dal som ju najavo za lásku, ktorú si mi preukázal! Prišiel si s neba hľadať stratenú ovečku a ja som utekal pred tebou a vyháňal som ťa zo seba. Ale nie, teraz sa vrhám k tvojim nohám a nechcem ťa už opustiť, milovaný Spasiteľ. Pomôž mi svojou milosťou. A ty, kráľovná moja Mária, neopušť ma.

89. ZNEUŽÍVANIE MILOSTI

I. Milosti, ktoré nám Boh udeľuje, jeho osvietenia, volania a dobré myšlienky, to všetko je cena krvi Ježiša Krista. Aby ich človek mohol dostať, bolo potrebné, aby Syn Boží umrel a pre jeho zásluhy aby sa človek stal hodným Božej priazne. Kto teda opovrhne Božími milosťami tým, že ich zneužíva, opo-

vrhuje krvou a smrťou Boha. Toto opovrhovanie bolo príčinou zatratenia toľkých kresťanov, ktorí sa teraz nachodia v pekle bez nádeje na vyslobodenie. Môj Bože, medzi tými biednikmi mal by som byť aj ja. Ďakujem ti, že môžem plakať teraz, keď ešte mám nádej, že mi odpustiš.

II. Ó Bože, aké muky bude večne spôsobať zatrateným spomienka na toľké milosti, ktoré dostali na tejto zemi, keď poznajú hodnotu týchto milostí a zlo, ktorého sa dopustili, keď nimi opovrhovali! Milovaný môj Vykupiteľ, osvieť ma a daj mi poznať povinnosť, ktorú mám k tebe, aby som ťa miloval: veď namiesto toho, aby si ma trestal pre moju nevďačnosť a nechal ma v hriechoch, stupňoval si milosti a volania. A hľa, teraz, keď ma znovu voláš, odpovedám, že chcem byť tvoj a navždy tvoj.

III. Duša moja, uváž, že keby Boh bol dal neveriacemu toľko milostí, koľko ich dal tebe, v tejto chvíli by bol svätým. A čo si urobila ty? Boh rozmnožoval milosti, a ty si rozmnožovala hriechy! Ak tak budeš i naďalej robiť, ako bude možné, aby ťa Boh trpel a neopustil? Nuž urob koniec svojej nevďačnosti a boj sa, že ak ťa v budúcnosti nezahrnie tým svetlom, ktoré ti teraz dáva, nebudeš mať už pre seba milosti a osvietenie.

Áno, môj Bože, dlho si ma trpel, nechcem ťa už urážať. Či azda chcem čakať, aby si ma naozaj opustil? Neodožen ma zpred svojej tváre. Pane, neodháňaj ma, lebo v budúcnosti ťa chcem celým srdcom milovať. Zaslúžiš si to, chcem sa ti páčiť. Daj mi silu, aby som ti bol verný. Matka Božia Mária, pomôž mi svojim orodovaním.

90. LÁSKA TRIUMFUJE NAD BOHOM

I. Náš Boh je všemohúci, kto teda ho môže premôcť a zvíťaziť nad ním? Ale nie, hovorí sv. Bernard, láska k ľuďom ho premohla a triumfovala nad ním: Láska triumfuje nad Bohom, lebo táto láska ho priviedla na smrť na potupnom kríži, aby spasil človeka. Ó konečná láska, biedny je ten, kto ťa nemiluje!

II. Keby niekto bol išiel po Kalvárii v ten deň, keď Ježiš Kristus dokončil život na kríži, a keby sa bol spýtal, kto je ten ukrižovaný a doriadený vinník, a keby mu boli odpovedali, že je to Syn Boží, pravý Boh ako Otec, čo by bol povedal, keby nebol mal vieru? Bol by povedal to, čo povedali pohani, že veríš to je bláznovstvom: Videlo sa hlúpym, aby Pôvodca života umrel za ľuďmi.¹²⁷ Zdalo by sa bláznovstvom, aby kráľ z lásky k červí-

kovi sa stal červíkom; ešte väčším bláznovstvom sa zdá, že Boh sa chcel stať človekom z lásky k človeku a umrieť pre človeka. Povedala to sv. Mária Magdaléna dei Pazzi, keď uvažovala o nesmiernej láske Božej: Ježišu môj (povedala), ty si blázon z lásky. A ja úbohý som tohto Boha nemiloval a toľko som ho urážal!

III. Duša moja, zdvihni oči a zahľad sa na kríži na toho človeka, ktorý v bolesti a skľúčenosti už agonizuje, aby ochvilu vydýchol dušu a umrel od múk. Vieš, kto to je? To je tvoj Boh. A ak veríš, že je to tvoj Boh, spýtaj sa ho, kto ho tak doriadil. Kto to urobil? pýta sa sv. Bernard a potom odpovedá: Urobila to láska, čo nepoznala svoju dôstojnosť. Bola to láska, ktorá sa nezrieka múk ani potupy, keď ide o to dať sa poznať a konať dobro milovanému. Ježišu môj, teda preto, že si ma tak veľmi miloval, toľko si trpel na kríži; keby si ma bol menej miloval, bol by si menej trpel. Milujem ťa, môj Vykupiteľ, z celého svojho srdca. A ako môžem zaprieť všetku svoju lásku k Bohu, ktorý mi neodoprel krv a život? Milujem ťa, Ježišu môj, moja láska, moje všetko. Ó svätá Panna Mária, vypros mi, aby som si zamiloval Ježiša.

91. ROZSUDOK NAD ZATRATENÝMI PRI POSLEDNOM SŮDE

I. Zamysli sa nad bolesťou, ktorú pocítia zatratení v ten posledný deň, keď uvidia vyvolených ako žiaria slávou a veselo čakajú to „Poďte, požehnani,“ ktorým ich Ježiš Kristus zavolá do neba, a naproti tomu zamysli sa nad červeňou, ktorá ich zaleje, keď sa uvidia obkľúčení diablami a počujú to „Odiďte, zlorečenci“, ktorým bude vyhlásené ich odsúdenie pred celým svetom. Ach, môj Vykupiteľ, nech nie je pre mňa stratená smrť, ktorú si z lásky ku mne podstúpil.

II. Odiďte odo mňa, zlorečenci, do ohňa večného! Hľa, výrok, nešťastný rozsudok, ktorý postihne tých biednych zatratencov, aby žili vo večnom ohni a aby boli naveky prekliati a odlúčení od Boha Veria kresťania, že jestvuje peklo? A ako to, že toľkí dobrovoľne priťahujú na seba taký hrozný rozsudok? Ach, môj Bože, ktovie, či medzi tými odsúdencami nebudem v ten deň aj ja? Dúfam pre tvoju krv, že nie; ale kto ma uistí, že to tak nebude? Pane, osvieť ma, daj mi poznať, čo mám robiť, aby som vyhol tomuto nešťastiu, ktoré som si už v minulosti zaslúžil. Pane, zmiluj sa nado mnou.

III. Nakoniec uprostred toho údolia sa

otvorí veľká priepasť, kde spadnú spolu diabli a zatratení, ktorí počujú, ako sa za ich chrbtami zatvárajú brány, ktoré sa im už nikdy neotvoria. Ó prekliaty hriech, k akému nešťastnému koncu privedieš raz toľké úbohé duše! Ó nešťastné duše, ktorým je na celú večnosť určený taký žalostný koniec! Môj Bože, aký bude môj osud? Nehrozím sa natoľko pekelného ohňa, ako toho, že budem navždy vzdialený a odlúčený od teba, svojho jediného dobra. Drahý môj Vykupiteľ, ak som tebou v minulosti opovrhoval, teraz ťa milujem nadovšetko. milujem ťa celým srdcom. Viem, že trest byť navždy v pekle a vzdialený od teba nie je určený pre tých, ktorí ťa milujú; daj mi teda svoju lásku, daj, aby som ťa vždy miloval, pripútaj ma k sebe, priviaž ma reťazami, aby som sa už nikdy neodlúčil od teba a potom urob so mnou, ako sa ti páči. Ó zastankyňa biednych, Mária, neprestávaj ma ochraňovať.

92. ROZSUDOK NAD VYVOLENÝMI

I. Poďte, požehnani Otca môjho. Hľa, rozsudok slávy, ktorý v ten pre vyvolených triumfálny deň odznejie tým, čo milovali Boha. Sv. František Asiský, keď mu bolo zja-

vené, že je predurčený, mal umrieť od radosť. Ako budú jasať vyvolení, keď počujú, ako ich Ježiš Kristus volá: Požehnaní synovia, poďte si vziať dedičstvo svojho božského Otca, ktorým je blažené nebeské kráľovstvo! Ó Bože, toto kráľovstvo som svojou vinou toľko ráz stratil! Ale, Ježišu môj, tvoje zásluhy mi dodávajú dôveru a nádej. Drahý môj Vykupiteľ, milujem ťa a dúfam.

II. Ó ako si budú blahoželať navzájom blažení, keď uvidia, že sú postavení na trón a dovedna spojení, aby požívali Boha naveky bez strachu, že by ich mohli od neho odlúčiť. Akým jasotom a slávou bude pre nich vstup do neba, kam pôjdu toho dňa ovenčení a s vyspevovaním spevov radosti a chvály Bohu! Ó šťastné duše, ktorým je pripravený tento krásny údel! Ó Bože duše mojej, pripútaj ma k sebe sladkými putami svätej lásky, aby som v ten deň aj ja vystúpil do tvojho kráľovstva, kde by som ťa mohol chváliť a milovať naveky: Milosrdenstvo Pánovo naveky budem ospevovať, naveky budem ospevovať.

III. Oživme si vieru. Je isté, že raz sa ocitneme v údolí, kde počujeme jeden alebo druhý výrok, rozsudok o večnom živote alebo o večnej smrti. Keby sme si teraz neboli istí, že dosiahneme rozsudok o živote, dbajme, aby sme si ho zaistili. Vyhýbajme sa všetkým

príležitostiam, pre ktoré sa môžeme zatratiť, a priviňme sa k Ježišu Kristovi častým prijímaním sviatostí, rozjímaním, duchovným čítaním a ustavičnými modlitbami. Užívanie alebo zanedbávanie týchto prostriedkov bude pre nás znakom našej spásy alebo našej záhuby. Milovaný môj Ježišu a môj sudca, dúfam pre tvoju krv, že v ten deň ma požehnáš a preto požehnaj ma už teraz tým, že mi odpustiš všetky urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. Daj mi počuť to, čo si povedal Márii Magdaléne: Odpúšťajú sa ti tvoje hriechy. Lutujem z celého srdca, že som ťa urazil, odpusť mi a spolu s odpustením daj mi milosť. aby som ťa vždy miloval. Milujem ťa, moje najvyššie dobro, milujem ťa viac než seba samého, môj poklad, moja láska, moje všetko: Si Bohom srdca môjho a môj podiel, Bože, naveky. Bože môj, chcem iba teba a nikoho iného. Ó Mária, ty ma môžeš a chceš zachrániť, dôverujem ti.

93. HRIEŠNIK HRIECHOM ZNEUCŤUJE BOHA

I. Prestupovaním zákona zneucťuješ Boha.¹²³ Uvedom si, hriešnik, vraví apoštol, uvedom si, čo robíš, keď prestupuješ Boží zákon: zneucťuješ Boha. Áno, zneucťuje Boha hriešnik,

lebo mu odopiera úctu a svojím činom vyhlasuje, že nie je veľkým zlom neposlúchnuť Boha a nedbať na jeho zákon. Hľa, môj Bože, pri tvojich nohách kľáči hriešnik, ktorého si tak veľmi miloval a zahrňoval dobrodením a on ťa toľko ráz zneuctil, lebo prestúpil tvoje príkazy. Zasluhujem si tisíc pekiel, ale spomeň si, že si umrel, aby si ma neposlal do pekla.

II. Zneuctuje Boha, pretože dáva prednosť biednej chůfke pred jeho milosťou, dáva prednosť biednemu záujmu alebo vrtochu, pre ktorý ho obráza. Keď dáva súhlas k hriechu, vyhlasuje, že preňho viac je hodná tá chůfka, ten záujem, ten výlev ako priateľstvo s Bohom. Hľa, takto Boha zneuctuje a tupí, lebo ho vyhlasuje za nižšie dobro ako je tá biedna chůfka, pre ktorú sa od neho odvracia. Ach, môj Bože, ty si nekonečné dobro, nuž ako som mohol ja biedny červík dať prednosť svojej chůfke alebo vrtochu pred tebou! Keby som nevedel, že si sľúbil odpustiť tomu, kto ľutuje, nemal by som odvahu prosiť ťa o odpustenie. Ľutujem, nekonečná dobrota, že som ťa urazil. Ó Ježišove rany, vlejte mi dôveru.

III. Boh je náš posledný cieľ, lebo nás stvoril pre seba, aby sme mu slúžili, milovali ho v tomto živote a radovali sa s ním na

druhom svete. Ale keď človek dáva prednosť svojim chůfkam pred milosťou Božou, vtedy túto chůfku robí svojím posledným cieľom, robí ju svojím bohom. Nuž akým zneuctením je pre Boha, ktorý je nekonečným dobrom, vidieť, ako ho hriešnik vymieňa za také biedne a nízke dobro? Milovaný môj Vykupiteľ, ja som ťa urazil, ale ty nechceš, aby som zúfal nad tvojím milosrdenstvom: i keď ma vidíš takého nevďačného, predsa ma miluješ a chceš ma spasiť. Poznám zlo, ktorého som sa dopustil, keď som ťa urazil, a ľutujem ho z celého srdca. Beriem si pred seba radšej umrieť než ťa znovu uraziť. Bojím sa svojej slabosti, ale dúfam v tvoju dobrotu, že mi dáš silu byť ti verným až do smrti. Ježišu môj, ty si moja láska a moja nádej. Ó Mária, oroduj za mňa, aby som sa spasil.

94. JEŽIŠOVA RADOSŤ NAD NAJDENÍM STRATENEJ OVEČKY

I. Náš Spasiteľ u sv. Lukáša povedal,¹²⁰ že je tým milujúcim pastierom, ktorý ak stratí jednu zo svojich sto oviec, nechá ostatné na púšti a ide hľadať stratenú ovečku; a keď ju nájde, s radosťou ju vezme do náručia, položí si ju na plecia a svolá priateľov, aby sa rado-

vali s ním: Radujte sa so mnou, pretože som našiel svoju stratenú ovcu. Ach, môj božský Pastier, ja som už bol stratenou ovcou, ale ty si ma toľko hľadal, až si ma našiel, ako dúfam. Ty si našiel mňa, ja som našiel teba. Mal by som srdce znovu ťa opustiť, milovaný môj Pane? Ale môžem ťa znovu opustiť. Nuž nedaj, láska moja, aby som ťa ešte niekedy opustil, aby som ťa stratil.

II. Ale ako to, Ježišu môj, že voláš priateľov, aby sa radovali s tebou, že si našiel stratenú ovcu? Skôr by si mal povedať, aby sa radovali s ovcou, že našla svojho Boha. Toľká je teda láska, ktorú preukazuješ mojej duši, že pokladáš za svoj osud hľadať ju! Ach, môj sladký Vykupiteľ, keďže si ma našiel, priviň ma k sebe, pripútaj ma požehnanými refazami svojej svätej lásky, aby som ťa vždy miloval a nikdy sa od teba neodlúčil. Milujem ťa, nekonečná dobrota. Dúfam, že ťa budem vždy milovať a že ťa nikdy neopustím.

III. Prorok vraví, že Boh, len čo počuje hlas hriešnika, ktorý ho s ľútosťou prosí o zmilovanie, hneď odpovedá a odpúšťa mu: Na hlas tvojho volania odpovie ti hneď, len čo ho počuje.¹³⁰ Môj Bože, hľa, tu som pri tvojich nohách s ľútosťou v srdci, že som ťa toľko ráz obrazil: prosím ťa o zmilovanie a odpustenie. Čo mi odpovieš? Vyslyš ma čím prv a

odpust mi. Nemôžem už byť vzdialený od teba a zbavený tvojej lásky. Ty si nekonečná dobrota, ktorá si zaslúži nekonečnú lásku. Ak som v minulosti opovrhoval tvojou milosťou, teraz si ju cením viac ako všetky pozemské kráľovstvá. A keďže som ťa urazil, prosím ťa, aby si sa na mne vypomstil nie tým, že ma odoženieš zpred svojej tváre, ale tým, že mi dáš bolesť, aby som cez celý život mohol oplakávať urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. Pane, Pane, milujem ťa z celého srdca, a vedz, že už nemôžem žiť bez lásky k tebe; príspej mi na pomoc. A pomôž mi svojim príhovorom aj ty. ó Mária.

95. JEŽIŠ TRPÍ ZA NAŠE HRIECHY

I. Naozaj sám vzal na seba naše neduhy a naše bolesti sám niesol.¹³¹ Ach, svätá viera, kto by to mohol veriť, keby si nás o tom neustotovala: Naozaj sám vzal na seba naše neduhy! Človek hreší a Syn Boží berie na seba jeho viny. Teda, Ježišu môj, ja som zhrešil a ty za to trpíš! Ja som si zaslúžil peklo a ty, aby si ma vyslobodil od večnej smrti, dáš sa odsúdiť na smrť a umieraš na kríži! Slovom, aby si mi odpustil, neodpúšťaš sebe samému, a ja sa opovážim urážať ťa v živote,

ktorý mi ešte zostáva? Nie, drahý môj Spasiteľ, veľmi som ti vďačný a povinný som ťa milovať. Hľa, tu som tvoj, povedz mi, čo chceš odo mňa, pretože vo všetkom sa ti chcem páčiť.

II. Sám však bol zranený pre naše nepravosti, bol ubitý pre naše zločiny.¹³² Pozri, duša moja, pozri v Pilátovej súdnej sieni na svojho zbičovaného a tŕnim korunovaného Boha, ktorému z rán po celom tele vyteká krv a ktorý ti útlom hovorí: Dcéra, pozri, čo ma stojíš. Ah, sladký môj Vykupiteľ, ty si toľko trpel pre mňa, nuž ako som sa ti mohol odplácať za tvoju lásku toľkými urážkami, ktorých som sa voči tebe dopustil! Ty si znášal toľké bolesti, aby som nebol zatratený a ja som ťa strácal pre nič! Ach, moje prekliate chůfky, nenávidím vás; vy ste stály môjho Vykupiteľa toľko bolesti.

III. Sv. Margita z Kortony, keď myslela na Ježišove bolesti, nemohla sa zdržať, aby neoplakávala svoje viny. Istého dňa jej spovedník povedal: Margita, upokoj sa, neplač už, lebo Boh ti odpustil. Ale svätá, ktorá predtým bola veľkou hriešnicou, odpovedala. Ach, otče, ako môžem prestať oplakávať svoje hriechy, keď viem, že zarmucovaly môjho Pána cez celý jeho život? Môj milovaný Ježišu, aj ja som ťa svojimi hriechami za-

rmútil v tvojom živote. Sv. Margita vedela oplakávať svoje hriechy a vedela ťa milovať a kedy ja začnem naozaj oplakávať svoje a kedy ťa začnem milovať? Lutujem ó najvyššie dobro, že som ťa zarmútil. Milujem ťa, môj Vykupiteľ, viac než seba. Nuž pritiahni k sebe celé moje srdce, zapál ma svojou svätou láskou; nedaj, aby som i naďalej žil nevďačný za toľké milosti, ktoré si mi dal. Ó Mária, ty ma svojim orodovaním môžeš urobiť svätým, urob to z lásky k Ježišu Kristovi.

96. AKÝM DOBROM JE MILOST' BOŽIA A AKÝM ZLOM UPADNÚT DO NEMILOSTI U BOHA

I. Človek nepozná hodnotu milosti Božej: Človek nepozná jej cenu; a preto ju vymieňa za nič. Ona je nekonečným pokladom: Je totiž ľudom nekonečným pokladom.¹³³ Pohani vraveli, že je nemožné, aby sa tvor stal priateľom Božím. Ale Božia milosť spôsobuje, že Boh dušu, ktorá sa nachodí v milosti, nazýva svojou priateľkou: Vstaň, ponáhľaj sa, priateľka moja.¹³⁴ Vy ste moji priatelia.¹³⁵ Bože môj, keď teda moja duša bola v tvojej milosti, bola tvojou priateľkou; ale potom keď sa dopustila hriechu, stala sa diablovou otrokyňou a tvo-

jou nepriateľkou. Ďakujem ti, že mi dávaš čas na opätovné získanie tvojej milosti. Pane môj, ľutujem z celého srdca, že som ju stratil. prosím ťa, daj mi ju znovu, a nedaj, aby som ju ešte niekedy stratil.

II. Ako by sa pokladal za šťastného ten, kto by sa stal priateľom svojho kráľa! Bolo by opovážlivosťou, keby si poddaný nárokoval aby sa mu jeho panovník stal priateľom; ale nie je opovážlivosťou nárokovať si, aby sa duša stala priateľkou Božou. Ak sa chcem stať cisárovým priateľom (povedal akýsi dvoran, ako spomína sv. Augustín), ťažko to dosiahnem, ale ak sa chcem stať priateľom Božím, to závisí odo mňa: ak sa chcem stať priateľom Božím, hľa, už sa nim stávam. Skrúsenosť a láska robia nás priateľmi Božími. Sv. Peter z Alkantary povedal: Ani jeden jazyk nie je schopný vyjadriť veľkosť lásky, ktorú Ježiš preukazuje duši, čo sa nachodí v milosti Božej. Ach, Bože môj, povedz mi, či sa nachádzam v tvojej milosti alebo nie. Viem iste, že kedysi som ju stratil, a ktovie, či som ju znovu získal? Pane, milujem ťa a ľutujem, že som ťa urazil :odpusť mi čím prv.

III. Naproti tomu aká je biedna duša, ak je v nemilosti u Boha! Je odlúčená od svojho najvyššieho dobra. Nie je Božia a Boh nie je už jej. Boh ju už nemiluje, ale ju nenávidí

a hrozí sa jej. Najprv ju požehnáva ako dcéru, potom jej zlorečí ako nepriateľke. To, hľa, je ten nešťastný stav, v ktorom som sa, môj Bože, nachodil kedysi, keď som bol v nemilosti u teba. Dúfam, že som z neho vyšiel, ale ak by som ešte nebol vyšiel, vyžeň ma z neho svojou rukou ty, Ježišu môj. Slúbil si, že budeš milovať tých, čo ťa budú milovať: Milujem tých, čo ma milujú. Ja ťa milujem, moje najvyššie dobro: miluj ma aj ty, nechcem už žiť v nemilosti u teba. Ó Mária, pomôž svojmu služobníkovi, ktorý sa k tebe utieka.

97. O SJEDNOTENOSTI S VÔĽOU BOŽOU

I. Prvou povinnosťou lásky je sjednotiť vôle milujúcich. Najvyšší Boh, keďže nás miluje, chce byť od nás milovaný a preto si žiada srdce, to jest našu vôľu: Synu môj, daj mi svoje srdce.¹³⁶ Celý náš život a naše spasenie sa zakladá na sjednotení našej vôle s vôľou Božou, ktorá je jediným pravidlom spravodlivého a dokonalého: A život v jeho vôli...¹³⁷ Kto je sjednotený s vôľou Božou, ten žije a spasí sa; kto sa od nej odlučuje, umiera a ztracuje sa. Nie, môj Bože, nechcem sa už odlučovať od toho, čo odo mňa chceš. Daj

mi milosť milovať ňu a potom urob so mnou, ako sa ti páči.

II. Zámer duší, ktoré milujú Boha, je sto-tožniť sa vždy s jeho Božskou vôľou. A modlitba, ktorú nás učí Ježiš Kristus, aby sme tu na zemi mohli splniť vôľu Božiu tak dokonale, ako ju plnia blahoslavení v nebi, je: Buď vôľa tvoja ako v nebi tak i na zemi. Sv. Terézia denne aspoň päťdesiat ráz obetovala Bohu svoju vôľu a napodobňovala Dávida, ktorý povedal: Hotové je srdce moje, Bože, hotové je srdce moje.¹³⁸ Ach, koľko ráz vzbudenie dokonalej sjednotenosti môže zmeniť hriechne srdce na sväté, ako sa to stalo so sv. Pavlom, ktorý sa stal skrz slová: Pane, čo chceš, aby som robil? z prenasledovateľa Cirkvi apoštolom a vyvolenou nádobou. Môj Bože, sľubujem ti, že sa už nebudem ponosovať na útrapy, ktoré na mňa posielaš. Viem, všetky slúžia k môjmu dobru. Chcem vždy vraviť: Pane, staň sa vždy tvoja vôľa. Tak to chceš ty, tak to chcem ja. Buď vôľa tvoja. Áno, Pane, lebo tak sa ti to páči.

III. Najistejším znakom, podľa ktorého poznáme, či duša miluje Boha, je vidieť, ako pokojne sa sjednocuje s vôľou Božou aj v protivienstvách, ktoré na ňu zaľahnú, v chudobe, chorobe, stratách a opustenosti. V tých trápeniach, ktoré nás zastihnú zo zlomyseľnosti

Judskej, máme pozeráť nie na kameň, ktorý nás udiera, ale na ruku Božiu, ktorá taký kameň na nás hádže. Boh nechce hriech u človeka, ktorý nám odníma majetok, česť alebo život; ale chce, aby sme prijali toto trápenie z jeho rúk a aby sme povedali to, čo povedal Jób, keď mu Sabejčania odňali majetok: Pán dal, Pán vzal; ako sa Pánovi páčilo, tak sa stalo: nech je pochválené meno Pánovo.¹³⁹ Ach, môj Bože, ja som tak nekonal: koľko ráz, aby som mohol konať podľa svojej vôle, opovrhol som tvojou! Ale vtedy som ňu nemiloval, teraz však ňu milujem viac než seba samého a preto prijímam tvoju svätú vôľu a chcem robiť to, čo sa tebe páči. Ale ty poznáš moju slabosť a preto mi daj silu plniť ju. Ó vôľa Božia, odteraz budeš celou mojou láskou. Ó Mária, vypros mi milosť v živote, ktorý mi zostáva, aby som vždy konal vôľu Božiu.

DRUHÁ ČASŤ

Nábožné úvahy
o rozličných duchovných otázkach
v prospech duší,
ktoré túžia
napredovať v láske k Bohu

1. O MYŠLIENKE NA VEČNOSŤ

Sv. Augustín nazval myšlienku na večnosť veľkou myšlienkou, magna cogitatio. Svätým ukázala táto myšlienka, že všetky poklady a veľkosť tejto zeme sú iba slamou, špinou, dymom a hnojom. Pre túto myšlienku toľkí pustovníci utiahli sa na púšť a do jaskýň a toľkí vznešení mladíci, ba aj králi a cisári sa uzavreli do kláštorov. Táto myšlienka dodala odvahy toľkým mučeníkom podstupiť muky a smrť na najhroznejších mučidlách.

Nie, Boh nás nestvoril pre túto zem; cieľ, pre ktorý nás Boh postavil do sveta, je, aby sme si dobrými skutkami zaslúžili život večný: Zakončenie však život večný.¹⁴⁰ Preto povedal sv. Eucherius, že jediná vec, na ktorú máme dbať v tomto živote, je večnosť, to jest, aby sme si získali šťastnú večnosť a aby sme vyhli nešťastnej: Vec, o ktorú bojujeme, je večnosť. Ak si túto vec zaistíme, budeme navždy blažení; ak sa v nej zmýlime, budeme navždy bedármi.

Šťastný ten, kto má vždy pred očami večnosť so živou vierou, že okrátko umrie a vojde do večnosti! Spravodlivý žije z viery.¹⁴¹ Viera oživuje spravodlivých v milosti Božej a dáva život dušiam, lebo ich odtrhuje od

zemských náklonností a pripomína im večné dobrá, ktoré Boh dáva tým, čo ho milujú.

Sv. Terézia povedala, že všetky hriechy pochádzajú z nedostatku viery. Preto, aby premohli vášne a pokušenia, treba nám často oživiť vieru slovami: Verím v život večný, verím, že po tomto živote, ktorý pre mňa čoskoro skončí, jestvuje život večný buď plný spokojnosti alebo plný múk, ktorý dostanem za svoje zásluhy alebo priestupky.

Sv. Augustín zas povedal, že ten, čo verí vo večnosť a neobracia sa k Bohu, stratil rozum alebo vieru: Ó večnosť (to sú jeho siová), kto sa nad tebou zamyslí a neľutuje svoje hriechy, alebo nemá viery, alebo ak ju má, nemá rozumu. K tomu poznamenáva sv. Ján Zlatoústý, že pohaní, keď videli hrešiť kresťanov, nazývali ich luhármi alebo bláznami: Ak neveríte (vraveli) to, čo vyhlasujete, že veríte, ste luhári; ak však veríte vo večnosť a hrešíte, ste blázni. Beda hriešnikom, čo vstupujú do večnosti, ktorú nepoznajú, lebo nechceli na ňu myslieť: Beda hriešnikom (volá sv. Cezáriu), čo vstupujú do večnosti, ktorú nepoznajú! A potom dodáva: Ale dvojnásobné beda: vstupujú, ale nevychádzajú z nej. Beda im, lebo sa im pekelná brána otvorí iba na to, aby ňou vošli, a nie aby ňou vyšli.

Sv. Terézia svojim žiačkam opakovala:

Dcéry, jedna duša, jedna večnosť! A chceli im povedať: dcéry, máme jednu dušu; ak tú stratíme, stratíme všetko; a ak ju raž stratíme, stratíme ju navždy. Slovom od toho posledného pohnutia perí pri smrti závisí, či budeme navždy spokojní alebo navždy zúfalí. Keby večnosť druhého života, nebo a peklo boli iba číre domnienky literátov a pochybné veci, i tak by sme mali použiť všetku starostlivosť na to, aby sme žili dobre a aby sme sa nevystavovali riziku, že navždy stratíme dušu; ale to nie sú veci pochybné, to sú veci isté, veci viery, omnoho istejšie ako veci, ktoré vidíme telesnými očami.

Prosme teda Pána, aby nám rozmnožil vieru: Pane, rozmnož vieru; pretože ak sme nie silní vo viere, staneme sa horšími než Luther a Kalvín. Naproti tomu myšlienka živej viery na večnosť, ktorá nás čaká, môže nás urobiť svätými.

Sv. Gregor píše, že tí, čo myslia na večnosť, sa nenafukujú, keď sa im dobre vedí, ani neklesajú na duchu, keď sa im zle vedí, pretože ak po ničom netúžia na tomto svete, ničoho sa neboja.

Keď nám príde znášať nejakú chorobu alebo prenasledovanie, spomeňme si na peklo, ktoré sme si svojimi priestupkami zaslúžili; ak to budeme robiť, bude sa nám zdať každý

kríž ľahší a budeme ďakovať Bohu slovami: Z milosrdenstva Pána sa stalo, že sme neboli zničení.¹⁴² Povedzme s Dávidom: Keby sa Boh nebol nado mnou zmiloval, bol by som v pekle už od tej prvej chvíle, v ktorej som ho obrazil ťažkým hriechom: Keby mi Pán nebol pomohol, moja duša by už dávno bola bývala v pekle.¹⁴³ Ja som bol už pre seba stratený, ale ty, ó Bože milosrdenstva, si vystrel ruku a vytiahol si ma z pekla: Ty však si vytrhol moju dušu, aby nezahynula.¹⁴⁴

Bože môj, ty vieš, koľko rás som si zasľúžil peklo; ale pritom všetkom mi prikazuješ dúfať a ja chcem dúfať. Moje hriechy ma ľakajú ale odvahy mi dodáva tvoja smrť a tvoj sľub, že odpustiš tomu, kto ľutuje: Srdcom skrušeným a poníženým, Bože, neopovrhneš.¹⁴⁵ Ja som tebou opovrhoval v minulosti, ale teraz ťa milujem nadovšetko a ľutujem, že som ťa obrazil. Ježišu môj, zmiluj sa nado mnou. Matka Božia Mária, oroduj za mňa.

2. SME PŮTNIKMI NA ZEMI

Kým sme v tomto živote, sme pútnikmi, čo sa túlame po tejto zemi, ďaleko od svojej nebeskej vlasti, kde Pán nás čaká, aby sme

sa večne radovali z videnia jeho krásnej tváre: Kým sme v tele, píše apoštol, sme ako by vo vyhnanstve ďaleko od Pána.¹⁴⁶ Ak teda milujeme Boha, musíme mať ustavičnú túžbu vyjsť z tohto vyhnanstva tým, že sa odlúčime od tela a pôjdeme, aby sme to videli. To je to, po čom vždy vzdychal sv. Pavol, keď dodáva: Sme však dobrej mysle a tým väčšími sa chceme vysťahovať z tela a prebývať s Pánom.¹⁴⁷

Pred všeobecným vykúpením bola nám biednym Adamovým synom uzavretá cesta, ktorou by sme boli mohli prísť k Bohu, ale Ježiš Kristus svojou smrťou získal nám milosť, aby sme sa mohli stať synmi Božími (dal im moc stať sa synmi Božími) a tak nám otvoril brány, ktorými ako synovia môžeme mať prístup k Bohu svojmu Otcovi: Lebo skrze neho oba (diely) máme v jednom Duchu prístup k Otcovi.¹⁴⁸

Preto ten istý apoštol vraví: Už nie ste teda cudzinci, ani príselci, ale ste spoluobčania svätých a príslušníci rodiny Božej,¹⁴⁹ takže ak sme v milosti Božej, sme už občanmi neba a patríme k rodine Božej. Sv. Augustín vraví: Naša skazená prirodzenosť nás rodí zemskými občanmi a nádobami hnevu; ale milosť Božia nás zbavuje hriechu a rodí nás nebeskými občanmi a nádobami milosrdenstva.¹⁵⁰

To vnuklo Dávidovi slová: Som cudzincom na zemi, neskrývaj predou mnou svoje príkazy.¹⁵¹ Pane, som cudzincom na tejto zemi: nauč ma zachovávať tvoje prikázania, lebo ony sú cestou, po ktorej prídem do svojej nebeskej vlasti. Nie div, že zlí by chceli žiť na tomto svete stále, zatiaľ čo sa právom boja prejsť z múk tohto života do večných a omnoho hroznejších pekelných múk, ale ako si ten môže žiadať ďalej žiť v tomto slzavom údolí, v ustavičných trpkostiach, v úzkostiach svedomia a v nebezpečenstvách, že sa ztratí, kto miluje Boha a má morálnu istotu, že sa nachádza v milosti Božej? A ako môže nevzdychať, aby sa čím skorej spojil s Bohom v blaženej večnosti, kde už niet nebezpečenstva, že ho stratí? Preto duše zaľúbené do Boha za života na zemi ustavične vzdychajú a volajú s Dávidom: Beda mi, pretože môj pobyt sa predĺžil.¹⁵² Beda tomu, kto dlho bude musieť žiť na tomto svete v toľkých nebezpečenstvách, že sa ztratí! Preto svätí ustavične mali v ústach modlitbu: Príď, príď kráľovstvo tvoj!

Ponáhľajme sa teda aj my, ako nás pobudzuje apoštol, vstúpiť do tej vlasti, kde nájdeme dokonalý pokoj a spokojnosť: usilujme sa teda ísť na miesto tohto pokoja.¹⁵³ Ponáhľajme sa (vravím) túžobne a kráčaj-

me dotiaľ, kým neprídeme do toho blaženého prístavu, ktorý Boh pripravil tým, čo ho milujú.

Kto beží (píše sv. Ján Zlatoušty), tomu ide nie o divákov, ale o odmenu; a nezastavuje sa, ba čím je bližšie k cieľu, tým viac beží.¹⁵⁴ Z toho svätý robí záver, že čím dlhšie sme žili, tým viac sa máme usilovať dobrými skutkami získať si odmenu.

Preto v úzkostiach a trpkostiach života jedinou našou modlitbou má byť modlitba: Príď kráľovstvo tvoje, Pane, kráľovstvo, v ktorom večne spojení s tebou budeme Ťa milovať z tváre do tváre všetkými svojimi silami a nebudeme sa už báť, že Ťa stratíme.

A keď nás skľúčia útrapy alebo pohľadania sveta, dodajme si útechy myšlienkou na veľkú odmenu, ktorú Boh pripravuje tomu, kto trpí z lásky k nemu: Radujte sa v ten deň a plesajte, vaša odmena je totiž hojná v nebi.¹⁵⁵

Svätý Cyprián hovorí, že Pán chce, aby sme sa v útrapách a v prenasledovaní radovali, pretože tým sa skúšajú praví vojaci Boží a vtedy sa rozdeľujú víťazné vence veriacim.

Nuž, Bože môj, pripravené je srdce moje, som pripravený na každý kríž, ktorý mi dáš niesť. Nie, nechcem rozkoše a radosti v tomto živote; nezaslúži si radosti ten, kto Ťa obrazil a zaslúžil si peklo. Som hotový znášať všetky

choroby a protivenstvá, ktoré mi pošleš; som hotový prijať všetko opovrhovanie Iudí; ak je to tvoja vôľa, môžeš ma zbaviť všetkej telesnej i duchovnej útechy; uspokojím sa s tým, že ma nezbavíš seba a možnosti stále ťa milovať. Ani to si nezaslúžim, ale dúfam, že mi to dáš pre krv, ktorú si vylial za mňa. Milujem ťa, môj Bože, moja láska, moje všetko. Budem žiť naveky a naveky ťa budem milovať, ako dúfam, a mojím nebom bude radosť z tvojej nekonečnej radosti, ktorú si zasluhuješ za svoju nekonečnú dobrotu.

3. BOH SI ZASLUHUJE, ABY SME HO NADOVŠETKO MILOVALI

Svätá Terézia hovorí, že je to veľká priazeň, ktorú Boh preukazuje duši, keď ju volá do svojej lásky. Milujme ho teda my, ktorých volá k tejto láske, a milujme ho tak, ako chce byť milovaný: Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho. Ctih. Luigi da Ponte sa hanbil povedať Bohu: Pane, milujem ťa nadovšetko; milujem ťa viac ako všetky stvorenia, viac ako všetko bohatstvo, všetky pocity a zemské radosti; zdalo sa mu, že tými slovami hovorí: môj Bože, milujem ťa viac ako slamu, dym a blato.

Ale Boh si želá, aby sme ho milovali nad všetky veci. Preto mu aspoň povedzme: Pane, áno, milujem ťa viac ako všetky pocity sveta, viac ako všetko bohatstvo, príbuzných a priateľov, milujem ťa viac ako zdravie, slávu, vedomosti a všetky svoje radosti; slovom, milujem ťa viac ako všetky svoje veci a viac ako seba samého.

A povedzme mu ešte: Pane, vážim si tvoju milosť a tvoje dary; ale nad všetky tvoje dary milujem teba, ktorý si nekonečná добрota a nekonečnej lásky hodné dobro, čo prevyšuje každé iné dobro. A preto, môj Bože, keby si mi dal hocičo okrem teba a čo nie si ty sám, to mi nestačí; a keď mi daš seba, ty sám mi stačíš. Nech iní hľadajú, čo chcú: ja chcem hľadať iba teba, svoju lásku, svoje všetko. V tebe samom nachádzam všetko, čo môžem nájsť a želať si.

Svätá veronica povedala, že zo všetkých vecí si vyvolila lásku k svojmu milému: Milý môj je biely a červený, vyvolený z tisícich.¹⁵⁶ A my si ku komu vyvolíme lásku? Kde môžeme nájsť medzi všetkými priateľmi tohto sveta milšieho a vernejšieho priateľa ako Boha a ktorý by nás viac miloval ako Boh? Prosme ho teda a prosme ho vždy: Tiahni ma k sebe, Pane, pretože, ak ma nebudeš ťahať, nemôžem prísť k tebe.

Ach, Ježišu môj a môj Spasiteľ, kedy príde čas, keď slobodný od každého iného citu, budem túžiť iba po tebe? Chcel by som sa odlúčiť od všetkého, ale do srdca sa mi často vkrádajú dotieravé náklonnosti, ktorými sa ti odcudzujem. Odlúč ma od nich svojou mocnou rukou a urob sa jediným predmetom všetkej mojej lásky a všetkých mojich myšlienok.

Svätý Augustín hovorí, že kto má Boha, má všetko; kto nemá Boha, nemá nič. Čo osoží boháčovi, že má veľké poklady zlaťa a drahokamov, ak žije bez Boha? Čo osoží vladárovi, že má kráľovstvá, ak nemá milosť Božiu? Čo osoží vzdelancovi, že má mnoho vedomostí a že vie mnoho rečí, ak nevie milovať svojho Boha? Čo osoží hlavnému veliteľovi vojska, že velí celému vojsku, ak žije v diablovom otroctve a ďaleko od Boha? Keď bol Dávid v hriechu, chodil po svojich záhradách, na poľovačky a vyhľadával iné radovánky, ale zdalo sa mu, že všetky tvory mu vravia: Kde je tvoj Boh? Ty v nás chceš nájsť svoje uspokojenie? Choď, hľadaj Boha, ktorého si opustil, pretože iba on ťa môže uspokojiť. A prečo Dávid vyznal, že vo všetkých svojich radovánkach nenašiel pokoj a plakal vo dne v noci pri myšlienke, že žije bez Boha: Slzy mi byly chlebom vo dne

a v noci, keď sa mi denne hovorilo: Kde je tvoj Boh?¹⁵⁷

Kto nás môže potešiť lepšie v biedach a trápeniach tohto sveta ako Ježiš Kristus? Preto vraví: Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a obťaženi ste a ja vám dám odpčinúť.¹⁵⁸ Ó bláznovstvo svetárov! Viac poteší slza vyliata z bolesti nad vlastnými hriechmi, cennejšie je jedno Bože môj, ktoré duša, čo je v milosti, povie s láskou, ako tisíc hostín, komédií alebo zábav, ktoré nemôžu uspokojiť srdce zaľúbené do sveta. Opakujem, bláznovstvo, ale bláznovstvo, ktoré už nebudeme môcť napraviť vtedy, keď príde smrť, keď nastane noc, ako hovorí evanjelium: Príde noc, keď nikto nebude môcť pracovať.¹⁵⁹ Preto Pán nás nabáda, aby sme kráčali, kým nám žičí svetlo, pretože keď príde noc, nebudeme môcť už nič vykonať: Kráčajte, dokiaľ je svetlo, aby vás nezastihla tma.¹⁶⁰

Jediný Boh teda nech je našim pokladom, všetkou našou láskou; a všetkou našou túžbou nech je záľuba v Bohu, ktorý sa nedá prevýšiť v láske; on odmeni stonásobne každú vec, ktorú vykonáme jemu kvôli.

Svet zradný, u mňa už nehľadaj lásky, že mlčať ti treba, vedz, omnoho vernejšia a milšia ako ty zaujala srdce mi vec.

Ach, Bože môj a všetko moje dobro, ty buď tým predmetom, ktorý by sa zmocnil mojej duše; a keďže ti dávam prednosť v láske pred všetkými vecami, urob, aby som dával prednosť záľube v teba pred každou svojou radosťou. Ježišu môj, spolieham sa na tvoju krv, na život, ktorý mi ostáva, že na zemi nebudem milovať iné ako teba, aby prišiel deň, že ťa budem požívať naveky v kráľovstve blažených. Svätá Panna, pomôž mi svojim mocným orodovaním a vypros mi milosť, aby som bol prenesený no neba.

4. ABY SA DUŠA STALA SVÄTOU, MUSÍ SA BEZ VÝHRAD ODDAŤ BOHU

Svätý Filip Neri povedal, že koľko lásky dáme stvoreniam, toľko jej odnímemo Bohu, a preto náš Spasiteľ, ako píše sv. Hieronym, žiarli na naše srdcia: Ježiš je žiarlivý. Pretože nás veľmi miluje, chce sám panovať v našom srdci a nechce mať spoločníkov, ktorí by mu kradli čiastku tej lásky, ktorú chce mať celkom pre seba; preto nerád vidí v nás náklonnosť, ktorá sa nevzťahuje naňho. Či žiada náš Spasiteľ azda primnoho, keď dal za nás všetku svoju krv a umrel za nás na kríži? Nezasluhuje si azda, aby sme ho milovali celým srdcom a bez výhrad?

Svätý Ján z Kríža hovorí, že každá náklonnosť ku stvoreniam nám prekáža byť celkom Božími: Kto mi dá krídla holubice a budem lietať a odpočiniem si?¹⁰¹ Niektoré duše Boh volá k svätosti, ale pretože idú k nemu s výhradou a nedávajú všetku lásku Bohu, uchovávajúc nejakú náklonnosť k pozemským veciam, nestávajú a nikdy sa nestanú svätými. Chceli by lietať, ale pretože ich viaže nejaká náklonnosť, nelietajú a zostávajú stále na zemi. Treba sa teda všetkého zbaviť. Každá nič. vraví ten istý svätý Ján, či veľká alebo malá, bráni duši lietať k Bohu.

Raz svätá Gertrúda povedala Pánovi, aby jej dal najavo to, čo od nej chce. Pán jej odpovedal: Nechcem od teba iné ako prázdne srdce. A to je to, čo prosil Dávid od Boha: Srdce čisté stvor vo mne, Bože. Srdce čisté, to jest prázdne a zbavené každej svetskej náklonnosti.

Všetko za všetko, napísal Tomáš Kempenský. Treba dať všetko, aby sme získali všetko. Aby sme dostali celkom Boha. treba za-
nechať všetko to, čo nie je Boh. Vtedy naozaj duša bude môcť povedať Pánovi: Ježišu môj, ja som opustila všetko pre teba, daj sa teraz celkom mne.

Aby sme to dosiahli, treba nám stále prosiť Boha, aby nás naplnil svojou svätou lás-

kou. Láska je tým mocným ohňom, ktorý v našich srdciach stravuje všetky náklonnosti, čo sa nevzfahujú na Boha. Svätý František Saleský povedal, že keď horí dom, vyhadzuje sa oknom všetko, čo je v ňom; a chcel povedať, že keď srdce začne horieť a zmocní sa ho božská láska, tej osobe nie sú potrebné kázne a duchovní otcovia, aby ju odtrhli od sveta; láska Božia sama spáli a zbaví srdce každej nečistej náklonnosti.

Svätá láska v Písme svätom sa označuje symbolom vinárskej izby: Kráľ ma voviedol do vinárne a viedol ma láskou.¹⁶² V tejto bláženej izbe duše — veronice Ježiša Krista, opojené vínom svätej lásky, strácajú smysel pre svetské veci, hľadajú iba na Boha. hľadajú vo všetkých veciach iba Boha a nechcú počuť hovoriť o inom ako o Bohu: a keď počujú iných, že hovoria o bohatstvách, hodnotách a zábavách, obracajú sa k Bohu a s plamenným vzdychom mu hovoria: Boh môj a moje všetko: Bože môj, čo je svet. čo radosť, čo pocty! Ty si všetko moje dobro, všetka moja radosť.

Svätá Terézia hovorí o modlitbe spájania a píše, že toto spojenie pozostáva v tom, že človek umrie všetkým svetským veciam, aby mal iba Boha.

Aby sa duša celkom oddala Bohu, na to sú tri hlavné prostriedky: 1. vyhýbať sa všetkým i najmenším chybám, premáhať každú malú nezriadenú chuťku, ako je zvedavosť vidieť alebo počuť, malé citeľné záľuby, žartovný a neužitočný výraz a podobné veci. 2. Z dobrých vecí vyvolí si vždy tú, ktorá sa najviac páči Bohu. 3. Prijímať pokojne a spovďačnosťou z rúk Božích vecí, ktoré sú našej sebaláske neprijemné.

Ježišu môj, moja láska, moje všetko, ako ťa môžem vidieť mŕtveho na tomto potupnom dreve križa, všetkými opovrhovaného a zničného bolesťami a pritom hľadať radosť a svetskú slávu? Chcem byť celkom tvoj. Zabudni na urážky, ktoré som ti spôsobil a odpusť mi. Daj mi vedieť, od čoho sa musím odtrhnúť a čo mám robiť, aby som sa ti páčil, pretože všetko chcem urobiť. Daj mi silu vykonať to a byť verným. Milovaný môj Vykupiteľ, túžiš, aby som sa ti dal celý bez výhrad, aby si ma spojil celkom so svojim srdcom; hľa, dnes sa ti celkom dávam, celkom, celý a bez výhrad; od teba dúfam milosť, aby som ti bol verným až do smrti, Ó Mária, Matka Božia a matka moja, vypros mi svätú vytrvalosť.

5. DVA VEĽKÉ PROSTRIEDKY NA DOSIAHNUTIE SVÄTOSTI: TÚŽBA A ROZHODNOSŤ

Celá svätosť spočíva v milovaní Boha: láska k Bohu je tým nekonečným pokladom, v ktorom získavame priateľstvo Božie: Ľudia majú nekonečný poklad, a keď ho užívajú, stávajú sa účastnými na priateľstve s Bohom.¹⁰³ Boh je ochotný dať nám tento poklad svojej svätej lásky, ale chce, aby sme po ňom veľmi túžili. Kto po nejakom dobre málo túži, málo sa namáha, aby ho dosiahol. Naproti tomu svätý Vavrinec Justiniani vraví, že veľká túžba uľahčuje námahu a dodáva sil.

A preto kto málo túži napredovať, ten namiesto toho, aby sa nabádal k dokonalosti, bude vždy chladnejší a s chladnutím ocitne sa vo veľkom nebezpečenstve, že nakoniec padne do nejakej priepasti. Naproti tomu kto veľmi túži po dokonalosti a každý deň sa namáha ísť napred, časom ju dosiahne. Svätá Terézia povedala: Boh preukazuje veľa priazne iba tomu, kto veľmi túži po jeho láske. A na inom mieste: Boh nenecháva bez odmeny nijakú dobrú túžbu. Preto svätá povzbudzovala všetkých, aby sme nesnižovali svoje túžby, pretože dôverou v Boha a namá-

haním sa pomaly budeme môcť prísť tam, kam prišli svätí.

Je diabolským klamom (podľa výpovede menovanej svätice) myslieť si, že je pýchou túžiť po tom, aby sme sa stali svätými. Bola by to pýcha a namyslenosť, keby sme sa spoliehali na svoje skutky a predsavzatia, ale nie je pýchou, ak všetko dúfame od Boha; ak to dúfame od Boha, dá nám silu, ktorú nemáme. Túžme teda horúco, aby sme dosiahli ten vznešený stupeň Božej lásky a povedzme s odvahou: Všetko môžem v tom, ktorý ma obodruje.¹⁰⁴ A ak túto veľkú túžbu v sebe nenachádzame, aspoň na chvíľu si ju pýtajme od Ježiša Krista a dá nám ju.

Prejdime teraz na druhý prostriedok: rozhodnosť. Dobré túžby majú byť sprevádzané rozhodným duchom úsilia získať dobro, po ktorom túžime, Mnohi túžia po dokonalosti, ale nesiahnu po prostriedkoch na jej dosiahnutie: túžia ísť na púšť, robiť veľké pokánie, veľa sa modliť, podstúpiť mučeníctvo, ale také túžby sa potom menia na čire chuťky, ktoré namiesto osohu spôsobujú im škodu. Toto sú tie túžby, ktoré zabijajú lenivého: Túžby zabijajú lenivého.¹⁰⁵ Kým sa pasie v týchto neúčinných túžbach, nedbá o odstraňovanie svojich chýb, o umŕtvovanie svojich chutí, o trpezlivé znášanie opovrhova-

nia a protivenstiev. Túži vykonať veľké veci, ale veci neslučiteľné s jeho aktuálnym stavom, a zatiaľ rastie v nedokonalostiach: v každom protivenstve sa rozruší, každá choroba ho robí netrpezlivým a tak žije stále nedokonalý a nedokonalý umiera.

Ak sa teda naozaj chceme stať svätými, rozhodnime sa po 1. vyhýbať sa i najmenej všednej chybe. Po 2. odtrhnime sa od každej zemskej náklonnosti. Po 3. nevynechávajme nikdy obvyklé cvičenia v modlitbe a umŕtvovaní, nech sú hocako nudné a nechutné. Po 4. rozjímajme každý deň o utrpení Ježiša Krista, ktoré rozplameni každé srdce, čo o ňom medituje. Po 5. pokojne sa odovzdajme do vôle Božej vo všetkých protivenstvách. P. Baltazar Alvarez povedal: Kto sa v trápeniach odovzdá do vôle Božej, veľmi rýchlo beží k Bohu. Po 6. prosme ustavične Boha o dar jeho svätej lásky.

Rozhodnosť, rozhodnosť, vravela svätá Terézia: Nerozhodných duší sa diabol nebojí. Naproti tomu, kto sa naozaj rozhodne oddať sa Bohu, ten prekoná to, čo sa mu zdalo neprekonateľné. Rozhodná vôľa všetko prekoná. Usilujme sa dohnať stratený čas; čas, ktorý nám ostáva, dajme celkom Bohu. Všetok čas, ktorý nepoužijeme pre Boha, je celkom stratený. A čo čakáme? Aby nás Boh

nechal v našej vlažnosti, ktorá nás potom privedie do poslednej záhuby? Nie. dodajme si odvahy a žime odteraz podľa tejto zásady: Lúbme sa Bohu a umierajme. Takýmto a takto rozhodnutým dušiam dá Pán vyšvihnúť sa na cestu dokonalosti.

Kto túži celkom patriť Bohu, tomu sa treba rozhodnúť po 1. nespáchať nikdy ani najmenší všedný hriech. Po 2. oddať sa bez výhrad Bohu a vykonať každú vec, ktorá sa páči Bohu. Po 3. vybrať si z dobrých skutkov ten, ktorý sa Bohu najviac páči. Po 4. nečakať na zajtrajšok: to čo môžeš vykonať dnes, vykonaj. Po 5. prosieť každý deň Boha, aby nám dal rásť vo svojej láske. S láskou sa vykoná všetko, bez lásky sa nevykoná nič. Treba dať všetko, aby sme si získali všetko. Ježiš nám dal seba celého, aby sme boli celí jeho.

Bože duše mojej, aký som úbohý! Toľko rokov som na zemi a ako som pokročil v tvojej láske? Pokročil som v chybách, v seba-láske a v hriechoch! A budem žiť takým životom až do smrti? Nie, Ježišu môj, Spasiteľ, pomôž mi, nechcem umrieť taký nevďačný, aký som bol doteraz. Chcem ňu milovať naozaj a chcem opustiť všetko, aby som sa ti páčil. Podaj mi svoju ruku, Ježišu môj, ktorý si vylial všetku svoju krv, aby si ma videl

celkom svojho. Áno, takým chcem byť s tvojou milosťou. Blížim sa k smrti, pomôž mi odlúčiť sa od každej veci, čo mi bráni byť celkom tvojim, ktorý si ma tak veľmi miloval. Urob to pre svoje zásluhy, dúfam to od teba. A dúfam to aj od teba, matka moja Mária; svojim orodovaním, ktoré všetko zmôže u Boha, vypros mi milosť byť celkom jeho.

6. O VEDE SVĚTÝCH

Na zemi jestvujú dva druhy vedy: veda nebeská a veda svetská. Nebeská je tá, ktorá nás vedie na to, aby sme sa páčili Bohu a stali sa veľkými v nebi. Svetská je tá, ktorá nás pobáda na to, aby sme sa páčili samým sebe a stali sa veľkými vo svete. Ale táto svetská veda je hlúposťou a skutočným bláznovstvom u Boha: Múdrosť tohto sveta je bláznovstvom pred Bohom.¹⁶⁶ Bláznovstvom preto, že taká veda robí bláznami tých, čo ju pestujú: robí ich bláznami a podobnými živočíchom, lebo ich učí vyhovovať smyselným chůfkam, ako to robia živočíchy. Svätý Ján Zlatoústý píše: Človekom nazývame toho, kto si podobu človeka udrží neporušenú; čo však je podoba človeka? Byť rozumným. Na to, aby si človek udržal ľudský výzor,

je potrebné, aby bol rozumný, to jest aby sa riadil rozumom. Z toho sa dá vyvodiť, že ak by sa našiel živočích, ktorý by sa vždy riadil rozumom, povedali by sme, že ten živočích koná ako človek; naproti tomu o človekovi, ktorý sa riadi smyselnými chůfkami a koná proti rozumu, musíme povedať, že koná ako živočích.

Ale i keď hovoríme o ľudskej a prirodzenej vede o zemských veciach, čo o nich vedia ľudia, i keď ich študovali? Čo iného sme ako slepé krty, čo okrem právd, ktoré poznávame vierou, všetky ostatné pravdy poznáme prostredníctvom smyslov a domnienok, takže všetko je pre nás neisté a klamné? Ktorý spisovateľ, čo písal o takých veciach, i keď sa mu dostalo potlesku od mnohých, bol vyňatý zpod kritiky druhých? Ale zlo je v tom, že svetská veda (veda nafukuje, píše sv. Pavol) nás robí nadutých, pyšných, schopných opovrhovať druhými: táto chyba je veľmi škodlivá duši, ako hovorí svätý Ján: Boh sa pyšným protiví, ale poníženým dáva milosť.¹⁶⁷

Kiež by boli múdri a porozumeli a predvídali posledné veci.¹⁶⁸ Ó keby ľudia konali podľa rozumu a božského zákona a tak sa vedeli starať nie natoľko o časný život, ktorý sa rýchle pomíne, ako o večný, istotne by sa neusilovali získať iné vedomosti než tie,

ktoré pomáhajú dosiahnuť večnú blaženosť a vyhnúť sa večným trestom.

Svätý Ján Zlatoústý nám radí ísť k hrobom mŕtvych, aby sme sa naučili vedu spásy. O akými krásnymi školami pravdy sú hroby, aby sme poznali márnosť sveta! Poďme k hrobom; tam, povedal svätec, nevidím nič než hnilobu, kosti a červy; čo vidím medzi tými kostrami? Nevieť rozoznať, kto z nich bol nevedomec a kto učený; vidím iba to, že smrťou sa skončila pre nich všetka sláva tohto sveta. Čo ostalo z Demosténa, Ciceróna, Ulpiána? Zaspali svojim spánkom a nič nenašli... vo svojich rukách.¹⁶⁹

Blažený ten, kto dostal od Boha vedu svätých! A dal im vedu svätých.¹⁷⁰ Veda svätých je vedieť milovať Boha. Koľkí ľudia vo svete sa vyznajú v literatúre, matematike, cudzích a antických rečiach, ale čo im pomôže táto veda, ak nevedia milovať Boha? Blažený ten, povedal svätý Augustín, kto Boha pozná, i keď iné nevie! Kto Boha pozná a miluje ho, i keby nevedel to, čo vedia druhí, bude učenejší ako všetci učenci, ktorí nevedia milovať Boha.

Povstanú neučení a uchvátia nebo, zvolal ten istý svätý Augustín. O akí boli učení taký svätý František z Assisi, svätý Paškál, svätý Ján z Boha, neskúsení vo svetských vedách,

ale dobre orientovaní v božskej vede! Ukryť si tieto veci pred múdrymi a obozretnými, ale maličkým si ich vyjavil.¹⁷¹ Múdrymi sa tu rozumejú tí, čo sa usilujú získať si majetok a slávu sveta, a málo sa starajú o dobrá večné. A pod maličkými sa rozumejú jednoduché duše (podobné deťom), ktoré málo vedia zo svetskej múdrosti, ale všetku starosť venujú na to, aby sa páčili Bohu.

Nuž nezávidíme ľuďom, ktorí vedia mnoho, závidíme iba tým, ktorí vedia milovať Ježiša Krista; a napodobňujme svätého Pavla, ktorý napísal, že nechce vedieť iné ako Ježiša Krista, Ježiša ukrižovaného: Zaumienil som si, že nič iné nebudem vedieť medzi vami, jedine Ježiša Krista, a to ukrižovaného.¹⁷² Sme šťastní, ak prichádzame k poznaniu lásky, ktorú nám ukrižovaný Ježiš preukázal na kríži, a z tejto knihy božskej lásky sa ho učíme milovať.

O môj opravdivý a dokonalý milovník, kde nájdem niekoho, kto by ma tak miloval, ako si ma miloval ty? V minulosti som strácal čas vedomosťami o mnohých veciach, ktoré mi vôbec neosožili na duši, a málo som sa staral o to, aby som ťa vedel milovať. Vidím svoj premrhaný život. Cítim, že ma voláš do svojej lásky: tu som, opúšťam všetko; cd-teraz jedinou mojou myšlienkou bude páčiť

sa tebe, moje najvyššie dobro. Celkom sa ti dávam, prijmi ma, pomôž mi, aby som ti bol verný; nechcem už byť svoj, ale celkom, celkom tvoj. Ó Matka Božia, pomôž mi svojím orodovaním.

7. NAŠA VEČNÁ SPÁSA SPOČÍVA V MODLITBE

Modlitba je nám nielen užitočná, ale i potrebná na spasenie; preto Boh, keďže chce, aby sme všetci boli spasení, nám ju prikazuje: Proste a dajú vám.¹⁷³ Viklifov blud, ktorý tvrdil, že modlitba sa nám len odporúča, ale neprikazuje, odsúdili na sneme v Constanzi: Treba sa (nehovorí sa: je osožné, alebo: sluší sa, ale: treba sa) vždy modliť.¹⁷⁴ Preto právom hovoria cirkevní učitelia, že nemôže byť ospravedlnený od ťažkého hriechu ten, kto zanedbá odporúčať sa Bohu aspoň raz do mesiaca a vždy, keď cíti, že naňho doráža nejake silné pokušenie.

Dôvod tejto potreby odporúčať sa často Bohu sa rodí z našej bezmocnosti vykonať vlastnými silami nejaký dobrý skutok a mať nejakú dobrú myšlienku: Bezo mňa nič nemôžete vykonať.¹⁷⁵ Sami od seba nemôžeme si nič pripisovať, ako by to bolo od nás.¹⁷⁶ Preto svätý Filip Neri povedal, že si zúfal nad se-

bou. Naproti tomu svätý Augustín píše, že Boh chce dať svoje milosti, ale dáva ich iba tomu, kto o ne prosí: Deus dare vult, sed non dat nisi petenti. A najmä, hovorí svätý, milosť vytrvalosti sa dáva iba tomu, kto ju hľadá.

A keďže diabol neprestáva chodiť okolo nás, aby nás zožral, je potrebné brániť sa vždy modlitbou: Človekovi je potrebná ustavičná modlitba, povedal svätý Tomáš. A ešte prv to povedal Ježiš Kristus: Treba sa vždy modliť a neprestávať.¹⁷⁷ Ináč ako budeme môcť odporovať ustavičným pokušeniam so strany sveta a pekla? Blud Janseniov, že niektoré príkazy nie je nám možné zachovávať a že niekedy chýba aj milosť, aby nám ich urobila možnými, Cirkev odsúdila. Boh je verný, píše svätý Pavol, a nedovolí nás pokúšať nad naše sily: Boh je verný a nedopustí skúšať vás nad vašu mohúcnosť.¹⁷⁸ Ale chce, aby sme sa v pokušení obrátili naňho a prosili o pomoc vzdorovať. Svätý Augustín píše: Zákon je daný na to, aby sme prosili o milosť; milosť sa dáva na to, aby sme plnili zákon. Nakoľko zákon nemôžeme zachovať bez milosti, Boh nám dal zákon, aby sme ho prosili o milosť splniť ho; a potom nám dá milosť, aby sme ho splnili. Toto všetko pekne vyjadruje tridentský snem, keď hovorí: Boh nemôžné neprikazuje, ale prikazovaním napomína, aby

si urobil, čo môžeš, a prosil o pomoc v tom, čo nemôžeš, a pomáha, aby si mohol.¹⁷⁹

Preto Pán je celkom náklonný pomôcť nám, aby nás nepremohly pokušenia; ale túto pomoc dáva iba tým, ktorí sa k nemu utiekajú v čase pokušení; a najmä v pokušeniach proti čistote, ako hovorí mudrc: A pretože som vedel, že ináč nemôžem byť zdržanlivý, iba ak Boh dá... predstúpil som pred Pána a prosil som ho.¹⁸⁰ Buďme presvedčení, že nemáme sily premôcť telesnú žiadostivosť, iba ak Boh dá, ak nám Boh pomôže; a túto pomoc nedostaneme bez modlitby; a za modlitbu ju istotne dostaneme, aby sme vzdorovali celému peklu mocou toho Boha, ktorý nás posilňuje, ako povedal svätý Pavol: Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje.¹⁸¹

Abý sme dosiahli Božiu milosť, veľmi je osožné i utiekanie sa k orodovaniu svätých, ktorí mnoho môžu u Boha najmä v prospech tých, ktorí ich zvlášť uctieľajú. To nie je iba číra ľubovoľná pobožnosť, ale i povinnosť, ako píše svätý Tomáš, ktorý hovorí, že zákonitý poriadok vyžaduje, aby sme my smŕtelníci prostredníctvom orodovania svätých dostávali pomoc, potrebnú na spasenie.

Tým viac sa musíme utiekať k orodovaniu Panny Márie, ktorej orodovanie u Boha je mocnejšie ako orodovanie všetkých svätých.

Tobôž preto, ako hovorí svätý Bernard, že prostredníctvom Márie pristupujeme k Ježišu Kristovi, svojmu prostredníkovi a Spasiteľovi: Skrze teba, vnnálezkyňa milosti, matka spásy, pristupujeme k Synovi, aby nás skrze teba prijal ten, ktorý skrze teba nám bol daný.¹⁸² A preto myslím, že vo svojom diele Sláva Máriina a v modlitebnej knižočke som dostatočne dokázal výrok, prijatý mnohými svätými a najmä svätým Bernardom a mnohými teologmi, ako P. Alexandrom a P. Contensonom, že všetky milosti, ktoré dostávame od Boha, dostávame iba prostredníctvom Márie. Preto svätý Bernard napísal: Prosme o milosť a prosíme ju skrz Máriu, pretože, kto čo hľadá, nájde a nemôže o to prísť. To isté hovoria svätý Peter Damiani, svätý Bonaventúra, svätý Bernardin Sienský, svätý Anton a iní.

Modlime sa teda a modlime sa s dôverou. Apoštol píše: Predstupujme teda s dôverou pred trón milosti, aby sme obsiahli milosrdenstvo a našli milosť a pomoc v pravom čase.¹⁸³ Ježiš Kristus teraz sedí na tróne milosti, aby potešil všetkých, ktorí sa k nemu utiekajú, a vraví: Proste a dá sa vám. V súdny deň bude tiež sedieť na tróne, ale na tróne spravodlivosti. Akým bláznom bude ten, kto sa mohol povzniesť zo svojich bied tým,

že by predstúpil pred Ježiša, ktorý ponúka svoje milosti, a čakal, že k nemu pôjde až vtedy, keď bude sudcom a nebude preukazovať milosrdenstvo.

Teraz nám vraví, že ak ho o niečo budeme prosiť s dôverou, všetko nám dá: Verte, že všetko, za čo sa modlite a čo žiadate, dostanete a stane sa vám.¹⁸⁴ A čo iného môže povedať priateľ priateľovi, aby mu prejavil svoju lásku, ako: Žiadaj odo mňa, čo chceš, a dám ti to.

Svätý Jakub dodáva: Ak niekto z vás nemá dar múdrosti, nech si ho prosí od Boha, ktorý dáva všetkým štedro a ochotne, a dostane ho.¹⁸⁵ Pod múdrosťou sa tu rozumie veď sa spasí dušu; aby sme dostali túto múdrosť, treba nám prosiť od Boha milosti potrebné na získanie spásy. A či nám ich Boh dá? Áno, dá nám ich a dá nám ich v hojnej miere, viac než ich prosíme. Tu treba spomenúť slovo ochotne: ak hriešnik ľutuje svoje hriechy a prosí Boha o spasenie, Boh sa nezachová tak ako ľudia, ktorí nevďačníkom vyčítajú ich nevďačnosť a odopierajú im to, čo prosia; ale Boh rád dá to, o čo ho prosíme, ba i viac. Ak sa teda chceme spasiť, treba sa nám až do smrti vždy modliť a hovoriť: Bože môj, pomôž mi, Ježišu môj, milosrdenstvo, Mária milosrdenstvo. Keď sa

prestaneme modliť, budeme stratení. Modlime sa za seba a modlime sa i za hriešnikov, lebo to sa Bohu veľmi páči. Modlime sa každodenne i za duše v očistci: tie väzenkyne sú veľmi vďačné tomu, kto sa za ne modlí. A keď sa modlíme, prosme milosti od Boha pre zásluhy Ježiša Krista, pretože nám dáva na vedomie, že o čokoľvek budeme prosiť Boha v jeho mene, všetko nám dá: Veru, veru, hovorím, keď budete v mojom mene prosiť Otca o niečo, dá vám to.¹⁸⁶

Môj Bože, najmä o túto milosť ťa dnes prosím pre zásluhy Ježiša Krista; daj, aby som sa vždy vo svojom živote a najmä v čase pokúšenia odporúčal tebe a dúfal v tvoju pomoc pre lásku Ježišovu a Máriinu. Svätá Panna, vypros mi túto milosť, od ktorej závisí moja spása.

8. RAZ UMRIEM

Pre večné spasenie je veľmi užitočná spomienka často si hovoriť: Raz umriem. Cirkev každoročne na Popolcovú stredu veriacim to pripomína: Pamätaj, človeče, že si prach a na prach sa obrátiš. Ale túto pravdu o smrti nám i cez rok veľmi často pripomínajú či už cintoríny, ktoré vidíme pri cestách, pohrebné sprievody alebo zádušné omše v kostoloch.

Najcennejšie veci, ktoré si pustovníci odnášali do svojich jaskýň, boli kríž a umrlčia lebka: kríž, aby im pripomínal lásku, ktorú nám preukázal Ježiš Kristus, a lebka, aby im pripomínala deň ich smrti. A takto vytrvali v pokání až do konca svojich dní; a keď chudobní umierali na púšti, umierali spokojnejšie ako panovníci vo svojich kráľovských palácoch.

Koniec prichádza, prichádza koniec.¹⁸⁷ Na tejto zemi jeden žije viac, druhý menej; ale pre každého prv či neskôr príde koniec; a v tomto konci, ktorým bude chvíľa smrti, nič iného nás nepoteší iba to, že sme milovali Ježiša Krista a že z lásky k nemu sme trpezlivo znášali trápenia tohto života. Vtedy nás veru nepotešia ani nadobudnuté bohatstvo ani získané pocty ani prežité rozkoše. Všetka veľkosť tohto sveta nielen že nepoteší umierajúcich, ale spôsobí im muky; a čím viac sa o ňu starali, tým väčšie budú ich muky. Sestra Margita od svätej Anny, bosá karmelitánka, dcéra cisára Rudolfa II., povedala: V hodine smrti kráľovstvá nemajú ceny.

Ach, koľkým svetárom sa stáva, že vtedy, keď sa najviac zháňajú za ziskom, majetkom a úradmi, zvesť o smrti im vraví: Zriadiť si svoj dom, pretože umrieš a nebudeš žiť.¹⁸⁸ Vážený pán, je čas, aby ste pamätali na testa-

ment, pretože ste chorý! Ó Bože, aké muky asi pocíti ten, ktorý už-už vyhráva spor, už-už sa má stať majiteľom paláca alebo majetku, keď od kňaza počuje, že mu prišiel odporúčať dušu Bohu: Duša kresťanská, odíď z tohto sveta! Vyjď z tohto sveta a choď vydať počet Ježišovi Kristovi! Ale teraz nie som dobre pripravený. Čo na tom? Teraz musíš odísť.

Ach, môj Bože, osvieť ma, daj mi silu tak prežiť život, ktorý mi zostáva, aby som ti slúžil a miloval Ťa! Keby som teraz musel zomrieť, neumrel by som spokojne, umrel by som s nepokojom. Čo teda čakám? Aby ma smrť vzala vo veľkom nebezpečenstve pre moje večné spasenie? Pane, ak som bol bláznom v minulosti, nechcem ním byť i naďalej. Teraz sa dávam celkom tebe, prijmi ma a pomôž mi svojou milosťou.

Slovom pre každého príde koniec a s koncom príde tá rozhodná chvíľa, že sa ocitnem v šťastnej alebo nešťastnej večnosti: Ó chvíľa, od ktorej závisí večnosť! Kiež by všetci mysleli na túto veľkú chvíľu a na účtovanie z celého života, ktorému sa podrobia pred Sudcom. Kiež by boli múdri a porozumeli a predvídali posledné veci.¹⁸⁹ Istotne by sa nestarali o hromadenie peňazí, o to, aby sa stali veľkými v tomto živote, ktorý skončí, ale dbali by o to, aby sa stali svätými a veľkými

v tom druhom živote, ktorý sa nikdy nekončí.

Ak teda máme vieru a veríme, že je smrť, súd a večnosť, usilujeme sa v dňoch, ktoré nám zostávajú, žiť iba Bohu. A preto usilujeme sa žiť ako pútnici na tejto zemi v povedomí, že čochvíľa ju budeme musieť opustiť. Žíme vždy s výhľadom na smrť a vo veciach tohto života voľme si robiť to, čo by sme urobili vo chvíli smrti. Všetky zemské veci alebo opustia nás alebo my opustíme ich. Počujme Ježiša Krista, ktorý nám hovorí: Shromažďujte si poklady v nebi, kde ich ani hrdza ani moľ neničia.¹⁹⁰ Opovrhujme zemskými pokladmi, ktoré nás nemôžu uspokojiť a rýchle sa pomínú, a získavajme si poklady v nebi, ktoré nás urobia blaženými a nikdy nepominú.

Aký som biedny, Pane, že pre zemské veci som sa toľko ráz odvrátil od teba, nekonečného dobra! Poznám svoje bláznovstvo, keď v minulosti som sa usiloval získať veľké meno a nadobudnúť majetok vo svete. Chcem, aby odteraz mojím majetkom bolo iba milovať teba a vždy konať tvoju vôľu. Ježišu môj, zbav ma túžby ukazovať sa, daj, aby som miloval opovrhovanie a skrytý život. Daj mi silu, aby som si odoprel všetko, čo sa ti nepáči. Daj, aby som pokojne prijal neduhy, prenasledovanie, opustenosť a všetky križe,

ktoré na mňa sosielaš. Ó kiež by som mohol umrieť z lásky k tebe opustený od všetkých, ako ty si umrel za mňa! Svätá Panna, tvoj prihovor môže mi vyprosiť opravdivé šťastie, ktoré pozostáva z nesmiernej lásky k tvojmu Synovi; nuž pros za mňa, spolieham sa na teba.

9. PRÍPRAVA NA SMRŤ

Smrť je istá: Je ustanovené, že ľudia raz umrú.¹⁹¹ Naproti tomu nieistý je čas a akosť našej smrti. Preto nás Ježiš Kristus upozorňuje: Buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani nenazdáte.¹⁹² Hovorí buďte pripravení, preto na spasenie nestačí pripravovať sa na smrť vtedy, keď smrť prichádza, ale je potrebné, aby sme vtedy boli pripravení prijať ju tak a v takej podobe, v akej sa nám nanúti. Preto je užitočné, aby každý aspoň raz do mesiaca opakoval tieto slová:

Bože môj, som ochotný prijať takú smrť, akú mi ty určíš. Prijímam ju už odteraz a obetujem ti svoj život na počesť tvojej veľbnosti a aj ako pokánie za svoje hriechy. Súhlasím s tým, aby toto moje telo, pre ukávanie ktorého som ťa toľko obdržal, zožraly červy a aby sa obrátilo na prach.

Ježišu môj, spájam bolesti a agóniu, ktorú vtedy budem musieť podstúpiť, s bolesťami a agóniou, ktorú si ty, môj Spasiteľ, podstúpil na svojom tele. Prijímam smrť so všetkými okolnosťami, ktoré ty chceš; prijímam čas, po mnohých rokoch alebo onedlho; prijímam spôsob, na posteli alebo mimo nej, s predtuchou či náhle, v bolestnej alebo menej bolestnej chorobe, ako sa tebe páči. Vo všetkom sa odovzdávam do tvojej svätej vôle. Daj mi silu zniesť všetko trpezlivo.

Čo dám Pánovi za všetko, čo mi dal? Ďakujem ti, Bože môj, predovšetkým za dar viery, a vyhlasujem, že chcem umrieť ako syn katolickej Cirkvi. Ďakujem ti, že si ma nenechal umrieť vtedy, keď som bol v hriechu, a že si mi toľko ráz milosrdne odpustil. Ďakujem ti za toľké osvietenia a milosti, ktorými si sa usiloval pritiahnúť ma do svojej lásky.

Prosím ťa, aby si mi dal umrieť po prijatí sviatosti umierajúcich, aby som spojený s tebou predstúpil pred tvoju súdnu stolicu. Nezasluhujem si počuť z tvojich úst: Správne, sluha dobrý a verný! Keďže si bol nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím; vojdí do radosti svojho pána.¹⁹³ Nezasluhujem, pretože v ničom som ti nebol dokonale verný,

ale tvoja smrť mi dáva nádej, že ma pripustiš do neba, aby som ťa tam večne a všetkými silami miloval.

Moja ukrižovaná láska, zmiluj sa nado mnou, pozri na mňa s tou láskou, s ktorou si na mňa hľadela s križa, keď si pre mňa umierala. Nespomínaj, Pane, zločiny mojej mladosti a moju nevedomosť. Hriechy mi naháňajú strach, ale útechu mi poskytuje ten križ, na ktorom ťa vidím umretého z lásky ku mne: Hľa, drevo križa, na ktorom visela spása sveta. Túžim skončiť svoj život, aby som ťa prestal obťažovať; nuž pre krv vyliatu za mňa odpusť mi všetky urážky prv, než príde smrť. Ó krv nevinného, smy škvrny kajúceho.

Ježišu môj, túlim sa k tvojmu križu a bozkávam rany tvojich svätých nôh, do ktorých chcem vdýchnuť svoju dušu. Nuž neopusť ma v tej poslednej chvíli: Teba teda prosíme, príď na pomoc svojim služobníkom, ktorých si drahou krvou vykúpil. Milujem ťa z celého srdca, milujem ťa viac než seba samého a ľutujem z celej duše, že som tebou v minulosti pohŕdal. Pane, ja som bol stratený, ale ty svojou dobrotou si ma vyslobodil zo sveta; prijmi teda už odteraz moju dušu pre tú chvíľu, v ktorej opustím zem; preto so svätou Agatou ťa prosím: Pane, pretože si ma zbavil

lásky k svetu, prijmi moju dušu. V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky; vykúpil si ma, Pane Bože pravdy.

Ó svätá Panna, pomôž mi vo chvíli mojej smrti. Svätá Mária, Matka Božia, pros za mňa hriešneho teraz i v hodinu smrti mojej; v teba, Pani, som dúfal, nebudem zahanbený naveky. Ochranca môj, svätý Jozef, vypros mi svätú smrť; môj anjel strážca, svätý Michal archanjel, bráňte ma pred peklom v poslednom boji. Svätí moji orodovníci, všetci nebeskí svätí, pomôžte mi v poslednej chvíli. Ježiš, Mária a Jozef, stojte pri mne v hodinu mojej smrti.

10. KTO MILUJE BOHA, NEMUSÍ SA BÁŤ SMRTI

Prečo by sa mal báť smrti ten, kto je v milosti? Kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh v ňom.¹⁹⁴ Kto teda miluje Boha, je istý jeho milosťou a pri smrti je istý, že ho pôjde požívať naveky do kráľovstva blažených; a taký sa bude musieť báť smrti?

Dávid však povedal: A nevstupuj na súd so svojim sluhom, pretože pred tvojou tvárou nebude ospravedlnený nikto živý.¹⁹⁵ Ale to značí, že nikto si nesmie nárokovať, aby bol spa-

sený pre svoje zásluhy, pretože okrem Ježiša a Márie nikto nemôže povedať, že by cez celý svoj život bol bez hriechu; ale nemusí sa báť smrti, ak naozaj ľutuje svoje viny a spolieha sa na zásluhy Ježiša Krista, ktorý prišiel na zem spasť hriešnikov: Syn človeka totiž prišiel spasť, čo bolo zahynulo.¹⁹⁶ A naozaj umrel a vylial všetku svoju krv, aby spasil hriešnikov. Krv Ježiša Krista, hovorí apoštol, rozpráva lepšie v prospech hriešnikov ako krv Ábelova proti Kainovi, ktorý ho zabil: Vy ste sa však priblížili... k Prostredníkovi Ježišovi, aby ste boli pokropení krvou, ktorá volá hlasnejšie ako Ábelova.¹⁹⁷

Je pravda, že bez Božieho zjavenia nikto nemôže mať neomylnú istotu o svojom spasení, ale predsa môže mať morálnu istotu o ňom ten, kto sa celým srdcom oddal Bohu a je hotový radšej stratiť všetko, i život, než Božiu milosť. Táto istota sa zakladá na Božom prisľúbení: niet nikoho, hovorí Písmo sväté, kto by vložil svoju nádej do Boha a bol zatratený: Ani jeden, ktorý dúfal v Pána, nebol zahanbený.¹⁹⁸ Boh na veľmi mnohých miestach vyhlasuje, že nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a spasil: Či mojou vôľou je smrť bezbožníka, vraví Pán Boh, a nie aby sa obrátil od svojich zlých ciest a žil?¹⁹⁹ Na inom mieste tvrdí to isté a pridáva prisá-

hu: Ako žijem, vraví Pán Boh, nechcem smrť bezbožníka, ale aby sa obrátil a žil.²⁰⁰ A na tom istom mieste Boh sa sťažuje na tých závrtdlivých hriešnikov, ktorí nechcú zanechať hriech a chcú byť zatratení, a vraví: A prečo by ste mali hynúť, dom Izraelov? A tým, čo ľutujú spáchané zlo, sľubuje, že chce zabudnúť na všetky ich previnenia: Ak však bezbožník bude robiť pokánie... bude žiť; zabudnem na všetky jeho neprávosti, ktorých sa dopustil.²⁰¹

Celkom určitým znakom dosiahnutého odpustenia je pre hriešnika nenávisť k spáchaným hriechom. Istý svätý otec hovorí, že si môže byť istý odpustenia ten, kto s pravdou hovorí: Znenávidel a zošklivil som si nepravosť.²⁰² Rovnako istým znakom dosiahnutej milosti je vytrvať v dobrom živote dlho po hriechu. Veľkými znakmi, že sme v milosti, je aj pevné odhodlanie stratiť radšej život, než Božie priateľstvo; a konečne i veľká túžba milovať Boha a vidieť ho milovaného od druhých, a pocit bolesti, ak ho vidíme urážať.

Ale ako to, že niektorí veľkí svätí i keď sa celkom oddali Bohu, i keď viedli umŕtvený život a zriekli sa všetkých zemských dohier, pri smrti predsa pociťovali veľký strach pri myšlienke, že sa musia zjaviť pred Kristom ako sudcom? Odpovedám, že len niekoľko

svätých pri smrti pociťovalo tento strach, pretože Boh chcel, aby sa takto očistili od nejakého zvyšku hriechu skôr než by vstúpili do blaženej večnosti; ale, hovoriac všeobecne, všetci svätí umierali s veľkým pokojom a s veľkou túžbou umrieť, aby mohli ísť vidieť Boha. Ak hovoríme o strachu o spasenie, rozdiel medzi umierajúcimi hriešníkmi a svätcami je: hriešnici zo strachu prechodia do zúfalstva; svätí zo strachu prechádzajú do dôvery a tak umierajú v pokoji.

Preto každý, kto má záruky, že je v milosti Božej, má túžiť po smrti a opakovať modlitbu, ktorú nás naučil Ježiš Kristus: Príď kráľovstvo tvoje; a máme veselo prijať smrť, keď príde, a pre oslobodenie sa od hriechov tak opúšťať zem, na ktorej nežijeme bez previnení, ako by sme išli vidieť Boha z tváre do tváre a milovať ho všetkými silami do kráľovstva lásky.

Môj milovaný Ježiš a môj sudca, keď ma budeš súdiť, zmiluj sa a nepošli ma do pekla. V pekle by som ťa už nemohol milovať, ba musel by som ťa navždy nenávidieť; a ako môžem nenávidieť teba, ktorý si taký milý a ktorý si ma tak veľmi miloval? Túto milosť si ja za svoje hriechy nezasluhujem; ale ak ju nezasluhujem ja, zaslúžil si mi ju ty svojou krvou, ktorú si s toľkou bolesťou vyli

za mňa na kríži. Slovom, Sudca môj, spôsob mi hocakú bolesť, ale nezbavuj ma možnosti milovať Ťa. Ó Matka Božia, vidiš nebezpečenstvo, v ktorom sa nachádzam. že totiž budem odsúdený a nebudem už môcť milovať tvojho Syna, ktorý si zasluhuje nekonečnú lásku; pomôž mi a maj so mnou zľutovanie.

11. NAŠA SPÁSA JE V KRÍŽI

Hľa, drevo kríža, na ktorom visela spása sveta, tak spieva svätá Cirkev na Veľký piatok. V kríži je naša spása, naša sila proti pokušeniam, odtrhnutie sa od zemských radostí; v kríži je pravá láska k Bohu. Treba sa teda odhodlať niesť trpezlivo ten kríž, ktorý nám posiela Ježiš Kristus a umrieť na ňom z lásky k Ježišovi Kristovi, ako on umrel na svojom z lásky k nám. Niet inej cesty, aby sme mohli vstúpiť do neba, ako odovzdať sa útrapám až do smrti.

A toto je prostriedok, aby sme našli pokoj aj v utrpení. Pýtam sa: keď príde kríž, aký prostriedok máme na to, aby sme nestratili pokoj, ak nie prispôsobenie sa vôli Božej? Ak nepoužijeme tento prostriedok, chcďme, kam chceme, robme, čo môžeme, jednako sa nebudeme môcť vyhnúť farche kríža Naproti

tomu, ak ho ponesieme s dobrou vôľou, zavedie nás do neba a dá nám pokoj na tejto zemi.

Čo robí ten, kto odmieta kríž? Zväčšuje si jeho farchu; ale kto ho prijme a nesie trpezlivo, zľahčuje si jeho farchu a tá farcha sa mu obráti na útechu, pretože Boh zahŕňa milosťami všetkých tých, čo s dobrou vôľou nesú kríž, aby sa mu páčili. Prirodzene, utrpenie nie je milé, ale božská láska, keď pakuje v srdci, mu ho urobí príjemným.

Ó keby sme sa zamysleli nad šťastím, ktoré budeme požívať v nebi, ak sme verní Bohu v nesení útrap a ak sa neponosujeme na Boha, ktorý na nás utrpenie posiela, ale hovoríme s Jóbom: To mi buď útechou, že hoc ma bolesťou trápi, neprotirečím slovám Svätého.²⁰³ A ak sme hriešnikmi a zaslúžili sme si peklo, útechou v útrapách, čo na nás príde, má nám byť to, že vidíme, ako nás Boh v tomto živote trestá, pretože to je bezpečný znak, že Boh nás chce oslobodiť od večného trestu. Beda tomu hriešnikovi, ktorému sa na tejto zemi dobre vodi.

Kto má nejaké trápenie, nech pozrie do pekla, ktoré si zaslúžil, pretože takto sa mu každé utrpenie bude zdať ľahším.

Ak sme teda spáchali hriechy, toto má byť našou ustavičnou modlitbou k Bohu: Pa-

ne. tráp ma bolesťou, ale prosím Ťa, aby si mi súčasne dal i silu trpieť trpezlivo. aby som nevzdoroval tvojej svätej vôli a aby som neprotirečil rečiam Svätého; a vo všetkom ma podrob svojej vôli, aby som vždy hovoril s Ježišom Kristom: Áno, Otče, lebo tak sa ti to páčilo.²⁰⁴ Pane, tak sa ti páčilo, tak nech bude.

Duša, v ktorej panuje láska k Bohu, nehľadá iné ako Boha. Ak človek dá všetko bohatstvo svojho domu za lásku, nebude ho pokladať skoro za nič.²⁰⁵ Kto miluje Boha, opovrhne všetkým a zrieka sa všetkého. čo mu nepomáha milovať Boha; a za dobré skutky, ktoré koná, za všetky svoje pokánia a námahy pre slávu Božiu nehľadá útechu a duchovné slasti; stačí mu vedomie. že Boh má v ňom záľubu. Slovom usiluje sa vždy a vo všetkom zaprieť seba samého a zriecť sa každej svojej radosti; a potom sa ničím nechvástá ani sa nenadáva, ale nazýva sa sluhom; a kladie sa na posledné miesto a odovzdáva sa do rúk Božej vôle a milosrdenstva.

Treba zmeniť prichuť, aby sme sa stali svätými. Ak nedosiahneme to. aby sa nám sladké zdalo trpkým a trpké sladkým. nebudeme sa môcť nikdy dokonale spojiť s Bohom. V tom je všetka naša bezpečnosť a dokonalosť, že znášame odovzdane všetky protiven-

stvá, malé i veľké, ktoré na nás denne doliehajú. A treba ich znášať pre tie spravodlivé cieľe, pre ktoré Pán chce, aby sme ich niesli, to jest 1. aby sme sa očistili od spáchaných hriechov; 2. aby sme si zaslúžili večný život: 3. aby sme sa zaľúbili Bohu, ktorý je hlavným a najvznešenejším cieľom, aký môžeme mať pri svojich skutkoch.

Preto ponúkame sa vždy Bohu niesť každý kríž, ktorý nám posiela a usilujeme sa byť vždy hotoví znášať každé trápenie z lásky k nemu, aby sme, keď na nás príde, boli hotoví prijať ho so slovami, ktoré povedal Ježiš Kristus svätému Petrovi, keď ho židia chytili v Getsemanskej záhrade. aby ho odvedli na smrť: Vari by som nemal vypíť kalich, ktorý mi dal Otec?²⁰⁶ Boh mi posiela tento kríž pre moje dobro, a ja mu poviem, že ho nechcem?

A keby sa nám farcha takého kríža zdala veľmi ťažká, uchýľme sa hneď k modlitbe, lebo Boh nám dá silu zniesť ho záslužne. A spomeňme si na to, čo hovorí svätý Pavol; že každé trápenie tejto zeme, nech je hocako tvrdé, nie je úmerné sláve, ktorú nám Boh pripravuje v budúcom živote. Utrpenia terajšieho času nie sú rovné sláve, v ktorej sa máme zjaviť.²⁰⁷ Oživme teda vieru, keď nás utrpenie tlačí; pozrime sa najprv na Ukrižovaného, ktorý z lásky k nám umiera na kríži;

a potom sa pozrime na nebo a na dobrá, ktoré Boh chystá tým, čo trpia z lásky k nemu, lebo vtedy nebudeme nariekať, ale poďakujeme mu za muky, ktoré nám spôsobuje, a budeme ho prosiť, aby nám dal trpieť ešte viac. Ó, ako sa tešia svätí v nebi nie preto, že sa im dostalo pôct a radostí na zemi, ale preto, že trpeli pre Ježiša Krista. Všetko, čo pomínie, je malé; veľké je len to, čo je večné a čo nikdy nepomíne.

Ako ma teší, Ježišu môj, to, čo od teba počujem: Obráťte sa ku mne a ja sa obrátim k vám.²⁰⁹ Ja pre stvorenie a svoje biedne chůtky som ňa opustil; teraz upúšťam všetko a obraciam sa k tebe; a som si istý, že ma neodoženieš, ak ňa chcem milovať. lebo mi hovoríš, že si hotový ma prijať: obrátim sa k vám. Prijmi ma teda do svojej milosti a daj mi poznať veľké dobro, ktorým si, a lásku, ktorú si mi preukázal, aby som ňa už viac neopustil. Ježišu môj, odpusť mi, milovaný môj, odpusť mi, láska moja, odpusť mi všetky neprijemnosti, ktoré som ti spôsobil. Daj mŕ svoju lásku a potom rob so mnou, čo sa ti páči. Trestaj ma, koľko chceš, zbav ma všetkého, ale nezbav ma teba. I keby mi celý svet ponúkol svoje dobrá, chcem iba teba a nič viac. Ó Mária, odporúčaj ma svojmu Synovi; on ti dá, o čo ho prosíš.

12. JEŽIŠU KRISTOVI JE MILÉ, AK TRPÍME Z LÁSKY K NEMU

Kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba, vezme každodenne svoj kríž a nasleduje ma!²⁰⁹ Nad týmito slovami Ježiša Krista sa tu treba lepšie zamyslieť. Vraví: Kto chce ísť za mnou, nehovorí: ísť ku mne, ale za mnou. Pán chce, aby sme išli za ním, treba nám teda ísť tou istou cestou, cestou ťnistou a bolestnou, akou išiel on. On ide popredku a nezastaví sa dotiaľ, kým nepríde až na Kalváriu, kde umiera, preto ak ho milujeme, musíme ho nasledovať až do svojej smrti. A preto je potrebné, aby každý z nás zaprel sám seba, to jest aby odoprel samému sebe to, čo od neho žiada samoláska, ale čo sa nepáči Ježišu Kristovi.

Okrem toho hovorí: Nech vezme každodenne svoj kríž a nasleduje ma. Uvážme jedno po druhom tieto posledné slová: Nech vezme: málo je platné niesť kríž násilne, všetci hriešnici ho nesú, ale bez zásluhy; aby sme ho niesli záslužne, treba ho vziať s radosťou. Kríž: pod menom kríža sa rozumie každé utrpenie, ktoré Ježiš Kristus nazýva krížom, aby ho toto meno urobilo sladkým pri myšlienke, že on musel umrieť na kríži z lásky k nám. Hovorí svoj; niektorí, keď sa im dostane

nejakej duchovnej útechy, sú hotoví trpieť to, čo trpeli mučeníci; ale potom nemôžu zniesť bolesť hlavy, priateľovu nepozornosť, obťažovanie príbuzného. Brat, sestra moja, Boh nežiada od teba, aby si trpel muky mučeníkov, ale žiada, aby si trpezlivo znášal tú bolesť, to opovrhovanie, to obťažovanie. Niektorá mniška by chcela ísť trpieť na púšť chcela by robiť veľké pokánie, ale zatiaľ nemôže zniesť predstavenú alebo niektorú spolusestru; ale Boh chce, aby niesla kríž, ktorý na ňu položil, a nie ten, ktorý by ona chcela niesť.

Hovorí každodenne; niektorí prijímajú kríž zpočiatku, keď na nich príde; ale keď trvá dlhšie, hovoria: Teraz už nevládzem. Ale Boh chce, aby si ho i ďalej niesol trpezlivo, i keby si ho musel niesť ustavične až do smrti. V čom teda spočíva spása a dokonalosť? Spočíva v splnení týchto troch slov: Nech zaprie, zapríme nemiestnu samolásku. Nech vezme, prijmime kríž, ktorý nám posiela Boh. Nech nasleduje, kráčajme v šľapajach Ježiša Krista až do smrti.

Je potrebné, aby sme boli presvedčení, že Boh nás preto necháva na svete, aby sme niesli kríže, ktoré nám posiela; a v tom je zásluha nášho života. Preto náš Spasiteľ, nakoľko nás miluje, prišiel na túto zem nie uží-

vať, ale trpieť, aby sme šli po jeho stopách: Na to ste aj povolani, aby ste kráčali v šľapajach Kristových, ktorý trpel za vás a dal vám príklad.^{2:10} Pozrime naňho, ako kráča napred so svojím krížom, aby nám kliesnil cestu, po ktorej musíme ísť za ním, ak sa chceme spasíť. Preto veľmi pomáha v každom trápení povedať Ježišu Kristovi: Pane, chceš, aby som niesol tento kríž? Áno, prijímam ho a chcem ho niesť, dokiaľ sa ti to bude líbiť.

Mnohé duše rady počúvajú, keď sa hovori o modlitbe a o pokoji, o láske k Ježišovi Kristovi, ale neradi počujú o kríži a o utrpení. Milujú ho len dotiaľ, kým duje vietor duchovnej pohody; ale keď prestane a príde nejaké protivienstvo alebo bezútecha, v ktorých sa Pán skryje, aby ich skúšal, a zbavuje ich zvyčajnej útechy, nechajú modlitbu, sv. prijímania, umŕtvovanie, oddajú sa smútku a vlačnosti a vyhľadávajú zemské záľuby. Tieto duše milujú viac seba ako Ježiša Krista; naproti tomu tie duše, ktoré ho nemilujú láskou, čo sleduje záujem útechy, ale láskou čistou a len preto, že je hoden lásky, nevynechávajú zvyčajné pobožnosti, i keby sa ich chytala hocaká suchopárnosť a clivosť, a uspokojujú sa s vedomím, že sa páčia Bohu. A ponúkajú sa znášať tú bezútechu do smrti a cez celú večnosť, ak by to Boh chcel. Ježiš Kristus

(hovori sv. František Saleský), je priam taký milý v úteche ako v opustenosti. Duše zaľúbené do Boha nachádzajú svoju útechu a sladkosť v utrpení, vo vedomí, že trpia z lásky k nemu, a vravia:

Môj milý Pane, aké je sladké
pre milujúceho trpieť pre teba!
Kiež by som umrel z lásky k tebe,
Ježišu môj, čos' umrel za mňa.

Toto, ba viac než toto si od nás zasluhuje Ježiš Kristus, ktorý si vyvolil život útrap a bolestnú smrť bez najmenej úľavy z lásky k nám, aby nám dal na vedomie, že ak ho chceme milovať, musíme ho milovať tak ako on miloval nás. Ó aká milá je Ježišu Kristovi duša, ktorá trpí a miluje ho. Ó akým božským darom, darom nad všetky dary je milovať v utrpení a trpieť v milovaní.

Môj Ježišu, len ty si nás mohol naučiť týmto zásadám spásy, ktoré sa celkom protivia zásadám sveta, a len ty nám môžeš dať silu, aby sme križe niesli trpezlivo; neprosím ťa, aby si ma vyňal z utrpenia; len ťa prosím, aby si mi dal silu trpieť trpezlivo a odovzdať. Večný Otče, tvoj Syn nám sľúbil, že o čokoľvek budeme prosiť v jeho mene, všetko nám dáš: Veru, veru, vravím vám, že ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá

vám to.²¹¹ Hľa, o čo ťa prosíme: daj nám milosť znášať trpezlivo útrapy tohto života, vyslyš nás pre lásku k Ježišu Kristovi. A ty, Ježišu môj, odpusť mi všetky urážky, ktorých som sa dopustil tým, že som nechcel byť trpezlivý v trápeniach, ktoré si mi poslal. Daj mi svoju lásku, lebo ona mi dá silu znášať všetko z lásky k tebe. Zbav ma všetkého, všetkého pozemského dobra, príbuzných, priateľov, telesného zdravia, každej útechy; zbav ma aj život, ale nezbavuj ma svojej lásky. Daj mi teba a nežiadam si nič viac. Najsvätejšia Panna, vypros mi stálu lásku k Ježišovi Kristovi až do smrti.

13. BOŽIA LÁSKA VŠETKO PREMÁHA

Silné je ako smrť milovanie.²¹² Tak ako smrť nás odtrhuje od všetkých zemských dober, od bohatstva, od hodností, príbuzných, priateľov a od všetkých svetských radostí, tak láska k Bohu, keď panuje v srdci, oberá ho o náklonnosť k týmto pomiňajúcim dohrám. Preto sa svätí zbavovali všetkého. čo im ponúkal svet, zriekli sa majetku, popredných úradov a celého svojho vlastníctva, a utekali na púšte a do kláštorov, aby mysleli iba na lásku k Bohu.

Duša nemôže byť bez toho, aby nemilovala alebo Stvoriteľa alebo stvorenia. Pozrime na dušu, ktorá potlačila v sebe každú zemsú lásku, a nájdeme ju naplnenú láskou Božou. Chceme vedieť, či sme všetci Boží? Skúmajme sa, či sme sa odtrhli od každej zemskej veci.

Niektorí sa ponosujú, že vo svojich pobožnostiach, modlitbách, prijímaniach, návštevách Svätosti Oltárnej nenachodia Boha; tým vraví sv. Terézia: Odtrhni si srdce od stvorenií a potom hľadaj Boha a nájdeš ho. Nepocítiš vždy duchovnú slasť, ktorú Pán na tejto zemi nedáva svojim miláčkom ustavične, ale len zavše, aby im dal ochutnať tú nesmiernu rozkoš, ktorú im pripravuje v nebi; ale dáva im zakúsiť vnútorný pokoj, ktorý prevyšuje všetky smyselné rozkoše: Pokoj boží, ktorý prevyšuje každú predstavu.²¹³ A akú väčšiu rozkoš môže pocítiť duša zaľúbená do Boha, než keď s opravdivou láskou môže povedať: Boh môj a moje všetko? Svätý František Assiský bol celú noc v nebeskom vytržení a stále opakoval tieto slová: Boh môj a moje všetko.

Silné je ako smrť milovanie Keby sme videli mŕtveho odnášať si niečo zo zeme, bol by to znak, že nie je mŕtvy: smrť zbavuje všetkého. Kto teda chce byť celkom Boží, musí opustiť všetko; kto si niečo ponechá,

dáva na javo, že jeho láska k Bohu nie je dokonalá, ale slabá.

Božia láska nás obera o všetko. Páter Segneri mladší, veľký sluha Boží povedal: Láska k Bohu je milý zlodej, ktorý nás oberá o všetky zemské veci. Iný sluha Boží rozdal chudobným všetok svoj majetok: keď sa ho pýtali, kto ho priviedol na toľkú chudobu, vytiahol si z vrecka evanjelium a povedal: Hľa, toto ma obralo o všetko.

Slovom Ježiš Kristus chce mať celé naše srdce a nechce spoločníkov. Svätý Augustín píše, že rímsky senát odoprel uctievať Ježiša Krista v počte svojich bohov a tvrdil, že Kristus je pyšný Boh, lebo chce byť sám uctievaný; a je to tak: keďže je jediným našim pánom, má právo žiadať, aby sme iba jeho uctievali a milovali čistou láskou.

Svätý František Saleský vraví, že čistá láska k Bohu stravuje všetko, čo nie je Boh. Keď sa teda v našom srdci zjavi nejaká náklonnosť, ktorá nie je Boh ani pre Boha, treba ju hneď zahnať slovami: Choď, tu pre teba niet miesta. V tom spočíva celé to odriekanie, ktoré nám Spasiteľ toľko odporúča, ak chceme byť celkom jeho; celé, to jest všetkého a najmä príbuzných a priateľov. Koľkí sa nestanú svätí, pretože sa chcú páčiť ľuďom! Dávid hovorí, že tými, čo sa páčia

ľuďom, opovrhne Boh: Tí, čo sa páčia ľuďom, sú zahanbení, lebo Boh nimi opovrhol.²¹⁴

Ale nadovšetko treba sa zriecť seba samého premožením sebalásky. Prekliata sebaláska, lebo sa mieša do všetkého; mieša sa do našich najsvätejších prác, aby hľadala vlastnú slávu a vlastnú radosť! Kofki kazatelia a spisovatelia strácajú preto všetky svoje námahy! Často aj do modlitby, do duchovného čítania alebo do sv. prijímania sa vkráda nejaký nečistý cieľ, napr. aby nás videli, aby sme cítili duchovnú slasť.

Treba teda dať pozor a poraziť tohto nepriateľa, ktorý nás okráda o najkrajšie skutky. Preto sa treba zbaviť (pokiaľ možno) toho, čo sa nám najviac páči: zriecť sa tej prechádzky práve preto, že sa nám páči; treba slúžiť tej nevďačnej osobe práve preto, že je nevďačná; vypíť ten trpký liek práve preto, že je trpký. Samoláska nám nahovára, že nie je dobrá vec, v ktorej nemôže nájsť uspokojenie. Ale kto chce patriť celkom Bohu, ten vtedy, keď mu ide o milú vec, musí sa premôcť a povedať si: Nech stratím všetko, len nech sa ľúbim Bohu.

Ostatne vo svete nik nie je spokojnejší ako ten, kto opovrhne všetkými dobrami sveta. Čím lepšie sa niekto zbaví takých dohier, tým sa stáva bohatším na Božie milosti.

Takto vie Pán odmeniť tých svojich verných, čo ho milujú. Ale, Ježišu môj, ty poznáš moju slabosť, a ty si sľúbil, že pomôžeš tomu, kto v teba dôveruje. Pane, milujem ťa, dôverujem v teba, daj mi silu a urob ma celkom svojím. Dôverujem aj v teba, o sladká moja zastankyňa, Mária.

14. O POTREBE VNÚTORNEJ MODLITBY

Vnútorňá modlitba je potrebná predovšetkým preto, aby sme mali svetlo na ceste, ktorou ideme do večnosti. Večné pravdy sú duchovné veci, ktoré nevidíme telesnými očami, ale iba uvažovaním mysle. Kto sa nemodlí, ten ich nevidí, a preto ťažko kráča po ceste spásy. Okrem toho, kto sa nemodlí, nepozná svoje chyby a preto svätý Bernard hovorí, že sa ich nehrozí; tak iste nevidí nebezpečenstvá svojho spasenia, v ktorých sa nachodí, a preto sa im usiluje vyhýbať. Ale tomu, kto sa modlí, hneď vystúpi pred oči jeho chyby a nebezpečenstvá zatratenia; a keď ich vidí, usiluje sa ich odstrániť. Svätý Bernard hovorí, že rozjímanie reguluje náklonnosti, dáva smer skutkom a napráva chyby.

Po druhé bez modlitby nemáme sily pre-

máhať pokušenia a cvičiť sa v čnosti. Svätá Terézia povedala, že kto zanedbáva modlitbu, nepotrebuje diablov, aby ho zanesli do pekla, lebo tam ide sám. A príčina toho je, že bez vnútornej modlitby nie je naša modlitba prosbou. Boh má dobrú vôľu rozdávať svoje milosti, ale sv. Gregor hovorí, že chce, aby sme ho prosili a tak prinútili dávať ich pre naše modlitby. Ale bez modlitby nebude mať sily odporovať nepriateľom a nedostaneme vytrvalosť v dobrom. Monsignore Palafox napísal: Ako nám Pán môže dať vytrvalosť, ak ho o ňu neprosíme? A ako ho o ňu môžeme prosiť bez modlitby? Naproti tomu kto sa modlí, ten je ako stromček zasadený pri potoku, preto vždy bude rásť.

K tomu modlitba je taká príjemná pec, v ktorej duše zapaľujeme láskou k Bohu: V mojom rozjímaní sa zapaľuje oheň.²¹⁵ Svätá Katarína z Bologne povedala: Modlitba je puto, ktoré viaže dušu s Bohom. Voviedol ma Kráľ do vinárne a viedol ma láskou.²¹⁶ Táto vináreň je modlitba, v ktorej duša sa tak opája láskou k Bohu, že skoro stráca smysel pre svetské veci; vidí iba to, čo sa páči milovanému, hovorí iba o milovanom a chce počuť rozprávať len o milovanom: každý iný rozhovor ju nudí a zarmucuje. Duša v modlitbe sa uťahuje, aby bola len sama s Bohom, a po-

vznáša sa nad seba. Bude sedieť osihotený a mlčať, pretože sa povzniesie nad seba.²¹⁷ Žalm hovorí: bude sedieť: duša sedením, to jest tým, že zastane v modlitbe, aby uvažovala, aký je Boh milý a aká veľká je láska, ktorú jej preukazuje, okúsi Boha, naplní si myseľ svätými myšlienkami, odlúči sa od pozemských náklonností, podľahne veľkej túžbe stať sa svätou a nakoniec sa odhodlá oddať sa celkom Bohu. A kde robili svätí najväčkodušnejšie rozhodnutia, ktoré ich povzniesly na vznešený stupeň dokonalosti, ak nie v modlitbe? Počujme, čo povedal o duši sv. Ján z Kríža, keď hovoril o vnútornej modlitbe:

Tu som sa oduševňovala,
tu som sa naučila veľmi chutnú náuku,
tu som sa celkom jeho stala,
nič som si nenechala,
tu som sa prisľúbila byť jeho nevestou.

Ale svätý Alojz z Gonzagy povedal, že nikto nedosiahne vysoký stupeň dokonalosti, kto sa veľa nemodlí. Obľúbme si teda modlitbu a nezanedbávajme ju, hocako by nám bola nudná; ak túto nudu znesieme pre Boha, odmení nás.

Odpusť mi, Bože môj, moju lenivosť: koľko pokladov milosti som stratil preto, že som toľko ráz zanedbal modlitbu! Pre budúcnosť

mi daj silu, aby som sa tu na zemi verne shováral s tebou, s ktorým dúfam, že sa budem shovárať navždy v nebi. Nežiadam, aby si ma obdaroval svojou útechou, nezaslужujem ju; stačí mi, že ma pripustiš kľaknúť si k tvojim nohám, aby som ti odporúčal svoju úbohú dušu, ktorá je preto taká úbohá, že sa vzdialila od teba. Tu, Ježišu môj ukrižovaný, číra spomienka na tvoje utrpenie ma udrží v odľúčení od zeme a v spojení s tebou. Svätá Panna Mária, pomôž mi v modlitbe.

15. CIELE VNÚTORNEJ MODLITBY

Aby sme vnútornú modlitbu dobre konali a mali z nej úžitok pre dušu, treba si nám určiť cieľ, pre ktorý ju zamýšľame konať. Po 1. treba sa modliť preto, aby sme sa lepšie spojili s Bohom. Nie natoľko dobré myšlienky, ako dobré úkony vôle, to jest sväté city nás spájajú s Bohom; a také sú city rodiace sa v modlitbe, city pokory, dôvery, zriekania sa, odovzdania sa a najmä lásky a ľútosť nad vlastnými hriechmi. City lásky (hovorí sv. Terézia) udržiujú srdce v plameni lásky.

Po 2. treba sa modliť preto, aby sme od Boha dosiahli milosti potrebné na napredovanie v ceste spásy, a najmä aby sme dostali

božské svetlo, ako sa vyhýbať hriechom a používať prostriedky, čo nás vedú k dokonalosti. Potom najväčší úžitok z modlitby je prednášanie prosby. Boh, hovoriac jednoducho, dáva milosti iba tomu, kto prosí. Svätý Gregor píše: Boh chce, aby sme ho prosili, chce, aby sme ho nútili; chce byť akosi neodbytnosťou premožený; aby sme dosiahli určité milosti väčšej hodnoty, niekedy nestačí jednoducho prosiť, ale treba náliehať a skoro prinútiť Boha prosebnými modlitbami, aby nám ich dal. Je pravda, že Pán v každom čase je ochotný nás vyslyšať; ale v čase modlitby, keď sme sústredení na Boha, štedrejšie rozdáva svoju pomoc.

Nadovšetko treba sa usilovať v modlitbe prosiť od neho vytrvalosť a jeho svätú lásku. Konečná vytrvalosť nie je jedna milosť, ale refaz milostí, ktorej musí zodpovedať refaz našich modlitieb; ak sa prestaneme modliť, Boh nám prestane poskytovať svoju pomoc a tak budeme stratení. Kto sa nemodlí, ťažko vytrvá v milosti Božej do smrti. Monsignore Palafox vo svojich poznámkach k listom sv. Terézie napísal toto: Ako nám Pán môže dať vytrvalosť, ak ho o ňu neprosíme? A ako ju môžeme prosiť bez modlitby? Bez modlitby (vraví) niet spojenia s Bohom.

Tak isto treba nástojiť modlitbami, aby

sme si od Boha vyprosili jeho božskú lásku. Sv. František Saleský povedal, že so svätou láskou sú spojené všetky čnosti. S ňou však rovnako sa mi dostalo všetkých dobier.²¹³ S láskou prichodia do duše všetky dobré. Preto modlime sa ustavične o vytrvalosť a o lásku; a aby sme sa modlili s väčšou dôverou, spomeňme si vždy na sľub, ktorý nám dal Ježiš Kristus, že keď budeme o niečo prosiť Boha pre zásluhy jeho Syna, všetko nám dá: Veru, veru, hovorím vám, keď budete v mojom mene prosiť Otca o niečo, dá vám to.²¹⁹ Prosme teda a prosme vždy, ak chceme. aby nám Boh dal všetko dobré. Modlime sa za seba a ak horlime za slávu Božiu, modlime sa aj za druhých, lebo Bohu sa veľmi páči, keď vidí, že ho ľudia veľmi prosia za neveriacich, bludárov a za všetkých hriešnikov. Nech sa ti vyznávajú všetky národy, Bože, nech sa ti vyznávajú všetky národy. Povedzme: Pane, daj sa poznať a daj sa milovať. V životopisoch sv. Terézie a sv. Márie Magdalény dei Pazzi môžeme čítať, že Boh týmto sväticiam odporúčal, aby sa modlili za hriešnikov. S modlitbami za hriešnikov spojme i modlitbu za duše v očistci.

Po 3. treba sa modliť nie preto, aby sme cítili duševnú útechu. ale hlavne preto, aby sme z nej pochopili, čo chce od nás Boh. Ho-

vor, Pane (povedzme Bohu so Samuelom), pretože tvoj služobník počúva. Pane, daj mi vedieť, čo chceš odo mňa, lebo chcem to vykonať. Niektoré osoby vytrvajú v modlitbe dotiaľ, kým trvá útecha, ale keď ona prestane, zanedbávajú modlitbu. Je pravda, že Boh v modlitbe tešieva svoje milé duše a dáva im zakúsiť niektoré z tých slastí, ktoré pripravuje v nebi tým, čo ho milujú. Svetári toto nechápu: nakoľko sú zvyknutí iba na príchut' zemských radostí, opovrhujú nebeskými. Keby ich ochutnali, zriekli by sa istotne všetkých svojich radostí, aby sa uzavreli do cely a mohli sa rozprávať iba s Bohom! Modlitba nie je nič iné, ako rozhovor medzi dušou a Bohom: duša mu rozpráva o svojich citoch, túžbach, obavách, žiadostiach; a Boh jej hovorí k srdcu, dáva jej poznať svoju dobrotu, lásku, ktorú jej preukazuje a to, čo má robiť, aby sa mu páčila: Odvediem ju do samoty a budem jej hovoriť k srdcu.²²⁰

Ale túto slasť nemožno cítiť vždy: najmä sväté duše trpia suchotou v modlitbe: Suchotou a pokušeniami (píše sv. Terézia) skúša Pán svojich milých. A potom dodáva: I keby suchota trvala celý život, duša nech nezanedbáva modlitbu: príde čas, keď dostane skvelú odplatu. Čas suchoty je čas väčšieho osuhu: ponížme sa teda a odovzdajme do vôle

Božej (keď sme bez horlivosti, bez túžob a skoro neschopní dobrého skutku): ponížme sa, hovorím, a smierme s Božou vôľou, lebo tá modlitba nám prinesie väčší úžitok ako iné. Vtedy, ak nemôžeme povedať iné, stačí povedať: Pane, pomôž mi, zľutuj sa nado mnou, neopúšťaj ma! Utekajme sa tiež k potešiteľke Panne Márii. Blahoslavený, kto v opustenosti nezanedbáva modlitbu! Boh ho naplní milosťami. Nech povie vtedy: Ach, Bože môj, ako môžem žiadať, aby si ma potešil? Mňa, ktorý v tejto chvíli by som si zaslúžil byť v pekle navždy od teba odlúčený a zbavený každej nádeje, že by som ťa mohol milovať. Nenáriekam teda, Pane môj, že ma zbavuješ svojej útechy; nezasluhujem ju a nerobím si na ňu nárok. Stačí mi vedieť, že nevieš od seba odhnať dušu, ktorá ťa miluje. Nezabavuj ma možnosti milovať ťa a potom rob so mnou, čo chceš. Ak chceš, aby som až do smrti a cez celú večnosť bol taký zarmútený a opustený, som spokojný; stačí mi, že ti môžem s pravdou povedať: Bože môj, milujem ťa. milujem ťa. Mária, Matka Božia, zľutuj sa nado mnou.

16. O MILOSRDENSTVE BOŽOM

Boh má takú túžbu rozdávať nám svoje milosti, že (ako vraví svätý Augustín) viac túži po tom, aby nám ich dával, ako my, aby sme ich dostali. A príčina toho je, že dobrota, ako hovoria filozofi, svojou povahou est sui diffusa, sama od seba je nútená vyliť sa pre dobro druhých; preto Boh, ktorý je nekonečná dobrota, má nekonečnú túžbu spojiť sa s nami stvoreniami a urobiť nás účastných na svojich dobrách. Z toho potom vzniká veľké milosrdenstvo, ktoré má Pán s našimi biedami. Dávid hovorí, že zem je plná Božieho milosrdenstva; nie je plná Božej spravodlivosti, pretože Boh vykonáva spravodlivosť pri trestaní zlých iba vtedy, keď sa patí a keď je ako by prinútený k nej siahnuť; naproti tomu Iahko a štedro preukazuje svoje milosrdenstvo všetkým a v každom čase; preto svätý Jakub píše: Milosrdenstvo však prevyšuje súd.²²¹ Milosrdenstvo často vytrhuje z ruky spravodlivosti biče pripravené na hriešnikov a vymáha im odpustenie. Preto prorok volá Boha menom milosrdenstva: Boh môj, milosrdenstvo moje.²²² A preto povedal: Pane, pre meno svoje odpusť hriechy moje.²²³ Odpusť, Pane, lebo si milosrdenstvo.

Izaiáš povedal, že trestanie je prácou, kto-

rá nelahodí srdcu Božiemu, ale je mu cudzia a protivná (akosi nepatriaca k jeho sklonom): Pán sa bude hnevať, aby vykonal svoje dielo, jemu cudzie dielo... od neho vzdialené dielo.²²⁴ Jeho veľké milosrdenstvo ho priviedlo k tomu, že na zem poslal svojho Syna, aby sa stal človekom a umrel na kríži, aby nás takto vyslobodil od večnej smrti. Preto Zachariáš spieval: Pre srdečné milosrdenstvo nášho Boha, ktorým shliadol na nás Vychádzajúci s výsosti.²²⁵ Srdečným milosrdenstvom sa rozumie milosrdenstvo, čo vychádza z hĺbky Božieho srdca; radšej chcel, aby jeho Syn, ktorý sa stal človekom, umrel, než aby sme my boli zatratení.

Aby sme videli, aký je súciti Boha s nami a jeho túžba robiť nám dobre, stačí prečítať si tých niekoľko slov, ktoré hovorí v evanjeliu: Prosťe a dá sa vám.²²⁶ Čo môže viac povedať priateľ priateľovi, aby mu prejavil svoju oddanosť ako: Pros odo mňa, čo chceš a dám ti to? Toto hovorí Boh každému z nás.

Keď vidí naše biedy, volá nás k sebe a sľubuje nám poľahčenie: Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a obťaženi ste a ja vám dám odpočinúť.²²⁷ Židia raz šomrali na Boha a vraveli, že už si nepôjdu od neho prosiť milosť; preto im Jeremiáš povedal: Prečo môj ľud nechce prísť ku mne? Či som

ja azda nejaká pustá alebo neskorá zem, čo neprináša plody alebo ich dáva neskoro? Či som sa stal púšťou Izraela alebo neskorou zemou? Prečo teda môj ľud povedal: Odišli sme a viac neprídeme k tebe?²²⁸ Tým Pán chcel poukázať na krivdu, ktorej sa dopustili židia, hoc on vždy poteší každého, kto sa k nemu utieka, ako to povedal už Izaiáš: Hneď, ako počuje, odpovie ti.²²⁹

Si hriešny, chceš odpustenie? Nepochybuj, hovorí svätý Ján Zlatoústý, pretože Boh viac túži po tom, aby ti odpustil, ako ty túžiš po odpustení: Netúžiš tak po odpustení, ako on túži odpustiť. Ak Boh vidí, že niekto tvrdošijne zotrúva v hriechu, čaká na to, aby mohol siahnúť po milosrdenstve: Boh čaká, aby sa nad vami zmiloval.²³⁰ A zatiaľ mu ukazuje trest, ktorý ho čaká, aby sa napravil: Dal si tým, čo sa ňa boja, znamenie, aby ušli pred lukom, aby sa tvoji milí zachránili.²³¹ Raz mu klope na dvere srdca, aby mu otvoril: Hľa, stojím pred dverami a klopem.²³² Raz ide k nemu a vraví: A prečo by ste mali zhynúť, dom Izraelov?²³³ Ako by hovoril zo súcitu: Synu, a prečo sa chceš zatratiť? Svätý Dionýz Areopagita píše, že prichodí ho prosiť, aby sa nezatracoval: Boh aj tých, čo sa od neho odvrátili, láskavo sleduje a prosí, aby sa nezatracovali. A to isté napísal i apoštol národov,

keď prosil hriešnikov v mene Ježiša Krista, aby sa smierili s Kristom: Menom Kristovým prosíme: Smierte sa s Bohom.²³¹ Svätý Ján Zlatoústy to takto vysvetľuje: Sám Kristus vás zaprisahá; čím zaprisahá? Smierte sa s Bohom.

Ak teda niektorí i ďalej chcú byť zátvrdlívi, čo má Boh robiť? Vyhlasuje všetkým, že neodoženie toho, kto pride k nemu kajúcne: A toho, čo pride ku mne, neodoženiem.²³² Hovorí, že je ochotný prijať každého, kto sa k nemu obráti: Obráťte sa ku mne... a aj ja sa obrátim k vám.²³³ Sľubuje každému bezbožnému, ktorý sa kaja, že mu odpustí a zabudne na jeho hriechy: Ak však bezbožný bude robiť pokánie... bude žiť a zabudnem na všetky jeho nešľachetnosti, ktorých sa dopustil.²³⁷ A vraví: Poďte a obviňte ma: i keby vaše hriechy boli ako purpur, zbelejú ako sneh. Hovorí obviňte, ako by povedal: poďte ku mne, ktorí sa kaja, a ak vás neobjímem, potrestajte ma ako rušiteľa slova.

Pán veru nevie opovrhovať kajúcim srdcom: Srdcom skrúšeným a poníženým, Bože, nepohrdneš.²³⁸ U svätého Lukáša čítame, s akou radosťou objal stratenú ovečku.²³⁹ A s akou láskou prijal márnотratného syna, keď sa k nemu vrátil.²⁴⁰ A Boh sám tam hovorí, že väčšia bude v nebi radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, než nad deväť-

desiatimideviatimi spravodlivými, čo sú nevinní: Vravím vám, tak bude aj v nebi väčšia radosť nad jedným hriešnikom, čo robí pokánie, ako nad deväťdesiatimideviatimi spravodlivými, čo nepotrebujú pokánie.²⁴¹ Svätý Gregor poukazuje na príčinu toho slovami: Väčšinou je Bohu milší horlivý život po hriechu, ako v istote strnutá nevinnosť. Tým vyslovuje náhľad, že kajúci hriešnici obyčajne vrúcnejšie milujú Boha ako vlažní nevinní.

Ježišu môj, keďže si mal toľko trpezlivosti, že si čakal na mňa a toľko lásky, že si mi odpustil, ako dúfam, chcem ťa veľmi milovať; ale túto lásku mi ty musíš dať. Daj mi ju, Pán môj; veď sa nepatrí, aby ťa len trochu miloval hriešnik, ktorému si tak žičil. Ježišu môj, kedy začnem byť vďačný k tebe tak, ako si bol ty dobrý ku mne? V minulosti však namiesto toho, aby som ti bol vďačný, som ťa obražal a opovrhoval tebou. Či azda mám stále tak žiť s tebou, ktorý si nič nešetril, aby si si získal moju lásku? Nie, môj Spasiteľ, chcem ťa milovať celým srdcom, a nechcem ťa už urážať. Prikazuješ mi, aby som ťa miloval a ja túžim len po tom, aby som ťa miloval. Ty hľadáš mňa a ja hľadám iba teba. Daj mi svoju pomoc, bez ktorej nemôžem nič. Ó Mária, Matka milosrdenstva, pritiahni ma celkom k Bohu.

17. O DÔVERE V JEŽIŠA KRISTA

Je priveľké, ako sme povedali v predošlej hlave, milosrdenstvo, ktoré nám Ježiš Kristus preukazuje; ale toto milosrdenstvo má pre naše väčšie dobro, v ktoré dúfame so živou dôverou, spoliehajúc na na jeho zásluhy a na jeho sľuby. Preto sv. Pavol nám odporúča zachovať si túto dôveru a vraví, že prináša veľkú odmenu od Boha: Netraťte teda dôveru, lebo ju čaká veľká odmena.²⁴² Preto keď strach z Božieho súdu nám akosi odníma dôveru, musíme ho zahnať a povedať si to, čo spieva učený Severio Mattei vo svojom vynikajúcom preklade žalmov na slová žalmu 42. Prečo si smutná duša moja...

Ty dúfať nevieš,
ty sa chveješ, ó srdce moje?
Nuž zbav sa svojho strachu,
nechvej sa tak!

Prečo ma chceš znepokojovať?
Dúfaj v svojho Pána...

Pán zjavil svätej Gertrúde, že naša dôvera pôsobí naňho tak mocne, že nás nemôže nevyslyšať vo všetkom, o čo ho prosíme. To isté napísal sv. Klimak: Modlitba, konaná s dôverou, pôsobí na Boha skoro ako násilie,

ale násilie, ktoré mu je príjemné a milé. Preto sv. Bernard napísal, že Božie milosrdenstvo je ako nesmierny plameň, z ktorého si odnáša viac milostí ten, kto si k nemu prináša väčšiu nádobu dôvery. A to sa shoduje s tým, čo napísal žalmista: Pane, nech sa uskutoční tvoje milosrdenstvo nad nami, ako sme dúfali v teba.²⁴³

Boh vyhlásil, že chráni a spasí všetkých, ktorí dôverujú v neho: Je ochrancom všetkých dúfajúcich v neho.²⁴⁴ Ktorý zachraňuje dúfajúcich v teba.²⁴⁵ Nech sa teda radujú, povedal Dávid, všetci, ktorí dúfajú v teba, môj Bože, pretože budú blažení naveky a ty v nich stále budeš prebývať. Ten istý prorok vraví: Toho však, čo dúfa v Pána, obkľúči milosrdenstvo.²⁴⁶ Kto dôveruje v Pána, bude jeho súcitom taký obkľúčený a strážený, že bude bezpečný pred nebezpečenstvami zatratenia.

O tie veľké sľuby, ktoré vo svätom Pisme sa vyhlasujú tým, čo dúfajú v Boha! Zdá sa nám, že sme stratení pre spáchané hriechy? Liek máme poruke: Poďme s dôverou, hovorí apoštol, k Ježišovým nohám a tam nájdeme odpustenie: Predstúpme teda s dôverou pred trón milosti, aby sme obsiahli milosrdenstvo a našli milosť a pomoc v pravom čase.²⁴⁷ Nečakajme s odchodom k Ježišu Kristovi vtedy, keď zasadne ako sudca na trón spravodlivos-

ti, poďme k nemu už teraz, keď sedí na tróne milosti. Svätý Ján Zlatoušty hovorí, že náš Spasiteľ viac túži nám odpustiť, ako my túžime po odpustení. Netúžiš tak po odpustení svojich hriechov, ako on túži odpustiť.

Ale ja, hovorí hriešnik, si nezasluhujem byť vyslyšaný, ak prosím o odpustenie. Odpovedám mu, že viem, že nemá zásluh, ale jeho dôvera v Božie milosrdenstvo mu vyprosuje milosť, pretože také odpustenie sa neopiera na jeho zásluhu, ale na Boží prisľub odpustiť kajúcemu; a preto Ježiš Kristus povedal: Lebo každý, kto si pýta, dostane.²⁴⁸ Istý autor vo svojom diele takto vysvetľuje slovo každý: Či spravodlivý. Či hriešnik, stačí, aby si pýtal s dôverou. Počujme z úst samého Ježiša, čo robí dôvera: Verte, že všetko, za čo sa modlíte a čo žiadate, dostanete a stane sa vám.²⁴⁹

Kto potom pre svoju slabosť sa bojí, že upadne do starých hriechov, nech dôveruje v Boha a neupadne, ako o tom uisťuje prorok: Neupadnú do hriechu tí, čo dúfajú v neho.²⁵⁰ Izaiáš píše, že tí, čo dôverujú v Boha, menia silu, to jest získavajú novú silu: Tí však, ktorí dúfajú v Pána, obnovia silu.²⁵¹ Buďme teda pevní a nekolíšme v dôvere, ako hovorí sv. Pavol, pretože Boh sľúbil chrániť každého, kto v neho dúfa; a preto keď sa

nám niektoré veci zdajú byť veľmi ťažkými, vtedy si povedzme: Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje.²⁵² A kto už dôveroval v Boha a bol zatratený? Nikto, kto dúfal v Boha, nebol zahanbený.²⁵³ Ale nehľadáme vždy citeľnú dôveru, ktorú by sme chceli cítiť: stačí, že máme vôľu dôverovať. Pravá dôvera je chcieť dôverovať v Boha, pretože je dobrý a chce nám pomôcť, je mocný a môže nám pomôcť, je verný a sľúbil nám pomôcť. A nadovšetko sa spoľahnime na prisľub Ježiša Krista: Veru, veru, hovorím vám, keď budete v mojom mene prosiť Otca o niečo, dá vám to.²⁵⁴ Prosme teda Boha o milosť pre zásluhy Ježiša Krista a dostaneme, koľko chceme.

Ó večný Bože, viem, že som chudobný na všetko; nič nemôžem a nič nemám, čo by som nedostal z tvojich rúk: iné ti teda nepoviem ako: Pane, zmiluj sa nado mnou. Horšie je to, že k svojej chudobe som pripojil previnenie, že som na tvoje milosti odpovedal urážkami, ktorých som sa dopustil. Ale pritom všetkom chcem dúfať, že vo svojej добрote mi preukážeš dvojaké milosrdenstvo: prvé, že mi odpustiš hriechy a potom, že mi dáš svätú vytrvalosť, aby som ňa s tvojou láskou a milosťou vždy prosil o pomoc až do smrti. O toto všetko ňa žiadam a dúfam v to

pre zásluhy Ježiša Krista, tvojho Syna a Preblahoslavenej Panny Márie. Ó veľká moja zastankyňa, pomôž mi svojím príhovorom.

18. IBA SPASIŤ SA JE POTREBNÉ

Avšak jedno je potrebné. Nie je potrebné, aby sme na tomto svete boli poctení hodnosťami, aby sme oplývali bohatstvom, dobrým zdravím a pozemskými radosťami; ale je potrebné, aby sme sa spasili, pretože tu niet prostrednej cesty: ak sa nespasíme, budeme musieť byť zatratení. Po tomto krátkom živote buď budeme navždy blažení v nebi alebo navždy nešťastní v pekle.

Ach, môj Bože, čo bude so mnou? Spasím sa alebo budem zatratený? Jedno alebo druhé ma nevyhnutne čaká! Dúfam, že sa spasím, ale kto ma o tom uistí? Viem, že toľko ráz som si zaslúžil peklo. Ježišu môj, Spasiteľ, tvoja smrť je mojou nádejou.

Koľkí svetáci, čo kedysi oplývali bohatstvom a poctami a boli povýšení na vysoké miesta, ba i na tróny, teraz sa nachodia v pekle, kde všetky majetky, ktoré nashŕňali na tomto svete, neslúžia im na nič iba na zvýšenie múk a zúfalstva! Na toto nás upozorňuje Pán, keď vraví: Neshromažďujte si poklady na

tomto svete... shromažďujte si poklady v nebi, kde ich ani hrdza ani moľ neničia.²⁵⁵ Všetky zemské majetkové zisky strácame smrťou; ale zisky duchovných majetkov sú poklady neporovnateľne väčšie a sú večné.

Boh nám dáva na vedomie, že chce, aby sme všetci boli spasení: Chce, aby sa všetci ľudia spasili. Beda tomu, kto sa zatratí. Je to len jeho vina. Záhuba tvoja, Izrael, vychádza z teba, len vo mne je tvoja pomoc.²⁵⁶ A najväčší trest biednych zatratencov bude myšlienka, že sa zatratili vlastnou vinou.

Pomsta na telo bezbožníkov je oheň a červ.²⁵⁷ Oheň a červ (to jest výčitky svedomia) budú katmi zatrateného, aby pomstily jeho hriechy: ale červ ho bude mučiť naveky omnoho viac než oheň. Aké muky spôsobuje na tejto zemi strata nejakej hodnotnej veci, diamantu, hodínok, peňaženky, zapríčinená vlastnou vinou! Nejeme, nespíme, myslíme na tú stratu, hoc máme nádej, že si ju nejak nahradíme. Nuž aké budú muky zatrateného pri myšlienke, že svojou vinou stratil Boha a nebo bez nádeje, že by ich mohol niekedy znovu získať.

Teda sme urobili chybu. Toto bude večný plač biednych zatratencov: teda sme urobili chybu, keď sme sa dobrovoľne zatratili, a naša chyba sa už nedá napraviť. Na všetky

nešťastia, ktoré sa v tomto živote prihodia mnohým, časom sa nájde liek buď zmenou stavu alebo odovzdaním sa do Božej vôle. Ale nič z toho nám nepomôže, keď prideme do večnosti, ak sme zblúdili na ceste do neba.

Preto nás apoštol sv. Pavol povzbudzuje, aby sme sa starali o večné spasenie s ustavičným strachom, že ho môžeme stratiť. S bážňou a chvením konajte dielo svojho spasenia.²⁵⁸ Táto bázeň nás naučí opatrne kráčať, vyhýbať sa zlým príležitostiam, sverovať sa vždy Bohu, a tak sa spasíme. Prosme Pána, aby nám vryl do mysle myšlienku, že od toho posledného otvorenia úst vo chvíli našej smrti závisí. či budeme naveky blažení alebo naveky nešťastní bez nádeje na nápravu.

Bože môj, ja som viac ráz opovrhol tvojou milosťou, preto si nezaslúžim zľutovania; ale prorok mi oznamuje, že si dobrý k tým, ktorí ňa hľadajú: Dobrý je Pán k duši, ktorá ho hľadá.²⁵⁹ V minulosti som pred tebou utekal, ale teraz nehľadám, netúžim, nemilujem nič iné ako teba; zmiluj sa, neopovrhni mnou, spomeň si na krv, ktorú si za mňa vylial: táto krv a tvoje orodovanie, ó Matka Božia Mária, sú všetkými mojimi nádejami.

19. O DOKONALOM ODOVZDANÍ SA DO VÔLE BOŽEJ

Mojím pokrmom je činiť vôľu toho, ktorý ma poslal.²⁶⁰ Toto povedal Ježiš Kristus, keď hovoril o sebe samom. Pokrmom v tomto smrteľnom živote je to, čo nám udržuje život; a preto povedal, že konáť vôľu Otca je jeho pokrmom. A to tiež má byť pokrmom našich duší. A život podľa jeho vôle.²⁶¹ Naš život spočíva v plnení Božej vôle: kto ju neplní, je mŕtvý.

V knihe múdrosti sa hovorí: Tí, čo sú verní v láske, sa mu podrobia.²⁶² Tí, čo málo milujú Boha, by chceli, aby sa Boh podrobil im, ich vôli a robil všetko, čo oni chcú; ale milujúci Boha sa podrobujú jemu a uspokojujú sa s tým, čo Boh robí s nimi, a so všetkým, čo majú; a vo všetkých protivenstvách, ktoré ich skľučujú, v chorobe, potupe, neprijemnostiach, strate majetku a príbuzných, majú vždy v ústach a v srdci to buď vôľa tvoja, ktoré obyčajne hovorievali svätí.

Boh nechce iné ako to, čo je pre nás najlepšie, to jest naše posvätenie: To je totiž vôľa Božia, vaše posvätenie.²⁶³ Usilujme sa teda utíšiť svoju vôľu tým, že ju sjednotíme s vôľou Božou; a tak isto hľadáme utíšiť rozum myšlienkou, že všetko to, čo robí Boh,

je pre nás najlepšie. Kto tak neurobí, nenájde nikdy opravdivého pokoja. Všetka dokonalosť, ktorú môžeme dosiahnuť na tejto zemi, ktorá je miestom očistenia a preto i miestom trestov a námah, spočíva v trpezlivom znášaní vecí, čo sa protivia našej sebaláske; a aby sme ich trpezlivo niesli, na to niet účinnejšieho prostriedku ako chcieť ich znášať preto, aby sme konali vôľu Božiu. Podrob sa mu leda a maj pokoj.²⁶⁴ Kto sa podrobí vôli Božej vo všetkom, je vždy pokojný a nič, hocičo by sa stalo, ho nezarmucuje: Nezarmúti spravodlivého nič, hocičo by sa mu stalo.²⁶⁵ A prečo spravodlivý nezosmutnie nikdy nad ničím? Pretože vie, že všetko, čo sa deje vo svete, deje sa z vôle Božej.

Božia vôľa ulamuje (povedzme tak) všetky tíne a zbavuje trpkosti všetky trápenia, ktoré na nás v tomto svete prichodia. Básnička, ktorá hovorí o Božej vôli, vraví:

Ty kríže meníš v osud,
ty sladkou robíš i smrť;
nemá kríža ani obáv,
kto sa s tebou vie sjednotiť.
Ako si hodná lásky,
ó Božia vôľa.

A tu je rada sv. Petra, ako uprostred útrap tohto života môžeme nájsť dokonalý pokoj:

Na neho preneste všetky svoje starosti, a on sám sa bude o vás starať.²⁶⁶ Ale ak si Boh berie na starosť naše dobro, prečo sa toľko namáhame, ako by naše dobro záviselo od našej starostlivosti, a nesveríme sa do rúk Boha, od ktorého všetko závisí? Hoď (povzbudzuje nás Dávid) svoju starosť na Pána a sám ťa bude živiť.²⁶⁷ Usilujme sa poslúchať Boha vo všetkom, čo nám prikazuje a radí, a potom nechajme na neho samého starosť o svoje spasenie, a on sa postará, aby nám dal všetky prostriedky, ktoré potrebujeme na spasenie. Tvoja duša bude spasená, pretože si mal dôveru vo mne.²⁶⁸ Kto skladá všetku svoju dôveru v Boha, je bezpečný vo svojom večnom spasení.

Slovom kto koná vôľu Božiu, príde do neba; a kto ju neplní, nepríde doň. Niektorí sverujú svoje večné spasenie určitým pobožnostiam, určitým vonkajším skutkom milosrdenstva, a pritom nekonajú vôľu Božiu; ale Ježiš Kristus hovorí: Nie každý, kto mi hovorí »Pane, Pane!« — vojde do kráľovstva nebeského, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.²⁶⁹

Preto ak sa chceme spasiť a získať dokonalé spojenie s Bohom, usilujme sa mu vtedy vždy prednášať Dávidovu prosbu: Nauč ma, Pane, konať tvoju vôľu.²⁷⁰ A pritom sa zba-

vujme vlastnej vôle a darujme ju Bohu bez výhrad. Keď dávame Bohu veci v almužne, pokrmy v pôste, krv v trýznení, dávame mu svoje veci; ale keď mu dáme vôľu, vtedy mu dáme seba samých; preto kto dáva Bohu svoju vôľu, môže mu povedať: Pane, keďže som ti dal celú svoju vôľu, nemám ti už čo dať. Obeta vlastnej vôle je najmilšia obeta, akú môžeme priniesť Bohu; a Boh naplní milosťami toho, kto to robí.

Ale aby táto obeta bola dokonalá, musí mať dve podmienky, aby bola bez výhrad a aby bola stála. Niektorí dávajú Bohu vôľu, ale s výhradou, a taký dar Boh nerád prijíma. Iní zas dávajú Bohu svoju vôľu, ale o chvíľu si ju berú späť, a tí sa vystavujú veľkému nebezpečenstvu, že ich Boh opustí; a preto je potrebné, aby všetky naše úsilia, túžby a modlitby smerovali k tomu, aby nám vyprosily od Boha vytrvalosť, aby sme chceli len to, čo chce Boh. Preto obnovme Bohu každý deň úplné zrieknutie sa svojej vôle a pritom sa chráňme, aby sme nehľadali ani netúžili po niečom, čo sa protiví vôli Božej. A tak v nás prestanú vášne, žiadosti, bázeň a všetky nezriadené náklonnosti.

Sestra Margita z Kríža, dcéra cisára Maximiliána a bosá mniška svätej Kláry, keď celkom oslepla, povedala: A ako si môžem žia-

dať vidieť, keď Boh nechce, aby som videla?

Prijmi, ó Bože mojej duše, prijmi obeť celej mojej vôle a všetkej mojej slobody. Vidím už, žeby som si zaslúžil, aby si sa odo mňa odvrátil a odmietol tento môj dar, veď toľko ráz som ti bol neverný; ale cítim, že znovu mi prikazuješ, aby som ťa miloval celým srdcom, preto som si istý, že ho prijímaš. Celkom sa teda odovzdávam do tvojej vôle: daj mi poznať, čo chceš odo mňa, lebo všetko chcem vykonať. Daj, aby som ťa miloval a potom urob so mnou a so všetkými mojimi vecami, ako sa ti páči. Ja som v твоjich rukách: urob, čo uznáš za najvýhodnejšie pre moje večné spasenie, lebo vyhlasujem, že iba teba chcem a nič iné. Ó Mária Matka Božia, vypros mi svätú vytrvalosť.

Môj Ježišu milovaný,
nechcem iné ako teba.
Celý sa ti dávam, môj Bože,
urob so mnou, čo chceš.

20. BLAŽENÝ TEN, KTO JE BOHU VERNÝ V PROTIVENSTVÁCH

Vernosť vojakov sa skúša v bitkách, a nie v odpočinku. Táto zem je pre nás bojišťom, kde každý má bojovať a zvíťaziť, aby sa spa-

sil; a ak nezvífazi, je naveky stratený. Preto povedal Jób: Po všetky dni, v ktorých teraz bojujem, budem čakať, kým nepríde moja premena.²⁷¹ Jób trpel v boji s mnohými nepriateľmi, ale utešoval sa nádejou, že víťazstvom a zmŕtvychvstaním zmení stav. O tejto zmene rozprával už svätý Pavol a tešil sa jej, keď povedal: A mŕtvi vstanú neporušiteľní. My sa tiež premeníme.²⁷² V nebi nastane zmena stavu, lebo nebo nie je miestom námahy, ale odpočinku; nie strachu, ale istoty, nie smútku a omrzelosti, ale veselosti a večnej radosti. Teda nádejou na túto radosť sa oduševníme do boja až do smrti a nedajme sa nikdy premôcť svojim nepriateľom, kým nepríde naša premena, kým nepríde koniec nášho boja a odmena v blaženej večnosti.

Len dočasne bude trpieť trpiaci a potom príde príjemná odplata.²⁷³ Blažený ten, čo trpí pre Boha v tomto živote, lebo trpí len dočasne, ale jeho radosť bude večná v blaženej vlasti. Potom prestanú prenasledovania, skončia sa pokiaľ možno, choroby, ťažkosti a všetky biedy tohto života; a Boh nám dá úplne spokojný život, ktorý už nikdy neskončí. Teraz je čas na orezávanie vinice a na odstránenie všetkého, čo nám prekáža v ceste do zasľúbenej nebeskej zeme: Prišiel čas orezávania.²⁷⁴ Rezanie spôsobuje bolesť, preto treba byť trpez-

livým: potom príde príjemná odplata: potom, čím viac sme trpeli, tým viac útechy sa nám dostane. Boh je verný voči tomu, kto tu na zemi odovzdane trpí z lásky k nemu, a sľubuje, že on sám bude jeho odmenou, ktorá bude nesmierne vyššia, než všetky naše útrapy: Ja budem tvojou veľkou odmenou.²⁷⁵

Zatiaľ, prv než prijmem veniec večného života, Pán chce, aby nás skúšali pokušenia: Blahoslavený je muž, ktorý vytrvá v skúškach, lebo keď sa osvedčí, dostane veniec života, ktorý Pán sľúbil tým, čo ho milujú.²⁷⁶ Blažený je teda ten, čo je Bohu verný v znášaní protivenstiev. Niektorí si myslia, že Boh ich miluje, keď všetky časné veci sa im daria a nemajú trápenia; ale klamú sa, pretože Boh nie zdarom, ale protivenstvami skúša trpezlivosť a vernosť svojich sluhov, aby im potom dal ten veniec, čo nevädne, ako vädnu všetky vence tejto zeme; a bude to veniec večnej slávy, ako píše sv. Peter: Dostanete nevädňúci veniec slávy.²⁷⁷ A komu sľúbil tento veniec? Sv. Jakub hovorí: Ktorý Boh sľúbil tým, čo ho milujú. Boh ho sľúbil tomu, kto ho miluje, pretože láska k Bohu dodáva silu v boji a pomáha zvíťaziť.

S láskou k Bohu treba však spojiť poníženosť. V knihe syna Sirachovho sa hovorí: Lebo zlato a striebro sa skúša v ohni, ale

Boh tých ľudí, ktorých miluje, skúša v peci poníženia.²⁷⁸ V ponížení sa objavujú svätí, v ňom sa skúša, či sú zlato alebo olovo. Nie- kto azda je pokladaný za svätca, ale keď naňho zaľahne bremeno, celkom sa rozruší a všetkým sa sťažuje; hovorí, že chce pohnúť k ľútosti jeho pôvodcu: Čoho je to znak? Znak, že je to olovo. Pán hovorí: Vo svojom ponížení buď trpezlivý.²⁷⁹ Pyšný pokladá za veľkú nespravodlivosť každé poníženie, ktorého sa mu dostane a preto ho nemôže zniesť; naproti tomu ponížený sa pokladá za hodného hocakého zlého zaobchádzania a znáša všetko trpezlivo. Kto spáchal smrteľný hriech, nech sa pozrie do pekla, ktoré si zaslúžil, a tak bude trpezlivo znášať každé opovrhovanie, každú bolesť.

Milujme teda Boha, budme ponížení a čo robíme, robme nie pre vlastnú záľubu, ale preto, aby sme sa zaľúbili Bohu. Prekliata sebaláska, lebo všade sa strká do popredia: V duchovných cvičeniach, modlitbe, pokání a vo všetkých skutkoch milosrdenstva hľadá svoj záujem. A málo je tých duchovných duší, ktoré do tejto chyby nepadnú. Ženu silnú kto nájde? Ďaleko i za hranicami je známa jej cena.²⁸⁰ Kde sa nájde taká silná duša, ktorá bez vášne, bez akéhokoľvek vlastného záujmu miluje Ježiša Krista v opovrhovaní, bo-

lestiach, v duchovnej opustenosti a v omrze- losti života? Šalamún hovorí, že to sú draho- cenné skvosty; prichodia zo vzdialených kon- čín sveta a preto sú veľmi zriedkavé.

Ježišu môj ukrižovaný, ja som jeden z tých, ktorý aj vo svojich pobožnostiach hľadal vlastnú záľubu a uspokojenie; ani tro- chu som sa nepodobal tebe, ktorý si z lásky ku mne žil bolestným životom bez úľavy. Pomôž mi, pretože odteraz chcem hľadať iba tvoju záľubu a tvoju slávu. Chcem ťa milovať bez záujmu; ale ja som slabý, ty mi musíš dať silu to splniť. Hľa, tu ma máš, urob so mnou, ako sa ti páči; daj, aby som ťa miloval, a nežiadam si nič iné. Ó Mária, Matka moja, vypros mi mojím orodovaním vernosť Bohu.

21. KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, MUSÍ NENÁVIDIEŤ SVET

Kto miluje Ježiša Krista opravdivou lás- kou, ten sa teší, keď vidí, že svet s ním za- obchádza tak, ako zaobchádzal s Ježišom Kri- stom, ktorého nenávidel, tupil, prenasledoval a usmrtil na potupnom dreve kríža.

Svet je opakom Ježiša Krista, a preto keď nenávidí Ježiša Krista, nenávidí všetkých jeho sluhov. Preto Pán povzbudzoval svojich

učeníkov, aby pokojne niesli prenasledovanie sveta, a povedal im, že keď opustili svet, nemôžu byť nenávidení svetom: Nie ste zo sveta... preto vás svet nenávidí.²⁸¹

Nuž ako ľudia milujúci Boha sú v nenávisti vo svete, tak svet musí byť v nenávisti u tých, ktorí milujú Boha. Svätý Pavol povedal: Kiež by som sa ničím iným nechválil než krížom Pána nášho Ježiša Krista, v ktorom je svet ukrižovaný mne a ja svetu.²⁸² Svetu pôsobí hrôzu apoštol tak, ako pôsobí hrôzu človek odsúdený a pribitý na kríž: naproti tomu sv. Pavlovi pôsobí hrôzu svet: Mne je svet ukrižovaný.

Ježiš Kristus preto chcel umrieť ukrižovaný za naše hriechy, aby nás vyslobodil z lásky tohto zlomyseľného sveta: Vydal sa v obeť za naše hriechy, aby nás vytrhol z tohto zlého veku.²⁸³

Náš Spasiteľ tým, že nás volá do svojej lásky, chce, aby sme premohli sľuby a hrozby sveta. Chce, aby sme nebrali ohľad ani na jeho výčitky ani na jeho súhlas. Treba prosiť Boha, aby nám dal celkom zabudnúť na svet a tešiť sa, keď sa nám svet začne oškliviť.

Nestačí byť celkom Božím a opustiť svet, ale treba túžiť, aby nás svet opustil a celkom zabudol na nás. Niektorí opúšťajú svet, ale

i potom túžia, aby ich svet chválil aspoň preto, že ho opustili; tí, keďže živia v sebe ešte túžbu, aby si ich svet vážil, prezrádzajú, že v nich ešte žije svet.

Ako svet nenávidí sluhov Božích, ich dobré príklady a sväté zásady, tak musíme i my nenávidieť zásady sveta. Smýšľanie telesné je Bohu nepriateľské a nepodrobuje sa Božiemu zákonu, ba ani sa nemôže.²⁸⁴ Apoštol vraví, že sa ani nemôže, pretože svet má za cieľ len vlastný záujem a svoje dobro, a tak sa nemôže shodnúť s tými, čo sa usilujú páčiť Bohu.

Áno, Ježišu môj, ukrižovaný pre mňa, iba tebe sa chcem páčiť. Čo je svet, čo bohatstvo, čo hodnosti! Chcem, aby si ty, môj Vykupiteľ, bol celým mojím pokladom; milovať teba je moje bohatstvo. Ak chceš, aby som bol chudobný, chcem byť chudobný, ak chceš, aby som bol od všetkých pokorený a opovrhnutý, všetko to prijímam z tvojich rúk; tvoja vôľa bude mi vždy tešiteľkou. O túto milosť ťa prosím; daj, aby som sa ani v jednom prípade neodchýlil od tvojej svätej vôle.

22. UMIERAJÚCI,
KTORÝ SA ROZPRÁVA S UKRIŽOVANÝM

Ježišu, môj Vykupiteľ, ktorý o krátky čas mi budeš sudcom, zmiluj sa nado mnou prv, než príde chvíľa, aby si ma súdil. Veď desím sa svojich hriechov a prístnosti tvojho súdu, keď ťa vidím mŕtveho na tomto križi preto, aby si ma spasil.

Zatiaľ neprestávaj ma tešiť v úzkostiach, v ktorých sa nachádzam; nepriatelia ma chcú strašiť tým, že mi vravia, že pre mňa niet spasenia: Mnohí hovoria mojej duši: niet preňho spásy v jeho Bohu.²⁸⁵ Ale ja nikdy nechcem prestať dôverovať v tvoju dobrotu a chcem vraviť: Ty však, Pane, si mojím ochrancom.²⁸⁶ Poteš ma, povedz mi, že si moja spása: Povedz mojej duši: ja som tvoja spása.²⁸⁷

Nuž nech nie sú pre mňa stratené toľké bolesti, toľké potupy, ktoré si znášal, a toľká vyliata krv. Vykúpil si nás smrťou na križi, toľká práca nech nie je daromná. Najmä ťa prosím pre trpkosť, ktorú si pocítil, keď tvoja požehnaná duša sa odlúčila od tvojho najsvätejšieho tela, aby si sa zmiloval nad mojou dušou, keď vyjde z môjho tela.

Je pravda, že svojimi hriechami som tebou toľko ráz opovrhol, ale teraz ťa milujem nadovšetko, milujem ťa viac než seba samého, a

ľutujem z celého srdca všetko zlo, ktoré som ti spôsobil, a nenávidím ho viac ako všetko ostatné. Vidím, že za urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, zaslúžil by som tisíc pekiel, ale trpká smrť, ktorú si pre mňa chcel podstúpiť a toľké milosrdenstvo, ktoré si mi preukázal, mi kážu dúfať, že keď sa zjavím pred tebou, dáš mi božk pokoja.

Plne dôverujúc v tvoju dobrotu, môj Bože, odovzdávam sa do tvojich láskyplných rúk: V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahnanbený naveky. Pre urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil, toľko ráz som si zaslúžil peklo, ale dúfam v tvoju krv, že si mi už odpustil; a dúfam, že prídem do neba, aby som navždy chválil tvoje milosrdenstvo: Milosrdenstvo Pánovo budem naveky ospevovať.

Ochotne prijímam všetky tresty, ktoré mi určuješ v očistci; je spravodlivé, aby oheň potrestal vo mne všetky urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. Ó sväté väzenie, kedy sa nájdem zavretý v tebe a bezpečný, že už nemôžem stratiť svojho Boha?! Ó svätý oheň, kedy ma očistiš od toľkej špiny a urobíš ma hodným vojsť do vlasti blažených?!

Ó večný Otče, pre zásluhy smrti Ježiša Krista daj mi umrieť v tvojej milosti a láske, aby som ťa mohol milovať naveky. Ďakujem ti za toľké milosti, ktoré si mi dal v mojom

živote a najmä za tú veľkú milosť, že si mi dal svätú vieru a že si mi dal prijať v tieto posledné dni môjho života sviatosti umierajúcich.

Ty chceš moju smrť a ja nechcem umrieť, aby som sa ti ľúbil. Je to málo, Ježišu, môj, Spasiteľ, aby som umrel za teba, ktorý si umrel za mňa. Ale rád ti hovorím so sv. Františkom: Kiež by som umrel láskou z lásky k tebe, ktorý si ráčil umrieť láskou z lásky ku mne.

Prijímam pokojne smrť a útrapy, ktoré budem musieť znášať, kým nevydýchnem; pomôž mi ich znášať v dokonalom sjednotení sa s tvojou vôľou. Obetujem ti všetky na tvoju slávu a spájam ich s mukami, ktoré si vytrpel pri svojom utrpení. Večný Otče, obetujem ti svoj život a celého seba samého; prosím ňu, aby si prijal túto moju obeť pre zásluhy veľkej obety, ktorú Ježiš, tvoj Syn, priniesol sám v sebe na križi. Ó Matka Božia a Matka moja Mária, v živote si mi vyprosila už toľko milostí od Boha, nuž ďakujem ti za ne celým srdcom; neopúšťaj ma v tomto čase mojej smrti, v ktorom cítim väčšiu potrebu tvojho orodovania. Pros Ježiša za mňa a zvýš svoj príhovor: vypros mi viac bolesti nad hriechami a viac lásky k Bohu, aby som ho s tebou mohol milovať navždy a všetkými silami

v nebi. V teba, Pani, som dúfal, nebudem zahŕbený naveky. Mária, nádej moja, v teba dôverujem.

23. CITY VO CHVÍLI SMRTI

Anjel zjavil svätej Lidvine, že jej veniec zásluh a slávy, ktorý jej patrí v nebi, sa uskutoční iba utrpením, ktoré bude musieť znášať v dňoch pred smrťou. To isté sa deje všetkým dobrým dušiam, ktoré odchodia s tohto sveta. Je isté, že všetky dobré city a najmä city odovzdaného prijatia smrti so všetkými útrapami, ktoré ju sprevádzajú, vzbudené preto, aby sme sa páčili Bohu, sú veľmi záslužné pre každého, kto umiera v milosti Božej. Uvážame tu city, ktoré môžu byť Pánovi vo chvíli smrti veľmi milé.

Bože môj, obetujem ti svoj život a som hotový umrieť, keď sa zapáči tvojej svätej vôli: Buď vôľa tvoja, vždy, vždy buď vôľa tvoja.

Pane, ak ma chceš nechať pri živote ešte nejaký čas, buď pochválený; ale nechcem život, ak ho nemám prežiť tak, že ňu budem milovať a robiť ti po vôli. Ak však chceš, aby som umrel v tejto nemoci, tiež buď pochválený. Prijímam smrť, aby som splnil tvoju vôľu

a opakujem: Buď, buď tvoja vôľa. Len o to Ťa prosím, aby si mi v celom tomto čase bol na pomoci: Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa svojho veľkého milosrdenstva. Ak teda chceš, aby som opustil túto zem, vyhlasujem, že chcem umrieť, pretože ty to chceš.

A chcem umrieť, aby som Ťa úzkosťou a trpkosťou svojej smrti zadosťučinil tvojej božskej spravodlivosti za toľké hriechy, ktorými som Ťa urazil a zaslúžil si peklo.

Chcem tiež umrieť, aby som Ťa už prestal urážať, a vyvolával tvoj hnev v tomto živote.

Ba chcem umrieť, aby som ti dokázal vďačnosť za toľké dobrodenia a dary, ktorými si ma zahrnul, hoc som si ich nezaslúžil.

Chcem umrieť, aby som dokázal, že mám radšej tvoju vôľu než svoj život.

Chcem (ak sa ti to páči) umrieť teraz, keď dúfam, že som v tvojej milosti, aby som Ťa mohol naisto chváliť a zvelebovať naveky.

Chcem nadovšetko umrieť, aby som prišiel milovať Ťa naveky a všetkými svojimi silami do neba; dúfam v tvoju krv, môj Vykupiteľ, že tam naozaj prídem a neprestanem Ťa milovať cez celú večnosť. Ježišu môj, Ty si prijal smrť na križi z lásky ku mne, ja prijímam smrť a všetky útrapy, ktoré ma čakajú, z lásky k tebe. Preto ti vravim so sv. Františkom: Kiež by som umrel, Pane, láskou

z lásky k tebe, ktorý si ráčil umrieť láskou z lásky ku mne.

Spasiteľ môj, moja láska a moje jediné dobro, prosím Ťa, pre tvoje sväté rany a bolestnú smrť, aby si mi dal umrieť v tvojej milosti a v tvojej láske. Vykúpil si ma svojou krvou, nedaj, aby som sa zatránil: Najsladší Ježišu, nedaj mi odlúčiť sa od teba, nedaj mi odlúčiť sa od teba.

Pane, neodháňaj ma zpred svojej tváre. Vyznávam, že pre svoje hriechy som si zaslúžil peklo, ale ľutujem to viac ako iné zlo a dúfam, že prídem do neba, aby som Ťa chválil navždy za toľké milosrdenstvo, ktoré si mi preukázal: Milosrdenstvo Pánovo budem naveky ospevovať.

Klaniam sa ti, môj Bože, ktorý si ma stvoril. Verím v teba, večnú pravdu. Dúfam v teba, nekonečné milosrdenstvo. Milujem Ťa, najvyššie dobro, milujem Ťa nadovšetko, milujem Ťa viac ako seba samého, pretože si lásky hodný. A pretože Ťa milujem. Ľutujem z celej svojej duše, že som opovrhoval tvojou milosťou. Sľubujem ti, že radšej znesiem hocakú smrť a tisíc smrtí, než by som Ťa mal rozhnevať.

O Ježišu, Synu Boží, ktorý si umrel za mňa, zmiluj sa nado mnou. Spasiteľ môj, spas ma a mojím spasením nech je milovať Ťa na-

veky. Matka Božia Mária, pros Ježiša za mňa; teraz je čas, keď mi treba tvojej pomoci: Mária, matka milosti, matka milosrdenstva, od nepriateľa nás chráň a v hodine smrti pomôž. Pod tvoju ochranu sa utiekame, svätá Božia Rodička. Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás hriešnych.

Svätý Jozef, otec môj, buď pri mne v tom čase. Sv. Michal, anjeli, oslobod' ma od zlých duchov, ktorí robia úklady mojej duši. Svätí moji patróni a všetci svätí neba, orodujte za mňa u Boha.

A ty, Ježišu môj ukrižovaný, vo chvíli, keď budem musieť vydýchnuť, prijmi moju dušu do svojho náručia; odporúčam ti ju: spo-meň si, že si ma vykúpil svojou krvou: Teba teda prosíme, pomôž svojim služobníkom, ktorých si drahou krvou vykúpil. Ježišu môj ukrižovaný, moja láska a moja nádej, či budem žiť alebo umriem, vyhlasujem, že iba teba chcem a nič viac: Boh môj a moje všetko. A čo iného môžem chcieť okrem teba? Čo mám v nebi a čo som chcel od teba na zemi? Boh srdca môjho si a môj podiel naveky. Ty si láska môjho srdca, ty si všetko moje bohatstvo.

Tebe teda porúčam svoju dušu, tebe, ktorý si ju vykúpil svojou smrťou: Do tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha: vykúpil si ma,

Pane, Bože pravdy. Preto spoliehajúc sa na tvoje milosrdenstvo, vravím: V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky.

Ó Mária, ty si naša nádej: Zdrav buď, naša nádej. A preto i tebe hovorím: V teba, Pani, som dúfal, nebudem zahanbený naveky.

24. O VEČNOM PRÍBYTKU

Pôjde človek do domu svojej večnosti.²⁴⁹ Robíme chybu, ak nazývame svojím domom dom, v ktorom teraz bývame; domom nášho tela čoskoro bude hrob, v ktorom budem musieť byť až do súdneho dňa; a domom duše je nebo alebo peklo, podľa toho, čo si zaslúžila, a v ňom bude musieť byť cez celú večnosť.

Do hrobu naše mŕtvoly nepôjdu samy, ale zanesú ich tam druhí; ale duša pôjde sama na miesto, ktoré jej patrí, na miesto večnej radosti alebo večného trestu: Pôjde človek do domu svojej večnosti. Podľa toho, či človek koná dobro alebo zlo, podľa toho ide na vlastných nohách buď do nebeského alebo do pekelného domu, ktorý sa nikdy nezmení.

Tí, čo bývajú na tejto zemi, často menia príbytok, či už zo svojej vôle alebo preto, že ich z neho vyženú. Vo večnosti sa už prí-

bytok nemení; kam vstúpime prvý raz, tam budeme musieť byť navždy: Či drevo padne na juh alebo na sever, kam padne, tam bude.²⁸⁹ Kto vstúpi na juh neba, bude navždy šťastný, kto vstúpi na sever pekla, bude navždy nešťastný.

Kto teda vstúpi do neba, bude vždy spojený s Bohom, v spoločnosti svätých, vždy v najvyššom pokoji a vždy úplne šťastný, pretože každý blažený je plný a sýty radosťou a nebude sa báť, že ju stratí. Keby do blažených vošiel strach, že stratia tú radosť, ktorú požívajú, neboli by už blažení, pretože už číra myšlienka na to, že stratia tú radosť, ktorej sa tešia, porušila by ich pokoj. Naproti tomu, kto príde do pekla, bude vždy vzdialený od Boha a vždy sa bude trápiť v ohni medzi zatratenými. A nemyslíme si, že pekelné muky sú podobné pozemským mukám, kde návykom sa trápenie znižuje. V nebi tie radosti nás nikdy neomrznú, ale budú sa zdať vždy nové, ako by sme ich požívali prvý raz; to značí tú ako by novú pieseň, ktorú budú spievať blažení: A budú spievať ako by novú pieseň;²⁹⁰ naproti tomu v pekle muky cez celú večnosť sa nikdy nezmenšia; návyk ich neoslabí. Nešťastní zatratenci cez celú večnosť budú cítiť tú istú trýzeň, ktorú cítili vtedy, keď ju prvý raz zakúsili.

Sv. Augustín povedal, že kto verí vo večnosť a neobrátí sa k Bohu, stratil rozum alebo vieru: Ó večnosť, kto ňu uznáva a nekajá sa, ten buď nemá viery, alebo ak ju má, nemá rozum.

Beda, zvolal sv. Cézar, beda hriešnikom, ktorí vstupujú do večnosti tak, že ju nepoznajú a nestarajú sa, aby na ňu mysleli! Beda hriešnikom, ktorí vstupujú do večnosti, ktorú nepoznajú! A potom dodáva: Ale dvojnásobne beda, vstupujú a nevychádzajú z nej. Je v tom dvoje zlo: prvé to, že padnú do ohnivej jamy; druhé, že kto do nej padne, viac z nej už nevyjde: brána pekla sa otvára iba na vstup, nie na východ.

Nevykonalí príliš mnoho svätí tým, že zaliezli do jaskýň a na púšte, jedli byliny a spali na zemi, aby si spasili dušu: nie, nevynikli príliš mnoho, hovorí sv. Bernard, pretože kde ide o večnosť, tam niet dosť bezpečnosti: Niet prílišnej bezpečnosti tam, kde je v nebezpečenstve večnosť; to sú slová svätého.

Keď nás teda Boh navštívi nejakým krížom choroby, chudoby alebo iného zla, spomeňme si na zaslúžené peklo, a tak sa nám bude zdať každé trápenie ľahšie; povedzme vtedy s Jóbom: Zhrešil som a naozaj som sa previnil a nedostal som, čo som si zaslú-

žil.²⁹¹ Pane, toľko ráz som ťa urazil a zradil, a nepotreštal si ma, ako som si zaslúžil; keď mi pošleš nejaké trápenie, ako sa môžem sťažovať ja, ktorý som si zaslúžil peklo?

Ach, Ježišu môj, nepošli ma do pekla, lebo v pekle by som ťa už nemohol milovať, ale musel by som ťa navždy nenávidieť. Zbav ma všetkého majetku, zdravia, života, ale nezbav ma teba. Daj, aby som ťa vždy miloval a chválil a potom ma trestaj a rob so mnou, čo chceš. Ó Matka Božia, pros Ježiša za mňa.

25. DUŠE MILUJÚCE BOHA TŮŽIA VIDIEŤ HO V NEBI

Kým máme domov v tele, sme ako by vo vyhnanstve ďaleko od Pána.²⁹² Duše, ktoré na tejto zemi milujú iba Boha, sú vznešené vyhnankyne, určené svojim prítomným stavom na to, aby boli večnými verenicami Kráľa nebies, ale žijú od neho ďaleko a nevidia ho, preto stále túžia po blaženej vlasti, kde vedia, že ich čaká snúbenec.

Vedia, že milý je vždy pri nich, ale je ako by skrytý za dverami a nedá sa vidieť. Je (lepšie povedané), ako často býva slnko za mračnami, cez ktoré zavše prenikne nejaký

lúč jeho svetla, ale neukáže sa zjavne. Tie milované verenice majú na očiach pásku, ktorá im nedovoľuje vidieť milovaný predmet. Žijú celkom spokojne a podrobujú sa vóli Pána, ktorý ich chce mať vo vyhnanstve a ďaleko od seba, ale pritom všetkom nemôžu ustavične netúžiť poznať ho z tvári do tvári, aby ho ešte viac milovali.

Preto každá z nich často svojmu milému nežne vyčíta, prečo sa neukáže, a vraví: Jediná láska môjho srdca, keď ma tak veľmi miluješ a keď si ma zranil svojou svätou láskou, prečo sa predo mnou skrývaš a neukážeš sa? Viem, že si nekonečná krása, milujem ťa viac než seba samú, hoc som ťa ešte nevidela; odkry mi svoju krásnu tvár, chcem ťa poznať zjavne preto, aby som už nehľadela ani na seba ani na iné stvorenie a aby som sa usilovala milovať iba teba, svoje najvyššie dobro.

Keď k týmto do Boha zaľúbeným dušiam prenikne nejaký lúč Božej dobroty a lásky, ktorú im Boh preukazuje, chcely by sa rozplynúť láskou k nemu; a aj pre ne slnko je ešte zakryté mračnami, jeho krásna tvár je ešte skrytá za záclonou a ony majú ešte na očiach pásku, ktorá im nedovoľuje vidieť ho z tvári do tvári: ale aká bude ich radosť, keď sa rozplynú mračná, keď sa dvihne záclona

a keď im s očí padne páska a ukáže sa im zjavne krásna tvár Snúbenca, takže uvidia pri jasnom svetle jeho krásu, dobrotu, veľkosť a lásku, ktorú im preukazuje!

Ó smrť, prečo tak meškáš? Ak ty nepriđeš, ja nemôžem vidieť svojho Boha. Ty mi máš otvoriť dvere, aby som mohol vstúpiť do paláca svojho Pána. Ó blažená vlasť, kedy príde ten deň, čo sa ocitnem v твоjich večných stánkoch! Ó milý duše mojej, môj Ježišu, môj poklad, moja láska, moje všetko, kedy príde tá šťastná chvíľa, čo opustím zem a uvidím, že som celkom spojený s tebou! Nezaslúžim si tento osud, ale láska, ktorú si mi preukázal a ešte viac tvoja nekonečná dobrotu mi káže dúfať, že raz budem pridružený k tým šťastným dušiam, ktoré sú s tebou spojené, milujú Ťa a budú Ťa milovať dokonale láskou cez celú večnosť. Ach, môj Ježišu, ty vidíš stav, v ktorom sa nachádzam, že ma čaká buď večné spojenie s tebou alebo večné odlúčenie od teba: zmiluj sa nado mnou; tvoja krv je mojou nádejou; a tvoje orodovanie, ó Matka Božia Mária, je mojou útechou a posilou.

26. JEŽIŠ JE DOBRÝ PASTIER

On sám povedal: Ja som dobrý pastier.²⁹⁸ Povinnosťou dobrého pastiera je viesť svoje ovečky na dobrú pašu a strážiť ich pred vlkami; ale ktorý pastier, ó sladký môj Vykupiteľ, bol taký dobrý ako ty, že dal krv a život, aby zachránil svoje ovečky, ktorými sme my, a oslobodil nás od zaslúžených trestov?

Naše hriechy on sám vzal na svojom tele na kríž, aby sme odumreli hriechom a žili spravodlivosťou. Jeho siné rany vás uzdravily.²⁹⁹ Aby nás teda tento dobrý Pastier uzdravil z našich chorôb, vzal na seba ťarchu všetkých našich previnení a odpykal ich na svojom tele tým, že bolestne umrel na kríži.

Táto prílišná láska k nám, ovečkám, roznieťla túžbu sv. Ignáca mučeníka, aby dal život za Ježiša Krista a povedal: Moja láska bola ukrižovaná. Napísal to vo svojom liste, čím chcel povedať: môj Boh chcel umrieť za mňa na kríži a ja môžem žiť bez túžby umrieť zaňho? Po pravde, čo všetkého vykonali mučeníci, že dali život za Ježiša Krista, ktorý umrel z lásky k nám? Ach, veď smrť Ježiša Krista, ktorú podstúpil pre nich, osladzovala im všetkým muky, mučidlá a najhroznejšiu smrť.

Ale lásky tohto dobrého pastiera nebolo dosť obetovať život za svoje ovečky, po svojej smrti chcel im zanechať to isté svoje telo, ktoré už predtým obetoval na križi, aby bolo pokrmom a pašou ich duší. Horúca láska, ktorú nám preukázal, hovorí sv. Ján Zlatousta, viedla ho na to, aby sa s nami spojil a splynul v jedno: Seba samého vliat do nás, aby sme boli jedno... to totiž je vlastnosť horúco milujúcich.

Keď potom tento dobrý pastier vidí, že sa mu nejaká ovečka stratila, čo všetko robí, koľko prostriedkov používa, aby ju znovu našiel! A neprestane ju hľadať, kým ju nenájde: Keď jedna z nich sa mu stratí... či nepôjde za ňou, kým ju nenájde?²⁹⁵ A keď ju nájde, vezme si ju na ramená a raduje sa. Keď príde domov, svolá priateľov a susedov a povie im: „Radujte sa so mnou, lebo som si našiel stratenú ovcu.“²⁹⁶

A kto by nemiloval celou láskou tohto dobrého Pána, ktorý sa ukazuje taký láskavý i voči hriešnikom, čo sa od neho odvrátili a dobrovoľne sa chceli zatratíť?

Ó môj milý Spasiteľ, hľa, tu pri tvojích nohách je stratená ovca: opustil som ňu, ale ty si ma neopustil a nechal si si prostriedok znovu ma nájsť. Čo by bolo so mnou, keby si ma nebol hľadal? Ó ja úbohý, ako dlho som

žil ďaleko od teba! Pre tvoje milosrdenstvo teraz dúfam, že som v tvojej milosti a ako som predtým utekal pred tebou, tak teraz túžim iba milovať ňu a žiť a umrieť v tvojej blízkosti. Ale kým žijem, som v nebezpečenstve, že ňu opustím: nuž pripútaj ma k sebe putami svojej svätej lásky a neprestaň ma hľadať, kým žijem na tejto zemi. Blúdil som ako ovca, čo sa stratila, hľadaj svojho služobníka.²⁹⁷ Ó zastankyňa hriešnikov, vypros mi svätú vytrvalosť.

27. O VEČNOM SPASENÍ

Naše večné spasenie je pre nás vecou nielen najdôležitejšou, ale jedinou, ktorá nám má ležať na srdci, pretože ak v nej urobíme chybu, všetko je stratené. Dobré uváženie myšlienka na večnosť stačí na to, aby človeka urobila svätcom. Veľký sluha Boží P. Vincent Carafa povedal, že keby všetci ľudia so živou vierou mysleli na večnosť druhého života, zem by sa stala púšťou, pretože ani jeden by sa nestaral o veci tohto života.

Ó keby všetci mali vždy pred očami veľkú zásadu, ktorú nám vstúpil Ježiš Kristus: Čo osoží človekovi, keby získal aj celý svet, ale dušu svojej by uškodil?²⁹⁸ Táto zásada pri-

viedla toľkých ľudí na to, aby opustili svet, toľké vznešené panny, aj kráľovskej krvi, aby sa uzavrely do kláštora. toľkých pustovníkov, aby žili na púšti, a toľkých mučeníkov, aby dali život za vieru; mysleli na to, že ak zatratia dušu, nepomôžu im v živote večnom ani všetky bohatstvá sveta.

Preto apoštol napísal svojim žiakom: Veľmi vás prosíme, bratia... aby ste si konali svoju prácu.²⁹⁹ O akej práci hovoril sv. Pavol? Hovoril o tej práci, pre ktorú, ak sa v nej dopustíme chyby, strácame kráľovstvo večné v nebi a uvrhujeme sa do priepasti múk, ktoré nikdy neskončia. Ide o smrteľné muky, o stratu nebeského kráľovstva, píše sv. Ján Zlatoústý.

Mal teda pravdu sv. Filip Neri, keď nazval bláznami tých, ktorí sa v tomto živote starajú o bohatstvá a pocty a málo sa starajú o spásu duše. Všetci tí, povedal ctihodný Ján Avila, by si zaslúžili, aby boli zatvorení do blázince. Ako? Chcel povedať tento veľký sluha Boží, veríte vy, že jestvuje večnosť radosti pre tých, čo milujú Boha. a že jestvuje večnosť múk pre tých, čo ho urážajú, a urážate ho?

Každá strata majetku, vážnosti, príbuzných, zdravia, ba i života, dá sa na tejto zemi napraviť aspoň dobrou smrťou a získaním

večného života, ako sa stalo svätým mučeníkom; ale akým dobrom sveta, akým najväčším šťastím, v ktoré môžeme dúfať v tomto živote, môžeme vyvážiť stratu duše? Čo dá človek v zámenu za svoju dušu?³⁰⁰

Kto umiera bez milosti Božej a zatracuje dušu, stráca s ňou navždy každú nádej na nápravu tejto záhuby: Bezbožník, keď umrie, nebude mať nijakú nádej.³⁰¹ Ó Bože, keby článok o večnom živote bol iba jednoduchou pochybnou mienkou učencov, i tak by sme mali vynaložiť všetku starosť na to, aby sme si získali blaženú večnosť a uchránili sa pred nešťastnou večnosťou; ale nie je to pochybná vec; je istá a je článkom viery, že jedna alebo druhá nás čaká.

Pravda, každý, kto má vieru a zamyslí sa nad touto pravdou, povie: Tak je, treba sa starať o spásu duše; ale málo je tých, čo sa o ňu naozaj starajú. So všetkou prefikanosťou sa usilujeme vyhrať spor, dostať miesto, a vec večného spasenia odkladáme stranou. Naozaj chybou nad všetky chyby je pretvárať sa vo veci večného spasenia, hovorí sv. Eucherius. Chybou, ktorá prevyšuje všetky ostatné chyby, pretože ak zatracujeme dušu, je to chyba, ktorá sa nedá napraviť

Kiež by boli múdri a porozumeli a predvídali posledné veci!³⁰² Akí úbohí sú tí učenci,

čo vedľa mnohé veci a nevedia sa postarať o svoje duše, aby dosiahli priaznivý výrok v súdny deň!

Ach, môj Vykupiteľ, vylial si krv, aby si vykúpil moju dušu, a ja som ju toľko ráz znovu a znovu strácal! Ďakujem ti, že mi dávaš ešte čas znovu ju získať získaním tvojej milosti. Ó môj Bože, kiež by som bol umrel prv a kiež by som ťa nebol nikdy urazil! Utešuje ma vedomie, že nevieš opovrhovať srdcom, ktoré sa poníži a ľutuje svoje hriechy. Ó Mária, útočisko hriešnikov, pomôž hriešnikovi, ktorý sa ti sveruje a dôveruje ti.

28. AKÁ BUDE RADOSŤ BLAŽENÝCH

Vojď do radosti svojho Pána.³⁰³ Pri vstupe duše do nebeskej vlasti, keď sa dvihne záclona, ktorá jej nedovoľovala vidieť, uvidí zjavne a bez závoja nekonečnú krásu svojho Boha; a to bude radosť blaženého.

Všetky veci, ktoré vtedy uvidí v Bohu, ju naplnia radosťou: uvidí správnosť jeho súdov, súlad jeho rozhodnutí so stavom každej duše; všetko podriadené jeho božskej sláve a dobru duše.

Uvidí najmä vzhľadom na seba nesmiernu lásku, ktorú jej Boh preukázal tým, že sa stal

človekom, že obetoval život na križi z lásky k nej. Vtedy pozná, akou prílišnou dobrotou bolo tajomstvo križa, keď uvidí Boha, ktorý sa stal sluhom a umrel na potupnej šibenici. Pozná tajomstvo Eucharistie, keď uvidí Boha, ktorý sa pod spôsobom chleba dáva svojim stvoreniam za pokrm.

Uvidí potom najmä všetky milosti a priazne, ktorých sa jej dostalo a ktoré jej až doteraz boli skryté. Uvidí všetko milosrdenstvo, ktoré jej preukázal tým, že na ňu čakal a že jej odpustil jej nevďačnosť. Uvidí mnohé volania, pomoc, osvietenia, ktoré jej v hojnej miere udelil. Uvidí, že súženia, choroby, straty majetku alebo pribuzných, ktoré pokladala za trest, neboli trestami, ale láskavým riadením Božím, aby ju pritiahol dokonale do svojej lásky.

Slovom všetky tie veci jej dajú poznať nekonečnú dobrotu jej Boha a nekonečnú lásku, ktorú si zasluhuje; preto keď príde do neba, nebude mať inej túžby, než aby ho videla šťastného a spokojného; a keď súčasne pochopí, že blaženosť Božia je najvyššia, nekonečná a večná, i keď nezakúsi nekonečnú radosť, pretože stvorenie nie je schopné nekonečných vecí, pritom všetkom bude požívať nesmiernu a úplnú blaženosť, ktorá ju naplní radosťou a tou istou radosťou, ktorá

je vlastnosťou Boha; a tak sa uskutoční v nej výrok: Vojď do radosti svojho Pána.

Blažený nie je natoľko blažený pre radosť, ktorú cíti sám v sebe, ako pre radosť, ktorú požíva Boh; nakoľko blažený omnoho viac miluje Boha ako seba, preto omnoho väčšiu radosť mu pôsobí dobro Božie než dobro vlastné, pre lásku, ktorú mu preukazuje; tá láska mu dá zabudnúť na seba a celá jeho oddanosť bude smerovať na to, aby sa páčil milovanému.

A to je to sväté a milé spojenie, ktoré spôsobuje, že blažení zabúdajú na seba samých, aby sa usilovali iba chváliť a milovať milovaný predmet všetkej svojej lásky, ktorým je Boh: Budú opojení bohatstvom tvojho domu.³⁰⁴ Tí blažení už od prvej chvíle, čo vstúpia do neba, zostanú ako stratení, zaliati láskou v tom nekonečnom mori Božej dobroty.

Preto každý blažený stratí všetky túžby a nebude túžiť po inom ako milovať a byť milovaný od Boha; a keď pozná svoju istotu, že ho navždy bude milovať a že navždy bude Bohom milovaný, to bude jeho blaženosť, ktorá ho naplní radosťou a naveky ho nasýti šťastím tak, že už po ničom nebude túžiť.

Slovom nebom blažených bude požívanie radosti Božej. A preto kto v tomto živote má záľubu v blaženosti, ktorú Boh požíva a bu-

de požívať naveky, o tom možno povedať, že už v tomto živote vstupuje do radosti Božej a začína požívať nebo.

Zatiaľ, môj sladký Spasiteľ a láska mojej duše, vidím sa ešte v tomto sľavom údolí, obkľúčený nepriateľmi, ktorí ma chcú od teba odlúčiť. Milovaný môj Pane, nedaj, aby som ňa stratil, daj, aby som ňa vždy miloval v tomto i v druhom živote, a potom urob so mnou, ako sa ti páči. Ó Kráľovná nebies, ak ty prosíš za mňa, istotne budem s tebou naveky, aby som ňa chválil v nebi.

29. TREST STRATY BOHA SPÔSOBUJE PEKLO

Veľkosť trestu musí zodpovedať veľkosti previnenia. Hriech smrteľný teológovia definujú troma slovami: odvrátenie od Boha. A v tom spočíva zloba smrteľného hriechu, spočíva v opovrhovaní milosti Božej a v tom, že človek chce dobrovoľne stratiť Boha, najvyššie dobro; preto právom v pekle najvyšším trestom hriešnika je trest straty Boha.

Sú veľké ešte iné pekelné tresty, zožierajúci oheň, oslepujúca tma, ohlušujúci krik zatratených, smrad, ktorý by usmrtil tých bedárov, keby mohli umrieť, stiesnenosť, ktorá ich tlačí a prekáža v dychu; ale všetky tieto tresty sú ničím vzhľadom na stratu Bo-

ha. V pekle zatratenci večne plačú a najtrpkejšim predmetom ich plaču je myšlienka, že vlastnou vinou stratili Boha.

Ó Bože, aké dobro som stratil! V tomto živote prítomné veci, vášne, časné zamestnania, smyselné radosti a protivné udalosti nám nedovoľujú zamyslieť sa nad nekonečnou krásou a dobrotou Božou; ale keď duša vyjde z väzenia tela, neuvidí hneď Boha, akým je, lebo keby ho hneď videla, bola by hneď blažená; ale pozná, že Boh je nekonečné dobro, nekonečne krásny a hodný nekonečnej lásky; pretože je stvorená na to, aby videla a milovala tohto Boha, chcela by hneď ísť spojiť sa s ním; ale ak sa nachádza v hriechu, stojí pred nepreniknuteľným múrom, ktorým je hriech, čo jej uzatvára cestu, aby navždy išla k Bohu. Pane, ďakujem ti, že táto cesta nie je ešte uzavretá pre mňa, ako som si zaslúžil, môžem ešte prísť k tebe. Neodháňaj ma zpred svojej tváre!

Duša, ktorá je stvorená na to, aby milovala svojho Stvoriteľa, je už prirodzenou láskou poháňaná k tomu, aby milovala svoj posledný cieľ, ktorým je Boh; ale v tomto živote tmy hriechu a pozemskej náklonnosti uspávajú túto náklonnosť, ktorú cíti po sporení s Bohom, a preto ju veľmi nezarmucuje, keď sa vidí od neho odlúčená. Ale keď

opustí telo a oslobodí sa od smyslov, vtedy jasne pochopí, že iba Boh ju môže uspokojiť. Preto, keď sa uvoľní z tela, hneď sa vrhne, aby sa objala so svojím najvyšším dobrom, ale ak bude v hriechu, uvidí, že je odstrčená od Boha ako nepriateľka. Ale i keď bude odstrčená, neprestane nikdy cítiť, že ju čosi ťahá spojiť sa s Bohom, a to bude jej peklo: vidieť sa vždy prítahovaná k Bohu a vždy od neho odstrkovaná.

Kiež by sa chudera, ak už stratila Boha a nemôže ho vidieť, mohla potešiť tým, že ho miluje; ale ani tej útechy sa jej nedostane, lebo keď ju milosť opustila a urobila otrokyňou hriechu, tým sa jej rozvrátila vôľa; preto na jednej strane sa bude cítiť ťahaná k tomu, aby Boha milovala a na druhej, aby ho nenávidela. Takto súčasne ako pozná, že Boh je hodný nekonečnej lásky a chvály, začne ho nenávidieť a preklínať.

Kiež by sa v tom väzení múk aspoň mohla odovzdať do Božej vôle, ako to robia sväté duše z očistca, a dobrorečieť ruku Boha, ktorý ju zaslúžene bičuje! Nemôže sa však odovzdať do vôle Božej, lebo na to je potrebná pomoc milosti; ale tá (ako sme povedali) ju opustila; preto duša nemôže sjednotiť svoju vôľu s vôľou Božou, pretože jej vôľa úplne odporuje vôli Božej.

Preto nešťastnica obráti všetku svoju nenávisť proti sebe samej a tak bude žiť stále trhaná odlišnými citmi; chcela by žiť, chcela by umrieť: na jednej strane by chcela žiť, aby vždy nenávidela Boha, ktorý je predmetom jej najväčšej nenávisťi; na druhej strane by chcela umrieť, aby necítila muky, ktoré zakusuje preto, že ho stratila, ale vidí, že už nemôže umrieť. Preto bude žiť navždy v ustavičnej smrteľnej agónii.

Prosme Boha pre zásluhy Ježiša Krista, aby nás zachránil pred peklom: a najmä ho musí prosiť ten, kto vo svojom živote stratil Boha nejakým ťažkým hriechom.

Pane (povedz), spas ma a preto pripútaj ma vždy viac k tebe svojou svätou láskou, zdvojnásob tie sväté a sladké putá spásy, aby ma vždy silnejšie viazaly k tebe. Ó ja úbohý, že som opovrhoval твоjou milosťou a tak som si zaslúžil, aby som bol navždy odlúčený od teba, svojho najvyššieho dobra a aby som ťa navždy nenávidel! Ďakujem ti, že si ma strpel vtedy, keď som bol v nemilosti u teba: čo by bolo so mnou, keby som vtedy bol umrel? Ale keďže si mi predĺžil život, daj, aby som ho použil nie na to, aby som ťa hneval, ale len na to, aby som ťa miloval a oplakával urážky, ktoré som ti spôsobil. Ježišu môj, odnes budeš mojou jedinou láskou a jediným

mojím strachom bude, aby som ťa už neurazil a neodlúčil sa od teba. Ale ja, ak mi nepomôžeš, nemôžem nič vykonať; dúfam v tvoju krv, že mi pomôžeš byť celkom твоjim, môj Vykupiteľ, moja láska, moje všetko. Ó veľká zastankyňa hriešnikov, Mária, pomôž hriešnikovi, ktorý sa ti odporúča a sveruje.

Ak sa chceme poistiť, aby sme nestratili Boha, oddajme sa naozaj celkom Bohu. Kto sa neoddá celkom Bohu, nachádza sa vždy v nebezpečenstve, že sa od neho odvráti a ho stratí; ale duša, ktorá sa odhodlane odtrhne od všetkého a oddá sa celkom Bohu, ho už nikdy nestratí, pretože Boh sám nedovolí, aby duša, ktorá zo srdca sa mu celkom oddala, sa od neho odvrátila a ho stratila. Preto istý veľký sluha Boží povedal, že keď čítame o páde takých, ktorí predtým ukazovali, že vedú svätý život, treba usudzovať, že tí sa neodдали celkom Bohu.

30. OPOVRHOVANIE SVETOM

Myšlienka na márnosť sveta a na to, že všetky veci, ktoré svet cení, sú len lož a klam, priviedla mnohé duše k rozhodnutiu oddať sa celkom Bohu. Čo osoží človekovi, keby získal aj celý svet, ale duši svojej by uškodil?³⁰⁵

Tento veľký výrok evanjelia mnohých mladých ľudí priviedol na to, že opustili príbuzných, vlast, majetok, pocty ba aj kráľovské koruny a išli sa zavrieť do kláštora alebo na púšť, aby tam mysleli iba na Boha! Deň smrti sa nazýva dňom zahynutia: Blízko je deň zahynutia.³⁰⁶ Deň zahynutia, pretože v deň smrti musíme zanechať všetky svoje majetky, získané tu na zemi. Preto múdro hovorí svätý Ambróz, že klamne nazývame tieto majetky svojimi, pretože si ich nemôžeme odniesť so sebou na druhý svet, kde sa budeme musieť navždy zdržovať: Nie je naše (píše svätec) to, čo si nemôžeme so sebou odniesť; len čnosť nás sprevádza. Len sväté skutky nás budú sprevádzať a tešiť vo večnosti.

Všetky zemské majetky, najväčšie hodnoty, zlato, striebro, najvzácnejšie drahokamy, pozorované zo smrteľnej postele, strácajú svoj lesk: smútočný tieň smrti zatienuje aj kráľovské žezlá a koruny a ukazuje, že to, čo si svet cení, je len blato, dym, márnosť a hieda. A po pravde, čo osožia pri smrti všetky bohatstvá získané tým, čo umiera. ak po smrti sa mu dostane iba drevenej rakvy, aby bol do nej položený a zhníť? Čo osoží vychvalovaná krása tela, keď z neho zostane iba trochu smradľavého prachu a niekoľko mäsa zbavených kostí?

Čo je život človeka na tejto zemi? Hľa, ako to opisuje svätý Jakub: Veď čo je váš život? Ste ani para, ktorá sa na chvíľku ukáže a potom zmizne.³⁰⁷ Dnes toho veľikáša ctia, boja sa ho a chvália ho; zajtra ním opovrhujú, ohovárajú ho a preklínajú: Videl som velebeného bezbožníka... a išiel som okolo a nebolo ho.³⁰⁸ Niet ho už v tej jeho obľúbenej vile, v tom veľkom paláci, ktorý si vybudoval; a kde je? Mení sa na prach v hrobe.

Má v ruke klamnú váhu.³⁰⁹ Duch Svätý nás upozorňuje, aby sme sa nedali oklamať svetom, pretože svet váži dobrá svojou falošnou váhou; ale my musíme vážiť veci správnou váhou viery, ktorá nám dáva poznať opravdivé dobré, akými sa nemôžu nazvať tie, ktoré sa rýchle pominú. Sv. Terézia povedať: Nemáme brať do úvahy veci, ktoré končia smrťou.

Ó Bože, čo veľkého zostalo toľkým ministerským predsedom štátu, toľkým veliteľom vojska, toľkým kniežatám, toľkým rímskym cisárom teraz, keď scéna pre nich sa skončila a keď sú vo večnosti? Ako zvuk zmizla ich pamiatka.³¹⁰ Boli veľkými vo svete, ich meno znelo všade; ale keď umreli, skončila sa pre nich veľkosť, meno a všetko. Treba tu pripomenúť nápis z cintorína, kde sú pochovaní mnohí rytieri a dámy:

Hľa, tu sa končí každá veľkosť,
každá zemská nádhera, každá krása.
Červy, blato, biedny kameň a trochu piesku
je koncom krátkej scény každého.

Terajšia tvárnosť sveta sa už pomíňa.³¹¹

Náš život slovom je iba rýchle pomíjajúcou scénou; skončí sa pre všetkých, pre vznešených a jednoduchých, pre kráľov a poddaných, pre bohatých i pre chudobných. Blazený ten, kto v tejto scéne dobre zahral svoju úlohu pred Bohom! Filip III., španielsky kráľ, umrel mladý vo veku 42 rokov; pred smrťou povedal tým, čo stáli okolo neho: keď umriem, ohlasujte divadlo, ktoré teraz vidíte; ohlasujte, že pri smrti byť kráľom nepoteší, ale len zväčšuje pocit múk, že sme vládli. A potom so vzdychom dodal: Ó kiež by som bol teraz na púšti a stal sa svätým, pretože by som sa s väčšou dôverou zjavil pred súdnou stolicou Ježiša Krista.

Je známa zmena života, ktorú vykonal sv. František Borgia pri pohľade na mŕtvu cisárovnej Izabelly, ktorá za živa bola veľmi krásna, ale po smrti vyvolávala hrôzu u toho, kto sa na ňu pozrel. Preto vtedy Borgia povedal: Tak sa teda končia dobrá tohto sveta? A oddal sa celkom Bohu. Ó kiež by sme ho všetci napodobnili prv, než nás schytí

smrť. Ale ponáhľajme sa, pretože smrť beží a nevieme, kedy príde. Nedovoľme, aby z osvietenia, ktoré nám Boh teraz dáva, zostaly iba výčitky a dlh, ktorý musíme Bohu splatiť, keď v ruke budeme držať sviecu smrti. Rozhodnime sa vykonať teraz to, čo vtedy budeme si želať mať vykonané a nebudeme už môcť vykonať.

Bože môj, dosť už bolo tvojej trpezlivosti: nechcem ťa už nechať čakať na to, aby som sa ti celkom oddal. Volal si ma už mnoho ráz, aby som skoncoval so svetom a oddal sa celkom tvojej láske. Teraz ma znovu voláš: tu som, prijmi ma do svojho náručia, lebo v tejto chvíli sa ti celkom dávam. Ó nepoškvrnený Baránok, ktorý si sa kedysi obetoval na Kalvárii a umrel na križi pre mňa, obmy ma najprv svojou krvou a odpusť mi všetky urážky, ktorých som sa voči tebe dopustil. A potom ma zapáľ svojou svätou láskou. Milujem ťa nadovšetko, milujem ťa celou svojou dušou. A čo okrem teba môžem nájsť vo svete hodnejšie lásky a čo by ma viac milovalo? Matka Božia a moja zástankyňa Mária, oroduj za mňa a vypros mi pravú a trvalú zmenu života: dôverujem ti.

31. LÁSKA K SAMOTE

Boha nemožno nájsť v huku sveta, preto svätí vyhľadávali najhroznejšie púšte, najskrytejšie jaskyne, aby ušli pred ľuďmi a mohli sa rozprávať iba s Bohom. Sv. Hilarión vymenil niekoľko púští a hľadal vždy tú najosamelejšiu, kde by nebolo človeka, s ktorým by sa mohol rozprávať a nakoniec umrel na cypruskej púšti, na ktorej žil 5 rokov. Sv. Bruno, keď ho Pán volal opustiť svet, prišiel so svojimi spoločníkmi, ktorí ho chceli nasledovať, ku sv. Hugovi, grenobleskému biskupovi s prosbou, aby im vo svojej diecéze vyznačil púšť: sv. Hugo im vyznačil Cartozu, púšť, ktorá bola taká hrozná, že bola súcejšia na sidlo šeliem než na bývanie ľudí; tu s radosťou si vystavali malúcké, od seba vzdialené chatrče a v nich bývali.

Raz Pán povedal sv. Terézii: Rád by som rozprával k mnohým duším, ale svet robí taký huk v ich srdci, že nemôžu počuť môj hlas. Uprostred huku a svetských vecí Boh k nám nehovorí, nečujeme ho. Božími slovami sú jeho sväté vnuknutia, osvietenia a volania, ktorými svätí bývajú osvecovaní a rozplameňovaní božskou láskou; ale kto nemá rád samotu, ten nemôže počuť tieto Božie hlasy.

Boh vyhlasuje: Povediem ju do samoty a budem hovoriť k jej srdcu.³¹² Keď Boh chce pozdvihnúť niektorú dušu na vynikajúci stupeň dokonalosti, núti ju utiahnuť sa na nejaké osamelé miesto, ďaleko od rozhovoru tvorov, a tam hovorí do uší, nie tela, ale srdca; a tak ju osvecuje a zapaluje svojou božskou láskou.

Sv. Bernard povedal, že omnoho viac sa naučil milovať Boha v lesoch medzi dubmi a bukmi ako medzi knihami a Božími služobníkmi. Preto sv. Hieronym opustil veselý život v Ríme a zavrel sa do betlehemskej jaskyne a potom zvolal: Ó samota, v ktorej sa Boh dôverne rozpráva so svojimi! V samote Pán sa dôverne shovára so svojimi milými dušami a tam im dáva počuť slová, čo rozťapajú srdcia svätou láskou, ako to povedala svätá veronica: Moja duša sa rozplývala, keď (môj milý) prehovoril.³¹³

Zo skúsenosti vieme, že styk so svetom a starostlivosť o získanie časných dobier vedie k zabúdaniu na Boha; ale vo chvíli smrti zo všetkých námah a času, zmareného pre zemské veci, čo iného budeme mať ak nie muky a výčitky svedomia? Pri smrti nájdeme iba to málo, čo sme vykonali a vytrpeli pre Boha. A prečo sa neodtrhneme od sveta prv, než nás od neho odtrhne smrť?

Bude sedieť osamelý a mlčať, lebo sa povznesie nad seba.³¹⁴ Osamelý nie je v pohybe, ako bol predtým vo svetských veciach, ale bude sedieť, odpočívať; a bude mlčať a nebude si žiadať smyselné dobré, aby ho ukojily, pretože sa povznesie nad seba a nad všetky stvorenia a v Bohu nájde všetko dobro a úplné uspokojenie.

Kto mi dá krídla ako holubici a odletím a odpočinem si?³¹⁵ Dávid túžil mať krídla holubice, aby opustil zem a nedotýkal sa jej ani nohami a tak aby dal odpočinúť svojej duši. Ale kým sme na zemi, nie je nám dovolené opustiť zem: usilujme sa preto, nakoľko môžeme, aspoň milovať utiahnutosť, stykať sa iba s Bohom a tak čerpať silu na vyhýbanie sa chybám, ktorých sa dopúšťame v styku so svetom, ako to urobil Dávid i vtedy, keď spravoval kráľovstvo: Hľa, vzdialil som sa útekom a zostal som v samote.³¹⁶

Ó kiez by som bol vždy myslel na teba, Bcže mojej duše, a nie na pozemské dobré! Preklinám tie dni, v ktorých som hľadaním zemských radostí urazil teba, svoje najvyššie dobro. Ó kiez by som ťa bol vždy miloval! Kiez by som umrel prv a kiez by som ťa nikdy nebol urazil! Ó ja úbohý, bliži sa ku mne smrť a ja som sa ešte neodtrhol od sveta! Nie, Ježišu môj, dnes robim rozhodnutie

opustiť všetko a byť celkom tvoj. Ty si všemohúci, ty mi dáš silu, aby som ti bol verný. Ó Matka Božia, pros Ježiša za mňa.

32. SAMOTA SRDCA

Sv. Gregor píše: Čo osoží samota tela, ak chýba samota srdca? V predošlej hlave sme videli, ako samota napomáha sústredenie ducha; ale sv. Gregor vraví, že nič alebo málo je osožné byť telom na osamelom mieste a mať srdce plné svetskými mystikami a citmi. Aby duša celkom patrila Bohu, sú potrebné dve veci, prvá odtrhnúť sa od náklonnosti k celému tvorstvu, druhá dať celú svoju lásku Bohu: a v tom spočíva samota srdca.

Treba teda na prvom mieste odtrhnúť srdce od všetkých zemských náklonností. Sv. František Saleský povedal: Keby som vedel, že mám vo svojom srdci vlákno, ktoré nepatrí Bohu, hneď by som ho vytrhol. Ak sa srdce neočistí a nezbaví zeme, nemôže doň vojsť Božia láska, aby ho celé ovládla. Boh chce panovať v našich srdciach svojou láskou, ale chce v ňom sám panovať; nechce spoločníkov, čo by mu kradli čiastku oddanosti, ktorú si právom žiada mať celkom pre seba.

Niektoré duše sa sťažujú, že vo svojich pobožnostiach, modlitbách, svätých prijímaniach, duchovných čítaniach a v návštevách Svätosti Oltárnej nenachádzajú Boha a nevedia, čo majú robiť, aby ho našli; ale sv. Terézia im radí tento prostriedok: Odtrhni srdce od všetkých stvorených vecí, a potom hľadaj Boha a nájdeš ho.

Mnohí, aby sa odlúčili od tvorov a stýkali sa iba s Bohom, nemôžu ísť žiť na púšte, ako by chceli, ale treba vedieť, že na uskutočnenie samoty srdca nie sú potrebné púšte a jaskyne. Tí, čo z nevyhnutnosti sú povinní stýkať sa so svetom, vždy, keď nemajú srdce spútané so svetom, i uprostred námestí a ulíc môžu mať samotu srdca a byť spojení s Bohom. Všetky zamestnania, ktoré robíme preto, aby sme plnili vôľu Božiu, neprekážajú samote srdca. Sv. Katarína Sienská našla Boha i uprostred domácich prác, ktorými ju rodičia celkom zamestnávali, aby ju odtrhli od pobožností, ale ona v nich sa utiahla do svojho srdca, ktoré nazývala svojou celou a tam sa neprestávala sama stýkať s Bohom.

Upokojte sa a viďte, že ja som Boh.³¹⁷ Aby sa nám dostalo božského svetla, ktorým poznávame dobrotu Božiu, čo vie si získať všetky náklonnosti nášho srdca, treba sa upokojiť, to jest zbaviť sa zemských pút, ktoré nám

bránia poznať Boha. Ako kryštálová nádoba, keď je plná piesku, nemôže prijať slnečné svetlo, tak srdce, čo lipne k peniazom, svetským poctám, smyselným rozkošiam, nemôže prijať božské svetlo; a keď nepozná Boha, nemiluje ho. V každom stave, do ktorého Boh človeka postaví, aby ho stvorenia neodtrhávaly od Boha, musí sice konať svoje povinnosti, aby sa páčil Bohu, ale pokiaľ ide o ostatné veci, musí si predstavovať, že okrem neho a Boha nejestvuje nič.

Treba sa odtrhnúť od všetkého a najmä od seba samých ustavičným protirečením vlastnej sebaláske. Napríklad, ten predmet sa mi páči, treba sa ho zriecť práve preto, že sa nám páči. Tá osoba nám ublížila, treba jej dobrorečiť práve preto, že nám ublížila. Slovom treba chcieť a nechcieť iba to, čo chce alebo nechce Boh, bez náklonnosti k niektorej veci, kým nepoznáme, že je vôľa Božia to, čo chceme.

Boh sa naozaj dá nájsť každému, kto sa odtrhne od stvorení, aby ho našiel! Dobrý je Pán k duši, ktorá ho hľadá.³¹⁸ Sv. František Saleský píše: Čistá láska k Bohu stravuje všetko, čo nie je Božie, aby to obrátila na lásku. Preto sa treba stať zatvorenou záhradou, akou Boh nazýva svätú verenicu z Pieseň piesní: Zavretou záhradou si sestra moja

verenica.³¹⁹ Zavretou záhradou volá sa tá duša, ktorá má zatvorené dvere pred pozemskými náklonnosťami. Boh nám dal všetko, čo máme a má právo žiadať od nás všetku našu lásku. Keď teda nejaké stvorenie sa chce votrieť do našej lásky, treba mu to znemožniť; treba sa nám obrátiť na svoje najvyššie dobro a povedať mu celou oddanosťou: Čo mám v nebi a čo som mimo teba chcel na zemi? ... Si Bohom môjho srdca a môj podiel, Bože, naveky.³²⁰ Môj Bože, čo okrem teba môže uspokojiť moju dušu? Nie, okrem teba nič nechcem v nebi ani na zemi, ty sám mi stačíš. Si Bohom môjho srdca a môj podiel naveky.

Blažený, kto môže povedať: Kráľovstvom sveta a každou svetskou ozdobou som opovrhol pre lásku môjho Pána Ježiša Krista. Právom to mohla povedať veľká služobnica Božia sestra Margita z Križa, dcéra cisára Maximiliána II., ktorá pri svojej rehoľnej obliečke si vyzliekla svoje bohaté šaty a skvosty, aby si obliekla chudobné rúcho bosých mníšok prísnej rehole sv. Kláry. Jej životopisec hovorí, že svoje kráľovské rúcho vyzliekla s takým opovrhovaním, že pohla k plaču všetkých tých, čo na obrade boli prítomní.

Ježišu môj, nechcem, aby stvorenia mali

podiel na mojom srdci; ty buď jeho jediným pánom. Nech si druhí hľadajú rozkoše a zemskej veľkosti, ty sám buď v terajšom i budúcom mojom živote jediným mojím podielom, jediným dobrom, jedinou láskou. A pretože ma miluješ, ako vidím zo znakov, ktoré mi dávaš, pomôž mi odtrhnúť sa úplne od toho, čo ma odvracia od tvojej lásky. Daj, aby moja duša bola na radosť tebe ako jedinému predmetu všetkých mojich citov. Nuž zmocni sa celého môjho srdca; nechcem už patriť sebe, ty sa ma zmocni a urob ma hotovým vykonať každú tvoju vôľu. Ó Matka Božia Mária, v teba dôverujem, tvoje modlitby ma urobia celkom Ježišovým.

33. NEBO BLAŽENÝCH SPOČÍVA VO VIDENÍ A MILOVANÍ BOHA V DRUHOM ŽIVOTE

Vidíme, čo robí obyvatelov neba úplne blaženými. Duša v nebi, keď vidi Boha z tváre do tváre a pozná jeho nekonečnú krásu a všetky jeho dokonalosti, ktoré ho robia hodným nekonečnej lásky, nemôže ho nemilovať všetkými silami a miluje ho omnoho viac než seba samu. Ba tam skoro zabúda na seba samu, nemyslí a netuží po inom ako vidieť spokojnosť milovaného, ktorým je jej Boh; a keď vidí, že Boh, jediný predmet všetkých jej ci-

to, požíva nekonečnú radosť, táto Božia radosť je celým jej nebom. Keby bola schopná nekonečných vecí, pri zistení, že jej milý je nekonečne blažený, i jej radosť by bola nekonečná; ale pretože stvorenie nie je schopné nekonečnej radosti, nasycuje sa radosťou aspoň tak, že po ničom netúži; a to je tá sýtosť, po ktorej vzdychal Dávid, keď povedal: Nasýtim sa, keď sa zjavi tvoja sláva.³²¹

A tak sa uskutočňuje to, čo Boh hovorí duši, keď jej dáva nebo: Vojď do radosti svojho Pána.³²² Nehovori už, aby radosť vošla do duše, pretože stvorenie nemôže do seba pojať nekonečnú radosť; ale vraví, aby duša vošla do radosti a mala na nej účasť, ale toľkú účasť, že sa ňou nasýti a naplní radosťou.

Preto myslím, že pri modlitbe medzi citmi lásky k Bohu niet dokonalejšieho citu ako, že človek sa teší z nekonečnej radosti, ktorú požíva Boh. V tomto istotne sa cvičia blažení v nebi, preto kto sa teší z radosti Božej, začína už tu na zemi robiť to, čo dúfa, že bude robiť v nebi cez celú večnosť.

Láska, ktorou k Bohu horia svätí v nebi, je toľká, že keby do nich vošiel strach, že ho stratia alebo že ho nebudú milovať všetkými silami, ako ho milujú, tento strach by im spôsobil peklo múk. Ale ako sú si istí

Bohom, priam tak sú istí, že ho budú vždy milovať všetkými silami, že i Boh ich bude vždy milovať a že táto vzájomná láska nikdy neprestane. Môj Bože, urob ma jej hodným pre zásluhy Ježiša Krista.

Táto blaženosť, ktorá tvorí nebo, bude ešte zväčšená nádherou toho ohromného mesta Božieho, krásou jeho obyvateľov, ich spoločnosťou a najmä spoločnosťou kráľovnej Márie, ktorá sa ukáže krajšia ako nebo, a spoločnosťou Ježiša Krista, ktorého krása nesmierne prevýši krásu Máriinu.

Radosť blažených zvýšia nebezpečenstvá, ktoré každý vo svojom živote podstúpil a ktoré mu hrozily, že stratí toľké dobro. Aké budú vďaky, ktoré bude Bohu vzdávať ten, čo zisti, že si za svoje hriechy zaslúžil peklo, keď príde tam hore a uvidí, že toľki za tie isté hriechy boli uvrhnutí do pekla a on je spasený a určený na to, aby naveky požíval v nebi tie nesmierne radosti, ktoré nikdy neomrzia. Na tejto zemi, i keby boly hocako veľké a ustavičné, časom omrzia; ale radosti nebeské, čím viac ich požívame, tým viac po nich túžime, takže blažený je tými radosťami vždy úplne ukojený a vždy si ich žiada a vždy sa mu ich dostane. Preto sladký spev, ktorým svätí chvália Boha a ďakujú mu za poskytnutú blaženosť, sa nazýva novou piesňou:

Spievajte Pánovi novú pieseň.³²³ Nazýva sa novou, pretože jasanie v nebi sa zdá vždy nové ako keď znie prvý raz, vždy svätých teší a vždy po ňom túžia. Preto ako zatratenci sa nazývajú nádobami hnevu, tak blažení sa volajú nádobami lásky, Božej lásky.

Právom teda hovorí sv. Augustín, že na získanie tejto večnej blaženosti by bola potrebná večná námaha. Preto málo sa namáhali pustovníci svojím pokáním a modlitbami, aby si získali nebo. málo vykonali toľkí svätí, ktorí opustili svoje domy, bohatstvo a kráľovstvá, aby si získali nebo; málo trpeli toľkí mučeníci pri svojom mučení a smrti, aby si získali nebo.

Usilujme sa aspoň niesť veselo kríže, ktoré nám Boh posielal, pretože sa nám stanú večnými radosťami, ak sa spasíme. Keď na nás zaľahnú choroby, bolesti alebo iné protivnosti, dvihnime oči k nebu a povedzme: Raz sa skončia všetky tieto útrapy a po nich dúfam, že navždy budem požívať Boha. Dodajme si odvahy trpieť a opovrhovať všetkým svetským. Blažený, kto pri smrti bude môcť so sv. Agátou povedať: Pane, ktorý si ma zbavil lásky k svetu, prijmi moju dušu. Znášajme všetko, opovrhujme všetkým tvorstvom, Ježiš nás čaká a má veniec v ruke, aby nás urobil kráľmi neba, ak sme mu verní.

Ale, Ježišu môj, ako sa môžem o toľké dobro uchádzať ja, ktorý pre biedne pozemské chůtky som sa pred tebou zriekol neba a pošliapal tvoju milosť? Ale tvoja krv ma posmeľuje dúfať v nebo, hoc som si toľko ráz zasľúžil peklo, pretože si umrel na kríži práve preto, aby si dal nebo tomu, kto si ho nezaslúžil. Môj Vykupiteľ a Boh nechcem ťa už stratiť, pomôž mi byť ti verným: Príd kráľovstvo tvoje, pre zásluhy tvojej krvi daj mi raz vojsť do tvojho kráľovstva; a dotiaľ, kým nepríde smrť, daj mi dokonale plniť tvoju vôľu, buď vôľa tvoja, čo je najväčším dobrom a nebol už na zemi pre toho, kto ťa miluje. Zatiaľ, ó duše, čo milujete Boha, kým žijeme v tomto slzavom údolí, túžime vždy po nebi a hovorme:

Krásna vlasť, kde lásky za odmenu
lásky sa dáva.

Po tebe túžim vždy.

Kedy, ó Bože, do nej prídem?

34. O MODLITBE PRED SVIATOSTOU OLTÁRNOU

Bohu sa páči modlitba na hocakom mieste, ale zdá sa, že Ježiš Kristus zvláštnym spôsobom prijíma modlitbu, ktorú konáme pred

Najsvätejšou sviatosťou, lebo tu ako by najhodnejšie rozdával osvietenie a milosti tomu, kto ho navštevuje. Nechal sa nám v tejto sviatosti nielen preto, aby bol pokrmom duší, ktoré ho prijímajú vo svätom prijímaní, ale i preto, aby sa dal nájsť v každom čase každému, kto ho hľadá. Pobožní pútnici putujú k svätému loretskému domčeku, kde Ježiš Kristus za svojho života býval; putujú do Jeruzalema, kde umrel na kríži; ale o koľko väčšia musí byť naša pobožnosť, keď sa ocitneme pred stánkom, kde osobne býva ten istý Pán, ktorý býval medzi nami a umrel za nás na Kalvárii?

Na tejto zemi nie je dovolené hovoriť každému zoči-voči s kráľom alebo panovníkom; ale s kráľom neba Ježišom Kristom všetci, vznešení i plebejci, boháči i chudobní môžu rozprávať podľa svojej vôle v tejto sviatosti, môžu byť pri ňom, ako dlho chcú, môžu hovoriť o svojich potrebách a prosiť ho o milosti; a tu Ježiš všetkých počuje, vyslyší a poteší.

Svetskí ľudia, ktorí nepoznajú iných radostí okrem zemských, nevedia pochopiť, akou radosťou môže byť pre človeka to, že zostane dlho pred oltárom, kde sa nachádza svätá hostia; ale dušiam, ktoré milujú Boha, hodiny a dni, strávené pred Najsvätejšou

sviatosťou, zdajú sa chvíľami pre nebeské slasti, ktoré im tu Pán dáva zakúsiť a požívať.

Ale ako môžu svetskí ľudia zakúsiť tieto slasti, keď ich myseľ a srdce sú plné zeme? Sv. František Borgia povedal, že zo srdca treba najprv vyhnúť zem, aby v ňom panovala Božia láska; ináč doň božská láska ani nevstúpi, lebo niet pre ňu miesta: Upokojte sa a viďte (napisal Dávid), že ja som Boh.³²⁴ Aby sme okúsili Boha a vedeli, aký je sladký pre toho, kto ho miluje, treba sa nám upokojiť, to jest zbaviť sa zemských náklonností. Chceš nájsť Boha? Odtrhni sa od stvorenia a nájdeš ho, povedala sv. Terézia.

Čo má robiť duša pred Sviatosťou Oltárnou? Má milovať a prosiť. Nemá tam byť preto, aby cítila slasť a útechu, ale aby sa páčila Bohu citmi lasky, oddaním sa Bohu bez výhrad, zbavením sa vlastnej vôle a obetovaním sa slovami: Môj Bože, milujem Ťa a nechcem iné ako Teba, daj, aby som Ťa vždy milovala a potom urob so mnou a so všetkým, čo mám, čo sám chceš. Zo všetkých citov lásky Bohu je najmilší ten, ktorý ustavične pocíťujú blaženie v nebi tým, že sa tešia z nekonečnej radosti, ktorú požíva Boh; keďže (ako sme povedali v 28. hlave) blažený miluje Boha omnoho viac ako seba samého, preto omnoho viac túži po blaženosti svojho milo-

vaného než po vlastnej blaženosti; a keď vidí, že Boh požíva nekonečnú radosť, blažený by nad tým cítil nekonečné uspokojenie, ale keďže stvorenie nie je schopné nekonečného uspokojenia, je uspokojením aspoň celkom nasýtené, takže radosť Božia tvorí jeho radosť a jeho nebo. Tieto city lásky, i keď pri nich necítíme citeľné slasti, sú Bohu veľmi milé. On vlastne ani tým najmilším dušiam nedá vždy v tomto živote cítiť svoje útechy: dáva ich cítiť len zriedka, a keď ich dáva, nedáva ich natoľko ako odmenu za ich dobré skutky (úplnú odmenu nám chystá v nebi), ale aby im dodal sily znášať trpezlivo nepríjemnosti a protivenstvá terajšieho života, a najmä roztržitosť a suchopárnosť, ktoré dobré duše cítia v modlitbe.

Čo sa týka roztržitosti, netreba si jej všímať, stačí ju zahnať, keď ju zbadáme. Konečne i svätí upadajú do nedobrovoľnej roztržitosti; ale preto nevynechávajú modlitbu, a to musíme robiť aj my. Svätý František Saleský povedal, že keby sme v modlitbe iné nerobili ako vždy znovu a znovu zaháňali roztržitosť, i vtedy je modlitba na veľký úžitok. Čo sa týka suchopárnosti, najväčšou trýznou zbožných duší je to, že niekedy kľacia pred Svätosťou Oltárnou bez akéhokoľvek citu zbožnosti, omrzené, ba i bez citeľnej túž-

by milovať Boha; a k tomu sa často pridružuje obava, že sú v nemilosti u Boha pre svoje previnenia, pre ktoré ich Pán opustil. A keď sú už v tej čiernej tme, nevedia z nej nájsť východ a zdá sa im, že všetky dvere sú zatvorené. Zbožná duša nech je vtedy silná a nevynecháva modlitbu, ako si to želá diabol: nech spojí vtedy svoju opustenosť s opustenosťou, ktorú zakúsil Ježiš Kristus na kríži, a ak iné nemôže povedať, stačí, keď aspoň s iskierkou ducha povie: Bože môj, chcem Ťa milovať, chcem byť celkom tvoja, zmiluj sa nado mnou, neopúšťaj ma. Nech povie i to, čo istá svätá duša vravievala svojmu Bohu, keď bola najopustenejšia:

Milujem Ťa, hoc sa vidím
nepriateľkou v tvojich očiach.
Odháňaj ma, koľko chceš.
vždy pôjdem za tebou.

35. LEN V BOHU NÁJDEME OPRAVDIVÝ POKOJ

Kto hľadá pokoj v tvoroch, nikdy ho ne-nájde, pretože tvory nie sú schopné ukojiť srdce. Boh stvoril človeka pre seba, to jest pre nekonečné dobro, preto len Boh ho môže ukojiť. Tým sa stáva, že mnohí, hoci oply-

vajú bohatstvom, počtami, zemskými radosťami, nie sú ani trochu spokojní; vždy žobru o viac počt, majetku, zábav, a hoci sa im ich dostane, sú vždy rozbúrení a ani jeden deň necítia opravdivého pokoja. Raduj sa v Pánovi a dá ti to, o čo prosíš svoje srdce.³²⁵ Keď sa niekto teší iba v Bohu a nehľadá iné ako jeho, Boh sám ukojí všetky žiadosti jeho srdca; a vtedy ten človek dosiahne blažený stav tých duší, ktoré si nežiadajú iné ako páčiť sa Bohu.

Blázni sú tí, čo hovoria: blažený ten, kto podľa svojej vôle môže mrhať peniaze, kto môže rozkazovať druhým, kto sa môže zabávať, ako chce. Bláznovstvo! Len ten je blažený, kto miluje Boha, kto vraví, že mu Boh stačí. Skúsenosť dokazuje, že mnoho osôb, ktoré ľudia nazývajú šťastnými, i keď majú veľké bohatstvo a požívajú úctu, jednako majú nešťastný život a nikdy nenachádzajú pokoja.

Ale ako to, že mnohí boháči, veľikáši v hojnosti svetských dobier nenachádzajú pokoja, zatiaľ čo mnohí rehoľníci, čo žijú utiahnuto v cele, chudobní a skrytí, sú takí spokojní? Ako to, že mnohí pustovníci, čo žili na púšti alebo v jaskyni a trpeli hladom a zimou, jasali radosťou? Tí dbali iba o Boha a Boh ich tešil.

Pokoj Boží, ktorý prevyšuje každú predstavu.³²⁶ Pokoj, ktorý dáva okúsiť Pán tomu, kto ho miluje, presahuje všetky rozkoše, aké môže dať svet! Okúste a viďte, aký sladký je Pán!³²⁷ Nuž, svetáci, volá prorok, prečo opovrhujete životom svätých, keď ho nepoznáte? Skúste ho raz, opusťte svet a oddajte sa Bohu a uvidíte, ako vás bude vedieť omnoho viac potešiť ako všetky počty a rozkoše tohto sveta.

Je pravda, že aj svätí znášajú veľké súženia v tomto živote; ale odovzdávajú sa do vôle Božej a nikdy nestrácajú svoj pokoj. Tí, čo milujú svet, raz sa zdajú veselí, raz sklúčení, ale v skutočnosti väčšinou žijú v nepokoji a v rozrušení. Naproti tomu tí, čo milujú Boha, premáhajú protivenstvá a nehody tohto sveta a preto žijú v rovnakom pokoji. Hľa, ako opisuje dušu celkom oddanú Bohu slávny kardinál Petrucci:

Vidí mimo seba meníť sa
v rôzne formy tvory a
vo svojom najhlbšom vnútri,
vždy spojená so svojim Bohom,
žije pokojne.

Ale kto chce byť vždy spojený s Bohom a požívať ustavičný pokoj, ten musí vyhnúť zo srdca všetko, čo nie je Boh, a žiť, ako by

bol mŕtvý zemským citom. Môj Bože, pomôž mi roztrhať všetky putá, ktoré ma viažu k svetu. Daj, aby som nemyslel na iné ako na to, aby som sa tebe páčil.

Blažení ti, ktorým Boh sám stačí! Pane, daj mi milosť, aby som nehľadal nič okrem teba a neúžil po inom než milovať ťa a byť ti na radosť. Z lásky k tebe sa teraz zriekam všetkých zemských radostí, zriekam sa i duševnej útechy: túžim len plniť tvoju vôľu a byť ti na radosť. Ó Matka Božia, odporúčaj ma svojmu Synovi, aby mi nič neodoprel.

36. MUSÍME MAŤ LEN BOHA ZA CIEĽ

Vo všetkých svojich skutkoch nesmieme mať iný cieľ ako páčiť sa Bohu, nie pribuzným, nie priateľom, nie veľikášom a nie sebe samým, pretože všetko, čo nerobíme pre Boha, je stratené. Mnoho vecí robíme preto, aby sme sa páčili a nie nepáčili ľuďom; ale sv. Pavol hovorí: Ak by som sa chcel ešte ľuďom páčiť, nebol by som služobníkom Kristovým.³²⁸ Iba Boha máme mať na zreteli vo všetkom, čo konáme, takže môžeme povedať to, čo povedal Ježiš Kristus: Robím vždy to, čo je jemu milé.³²⁹ Boh nám dal všetko, čo máme. my svojho nemáme nič iba hriech: iba Boh

nás miluje naozaj, miluje nás od večnosti, miluje nás natoľko, že sa nám darovať na križi a vo Sviatosti oltárnej; preto len Boh si zasluhuje všetku našu lásku.

Úbohá tá duša, čo s láskou hľadá na nejaku pozemskú vec, ktorá sa nepáči Bohu! Nebude mať nikdy pokoja v tomto živote a nachádza sa vo veľkom nebezpečenstve, že nebude mať pokoja ani v druhom. Naproti tomu blažený ten, Bože môj, kto hľadá iba teba a zrieka sa všetkého z lásky k tebe! Nájde perlu tvojej čistej lásky, drahocennejšiu radosť než sú všetky poklady a kráľovstvá zeme. Kto to robí, ten si získava opravdivú slobodu synov Božích, pretože trhá všetky putá, ktoré ho viažu k zemi a bránia mu privinúť sa k Bohu.

Môj Bože a moje všetko, dávam ti prednosť pred všetkým bohatstvom, počtami, vedomosťami, slávou, nádejami a darmi, ktoré mi môžeš dať. Ty si mi všetkým dobrým; iba teba chcem a nič viac, veď ty sám si nekonečne krásny, nekonečne dobrý, nekonečne láskavý, slovom si jediné dobro. Preto mi nestačí ani jeden dar, ktorým nie si ty sám. Opakujem a znovu ti opakujem, len teba chcem a nič viac; a to, čo nie si ty, to mi nestačí.

Nuž kedy sa budem zamestnávať iba tým,

že Ťa budem chváliť, milovať, že ti budem na radosť, a nebudem už hľadiť na stvorenia ani na seba samého? Ach, môj Pane a moja láska, pomôž mi, keď Ťa uvidíš chladného v tvojej láske, v nebezpečenstve, že Ťa budem zaujímať o stvorenia a zemské radosti. Vystri ruku svoju shora, vytrhni Ťa a vyslobod' z veľkých vôd.³³⁰ Vyslobod' Ťa vtedy z nebezpečenstva, že Ťa od Teba vzdialim.

Nech si druhí hľadajú, po čom túžia, ja netúžim po inom ako po Tebe, môj Bože, moja láska a moja nádej: Čo mám v nebi a čo som chcel mimo Teba na zemi?... Si Bohom srdca môjho a môj podiel, Bože, naveky.³³¹ Boh môj a moje všetko.

Ludia, klameme Ťa: všetko dobro, ktoré máme zo stvorenia, všetko je blato, dym a klam; len Boh ukojí srdce. Ale v tomto živote Ťa nám nedá požívať úplne; dáva nám len okúsiť dobrá, ktoré nám sľubuje v nebi: tam nás čaká, aby nás nasýtil tou istou radosťou, ktorú sám požíva, keď nám povie: Vojsť do radosti svojho Pána. Pán dáva nebeskú útechu svojim sluhom len preto, aby v nich vzbudil túžbu po blaženosti, ktorú im pripravuje v nebi.

Ó Bože všemohúci, ó Bože láskavý, daj, aby som oddnes vo všetkom videl a hľadel len Ťa, čo Ťa Ti páči. Daj, aby si bol všetkou

a jedinou našou láskou, pretože len Ty si zasluhuješ právom a z vďačnosti všetku našu oddanosť. Niet nič mučivejšieho, čo by Ťa sklúčovalo, ako myšlienka, že v minulosti som Ťa málo miloval tvoju nekonečnú dobrotu; ale túžim a robím rozhodnutie, že v budúcnosti s tvojou pomocou Ťa budem milovať všetkými svojimi silami; a dúfam, že umriem milujúc i Teba, svoje najvyššie dobro. Matka Božia Mária, oroduj za mňa biedneho; tvoj prihovor nemôže byť odmietnutý; pros Ježiša, aby Ťa urobil celkom svojim.

37. TREBA TRPIEŤ VŠETKO. ABY SME SA PÁČILI BOHU

To bola jediná a najmilšia starosť všetkých svätých, aby s celou oddanosťou túžili znášať všetky útrapy, každé opovrhovanie, každú bolesť, aby sa páčili Bohu a tým aj tomu Božskému srdcu, ktoré si Ťa tak veľmi zasluhuje byť milované a Ťa veľmi nás miluje.

Všetka dokonalosť a láska duše k Bohu spočíva v tom, aby vždy hľadela páčiť sa Bohu a robiť Ťa, čo Ťa Bohu páči. Blažený, kto s Ježišom Kristom môže povedať: *Robím vždy Ťa, čo Ťa je jemu milé.*³³² A akú väčšiu česť a väčšiu útechu môže mať duša, než namáhať

sa alebo prijať nejaké trápenie s myšlienkou, aby sa páčila Bohu?

Priveľká je povinnosť, aby sme sa páčili tomu Bohu, ktorý nás tak veľmi miloval, ktorý nám dal všetko, čo máme, a keďže boľ nespokojný s tým, čo nám dal, išiel tak ďaleko, že nám dal samého seba najprv na kríži, keď umrel z lásky k nám, a potom vo Sviatosti Oltárnej, kde sa nám dáva vo sv. prijímaní celý tak, že nám už nemá čo dať.

Preto svätí, aby sa páčili Bohu, nevedeli už, čo majú robiť. Mnohí vznešení mladí ľudia opustili svet, aby sa celkom oddali Bohu! Koľko diev, aj kráľovskej krvi, sa zrieklo nádhernej svadby, aby sa uzavrely do kláštora! Koľkí pustovníci zaliezli na púšť a do jaskýň, aby mysleli len na Boha! Koľkí mučeníci zas, aby sa páčili Bohu, prijali tie najukrutnejšie muky tyranov. Slovom svätí, aby sa páčili Bohu, zriekli sa svojich majetkov, najväčších zemských hodností a prijali ako poklady nemoce, prenasledovanie, ožobráčenie a najbolestnejšiu a najopustenejšiu smrť.

Páčiť sa teda Bohu, ak ho naozaj milujeme, tomu musíme dávať prednosť pred získaním všetkého bohatstva, pred najväčšou slávou, pred všetkými zemskými ba i nebeskými slasťami. Naozaj, lebo je isté, že všetci blažení, keby vedeli, že sa viac budú páčiť Bohu,

ak budú horieť v pekle, všetci blažení i Matka Božia by sa hodili do pekla, aby naveky trpeli a tak aby sa Bohu väčšími páčili.

Preto nás Pán postavil do sveta, aby sme sa mu usilovali páčiť a byť mu na slávu. Preto páčiť sa Bohu to musí byť jediným zámerom všetkých našich želaní, myšlienok a skutkov. Zasľúži si byť celkom ukojené to srdce, ktoré nás tak veľmi miluje a ktoré sa tak veľmi stará o naše dobro.

Ale ako to, Pane, že ja nevďačný namiesto toho, aby som sa ti usiloval páčiť, som toľko ráz vyhľadával tvoj hnev? Ale hrôza, ktorú mi dávaš cítiť z urážok, ktorých som sa voči tebe dopustil, mi dáva tušiť, že mi chceš odpustiť. Odpusť mi teda a nedaj, aby som, i naďalej bol nevďačný. Daj, aby som premohol všetko, aby som sa ti páčil. V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky. Ó kráľovná neba a matka moja, pritiahni ma celkom k Bohu.

38. BLAŽENÝ, KTO NECHCE INÉ AKO BOHA

Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.³³³ Pod chudobnými duchom rozumieme tých, ktorí sú chudobní na pozemské túžby a ktorí si okrem Boha nič

neželajú. Tí sú chudobní na city, ale nie na účinky, pretože žijú spokojne aj v tomto živote; a preto Pán nepovedal, Ich bude kráľovstvo nebeské, ale je, pretože už na tejto zemi sú bohatí na duchovné dobré, ktoré dostávajú od Boha, takže hoci sú chudobní na časné majetky, žijú spokojní so svojim stavom. Tým sa líšia od bohatých na zemské túžby, ktorí v terajšom živote, i keď majú hocaké bohatstvo, sú vždy chudobní a žijú nespokojní, pretože dobrá tejto zeme neukáľajú náš smäd, ba ho ešte zväčšujú. Takto sú vždy nespokojní, lebo nikdy nedosiahnu to, po čom túžia.

Ježiš Kristus, aby nás urobil bohatými na opravdivé bohatstvo, chcel byť chudobným, ako napísal apoštol: Stal sa pre nás chudobným, aby ste sa vy jeho chudobou stali bohatými.³³⁴ Chcel byť chudobným, aby nás svojím príkladom naučil opovrhovať pozemskými majetkami a tak nás obohatil nebeskými dobrami, ktoré sú nesmierne cennejšie a sú večné. Preto vyhlásil, že kto sa nezriekne všetkého, čo ho púta k tejto zemi, nemôže byť jeho opravdivým nasledovníkom.

Blažený, kto nechce iné ako Boha a vraví so sv. Paulinom: Nech si len boháči majú svoje bohatstvá, králi svoje kráľovstvá; mójim bohatstvom a kráľovstvom je Kristus.

Buďme presvedčení, že iba Boh nás môže uspokojiť; ale úplne uspokojí len tie duše, ktoré ho milujú celým srdcom. Ale či môže nájsť miesto božská láska v srdci plnom zeme? I keď niekto bude pristupovať k sv. prijímaniu, modlíť sa a navštevovať Svätosť Oltáru, ak je v jeho srdci zem, Boh ho nemôže mať celé a nemôže ho obohatiť, ako by chcel.

Mnohé duše si sťažujú, že v rozjímaní, vo svätom prijímaní a v iných pobožnostiach nenachádzajú Boha. Tým hovorí sv. Terézia: Odtrhni srdce od stvoreni a nájdeš ho. Zbavme sa každej náklonnosti, ktorá závaňa zemou a najmä vlastnou vôľou; dajme celkom a bez výhrad svoju vôľu Bohu a povedzme mu: Pane, urob so mnou a so všetkými mojimi vecami, čo chceš; ja nechcem iné ako to, čo chceš ty; a viem, že čo ty chceš, to je pre mňa najlepšie. Daj teda, aby som ňa vždy miloval a neželám si nič viac.

Jediným prostriedkom, aby sme sa odtrhli od stvoreni, je získať si veľkú lásku k Bohu. Ak božská láska sa nezmocní celej našej vôle, nestaneme sa nikdy svätými. Prostriedkom na získanie tejto ovládajúcej božskej lásky je modlitba. Prosme vždy Boha, aby nám dal lásku k nemu, lebo tak sa odtrhneme od všetkého tvorstva. Božská láska je

zlodej, ktorý nás sväto oberie o všetky zemské náklonnosti a spôsobí, že povieme: A čo iného chcem, ak nie teba samého, ó Bože môjho srdca?

Silná ako smrť je láska.³³⁵ Láska je silná ako smrť, to značí, že ako niet sily, ktorá by mohla odporovať smrti, tak niet veci, ktorú by nemohla premôcť božská láska. Láska premáha všetko. Svätí mučeníci láskou k Bohu víťazili nad najukrutnejšími mukami a nad najbolestnejšou smrťou.

Šťastný je slovom ten, kto s Dávidom môže povedať: Čo mám v nebi a čo som chcel okrem teba na zemi? ... Si Bohom môjho srdca a mojím podielom, Bože, naveky. A čo iného chcem v tomto živote a vo večnosti, ak nie teba, môj Bože? Nech si iní majú hocaké dobré; ty, Bože srdca môjho, si mojím jediným dobrom, všetkým mojím pokojom.

Ak sa duša neoddá celkom Bohu, je vždy v nebezpečenstve, že opustí Boha a zatrať sa; ale kto naozaj sa oddal celkom Bohu, môže byť celkom istý, že ho už neopustí, pretože Pán je vďačný a verný tomu, kto sa mu dal bez výhrad. Ale prečo niektorí, ktorí predtým viedli svätý život, potom padli tak, že nezostalo veľa nádeje na ich spasenie? Prečo? Prečo? Odpovedám: neodдали sa celkom Bohu; a znakom toho je ich pád.

Môj Bože a môj opravdivý milovník, nedaj, aby moja duša, stvorená na to, aby milovala teba, milovala iných okrem teba a nepatrila celkom tebe, ktorý si ma vykúpil svojou krvou. Ach, Ježišu môj, ako je možné, že hoci som poznal lásku, ktorú si mi preukázal, miloval som iné veci okrem teba? Nuž tiahni ma vždy hlbšie do svojho srdca, daj mi zabudnúť na všetko, aby som nehľadal a netúžil po inom ako po tvojej láske. Ježišu môj, v teba dôverujem. O Mária, Matka Božia, do teba skladám svoje nádeje, odtrhni ma od náklonnosti ku každej veci, ktorá nie je Boh, aby on bol predmetom celej mojej lásky a mojej večnej blaženosti.

39. O DUCHOVNEJ SUCHOPARNOSTI

Sv. František Saleský hovorí, že opravdivá pobožnosť a opravdivá láska k Bohu nespočíva v tom, že citíme duchovnú útechu v modlitbe a v iných pobožnostiach, ale v tom, že máme rozhodnú vôľu robiť a chcieť len to, čo chce Boh. To je jediný cieľ, pre ktorý sa máme modliť, pristupovať k sv. prijímaniu, umŕtvovať sa, cieľ, ktorý sa páči Bohu, i keby sme to všetko konali s nechutou a uprostred tisícich pokušení a duchov-

nej omrzelosti. Suchopárnosťou a pokušeniami (hovori sv. Terézia) Pán skúša svojich milých. I keby suchopárnosť trvala celý život, duša nech nezanedbáva modlitbu: príde čas, keď za všetko dostane skvelú odmenu.

Učitelia duchovného života upozorňujú, že v čase opustenosti musíme sa cvičiť najmä v citoch poníženosti a odovzdanosti. Niet lepšieho času na poznanie vlastnej slabosti a biedy, ako keď sme suchopární v modlitbe, omrzeli, roztržití a znechutení, bez citeľnej vrúcnosti a aj bez citeľnej túžby po napredovaní v božskej láske. Vtedy nech si duša povie: Pane, zmiluj sa nado mnou, veď vidíš, že nie som schopný vykonať dobrý skutok. Treba tiež, aby sa odovzdala do vôle Božej a povedala: Môj Bože, ak ma chceš nechať v tejto tme a sklúčenosti, nech sa stane vôľou tvoja. Nechcem útechu, stačí mi to, že sa ti páčim. A takto treba vytrvať v modlitbe až do určeného času.

Najväčším trápením pobožných duší nie je natoľko suchopárnosť ako tma, v ktorej sa duši zdá, že je obraná o dobrú vôľu a pokúšaná proti viere a nádeji. Niekedy sa pridružujú útoky pokušenia a takej nedôvery, že dušu schytí strach, že stratila aj milosť Božiu, a zdá sa jej, že Boh pre jej chyby ju od seba odohnal a opustil, natoľko, že vtedy má

pocit, ako by ju Boh nenávidel, preto v tom čase ju mučí i samota a modlitba sa jej zdá pekľom. Vtedy si treba dodať odvahy a treba vedieť, že obava, že dala súhlas k pokušeniu alebo k nedôvere, je len obavou, je len útrapou duše, ale nie je to dobrovoľný cit, a preto sú bez hriechu. Vtedy človek vôľou celkom odporuje pokušeniam, ale pre tmu, ktorá ho zahaľuje, nevie to jasne poznať. A vieme to i zo skúsenosti, lebo keby duša, ktorá miluje Boha, mala vedome spáchať jednoduchý všedný hriech, radšej by tisíc ráz volila smrť.

Preto nech sa vtedy duša nenamáha získať istotu, že je v milosti Božej a nemá hriechu. Chceš vtedy poznať a byť si istá, že Boh ňu miluje; ale Boh v tom čase ti to nechce dať poznať, lež chce, aby si sa hľadala len ponížiť, dôverovať v jeho dobrotu a odovzdať sa do jeho vôle. Vtedy chceš vidieť, a Boh nechce, aby si videla. Ostatne sv. František Saleský hovorí, že tvoje rozhodnutie milovať Boha a nechcieť mu spôsobiť ani najmenší úmyselný zármutoč ti dáva istotu, že si v milosti Božej. Sver sa v tom čase do rúk Božieho milosrdenstva; vyhlás, že nechceš iné ako Boha a jeho vôľu, a neboj sa. Ó aké sú Bohu milé tieto city dôvery a odovzdanosti, vykonané v tej strašnej samote.

Sv. Jana Chantal 41 rokov znášala tieto

vnútorné muky, sprevádzané hroznými pokušeniami a strachom, že sa nachádza v hriechu a že Boh ju opustil. Povedala, že tieto muky boli také, že v tom čase len myšlienka na smrť jej dávala trochu úľavy. Povedala: Niekedy sa mi zdá, že strácam trpezlivosť a že pride chvíľa, že nechám všetko a vrhnem sa do záhuby. V posledných ôsmich či deviatich rokoch jej života jej pokušenia, namiesto toho, aby prestali, boli ešte silnejšie, preto či sa modlila alebo pracovala, jej vnútorné mučenie bolo také veľké, že vyvolávala súcit u každého, s kým prišla do styku. Niekedy sa jej zdalo, že Boh ju od seba odháňa; preto kvôli úľave obracala pohľad k Bohu; ale keď nenašla úľavu, ktorú hľadala, znovu hľadala na Boha, hoc sa jej zdalo, že je na ňu rozhorčený. V modlitbe, sv. prijímaní a v iných pobožnostiach zakúšala len omrzelosť a agóniu. Zdalo sa jej, že je ako ťažko chorá, čo sa nemôže obrátiť na druhý bok, ako nemá, čo nemôže vyjadriť svojej úzkosti, slepá, čo nevidí nijaké dvere, aby sa dostala von z tých hlbín. Zdalo sa jej, že stratila lásku, nádej a vieru; pritom všetkom stále upierala zrak na Boha a kládla sa do rúk Božej vôle. Sv. František Saleský o nej povedal, že jej požehnaná duša bola hluchým spevákom, ktorý znamenite spieva, ale neteší

sa zo svojho hlasu, lebo ho nepočuje. Teda duša, ktorá je v skúške suchopárnosti, ako koľvek by ju dusila tma, nech neklesá na duchu, nech dôveruje v krv Ježiša Krista, nech sa odovzdá do Božej vôle a nech hovorí:

Ježišu, moja nádej a jediná láska mojej duše, nezasluhujem si útechy; daj ju tomu, kto ťa vždy miloval, ja som si zaslúžil peklo, aby som v ňom bol navždy opustený, bez nádeje, že ťa ešte niekedy budem môcť milovať. Mój Spasiteľ, prijímam každý trest, trestaj ma, ako chceš, ale nezabav ma možnosti milovať ťa. Vezmi mi všetko, len nie teba. Hoc som biedny, milujem ťa viac než seba samého a celkom sa ti dávam, lebo nechcem už žiť sebe samému. Daj mi silu, aby som ti bol verný. Ó nádej hriešnikov, Prebлахoslavená Penna, spolieham sa na tvoje orodovanie; vypros mi, aby som miloval svojho Boha, ktorý ma stvoril a vykúpil.

40. O UTIAHNUTOM ŽIVOTE

Duše, ktoré milujú Boha, nachádzajú svoje nebo v utiahnutom živote, v ktorom sú vzdialené od styku s ľuďmi. Rozhovor s Bohom pri odlúčení sa od stvorenia nevyvoláva trpkosť ani omrzenosť: Nespôsobuje totiž trp-

kosť rozhovor s ním ani omrzelosť styk s ním, ale veselosť a radosť.³³⁶

Majú pravdu sveci, že utekajú pred samotou, pretože v samote, keď nie sú zamestnaní zábavami alebo zemskými vecami, ich srdcia lepšie cítia výčitky svedomia; preto sa usilujú povzniesť alebo aspoň rozptýliť rozhovorom s ľuďmi; ale čím viac sa usilujú povzniesť medzi ľuďmi alebo svetskými vecami, tým viac tíňov a trpkosti zakusujú.

Nie tak je to s tými, čo milujú Boha, pretože v utiahnutosti nachádzajú nežného druhu, ktorý ich poteší a rozveselí viac ako spoločnosť všetkých priateľov a príbuzných, ba i spoločnosť popredných osôb na zemi. Sv. Bernard povedal: Nikdy nie som sám, keď som sám. Nie som sám, keď som sám a vzdialený od ľudí, pretože vtedy nachádzam Boha, ktorý sa vtedy so mnou rozpráva; a pritom ho pozornejšie počúvam a ochotnejšie sa k nemu túlim. Náš Spasiteľ chcel, aby jeho žiaci, hoci ich vybral na šírenie viery, čo vyžaduje chodenie po svete, zavše prestali sa namáhať a utiahli sa do samoty, aby sa stýkali len s Bohom. Okrem toho vieme, že Ježiš Kristus už za svojho života na tejto zemi mal vo zvyku posielat ich na rôzne miesta v Judei, aby obracali hriešnikov; ale po práci ich neprestal vyzývať, aby sa utiahli

na nejaké osamelé miesto, keď im vravel: Poďte na osamelé miesto samotní a odpočinite si trocha. Bolo totiž mnoho tých, čo stále prichádzali a odchádzali, takže sa ani nemali kedy najesť.³³⁷

Ak to uložil Pán aj apoštolom, keď im povedal odpočinite si trocha, je teda potrebné všetkým svätým robotníkom utiahnuť sa zavše do samoty, aby si zachovali sústredenosť na Boha a aby načerpali sil do ďalšej horlivej práce na získavanie duší.

Kto sa namáha pre bližného, ale s malou horlivosťou a malou láskou k Bohu, pretože to robí zo sebalásky, aby získal česť a peniaze, ten má malý úžitok pre dušu; preto Pán vraví svojim robotníkom: Odpočinite si trochu; tým Ježiš Kristus iste nechcel povedať, aby sa apoštoli oddali spánku, ale aby si odpočinuli stykom s Bohom, tým, že by od neho žiadali milosti, potrebné na dobrý život a tak načerpali sil do práce za spásu duší; ináč bez tohto odpočinku v Bohu chýba modlitbe sila, aby človek dbal o vlastný úžitok a o úžitok druhých.

Sv. Vavrinec Justiniani v reči o utiahnutosti múdro poznamenáva, že ju treba vždy milovať, ale nie vždy zachovávať. A chce povedať, že tí, ktorých si Boh povolal, aby obracali hriešnikov, nesmú byť stále v samo-

te uzavretí do cely, pretože by sa tým spreneverili Božiemu povolaniu; keď Boh volá, z poslušnosti voči nemu treba opustiť samotu; ale tí nemusia prestať milovať a túžiť po samote, v ktorej sa Boh dá ľahšie nájsť.

Ach, Ježišu môj, ja som málo miloval utiahnutosť, lebo som málo miloval teba. Vyhľadával som radosti a útechu vo stvoreníach, pre ktoré som stratil teba, nekonečné dobro. Ó ja úbohý, že cez toľké roky som žil v roztržitosti srdca, že som myslel len na pozemské dobré a že som zabudol na teba! Nuž vezmi si to moje srdce, veď si ho kúpil svojou krvou, zapál ho svojou láskou a zmocni sa ho celkom. Ó kráľovná nebies Mária, ty mi môžeš vyprosiť túto milosť, dútam, že to urobíš.

41. O ODTRHNUTÍ SA OD TVOROV

Aby sme vedeli Boha celým srdcom milovať, treba sa odtrhnúť od všetkého, čo nie je Boh a čo nesmeruje k Bohu. Boh chce mať sám naše srdce, nestrpí v ňom spoločníkov; a má pravdu, pretože je jediným našim Pánom, ktorý nám dal všetko. Boh k tomu je jediným našim milovníkom, ktorý nás miluje bez záujmu, iba zo svojej dobroty; a keď

že nás veľmi miluje, chce, aby sme ho milovali celým svojím srdcom: Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho.

Milovať Boha z celého srdca značí dve veci: prvou je vyhnúť každú náklonnosť, ktorá nemá za predmet Boha alebo nie je podľa Boha. Keby som vedel (povedal sv. František Saleský), že mám vo svojom srdci vlákno, ktoré nepatrí Bohu, hneď by som ho vytrhol. Druhou vecou je modlitba, ktorou sa do srdca privádza svätá láska. Ale ak sa srdce nezbaví zeme, láska nemôže dojsť vojsť, lebo v ňom nenájde miesta. Naproti tomu srdce, ktoré sa odtrhlo od všetkých stvorení, hneď sa zapáli a rastie v božskej láske pri každom dychu milosti.

Čistá láska, povedal ten istý sv. ženevský biskup, stravuje všetko, čo nie je Boh, aby sa všetko obrátilo v lásku, pretože všetko to, čo robíme pre Boha, je láskou k Bohu. Ó aký je Boh dobrý a štedrý k tej duši, čo nehľadá iné než jeho a jeho vôľu! Dobrý je Pán k duši, ktorá ho hľadá.³³⁸ Šťastný ten, ktorý ešte za života na svete môže povedať pravdivo to, čo povedal sv. František: Boh môj a moje všetko a tak môže opovrhovať márnosťami sveta: Kráľovstvom sveta a každou svetskou okrasou som opovrhol pre lásku k môjmu Pánu Ježišu Kristovi.

Keď teda stvorenia chcú vojsť do nášho srdca a mať podiel na láske, ktorá patrí celkom Bohu, treba ich hneď vyhnať a zatvoriť pred nimi dvere so slovami: Choďte preč, choďte si k tomu, kto vás hľadá; svoje srdce som dal celé Ježišovi Kristovi, pre vás v ňom už niet miesta. A s týmto rozhodnutím nechcief iné treba nenávidief to, čo svet miluje, a milovať, čo svet nenávidí.

Nadovšetko aby sme dospeli k dokonalej láske, treba zaprieť seba samých, prijať to, čo sa nepáči vlastnej sebaláske, a odmietať to, čo vlastná sebaláska žiada. Dobre padne pozerať na nejaký predmet? Treba sa ho zrieť práve preto, že sa páči. Nepáči sa nejaký liek, pretože je trpký? Treba ho užiť práve preto, že je trpký. Zle padne dobrorečie nejakej osobe, ktorá bola voči nám nevďačná? Treba jej dobrorečie práve preto, že bola nevďačná.

K tomu sv. František Saleský hovorí, že aj čnosti treba milovať tak, že sa vieme od nich odtrhnúť; máme napr. milovať modlitbu a utiahnutosť, ale keď nám v nich prekáža poslušnosť alebo kresťanská láska, treba pokojne zanechať jednu i druhú. A tak pokojne treba prijímať všetko, čo sa nám prihodí z vôle Božej. Blažený ten, kto chce alebo nechce to, čo sa mu prihodí, pretože to chce alebo

nechce Boh. A preto treba často prosiť Pána, aby nám dal nájsť pokoj vo všetkom. čo s nami robí.

Je isté, že nikto nežije spokojnejšie vo svete než ten, kto opovrhne vecami sveta a vždy sa podrobuje vôli Božej. Preto je dobre obnovovať častejšie cez deň, aspoň v modlitbe a vo svätom prijímaní, obnovovať (hovorím) pred Ukrižovaným úplné zrieknutie sa seba a všetkých svojich vecí slovami: Ježišu môj, nechcem už myslieť na seba samého, celkom sa ti dávam, urob so mnou, čo sa ti páči. Vidím, že všetko, čo mi svet ponúka, je márnosť a klam. Nechcem hľadať oddnes iné ako teba a tvoje uznanie. Pomôž mi, aby som ti bol verným. Preblahoslavená Panna Mária, pros Ježiša za mňa.

Počujme kardinála Petrucciho, ako niekoľkými veršami opisuje bláznovstvo tých, čo milujú svet, a blaženosť tých, čo milujú Boha:

Tento nestály a pomíjajúci svet
je scénou skazy:
Jeho najmilšie zvyky, jeho spokojnosť
majú výzor radosti a je to trýzeň;
ale ak Krista nasledujete, vaša trýzeň
má výzor múk a je to spokojnosť.

42. SMŤ SVÄTÝCH JE CENNA

Cenná je pred Pánom smrť jeho svätých.³³⁰ Prečo sa smrť svätých nazýva cennou? Sv. Bernard odpovedá, že sa nazýva cennou, pretože je taká bohatá na dobrá, že si zasluži, aby sme si ju kúpili za každú cenu.

Niektorí, čo prilipli k tomuto svetu, by boli radi, keby smrti nebolo; ale sv. Augustín hovorí: Čo je dlhý život na tejto zemi, ak nie dlhé utrpenie? Je toľko bied a úzkostí, ktoré na nás v pozemskom živote doliehajú, hovorí sv. Ambróz, že smrť sa zdá byť liekom, nie trestom. Zdá sa, že smrť nám je daná nie za trest, ale na útechu a milosť, ktorá nás zbavuje toľkých útrap.

Smrti sa boja hriešnici, ktorí vedia, že z prvej smrti pre hriechy prejdú do druhej, ktorá je večná; ale neboja sa jej duše dobré, ktoré spoliehajú sa na zásluhy Ježiša Krista majú znamenia, čo ich morálne dostatočne uisťujú o tom, že sú v milosti Božej. Preto to Odíd duša kresťanská z tohto sveta, ktoré tak veľmi zarmucuje tých, čo umierajú neradi, nezarmucuje svätých, ktorí odtrhli srdce od zemskej lásky a s opravdivou oddanosťou vždy opakovali: Boh môj a moje všetko.

Smrť im nie je trýznou, ale odpočinkom po úzkostiach, ktoré podstúpili v boji s po-

kušeniami a v tšení úzkostlivosti a obáv pred urážkou Boha; preto na nich sa uskutočňuje to, čo píše sv. Ján: Blahoslavení sú už teraz tí, ktorí zomierajú v Pánovi! A Duch Svätý hovorí: nech si odpočinú od námah.³⁴⁰ Kto umiera z lásky k Bohu, ten sa neľaká bolesti, ktoré so sebou prináša smrť, ba obľúbi si ich a ponúkne ich Bohu ako posledné pozostatky svojho života. Ó aký pokoj sa dá cítiť pri tom, čo sa pri smrti sverí do rúk Ježiša Krista, ktorý si vyvolil trpkú a opustenú smrť preto, aby naša smrť bola sladká a odovzdaná.

Ó Ježišu môj, ty si mojím sudcom, ale si i mojím Vykupiteľom, ktorý si umrel preto, aby si ma spasil. Zaslúžil som si už od svojho prvého hriechu, aby som bol odsúdený do pekla, ale ty pre svoje milosrdenstvo si mi dal veľkú bolesť nad mojimi hriechami, preto pevne dúfam, že v tejto chvíli si mi odpustil. Nezaslúžil som si milovať Ťa, ale ty svojimi darmi si ma pritiahol do svojej lásky. Ak chceš, aby som v tejto chorobe umrel, ochotne prijímam smrť. Vidím však, že si nezasluhujem prísť hneď do neba, preto pôjdem spokojne do očistca, aby som trpel, koľko sa Ti páči; tam mojím najväčším trestom bude to, že budem vzdialený od Teba, a preto budem túžiť po chvíli, keď Ťa budem môcť vidieť

z tvári do tvári; preto, milovaný môj Spasiteľ, zmiluj sa nado mnou.

A čo iného je terazší život, ak nie ustavičné nebezpečenstvo, že stratíme Boha? Kráčame pomedzi osidlá, hovorí sv. Ambróz. Kráčame pomedzi osidlá a úklady nepriateľov, ktorí sa usilujú zbaviť nás milosti Božej. Preto sv. Terézia vždy, keď počula biť hodiny, ďakovala Bohu, že prešla hodina boja a nebezpečenstva bez hriechu; a preto aj pri zpráve, že umrie, sa veľmi potešila, lebo si pomyslela, že končia boje a blíži sa čas, keď uvidí svojho Boha.

V terazšom živote sa nedá žiť bez chýb. To je pohnútka, ktorá tiež vyvoláva túžbu po smrti u duší, ktoré milujú Boha. Táto myšlienka rozveselila pri smrti P. Vincenta Carafu, lebo si povedal: Teraz, keď končím život, prestávam urážať Boha. Istý šľachetný muž nariadil okolostojacim, aby mu pri smrti viac ráz opakovali túto vetu: Poteš sa, N., pretože sa blíži čas, keď už nebudeš urážať Boha.

A čím iným je pre nás toto telo ako väzením, kde duša je uväznená a nemôže sa ísť spojiť s Bohom? Preto rozohnený sv. František pri smrti zvolal s prorokom: Vyveď z väzenia moju dušu, Pane,³⁴¹ vysloboď ma z tohto väzenia, ktoré mi nedovoľuje vidieť Ťa. Ó mi-

lá smrť, kto by sa Ťa bál a netúžil po tebe, keď ty si koniec trápení a začiatok nového života? Sv. Pionius, mučeník, na popravisku bol taký veselý, že okolostojaci v údive nad toľkou veselosťou sa ho spýtali, ako môže byť taký veselý, keď má ochvilu umrieť. Mýlite sa (odpovedal im), mýlite sa, idem nie na smrť, ale do života.

Ježišu môj najsladší, ďakujem ti, že si ma nenechal umrieť, keď som bol v nemilosti u teba, a že si si získal moje srdce toľkou láskou, ktorú si mi preukázal. Keď myslím na urážky, ktoré som ti spôsobil, chcel by som umrieť od bolesti. Svoju dušu, ktorá bola už stratená, odovzdávam celkom do tvojich rúk: Do tvojich rúk porúčam ducha svojho. Spomeň si, Pane, že si moju dušu vykúpil svojou smrťou: Vykúpil si ma, Pane, Bože pravdy. Milujem Ťa, nekonečná dobrota, a túžim odísť čím prv z tohto života, aby som Ťa mohol dokonalejšou láskou milovať v nebi. A kým žijem na tejto zemi, daj mi vždy lepšie poznať povinnosť milovať Ťa. Môj Bože, prijmi ma, ja celkom sa ti dávam a v teba dôverujem pre zásluhy Ježiša Krista. Spolieham sa aj na tvoj prihovor, ó nádej moja, Mária.

Sú dva druhy vlažnosti, jednej sa nedá vyhnúť, druhej áno. Nemožno vyhnúť tej, ktorú v tuzemskom živote znášajú i duchovné duše, ktoré z prirodzenej krehkosti, ale bez úplného svolenia, nemôžu sa vyhnúť občasnému pádu do nejakej malej viny; od takej chyby pre prirodzenosť skazenú dedičným hriechom nikto nie je nedotknuteľný bez zvláštnej milosti, ktorej sa dostalo len Matke Božej. Boh sám dopúšťa tieto škvrny na svojich svätých, aby ich zachoval poníženými. Neraz sú bez vrúcnosti, omrzeli a znechutení vo svojich pobožnostiach; a v tom čase suchopárnosti ľahšie upadajú do mnohých, aspoň nedobrovoľných chýb. Pritom všetkom tí, čo sa nachádzajú v takom stave, nech nezanedbávajú svoje obvyklé pobožnosti, ani nech neklesajú na mysl i neveria, že už upadli do vlažnosti, pretože to nie je vlažnosť. Nech pokračujú vo svojich obvyklých cvičeniach, nech nenávidia chyby a obnovia často rozhodnutie patriť celkom Bohu, v ktorého nech dôverujú, pretože Boh ich poteší. Opravdivou žalostnou vlažnosťou je, keď duša padá do všedných hriechov dobrovoľne, a nefutuje ich a málo sa usiluje vyhýbať im, hovoriac, že sú to maličkosti. Ako? Urážať Boha je ma-

ličkosťou? Sv. Terézia svojim spolumníškam povedala: Dcéry, Boh nech vás chráni pred vedomým hriechom, i keď je malý.

Ľudia hovoria: ale veď tieto hriechy nás nezabavujú milosti Božej. Kto to vraví, ten sa nachádza vo veľkom nebezpečenstve, že raz bude zbavený milosti Božej v smrteľnom hriechu. Sv. Gregor píše, že kto upadá do dobrovoľných a zvykových všedných hriechov bez ľútosti a bez myšlienky na polepšenie, nezostane tam, kde padne, ale rúti sa ďalej do priepasti: Duša nikdy neleží tam, kde padne. Smrteľné choroby nepochádzajú vždy z veľkých porúch, ale z mnohých ľahkých a ustavičných neporiadkov; a tak i pád niektorých duší do ťažkých hriechov často pochádza z opakovaných všedných hriechov, ktoré dušu natoľko oslabujú, že v niektorom silnom pokušení nemá silu odporovať a padne.

Kto neopovrhne maličkosťami, pomaly padne.³⁴² Kto si nevšíma malých pokleskov, raz ľahko sa nájde v priepasti. Pán hovorí: Keďže si vlažný, ani horúci, ani studený, už už ťa vyplúvam z úst.³⁴³ Byť vyplutý z úst Božích značí byť Bohom opustený alebo aspoň zbavený tej zvláštnej Božej pomoci, ktorú potrebujeme, aby sme sa udržali v milosti.

Rozumme dobre túto vetu. Tridentský snem odsudzuje toho, kto hovorí, že môže zotrvať

v milosti bez zvláštnej pomoci Božej: Ak by niekto povedal, že môže byť ospravedlnený alebo že bez zvláštnej pomoci Božej môže zotrvať v získanej milosti, nech je vylúčený z Cirkvi.³⁴⁴ Nemôžeme vytrvať v milosti bez zvláštnej pomoci Božej; ale túto zvláštnu pomoc Boh právom odoprie tomu, kto pacha mnoho všedných hriechov s otvorenými očami a nevšíma si ich. Je azda Boh povinný dať túto zvláštnu pomoc tomu, kto sa nevie zdržať, aby mu nespôsobil ustavičné dobrovoľné urážky? Kto skúpo rozsieva, skúpo bude aj žať.³⁴⁵ Ak sme skúpi k Bohu, ako môžeme dúfať, že Boh bude štedrý k nám?

Úbohá tá duša, čo uzaviera pokoj s hriechami, hcc len všednými! Pôjde zo zla do horšieho, pretože vášne, ktoré sa v nej rozrastú, ju zaslepia; a keď je niekto slepý, ľahko spadne do priepasti, keď sa najmenej nazdá. Bojme sa pádu do vlažnosti; dobrovoľná vlažnosť sa podobá suchotínárskej horúčke, ktorej sa veľmi neľakáme, ale ktorá je taká záhubná, že sa z nej ťažko dá vyliečiť.

Pritom všetkcm, že je veľmi ťažké, aby sa vlažný napravil, jednako sú prostriedky, ktoré ho môžu napraviť. Tie prostriedky sú: Po 1. rozhodnúť sa stoj čo stoj sa vyslobodiť z toho žalostného stavu. Po 2. odstrániť príležitosti k pádu, ináč niet nádeje na poľepše-

nie. Po 3. odporúčať sa často Bohu a prosiť ho vrúcne o silu dostať sa z toho biedneho stavu; a neprestať sa modliť, kým sa z neho nevyslobodí.

Pane, zmiluj sa nado mnou. Vidím už, že si zasluhujem, aby si ma vypľul pre tie mnohé chyby, s ktorými ti slúžim. Som úbohý, pretože žijem bez lásky, bez dôvery a bez túžob. Ježišu môj, neopúšťaj ma; natiahni svoju mocnú ruku a vyťahni ma z jamy vlažnosti, v ktorej sa nachádzam. Urob to pre zásluhy svojho umučenia, v ktoré dôverujem. Preblahoslavená Panna Mária, tvoje prosby mi môžu pomôcť, oroduj za mňa.

44. ČISTOTA ÚMYSLU

Čistota úmyslu spočíva v tom, že ak niečo konáme, konáme to len preto, aby sme sa páčili Bohu. Ježiš Kristus povedal, že aký je úmysel, taký je pred Bohom — dobrý alebo zlý — skutok, ktorý konáme: Ak je tvoje oko zdravé, celé tvoje telo bude mať svetlo. Ak je však tvoje oko choré, celé tvoje telo bude vo tme.³⁴⁶ Zdravé oko značí čistý úmysel, páčiť sa Bohu; choré oko značí zlý úmysel, keď robíme niečo z márnivosti alebo aby sme sa páčili samým sebe.

Máš krajší skutok ako dať život za vieru? A jednako sv. Pavol hovorí, že ak niekto umiera s iným úmyslom než páčiť sa Bohu, jeho mučeníctvo mu nič neosoží, ak ho nepodstúpime pre Boha; čo pomôžu všetky kázne, všetky knihy a všetky námahy svätých robotníkov, ba i všetko trýznenie kajúcnikov, ak sa konajú pre ľudskú chválu alebo z vlastnej záľuby? Prorok Aggeus povedal, že skutky, i samy v sebe sväté, ak ich nekonáme pre Boha, kladieme do deravého vreca.³⁴⁷ Do deravého vreca, to značí, že z neho všetko vypadne a nič v ňom nezostane. Naproti tomu každý skutok, vykonaný preto, aby sme sa páčili Bohu, i keď je sám v sebe málo hodnotný, je cennejší ako mnohé skutky vykonané bez úmyslu. U sv. Marka čítame, že chudobná vdova vložila do chrámovej pokladnice len dve leptá, ale Spasiteľ o nej povedal: Táto chudobná vdova dala viac ako všetci.³⁴⁸ Sv. Cyprián poznamenáva, že dala viac ako všetci ostatní, pretože dala tie dve leptá s čistým úmyslom páčiť sa Bohu.

Abý sme videli, či niekto koná s dobrým úmyslom, na to jedným z najlepších znakov je, že sa neznepokojuje, ak skutok nemal účinku. Iným dobrým znakom je, že keď skutok vykonal, i keď druhí šomrú alebo mu odplatia nevďakom, jednako zostane pokojný a spo-

kojný. Pritom všetkom ak sa stane, že za taký skutok sa mu dostane chvály, nemusí sa znepokojovať zo strachu, že sa prehreší márnou slávou; i keby sa zjavila, nech ňou opovrhne a povie so sv. Bernardom: Pre teba som ani nezačal, pre teba ani neprestanem.

Úmysel konať preto, aby sme si získali v nebi väčšiu slávu, je dobrý, ale dokonalejší je konať preto, aby sme sa páčili Bohu. Buďme presvedčení, že čím dokonalejšie sa zbavíme vlastných záujmov, tým viac radosti nám dá Pán v nebi. Blažený ten, kto koná len preto, aby oslávil Boha a splnil jeho vôľu! Napodobňujme lásku blažených, ktorí v milovaní Boha nehľadajú iné ako páčiť sa Bonu. Sv. Ján Zlatoústý hovorí: Ak vieme páčiť sa Bohu, čo ešte hľadáme? Ak si bol hoden vykonať niečo, čo sa Bohu páči, hľadáš okrem toho ešte inú odmenu?

To je to oko, čo zraňuje láskou k nám srdce Boha, ako hovorí k svätej verenici: Zranila si srdce moje, sestra moja verenica, zranila si srdce moje jedným z tvojich očí.³⁴⁹ To jedno z očí značí jediný úmysel, ktorý majú duše-verenice vo všetkých svojich skutkoch: aby sa páčili Bohu. A to tiež radil apoštol svojim žiakom: Či teda jete, či pijete, či už čokoľvek činíte, všetko činite na slávu Božiu.³⁵⁰ Ctihodná Beatrix, prvá duchovná dcé-

ra sv. Terézie povedala: Niet ceny, ktorou by sa dalo zaplatiť hocičo i najmenšie vykonané pre Boha. A povedala to právom, pretože všetky skutky, vykonané pre Boha, sú úkonmi božskej lásky. Čistý úmysel robí cennými i tie najnižšie skutky, jedenie, prácu, zábavu, ak všetko konáme z poslušnosti a preto, aby sme sa páčili Bohu.

Treba teda už od rána k Bohu zamerať všetky svoje denné skutky; a potom veľmi osoží obnovovanie tohto úmyslu na počiatku všetkých, aspoň tých hlavnejších skutkov, ako modlitby, sv. prijímania a duchovného čítania. Zastavme sa chvíľu pred ich započatím, ako to robil ten svätý pustovník, ktorý pred započatím hocakej práce dvíhol oči k nebu; keď sa ho spýtali, čo robí, odpovedal: Usilujem sa urobiť istým úder.

Ježišu môj, a ja kedy Ťa začnem naozaj milovať? Ó ja biedny, ak hľadám medzi svojimi, i dobrými, skutkami skutok, vykonaný len preto, aby som sa páčil Tebe, nenachádzam ho. Nuž zmiluj sa nado mnou: nedaj, aby som Ti až do smrti slúžil tak ľadabolo. Poskytni mi svoju pomoc, aby som živil, ktorý mi zostáva, využil iba na to, že Ti budem slúžiť a milovať Ťa. Daj mi premôcť všetko a konať všetko len preto, aby som sa páčil Tebe; prosím Ťa o to pre zásluhu tvojho

umučenia. Ó moja veľká zastankyňa Mária, vypros mi svojim prihovorom túto milosť.

45. VZDYCHY PO BLAŽENEJ OTČINE

Blažený ten, kto sa spasí a po opustení tohto miesta vyhnanstva vstúpi do nebeského Jeruzalema, aby sa tešil z dňa, ktorý bude vždy dňom a vždy veselý, bez ťarch, bez strachu, že tá nesmierna blaženosť sa niekedy pomíne!

Jakub povedal: Dní môjho putovania je stotridsať rokov, krátkych a zlých. To isté musíme povedať i my biedni pútnici, kým na tejto zemi znášame útrapy svojho vyhnanstva, sklúčení pokušeniami, naplnení úzkosťou z vášni a mučení biedou a ešte viac nebezpečenstvami večného spasenia. Pre toto všetko cítime, že táto zem nie je našou otčinou, ale je zemou vyhnanstva, kde nás Boh necháva preto, aby sme si utrpením zaslúžili právo vstúpiť raz do blaženej otčiny.

Takto, žijúc odtrhnutí od tejto zeme, musíme vždy vzdychať po nebi a hovoriť. Kedy, Pane, kedy budem zbavený toľkých úzkostí a nebudem myslieť na iné ako na to, aby som Ťa miloval a chválil? Kedy mi budeš všetkým vo všetkom, ako píše apoštol: Aby Boh bol všetko vo všetkých.³⁵¹ Kedy budem

požívať ten stály pokoj, ktorého sa nedotkne nijaký zármutok ani nebezpečenstvo zatratenia? Kedy, môj Bože, sa pohrúžim do teba a uvidím z tváři do tváři a zjavne tvoju nekonečnú krásu? Kedy, môj Stvoriteľ, kedy sa Ťa zmocním tak, že budem môcť povedať: môj Bože, už Ťa nemôžem stratiť.

Zatiaľ, Pane môj, čo ma vidíš vyhnaného a sužovaného v tejto nepriateľskej krajine, kde musím viesť ustavičné vnútorné vojny, pomôž mi svojimi milosťami a poteš ma na tejto namáhavej ceste. Vidím, že ma neupokoji nič z toho, čo mi dáva svet; ale keď mi chýba tvoja pomoc, bojím sa, že zemské radosti a zlé náklonnosti ma strhnú do priepasti.

Keďže sa vidím vyhnaný do tohto slzavého údolia, chcel by som aspoň vždy myslieť na teba, môj Bože, a tešiť sa z nekonečnej radosti, ktorú požívaš; ale divé žiadosti smyslov často kričia v mojom vnútri a vyrušujú ma. Chcel by som svoje náklonnosti vždy zamestnávať tým, že by som Ťa miloval a ďakoval Ti, ale telo ma Ťahá do smyselných záľub; preto som nútený zvolať so sv. Pavlom: Biedny som ja človek! Kto ma vyslobodí z tohto tela sľúbeného smrti?³⁵² Ó ja úbohý, čo vždy musím bojovať nielen s vonkajšími nepriateľmi, ale i so sebou samým. Preto som si na farchu: Stal som sa sám sebe obťažný.³⁵³

Kto teda ma vyslobodí z tela smrti, to jest z nebezpečenstva, že padnem do hriechu? Už číry strach pred týmto nebezpečenstvom je pre mňa ustavičnou smrťou, ktorá ma trápi a neprestane ma trápiť cez celý život. Bože, nevzdáľuj sa odo mňa, Bože môj; vzhliadni mi na pomoc;³⁵⁴ nevzdáľuj sa odo mňa, lebo sa bojím, že ak sa vzdiališ, dopustím sa urážky voči tebe; ba priblíž sa ku mne svojou mocnou pomocou, aby som mohol odporovať útokom svojich protivníkov. Kráľovský prorok mi oznamuje, že si blízko, to jest že dodávaš svätej trpezlivosti všetkým tým, čo sú sužovaní v srdci, to jest vnútorne sklúčení: Blízko je Pán k tým, ktorí sú utrápení v srdci.³⁵⁵ Buď teda pri mne, milovaný môj Pán, a daj mi tú trpezlivosť, ktorú potrebujem k víťazstvu nad toľkými ťažkosťami, čo ma mučia.

Koľko ráz sa začnem modliť, a nevhodné myšlienky ma od modlitby odťahujú tisícmi hlúposťami. Daj mi silu zahnať ich od seba vtedy, keď ma Ťaháš k sebe, a ukrižovať všetky zlé náklonnosti, ktoré mi bránia spojiť sa s tebou. A zbav ma, prosím Ťa, toho veľkého odporu, ktorý cítim vtedy, keď by som mal pokojne prijať vec, ktorá nie je po chuti mojej sebaláske.

Ó dom môjho Boha, pripravený tým, čo ho milujú, po tebe vzdychám z tejto biednej

zeme. Blúdil som ako ovca, ktorá sa stratila; hľadaj svojho služobníka.⁵⁵⁶ Ó milovaný môj Pastier, ktorý si sostúpil s neba, aby si hľadal a spasil stratené ovečky, hľa, ja som jednou z nich, čo sa od teba odvrátila a biedne sa stratila; hľadaj svojho služobníka. Pane, hľadaj ma, neupúšťaj ma, ako si zasluhujem; hľadaj ma a pomôž mi; vezmi ma a drž ma vo svojom náručí, aby som ťa už nikdy neopustil.

Súčasne, ako túžim po nebi, nepriateľ ma straší tým, že mi pripomína moje hriechy, ale pohľad na teba, Ježišu môj ukrižovaný, mi dodáva útechy a odvahy dúfať, že príde deň, keď ťa budem môcť zjavne milovať v tvojom blaženom kráľovstve. Kráľovná neba, buď i naďalej mojou zastankyňou. Pre krv Ježiša Krista a pre tvoje orodovanie mám pevnú nádej, že sa spasím.

Vzdych po nebi

Krásna otčina, kde odmenou
za lásku láska sa dáva
a milovaný tvoj Pán
zjavne sa ukáže.

Kedy mi bude dané,
že i mne príde deň,
keď v tebe uvidím svojho Boha?
Kedy, kedy? S tým vzdychom
nech duša moja k tebe letí.

DOSLOV

V sv. Tomášovi Akvinskom má katolícky svet svojho spoľahlivého vodcu na poli vierouky; v kresťanskej morálke je ním sv. Alfonz Mária Liguori, biskup a zakladateľ kongregácie redemptoristov. Tomáš Akvinský je kniežatom dogmatikov, Alfonz Liguori je kniežatom moralistov. Prozreteľnosť Božia dala ho Cirkvi v časoch veľmi rušných a nebezpečných. Revoltou náboženských novotárov zoslabený kresťanský svet sotva sa zotavil a už bol v XVII. storočí podrobený novej skúške, ktorá bola o to nebezpečnejšia, že nespokojenci ostali v Cirkvi a v jej vnútri vyvíjali svoju skazonosnú prácu.

Náboženské kontroverzie v XVI. a XVII. storočí vzťahovali sa hlavne na otázku ľudského spasenia. Konkrétne išlo v nich o súčinnosť milosti Božej s ľudskou slobodnou vôľou. Luther a Kalvin popierali slobodnú vôľu a spasenie človeka skladali výlučne do rúk Božích. Tento náhľad vyvrcholil v Kalvinovej náuke o predurčení. On dal podnet katolíckym teológom dôkladnejšie objasniť vzťah Božej milosti k ľudskej slobodnej vôli. Tridentský snem vyriekol zásadu, že dobré skutky, ktoré sú potrebné na spasenie, súčasne sú dielom Božej milosti i ľudskej slobodnej vôle. No neriešil praktickú otázku, ako spolupôsobia títo činitelia. Najmä nedal vysvetlenie na ťažkú otázku, ako dosiahne účinná milosť neomylné svoj cieľ bez narušenia slobodnej vôle človeka a naopak. Úsilie teológov rozriešiť túto otázku viedlo k dlhým a urputným sporom.

V otázke spoluúčinkovania milosti Božej s ľudskou slobodnou vôľou prakticky založení jezuiti viac prizvukovali slobodnú vôľu, čím chceli vzbudiť v mravne slabých ľuďoch sebadôveru, chceli ich presvedčiť, že vec spasenia ani nie je príliš ťažká. I vo vedeckom spore, keď išlo voliť medzi menej jasným a slabšie odôvodneným zákonom na jednej strane a ľudskou voľnosťou na strane druhej, jezuiti sa klonili k náhľadu, ktorý bol priaznivý pre ľudskú voľnosť. Pre slabosť ľudského poznania mnohé zákony zdajú sa nám pochybné a málo odôvodnené. V takom prípade — hovorili zastanci tzv. probabilizmu — môžeme voliť to, čo žičí našej slobodnej vôli, keď len ho podporujú vážne dôvody, i keď sú dôvody pre zachovanie zákona silnejšie.

Také ponímanie spoluúčinkovania milosti s ľudskou slobodnou vôľou a systém probabilizmu narážali na tuhý odpor u janzenistov. Ypernský biskup Kornel Jansen, nespokojný s Tridentským snemom a s údajnou jezuitskou laxnosťou, chcel obnoviť v Cirkvi pôvodnú disciplínu a učenie Cirkvi o milosti chcel oživiť podľa prísnych náhľadov sv. Augustína, ktoré, pravda, nepochopil a vykladal svojvoľne. Svojimi rigoristickými náhľadmi o vykúpení a spasení človeka hnal ľudstvo priamo do zúfalstva. Kristus vraj nezomrel za každého človeka, a preto ti, čo nebudú spasení, ani nedostali od Boha dostatočnej milosti. Zbytočné je človekovi sa namáhať. Ak dostal od Boha dostatočnej milosti, ktorej sa nemôže zoprieť, bude spasený; ak ju nedostal, jeho námahy sú márne. Jansenov prívrženec Anton Arnauld sa vyrútil na časté sv. prijímanie Svätosti Oltárnej. Žiadal pred prijímaním takú dokonalosť, akú obyčajný človek ťažko dokáže. Odbil a odstrašil ľudí od sv. prijímania. Netrvalo

dlho a veriaci nepristupovali k sviatostiam ani vo veľkonočnom čase, ba ani nemocných nedali zapatriť. Tito rigoristi spôsobili medzi veriacimi nespierne škody. No z Cirkvi nevystúpili, ba stále prizvukovali, že súhlasia s katolíckou náukou a podrobujú sa cirkevnej disciplíne. Prítom vždy našli výhovorku, aby sa v konkrétnych prípadoch nemuseli pridržiavať toho, čo žiadala Cirkev, a od svojich bludných náhľadov neodstúpili.

Keď už janzenisti obrali človeka o ovocie vykúpenia, odvrátili ho od sviatosti a odcudzili ho Cirkvi, kresťanovi ostala už len Matka Božia, posledné útočisko proti úkladom diabla. Bludári to dobre vedeli, a preto sa usilovali zo všetkých síl vyrvať zo srdca veriacich úctu k Bohorodičke. Neborili mariánske oltáre ako Luther a Calvin, lež potutelným spôsobom zľahčovali a zosmiešňovali pomoc Matky Božej vo veci spasenia. Pripravovali pôdu neskorším voľnomyšlienkárom. Právom sa vtedy povedalo, že janzenizmus je najnebezpečnejší blud, aký diabol doteraz vymyslel.

Z cirkevných dejín je zjavné, že v kritických časoch vždy sa vynoril Bohom omilostený muž, svätec, ktorý nenápadne, ale tým účinnejšie priniesol pravý liek pre časové choroby. Keď išiel svet utonúť v hmotárstve, sv. František z Asisi dokázal, že aj v dobrovoľnej chudobe dá sa blažene žiť; sv. Filip Nerejský a sv. Ignác z Loyoly naučili ľudí dobrovoľnej poslušnosti a disciplinovanosti vtedy, keď bezuzdný individualizmus vypovedal poslušnosť každej autorite. I teraz, keď janzenistická zhubná prísnosť na jednej strane a osvieteniská uvoľnenosť na strane druhej rozrývaly katolícky poriadok, Prozreteľnosť poslala pravého muža v osobe sv. Alfonza Liguoriho (1696—1787). Oddaný sluha Božského Majstra, vrúcny ctiteľ Matky Bo-

žej, milovník nesmrteľných duší, cez celý svoj dlhý život neúnavne pracoval na záchrane ľudských duší, otravovaných časovými bludmi. Ako misionár, duchovný vodca, biskup, generál ním založenej kongregácie a najmä ako spisovateľ a teolog roz-necoval lásku Božiu v ľudských srdciach, do ktorých sa vkrádala mrzivosť janzenizmu.

Tento svätec učinil sľub, že nestratí ani najmenšej chvíľky nečinne a všetok čas venuje službe Božej a spásu duší. Svoj sľub splnil. Vykonal v živote obrovskú prácu a zanechal katolíckemu svetu toľko písomných prác, koľko nemožno napísať, leda že ozaj prácou bol vyplnený každý okamih jeho, hoci veľmi dlhého, života.

Roku 1750 započal boj proti janzenistom svojím prvým väčším dielom *Chvály mariánske*. Desať rokov usilovne zbieral látku v spisoch sv. Otcov, študoval ústne podanie a vypisoval významné výroky svätých, ktoré sa vzťahovali na Matku Božiu. Touto prácou znova vzbudil dôveru v kresťanských srdciach ku milovanej Matke Božej vo veci spase-nia, o ktorú oberali veriaci ľud janzenisti. Kniha bola preložená do všetkých európskych rečí a pomocou nej sa obnovila mariánska úcta. Jeho duchovní synovia, redemptoristi, v celom svete šírili kult Panny Márie, „Matky ustavičnej pomoci“.

No najvýznamnejší je Alfonz na poli mravouky. Učiteľský úrad Cirkvi, ktorý prisluhovaním Ducha Svätého vo veciach viery a mravov sa mýľiť nemôže, usneseniami všeobecných koncilov alebo výrokmi pápeža ako najvyššieho učiteľa dáva všeobecné normy vo veciach viery a mravov. Pri aplikovaní týchto všeobecných noriem ostáva v konkrétnych prípadoch veľa otvorených otázok, v ktorých teológovia majú možnosť zaujať také alebo onaké stanovisko. Tu sú na mieste veľké autority,

ktoré vysvetľujú všeobecné normy učiteľského úradu. Vo vierouke takou autoritou je sv. Tomáš, ku ktorého Summe sa siahalo a dodnes siahá, keď ide o riešenie nejakého dogmatického sporu. Na poli mravouky nebolo Tomášovi podobného obra. Práve to umožňovalo, že vo vysvetľovaní mravných noriem mohli sa javiť medzi teológmi extrémne výkyvy rigoristické a laxistické.

Za takýchto okolností spoľahlivá a na všetky problémy prihliadajúca mravouka bola prepotrebná. Po ohromných štúdiách zostavil ju sv. Alfonz a jej uverejnenie znamenalo v teologickom a cirkevnom živote veľkú udalosť. Autor v nej uhádol tú zlatú strednú cestu, ktorá najlepšie vyhovovala cirkevnému ponímaniu, uspokojovala i spovedníka i kajčníka. Stala sa kódexom všetkých spovedníkov a v Alfonzovi vítal katolícky svet dlho očakávané knieža moralistov.

Po uverejnení Mravouky Alfonzovo ďalšie účinkovanie bolo definitívne určené. Nevzdal sa úplne misionárstva, no najviac svojho času venoval odteraz písomníctvu, najmä asketického smeru, ktorým chcel pomáhať misionárom v ich apoštolskej práci a zabezpečiť ovocie misií. Hlavnou témou jeho asketických kníh je rozjímavá modlitba o večných pravdách a mystériách katolíckeho náboženstva. Odporúča modlitbu, kresťanskú lásku ako kráľovnú všetkých čností a nezlomnú dôveru v pomoc milosrdnej Matky Božej. I ako predstavený svojej kongregácie i ako biskup v Agate (pri Neapoli) vydal veľké množstvo týchto asketických kníh, v ktorých dáva i ľudu i kňazstvu, najmä misionárom, potrebné návody a látku pre rozjímavú modlitbu.

Vplyvom sv. Alfonza Liguoriho sa náboženský život vzpružil. Spovede kajčníkov, ktoré pre jan-

zenistickú prísnosť boli veriacim odíózne a u laxistických spovedníkov neplodné, podľa blahodarných pokynov sv. Alfonza staly sa znovu občerstvujúcou studnicou a zelenou oázou na púšti ľudského života. Svojimi asketickými knihami povzbudil veriacich a posmelil ich, že aj najťažšie prikazy Božie pomocou milosti možno zachovať a milosť pri vrúcnej modlitbe bude nám vždy daná. Zbavil veriacich servilnej bázne a podnecoval v nich synovskú bázeň, pri ktorej jedine sa môže správne orientovať duša na cestách spasenia.

Z bohatej asketickej literatúry sv. Alfonza niektoré diela sú už preložené aj do slovenčiny (*Modlitba, veľký prostriedok spásy; Cesta lásky*). Predkladáme ďalšie dielo *Cesta spásy*, ktoré nech pomáha slovenským katolíkom na ceste do večnosti.

Dr. Jozef Špirko.

POZNÁMKY

- ¹ Rim 2, 23.
- ² Ez 13, 19.
- ³ Z 34, 10.
- ⁴ Mudr 11, 24.
- ⁵ Žid 9, 27.
- ⁶ Dt 32, 35.
- ⁷ Flp 2, 12.
- ⁸ Gal 6, 8.
- ⁹ Jób 11, 20.
- ¹⁰ Iz 1, 2.
- ¹¹ Iz 40, 15.
- ¹² Iz 40, 17.
- ¹³ Žid 9, 27.
- ¹⁴ Lk 12, 40.
- ¹⁵ Jn 9, 4.
- ¹⁶ Kzt 9, 10.
- ¹⁷ Iz 53, 6.
- ¹⁸ Flp 2, 8.
- ¹⁹ Iz 38, 17.
- ²⁰ Ex 5, 2.
- ²¹ Jer 2, 20.
- ²² Est 13, 9.
- ²³ Iz 28, 21.
- ²⁴ Z 59, 3.
- ²⁵ Prisl 29, 1.
- ²⁶ Dt 32, 35.
- ²⁷ Iz 30, 18.
- ²⁸ Nár 3, 22.
- ²⁹ Iz 53, 7.
- ³⁰ Jer 11, 19.
- ³¹ Jn 12, 35.
- ³² Z 20, 10.
- ³³ Iz 33, 14.
- ³⁴ List 6.
- ³⁵ Jak 4, 15.
- ³⁶ O živote Kristovom hl. 3.
- ³⁷ 2 Mak 6, 14.
- ³⁸ Dn 5, 27.
- ³⁹ Múdr 5, 4.
- ⁴⁰ Múdr 5, 8.
- ⁴¹ 2 Kor 5, 14.
- ⁴² Sir 15, 18.
- ⁴³ Jer 15, 6.
- ⁴⁴ Ez 18, 31—32.
- ⁴⁵ Gn 3, 9.
- ⁴⁶ Jer 29, 23.
- ⁴⁷ Ez 18, 22.
- ⁴⁸ Lk 12, 40.
- ⁴⁹ Iz 48, 22.
- ⁵⁰ Iz 57, 20.
- ⁵¹ Prisl 28, 1.
- ⁵² Z 36, 4.
- ⁵³ Rim 14, 9.
- ⁵⁴ 1 Tim 2, 4.
- ⁵⁵ 2 Pt 3, 9.
- ⁵⁶ Ez 33, 11.
- ⁵⁷ Jób 9, 25.

58 Iz 5, 5.
 59 Jer 51, 9.
 60 Rim 8, 29.
 61 Jób 31, 14.
 62 Kzt 12, 5.
 63 Dt 32, 29.
 64 2 Kor 5, 20.
 65 Jób 7, 17.
 66 Mt 25, 23.
 67 Lk 12, 40.
 68 Mt 25, 46.
 69 Zjav 9, 6.
 70 Sir 5, 8—9.
 71 Ef 5, 2.
 72 Flp 2, 12.
 73 Jób 17, 1.
 74 Iz 38, 12.
 75 Ž 77, 58.
 76 Lk 9, 31.
 77 Lk 12, 50.
 78 2 Kor 5, 14.
 79 Jn 6, 37.
 80 Ž 50, 19.
 81 Jer 3, 1.
 82 Zach 1, 3.
 83 Ez 18, 21—22.
 84 Prisl 8, 17.
 85 Sir 5, 4.
 86 2 Pt 3, 10.
 87 1 Kor 15, 52.
 88 Mt 13, 43.
 89 Joel 3, 14.
 90 Jn 3, 16.
 91 Rim 8, 32.
 92 Ef 2, 5.
 93 2 Kor 9, 6.
 94 Mt 13, 49.
 95 1 Sol 4, 16.
 96 Iz 34, 3.
 97 Zjav 19, 15.
 98 Mt 16, 26.
 99 Gal 2, 20.
 100 Jn 15, 13.
 101 Zjav 6, 16.
 102 Dan 7, 10.
 103 1 Kor 4, 5.
 104 Ž 9, 17.
 105 Iz 40, 25.
 106 Jer 31, 3.
 107 2 Tim 2, 10.
 108 Lk 15, 6.
 109 Rim 14, 9.
 110 Nár 1, 15.
 111 Múdr 14, 9.
 112 2 Mak 8, 18.
 113 Jób 15, 25.
 114 Iz 65, 3.
 115 Lk 19, 10.
 116 Zjav 3, 16.
 117 Sir 19, 1.
 118 2 Kor 9, 6.
 119 Jer 48, 10.
 120 Prisl 8, 17.
 121 Pies 6, 8.
 122 Ef 5, 2.
 123 Lk 12, 40.
 124 Jn 9, 4.
 125 Dt 32, 35.
 126 Jób 21, 14.
 127 Hom. sv. Greg. 8.
 128 Rim 2, 23.
 129 Hlava 15.

130 Iz 30, 19.
 131 Iz 53, 4.
 132 Iz 53, 5.
 133 Múdr 7, 14.
 134 Pies 2, 10.
 135 Jn 15, 14.
 136 Prisl 23, 26.
 137 Ž 29, 6.
 138 Ž 56, 8.
 139 Jób 1, 21.
 140 Rim 6, 22.
 141 Gal 3, 11.
 142 Nár 3, 22.
 143 Ž 93, 17.
 144 Iz 38, 17.
 145 Ž 50, 19.
 146 2 Kor 5, 6.
 147 2 Kor 5, 8.
 148 Ef 2, 18.
 149 Ef 2, 19.
 150 V sent. č. 156.
 151 Ž 118, 19.
 152 Ž 119, 5.
 153 Žid 4, 11.
 154 Mor. hom. 7.
 155 Lk 6, 23.
 156 Pies 5, 10.
 157 Ž 41, 4.
 158 Mt 11, 28.
 159 Jn 9, 4.
 160 Jn 12, 35.
 161 Ž 54, 7.
 162 Pies 2, 4.
 163 Múdr 7, 14.
 164 Flp 4, 13.
 165 Prisl 21, 25.
 166 1 Kor 3, 19.
 167 Jak 4, 6.
 168 Dt 32, 29.
 169 Ž 75, 8.
 170 Múdr 10, 10.
 171 Mt 11, 25.
 172 1 Kor 2, 2.
 173 Mt 7, 7.
 174 Lk 18, 1.
 175 Jn 15, 5.
 176 2 Kor 3, 5.
 177 Lk 16, 1.
 178 1 Kor 10, 15.
 179 Zasad. 6, hl. 11.
 180 Múdr 8, 21.
 181 Flp 4, 13.
 182 Reč na nedeľu v okt.
 Nanebevz.
 183 Žid 4, 16.
 184 Mk 11, 24.
 185 Jak 1, 5.
 186 Jn 16, 25.
 187 Ez 7, 2.
 188 Iz 38, 1.
 189 Dt 52, 29.
 190 Mt 6, 20.
 191 Žid 9, 27.
 192 Lk 12, 40.
 193 Mt 25, 21.
 194 1 Jn 4, 16.
 195 Ž 142, 2.
 196 Mt 18, 11.
 197 Žid 12, 22—24.
 198 Sir 2, 11.
 199 Ez 18, 23.
 200 Ez 33, 11.

201 Ez 18, 21—22.
 202 Z 118, 163.
 203 Jóh 6, 10.
 204 Mt 11, 26.
 205 Pies 8, 7.
 206 Jn, 18, 11.
 207 Rim 8, 18.
 208 Zach 1, 3.
 209 Lk 9, 23.
 210 1 Pt 2, 21.
 211 Jn 14, 13.
 212 Pies 8, 6.
 213 Flp 4, 7.
 214 Z 52, 6.
 215 Z 38, 4.
 216 Pies 2, 4.
 217 Nár 3, 28.
 218 Múdr 7, 11.
 219 Jn 13, 23.
 220 Oz 2, 14.
 221 Jak 2, 13.
 222 Z 58, 18.
 223 Z 24, 11.
 224 Iz 28, 21.
 225 Lk 1, 78.
 226 Mt 7, 7.
 227 Mt 11, 28.
 228 Jer 2, 31.
 229 Iz 30, 19.
 230 Iz 30, 18.
 231 Z 59, 6.
 232 Zjav 3, 20.
 233 Ez 18, 31.
 234 2 Kor 5, 20.
 235 Jn 6, 37.
 236 Zach 1, 3.

237 Ez 18, 21—22.
 238 Z 50, 19.
 239 Lk 15, 5.
 240 Lk 5, 20.
 241 Lk 15, 7.
 242 Zid 10, 35.
 243 Z 32, 22.
 244 Z 17, 31.
 245 Z 16, 7.
 246 Z 31, 10.
 247 Zid 4, 16.
 248 Lk 11, 10.
 249 Mk 11, 24.
 250 Z 33, 23.
 251 Iz 40, 31.
 252 Flp 4, 13.
 253 Sir 2, 11.
 254 Jn 16, 23.
 255 Mt 6, 19—20.
 256 Oz 13, 9.
 257 Sir 7, 19.
 258 Flp 2, 12.
 259 Nár 3, 25.
 260 Jn 4, 34.
 261 Z 29, 6.
 262 Múdr 3, 9.
 263 1 Sol 4, 3.
 264 Jóh 22, 21.
 265 Prisl 12, 21.
 266 1 Pt 5, 7.
 267 Z 54, 23.
 268 Jer 39, 18.
 269 Mt 7, 21.
 270 Z 142, 10.
 271 Jóh 14, 14.
 272 1 Kor 15, 52.

273 Sir 1, 29.
 274 Pies 2, 12.
 275 Gn 15, 2.
 276 Jak 1, 12.
 277 1 Pt 5, 4.
 278 Sir 2, 5.
 279 Sir 2, 4.
 280 Prisl 31, 10.
 281 Jn 15, 19.
 282 Gal 6, 14.
 283 Gal 1, 4.
 284 Rim 8, 6—7.
 285 Z 3, 3.
 286 Z 3, 4.
 287 Z 34, 3.
 288 Kzt 12, 5.
 289 Kzt 11, 3.
 290 Zjv 14, 3.
 291 Jóh 33, 27.
 292 2 Kor 5, 6.
 293 Jn 10, 11.
 294 1 Pt 2, 24.
 295 Lk 15, 4.
 296 Lk 15, 5.
 297 Z 118, 176.
 298 Mt 13, 26.
 299 1 Sol 4, 10—11.
 300 Mt 16, 26.
 301 Prisl 11, 7.
 302 Dt 32, 29.
 303 Mt 25, 23.
 304 Z 35, 9.
 305 Mt 16, 26.
 306 Dt 32, 35.
 307 Jak 4, 14.
 308 Z 36, 35—46.

309 Oz 12, 7.
 310 Z 9, 7.
 311 1 Kor 7, 31.
 312 Oz 2, 14.
 313 Pies 5, 6.
 314 Nár 3, 28.
 315 Z 54, 7.
 316 Z 54, 8.
 317 Z 45, 11.
 318 Nár 3, 25.
 319 Pies 4, 12.
 320 Z 72, 25—26.
 321 Z 16, 15.
 322 Mt 25, 21.
 323 Z 97, 1.
 324 Z 45, 11.
 325 Z 36, 4.
 326 Flp 4, 7.
 327 Z 33, 9.
 328 Gal 1, 10.
 329 Jn 8, 29.
 330 Z 143, 7.
 331 Z 72, 25—26.
 332 Jn 8, 29.
 333 Mt 5, 3.
 334 2 Kor 8, 9.
 335 Pies 8, 3.
 336 Múdr 8, 18.
 337 Mk 6, 31.
 338 Nár 3, 25.
 339 Z 115, 15.
 340 Zjav 14, 13.
 341 Z 141, 8.
 342 Kaz 10, 21.
 343 Zjav 3, 16.
 344 Zasad. 6, hl. 22.

345 2 Kor 2, 6.
 346 Mt 6, 22—23.
 347 Ag 1, 6.
 348 Mk 12, 41.
 349 Pies 4, 9.
 350 1 Kor 10, 31.

351 1 Kor 15, 28.
 352 Rim 7, 24.
 353 Jób 7, 20.
 354 Z 70, 12.
 355 Z 33, 19.
 356 Z 118, 176.

OBSAH

Prvá časť

1. O večnej spásy	9
2. Hriech zneuctuje Boha	11
3. Boh trpezlivo čaká na hriešnikov	13
4. Umrieme	15
5. Smrťou stratíme všetko	16
6. Veľká myšlienka na večnosť	18
7. O smrti Ježiša Krista	21
8. Zneužívanie Božieho milosrdenstva	23
9. Náš život je sen, čo rýchle pominie	25
10. Hriech je opovrhovaním Boha	27
11. Trest straty	29
12. Osobitný súd	32
13. Treba pripraviť účty prv, než príde deň vyúčtovania	34
14. Trest, ktorý bude trpieť zatratený na svojich schopnostiach	36
15. O pobožnosti k Božskej Matke	38
16. Ježiš odčinil všetky naše hriechy	40
17. Je potrebné sa spasť	42
18. Hriešnik odopiera poslušnosť Bohu	44
19. Boh hrozí, aby netrestal	46
20. Boh čaká, ale nečaká stále	48
21. Smrť je prechodom do večnosti	50
22. Treba zmeniť život prv, než príde smrť	52
23. Baránok Boží chcel byť obetovaný, aby nám získal odpustenie	54
24. Cena času	56
25. Hrôza umierajúcich pri myšlienke na nastávajúci súd	58

26. O pekelnom ohni	60
27. Márnosť dohier tohto sveta	62
28. O počte hriechov	64
29. Bláznovstvo toho, kto žije v nemilosti u Boha	66
30. Zranený Ježiš zachraňuje srdcia	68
31. Naše spasenie je veľká vec	70
32. Kto chce dobre umrieť, musí myslieť na smrť	72
33. Kto hreší, odvracia sa od Boha	74
34. Milosrdný Boh volá hriešnika k pokániu	75
35. Duša pred súdom	77
36. Nešťastný život hriešnika	79
37. Ukrižovaný Ježiš rozplameňuje srdcia	81
38. Boh chce, aby sa spasil každý, kto sa chce spasiť	83
39. Smrť je blízko	85
40. Opustenie hriešnika v jeho hriechu	86
41. Výsluch pri osobitnom súde	88
42. Cesta do večnosti	90
43. Ježiš muž bolesti	91
44. Bláznovstvo toho, kto nedbá na spásu duše	94
45. O chvíli smrti	95
46. Boh hľadá hriešnikov, aby ich spasil	97
47. Výrok sudcu pri osobitnom súde	99
48. Môžem umrieť náhle	101
49. Večnosť pekla	103
50. Ktovie, či ma Boh ešte bude volať?	105
51. Ježiš umrel z lásky k ľudom	107
52. Niet prostrednej cesty: alebo sa spasíme alebo zatratíme	109
53. Smrť je istá	111
54. Čo pomôže celý svet vo chvíli smrti?	113
55. Človek hriechom zarmucuje Srdce Božie	115
53. O poslednom súde	116
57. Pekelné muky	118

58. Ukrižovaná láska	120
59. Zatratiť sa značí spraviť nenapraviteľnú chybu	122
60. Umrieme	124
61. Boh láskavo prijíma kajúceho hriešnika	126
62. Klam diabla, keď sa pokúša hriešnika znovu zviesť do hriechu	127
63. Zmŕtvychvstanie tiel pri poslednom súde	130
64. Boh nás miluje, lebo nám dáva svojho Syna	131
65. Treba sa namáhať, aby sme získali večné spasenie	133
66. Podobizeň človeka, čo nedávno umrel	135
67. Mŕtvola v hrobe	137
68. Po smrti všetci na nás zabudnú	139
69. Vystúpenie v Jozafátskom údolí	141
70. Zaslepenosť toho, kto vraví: Ak sa zatratím, nebudem sám	143
71. Miera milosti	145
72. Boh umrel z lásky ku mne a ja ho nebudem milovať?	146
73. Musíme dbať o to, aby sme sa spasili	148
74. Pri smrti všetko opustíme	150
75. Predstav si, že si už mŕtvy alebo že umieraš	152
76. Vyjavenie hriechov pri poslednom súde	154
77. Ako Boh miluje dušu	156
78. Výčitky zatrateneho	158
79. Ježiš, kráľ lásky	160
80. Nešťastná smrť hriešnika	162
81. Šťastná smrť svätých	163
82. Predstav si, že si už vo chvíli smrti	165
83. Opovážlivosť toho, kto smrteľným hriechom obráza Boha	167
84. Podobenstvo o márnoträtnom synovi	169
85. Škoda z vlažnosti	171
86. Boh sa dáva celkom tomu, kto sa dáva celkom jemu	173

87. Čas smrti je časom zmätku	175
88. Hriešnik vyháňa Boha z duše	177
89. Zneužívanie milosti	178
90. Láska triumfuje nad Bohom	180
91. Rozsudok nad zatratenými pri poslednom súde	182
92. Rozsudok nad vyvolenými	183
93. Hriešnik hriechom zneučfuje Boha	185
94. Ježišova radosť nad nájdením stratenej ovečky	187
95. Ježiš trpí za naše hriechy	189
96. Akým dobrom je milosť Božia a akým zlom upadnúť do nemilosti u Boha	191
97. O sjednotenosti s vôľou Božou	193

Druhá časť

1. O myšlienke na večnosť	199
2. Sme pútnikmi na zemi	202
3. Boh si zasluhuje, aby sme ho nadovšetko milovali	203
4. Aby sa duša stala svätou, musí sa bez výhrad oddať Bohu	210
5. Dva veľké prostriedky na dosiahnutie svätosti: túžba a rozhodnosť	214
6. O vede svätých	218
7. Naša večná spása spočíva v modlitbe	222
8. Raz umriem	227
9. Priprava na smrť	231
10. Kto miluje Boha, nemusí sa báť smrti	234
11. Naša spása je v križi	238
12. Ježišovi Kristovi je milé, ak trpíme z lásky k nemu	243
13. Božia láska všetko premáha	247
14. O potrebe vnútornej modlitby	251
15. Ciele vnútornej modlitby	254
16. O milosrdenstve Božom	259

17. O dôvere v Ježiša Krista	264
18. Iba spasíť sa je potrebné	269
19. O dokonalom odovzdaní sa do vôle Božej	271
20. Blažený ten, kto je Bohu verný v protiv- venstvách	275
21. Kto miluje Ježiša Krista, musí nenávidieť svet	279
22. Umierajúci, ktorý sa rozpráva s Ukrižo- vaným	282
23. Cíty vo chvíľi smrti	283
24. O večnom príbytku	283
25. Duše milujúce Boha túžia vidieť ho v nebi	292
26. Ježiš je dobrý pastier	295
27. O večnom spasení	297
28. Aká bude radosť blažených	300
29. Trest straty Boha spôsobuje peklo	303
30. Opovrhovanie svetom	307
31. Láska k samote	312
32. Samota srdca	315
33. Nebo blažených spočíva vo videní a mi- lovaní Boha v druhom živote	319
34. O modlitbe pred Sviatosťou Oltárnou	323
35. Len v Bohu nájdeme opravdivý pokoj	327
36. Musíme mať len Boha za cieľ	330
37. Treba trpieť všetko, aby sme sa páčili Bohu	333
38. Blažený, kto nechce iné ako Boha	335
39. O duchovnej suchopárnosti	339
40. O utiahnutom živote	343
41. O odtrhnutí sa od tvorov	346
42. Smrť svätých je cenná	350
43. O vlažnosti	354
44. Čistota úmyslu	357
45. Vzduchy po blaženej otčine	361

SV. ALFONZA MÁRIU LIGUORI

cirkevného učiteľa

CESTA SPÁSY

(Via della salute)

z originálu: Opere ascetiche, dogmatiche e morali di S. Alfonso Maria de Liguori, vol. II., Torino 1887 preložil Emanuel J. Cubínek. So schválením Biskupského úradu v Spišskej Kapitule č. 1385/49 zo dňa 11. júla 1949 v edícii „Ad fontes“ za redakcie Dr. Jozefa Spírku s obálkou a frontispicom od Edity Ambrušovej v náklade 5.500 ex. vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave 1950 a pismom Candida vytlačili Západoslovenské tlačiarne, národný podnik, Trnava, 1950.

*Papier pridelený výmerom PIO č. 7591/1950-
II/1 zo dňa 9. mája 1950.*